

ΑΧΙΛΛΕΩΣ Α. ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Β
749

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1961

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΛΑΤΙΝΙΚΗ /

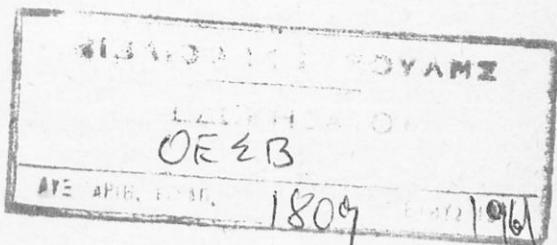
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΑΧΙΛΛΕΩΣ Α. ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ

ΣΤ 89 ΣΧΒ
Ταργάτος (Αχ)

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1961

002

ΚΛΣ

ΣΤΡΒ

749

ΜΕΡΟΣ Α'

ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

1. Γράμματα καὶ δνόματα αὐτῶν.—Τὰ γράμματα (littérae) τοῦ Λατινικοῦ ἀλφαβήτου εἶναι, ὅπως καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ, 24, τὰ ἔξης :

Γράμματα	Όνόματα	Γράμματα	Όνόματα
Aa	ἄ	Nn	᷇ν
Bb	μπέ	Oo	᷄
Cc	κὰ (ḥ τσὲ)	Pp	πὲ
Dd	ντὲ	Qq	κοὺ
Ee	᷈	Rr	᷈ρ
Ff	᷉φ	Ss	᷉ς
Gg	γχὲ	Tt	τὲ
Hh	χὰ	Uu	οῦ
Ii	᷊	Vv	βὲ
(Jj)	γιώτ)	Xx	᷉ξ
Ll	᷊λ	Yy	᷉ γκραίκουμ *
Mm	᷊μ	Zz	᷉ητα

* Εκ τούτων α') ἔξ εἶναι φωνήεντα (vocāles) : a, e, i, o, u, y· β') δέκα ἑπτὰ εἶναι σύμφωνα (consonantes) : b, c, d, f, g, (j), l, m, n, p, q, r, s, t, v, x, z καὶ γ') ἔν, τὸ h, εἶναι κυρίως πνεῦμα δασύν (spiritus asper), προφέρεται δὲ ὡς ἔν λεπτὸν χ : historia (πρόφ. χιστόρια).

* Τὰ κεφαλαῖα γράμματα λατινιστὶ λέγονται littérae maiuscūlae, τὰ δὲ μικρά littérae minuscūlae.

** Λέγεται γρaeum, ἦτοι υ 'Ἑλληνικόν, διότι παριστάνει τὸ υ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου καὶ χρησιμοποιεῖται εἰς λέξεις εἰλημένας ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ὡς pyramis, syllaba, κλπ.

Σημείωσις. Εἰς λέξεις εἰλημμένας ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Λατινικὴν τὸ θἀποδίδεται διὰ τοῦ θή, τὸ φ διὰ τοῦ φῆ καὶ τὸ χ διὰ τοῦ χῆ : Athēnae 'Αθῆναι, philosōphus φιλόσοφος, Chios Χίος.

2. Προσφορά.— 1) Τὰ φωνήνετα α, ε, ι, ο καὶ γ προφέρονται ὡς τὰ Ἑλληνικὰ α, ε, ι, ο, υ, τὸ δὲ γ προφέρεται ὅπως ἡ Ἑλληνικὴ δίφθογγος ου : aliēnus (προφ. ἀλιένους) ἀλλότριος, operio (πρόφ. ὀπέριο) καλύπτω, syllaba (πρόφ. σύλλαμπα) συλλαβή.

Σημείωσις. Τὰ γράμματα ι καὶ γ χρησιμοποιοῦνται κατὰ τὴν ἀρχικὴν λατινικὴν γραφὴν καὶ πρὸς παράστασιν συμφωνικῶν φθόγγων, ήτοι τὸ μὲν ι καὶ πρὸς παράστασιν τοῦ φθόγγου γι (j), τὸ δὲ γ καὶ πρὸς παράστασιν τοῦ φθόγγου β (v). Τὸ γράμμα j (γιώτ) , ἐν ὀχρηστίᾳ νῦν, εἶναι νεωτερικὸν ἐπινόημα πρὸς εὐκολίαν τῆς ἀναγνώσεως. Προφέρονται δὲ τὸ ι ὡς γι καὶ τὸ υ ὡς β, ὅταν συνεκφέρωνται μὲν ἀκολουθοῦν εὐθύνες κατόπιν αὐτῶν φωνῆν, ὡς ianūia (γιζάνουα, πρβλ. γιατρὸς) θύρα, iecur (γιέκουρ) ἥπαρ, aio (ἄγιο) λέγω, ius (γιοὺς) δίκαιον—uος (== vos, βὸς) σεῖς, uiuo (== vivo, βίβο) ζῶ· ἀλλάζει : iens (πρόφ. ἰενς) πορευόμενος, pario (πρόφ. πάρι-ο) γεννῶ, suos (πρόφ. σούος) ιδικούς του, miuño (προφ. μίνου-ο) ἐλαττῶ.

2) Ἐκ τῶν συμφώνων :

τὸ b προφέρεται ὅπως τὸ μπ εἰς τὴν λέξιν π.χ. μπαμπᾶς : barba (μπάρμπα) πώγων.

τὸ d προφέρεται ὅπως τὸ ντ εἰς τὴν λέξιν π.χ. ντάμα : domīnus (ντόμινους) κύριος.

τὸ g προφέρεται ὅπως τὸ γκ εἰς τὴν λέξιν π.χ. γκάφα : genu (γκένου) γόνου.

τὸ q παρακολουθεῖται πάντοτε ὑπὸ τοῦ υ, μετὰ τούτου δὲ προφέρεται περίπου ὡς κβ : quies (κβίες) ἡσυχία, aqua (ἀκβα) ὑδωρ.

Σημείωσις. Καὶ τὸ g καὶ τὸ υ, ήτοι τὸ σύμπλεγμα gu, ὅταν μετὰ ἐπομένου φωνήνετος ἀποτελῇ μίαν συλλαβήν, προφέρεται ὡς γκβ : lingua (λίνγκβα) γλῶσσα, sanguis (σάνγκβις) αἷμα. Ἀλλὰ ar-gū-ο (ἄρ-γκου-ο) ἐλέγχω.

τὸ v προφέρεται ὅπως τὸ β : vas (βάς) σκεῦος.

τὸ z προφέρεται ὅπως τὸ τζ εἰς τὴν λέξιν π.χ. Τζώρτζης : maza (μάτζα) μᾶζα.

τὰ λοιπὰ σύμφωνα c, f, l, m, n, p, r, s, t, x προφέρονται ὅπως τὰ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης κ, φ, λ, μ, ν, π, ρ, σ, τ, ξ.

Σημείωσις. Συνήθως κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν λατινικοῦ κειμένου προφέρομεν (οὐχὶ δρθῶς) :

α') τὸ σύμφωνον ε πρὸ τοῦ ε καὶ τοῦ ή ἡ τοῦ γ, καθὼς καὶ πρὸ τῶν διφθόγγων αε, οε καὶ ει εἰς τὸ τσ εἰς τὴν λέξιν π.χ. τσαπί: eeciidi (τσέτσιντι, ἀντὶ κέκι-ντι) ἔπεσον, ευνίκευς (τσύνικους, ἀντὶ κύνικους) κυνικός, caedo (τσάιντο, ἀντὶ καίντο) κάπτω, εδερί (τσέπι, ἀντὶ κέπι) ἥρχισα, εευ (τσέου, ἀντὶ κέου) ἥρ-

β') τὸ σ ε ἐντὸς λέξεως μεταξὺ δύο φωνήντων ὡς τὸ ζ: rosa (ρόζα, ἀντὶ ρόσσα) ῥόδον, asinus (ἄζινους, ἀντὶ ἄσινους) ὅνος;

γ') τὴν συλλαβήν τι ἐντὸς λέξεως πρὸ φωνήντος (ἄν δὲν προηγήται αὐτῆς σ. η x ὡς τσι: consecutio (κονοεκούτσιο, ἀντὶ κονσεκούτιο) ἀκολούθια, tertius (τέρτσιος, ἀντὶ τέρτιος) τρίτος.

3. Διφθογγοι (diphthongi).— Διφθόγγους ἡ Λατινικὴ γλώσσα ἔχει 4, τὰς ἑξῆς: ae, au, eu, oe. 'Εκ τούτων:

ἡ αε ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν διφθογγον τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης αι καὶ προφέρεται ὁμοίως: Aenēas (Αἰνέας) Aineās, caecus (καίκους) τυφλός·

ἡ au ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν αυ, προφέρεται δὲ ὡς τὸ αου (μονοσυλλάβως): nauta (νάου-τα) ναύτης, laudo (λάου-ντο) ἐπαινῶ·

ἡ eu ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν ευ, προφέρεται δὲ ὡς τὸ εου (μονοσυλλάβως): Eurōpa ('Εου-ρώπα) Εύρωπη, Leucas (Λέου-κας) Λευκάς·

ἡ oe ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὰς διφθόγγους τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης οι καὶ ω, προφέρεται δὲ ὡς ἡ γαλλικὴ διφθογγος εου (ἡτοι ὡς τι μεταξὺ τοῦ ο καὶ τοῦ ε): Boeotia (Μπευότια) Βοιωτία, comoedia (κομευντια) κωμῳδία.

Σημείωσις. Τὸ ae, au, eu καὶ oe δὲν εἶναι πάντοτε διφθογγοι. Τὰ ἀποτελοῦντα τὰ συμπλέγματα ταῦτα φωνήντα εἰς ὠρισμένας λέξεις προφέρονται χωριστά π.χ. aer (ἀερ) ἀήρ, aenēus (ἀένεος) χαλκοῦς, Laudicēa (Λα-ου-ντικέα) Λασδίκεια, eunt (ἔουντ) πορεύονται, cōerceo (κέρκεο) συνέργω, συνέγω.

4. Διαιρέσις τῶν συμφρώνων.— 1) Τὰ σύμφωνα διαιροῦνται εἰς:

α') ἐπτὰ ἀφωνα (mutae) : b, c, d, g, p, q, t·

β') δύο ύγρα (liquidae) : l, r·

γ') δύο ἔρρινα (nasales) : m, n·

δ') τέσσαρα συριστικά (sibilantes η spirantes) : j, f, s, v·

ε') δύο διπλᾶ (duplices) : x καὶ z (ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μὲν x προέρχεται συνήθως ἐξ ἐνώσεως τοῦ ε η τοῦ g μετὰ τοῦ s, τὸ δὲ z, γρησιμοποιούμενον εἰς λέξεις εἰλημμένας ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς η ἐξ ἄλλων γλωσσῶν, περιέχει τοὺς φθόγγους ds· (πρβλ. τὰ διπλᾶ ζ καὶ ξ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης).

2) Τὰ ἀφωνα ὑποδιαιροῦνται εἰς :

- α') τρίχα οὐρανικά (gutturāles) : c, g, q.
- β') δύο χειλικά (labiāles) : b, p.
- γ') δύο δόντικά (dentāles) : d, t.

Σημεῖωσις. Ἐκ τῶν συμφώνων τῆς Λατινικῆς γλώσσης ληκτικὰ λέξεων εἶναι α') ἐκ τῶν ἀφώνων τὸ e καὶ τὸ t : lac γάλα, caput κεφαλή· β') τὰ ὑγρὰ καὶ τὰ ἔρρινα l, r, m, n : consul ὑπατος, cor καρδία, bellum πόλεμος, nomen ὄνομα· καὶ γ') τὸ συριστικὸν s καὶ τὸ διπλοῦν x, καθὼς καὶ τὰ συμφωνικὰ συμπλέγματα bs, ns, ms, ps, rs, rbs, rps, lx (=les) καὶ rx (=res) : mos ἥθος, dux ἡγεμών, trabs δοκός, dens δόδος, hiems χειμών, princeps ἀρχων, πρότος, ars τέχνη, urbs πόλις, stirps φίζα, falx δρέπανον, arx ἀκρόπολις.

"Αν εἰς τὸ τέλος λέξεως εὑρεθῇ ἄλλο τι ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ληκτικῶν συμφώνων, ἀποβάλλεται, ὅπως ἀποβάλλεται καὶ τὸ ἔτερον ἐκ δύο συμφώνων, τῶν αὐτῶν, ὅταν ταῦτα εὑρεθοῦν εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως. Οὕτω lac (ἐκ τοῦ lact-), cor (ἐκ τοῦ cord-), mel (ἐκ τοῦ mell-), os (ἐκ τοῦ oss-).

"Αν δὲ εἰς τὸ τέλος λέξεως εὑρεθῇ τὸ συμφωνικὸν σύμπλεγμα ds ή ts ή nts, τότε τὸ δόντικὸν (d ή t) πρὸ τοῦ s ἀποβάλλεται : (laud - s) laus ἔπαινος, (salut - s) salus σωτηρία, (dent - s) dens δόδος, (noct - s) nox νύξ. (Πρβλ. τὰ Ἑληνικὰ ἔλπις ἐκ τοῦ ἐλπίδ - s , τάπης ἐκ τοῦ τάπητ - s , ἐλέφας ἐκ τοῦ ἐλέφαντ - s , νύξ ἐκ τοῦ νύκτ - s).

5. Ο συλλαβισμὸς τῶν λατινικῶν λέξεων, ἥτοι ὁ χωρισμὸς αὐτῶν εἰς συλλαβάς, γίνεται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑληνικὴν γλῶσσαν : a-gī-te, Ae-nē-as, si-sto, ve-strum, li-ber-tas, ex-ter-nus, val-lum, ad-sto, κλπ.

6. Ποσότης φωνηέντων καὶ συλλαβῶν.—1) Τὰ φωνήεντα τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἶναι πάντα δίχρονα, ἥτοι ταῦτα εἶναι ἄλλοτε μὲν μακρὰ (longae) ā, ē, ī, ō, ū, ū, ἄλλοτε δὲ βραχέα (breves) ā, ē, ī, ō, ū, ū.

Αἱ δίφθογγοι εἶναι πάντοτε μακραί.

Σημεῖωσις. Κανονικῶς ἐν τῇ Λατινικῇ φωνῇεν πρὸ φωνήεντος βραχύνεται (vocalis ante vocalem corripit).

2) Συλλαβή τις λατινικῆς λέξεως εἶναι, ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑληνικὴν γλῶσσαν :

α') φύσει βραχεῖα (syllaba natūra brevis), ἀν ἔχῃ βραχὺ φωνῆεν πρὸ ἄλλου φωνήεντος η πρὸ ἀπλοῦ συμφώνου, η ἀνή συλλαβή αὔτη, η ἔχουσα τὸ βραχὺ φωνῆεν, εύρισκεται ἐντελῶς εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως : aēris (τοῦ ἀέρος), lēgītē (ἀναγνώσατε)·

β') φύσει μακρά (syllāba natūra longa), ἀν ἔχη μακρὸν φωνῆν ἢ δίφθογγον : amate (ἀγαπᾶτε), aulae (αὐλαί).

γ') Θέσει μακρά (syllāba positiōne longa), ἀν ἔχη μὲν βραχὺ φωνῆν, ἄλλὰ πρὸ δύο ἢ τριῶν συμφώνων ἢ πρὸ ἑνὸς διπλοῦ : ter-gum, (νῶτον), si-sto (ἵστημι), val-lum (χαράκωμα), a-xis (ἄξων).

Σημείωσις. Συλλαβὴ ἔχουσα βραχὺ φωνῆν πρὸ δύο συμφώνων, ἐκ τῶν δοποίων τὸ πρῶτον ἄφων καὶ τὸ δεύτερον ὑγρόν, λέγεται κοινὴ ἡ ἀδιάφορος (syllaba anceps) καὶ δύναται αὕτη εἰς τοὺς ποιητὰς νὰ λαμβάνηται, κατὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ μέτρου, καὶ ὡς μακρά : volūcres (volūctes), tenēbrae (tenēbras).

7. Τονισμός.— Σημεῖα τόνων δὲν ἔχει ἢ λατινικὴ γραφή, ὁ δὲ τονισμὸς τῶν λατινικῶν λέξεων γίνεται κατὰ τοὺς ἔξης κανόνας :

1) Πᾶσα δισύλλαβος λέξις τονίζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν (penultima) : māter (μάτερ) μήτηρ, laurus (λάου-ρους) δάφνη, lēgo (λέγω) ἀναγινώσκω.

2) Πολυσύλλαβος τις λέξις τονίζεται ἀναλόγως τῆς ποσότητος παραληγούσης αὐτῆς :

α') εἰς τὴν παραλήγουσαν, ἀν αὗτη εἶναι φύσει ἢ θέσει μακρά : Eurōpa ('Εου-ρώπα) Εὐρώπη, puella (πουέλλα) κόρη, libertas (λιμπέρτας) ἐλευθερία.

β') εἰς τὴν προπαραλήγουσαν (antepenultima), ἀν ἡ παραλήγουσα αὐτῆς εἶναι βραχεῖα : anīma (ἀνιμα) ψυχή, popūlus (πόπουλος) λαός.

8. Ἔγκλισις τόνου.— Συνήθεις ἐγκλιτικὴ λέξεις τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἰναι τρεῖς, τὸ que (τε, καί), τὸ ne (ἢ) καὶ τὸ (ἐρωτηματικὸν μόριον) ne (ἢ, ἀρά γε). Αὔται προσαρτῶνται εἰς τὸ τέλος τῆς ἔκάστοτε προηγουμένης λέξεως, ὁ δὲ τόνος αὐτῶν :

1) ἀν ἡ προηγουμένη λέξις τονίζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν (§ 7, 1 καὶ 2, α') καὶ ἔχη τὴν λήγουσαν αὐτῆς βραχεῖαν, ἀποβάλλεται : mensāque (μένσακβε) καὶ ἡ τράπεζα, meliōrāne (μελιόραβε) ἢ τὰ κρείττω.

2) ἀν ἡ προηγουμένη λέξις τονίζεται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν (§ 7, 2, β') ἢ τονίζεται μὲν εἰς τὴν παραλήγουσαν, ἔχη ὅμως τὴν λήγουσαν αὐτῆς μακράν, ἀναβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως, ἥτις οὕτως ἔχει δύο τόνους : filīusque (φί-λιούσκβε)

καὶ ὁ οὐές, multōsque (μούλτόσκε) καὶ πολλούς, aliāve (ἄλιάβε) ἢ ἄλλα, amicosne (ἀμίκρσνε) ἀρά γε τοὺς φίλους ;

9. Σημεῖα στίξεως. — 'Εκ τῶν σημείων τῆς στίξεως εἰς τὴν Λατινικὴν γραφὴν τὸ κόμμα (, virgūla), ἢ τελεία (• punctum) καὶ τὸ ἐπιφωνηματικὸν (! signum exclamationis) εἶναι τὰ αὐτὰ μὲ τὰ τῆς 'Ελληνικῆς γραφῆς.

Διάφορα σημεῖα στίξεως εἶναι τρία, ἢτοι :

α') τὸ κῶλον (: colon).

β') τὸ ἡμίκωλον (; semicolon ἢ punctum et comma), τὰ ὅποια ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὴν μέσην ἢ **δύνω στιγμὴν** τῆς 'Ελληνικῆς γραφῆς (.), καὶ

γ') τὸ ἐρωτηματικὸν (? signum interrogationis).

ΜΕΡΟΣ Β

ΤΥΠΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΓΕΝΙΚΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΙ ΟΡΟΙ

10. Τὰ μέρη τοῦ λόγου (partes orationis) εἰς τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν εἶναι ἐννέα :

1) πέντε κλιτὰ (declinabilia), ἥτοι α') ὄνομα οὐσιαστικὸν (nomen substantīvum), β') ὄνομα ἐπίθετον (nomen adiectīvum), γ') ἀντωνυμία (pronōmen), δ') μετοχὴ (participium), ε') ὅῆμα (verbū): καὶ

2) τέσσαρα ἀκλιτά (indeclinabilia ἢ particulae = μόρια), ἥτοι α') ἐπίρρημα (adverbium), β') πρόθεσις (praepositio), γ') σύνδεσμος (coniunctio), δ') ἐπιφώνημα (interiectio).

"Ἄρθρον ἡ Λατινικὴ γλῶσσα δὲν ἔχει, ἐκ τῆς κοινῆς δὲ τῶν διαλεγομένων ἀντιλήψεως ἢ ἐκ τῆς συνήθους χρήσεως καὶ τῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων κατανοεῖται, ἀν ὄνομά τι λαμβάνεται εἰς τὸν λόγον ὡς γνωστὸν καὶ ὠρισμένον ἢ ὡς ἀγνωστὸν καὶ ἀόριστον : miles venit (= δ στρατιώτης ἔρχεται - ἢ - εἰς στρατιώτης ἔρχεται).

11. Τὰ οὐσιαστικὰ διακρίνονται καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν εἰς συγκεκριμένα (concreta) καὶ εἰς ἀφηρημένα (abstracta), τὰ δὲ συγκεκριμένα πάλιν διακρίνονται εἰς κύρια (propria) καὶ εἰς προσηγορικὰ (appellatīva).

12. Τὰ παρεπόμενα τῶν ὄνομάτων καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν εἶναι τέσσαρα, ἥτοι γένος (genus), ἀριθμὸς (numerus), πτῶσις (casus) καὶ κλίσις (declinatio).

1) Γένη καὶ ἡ Λατινικὴ ἔχει τρία, ἀρσενικὸν (masculīnum), θηλυκὸν (feminīnum) καὶ οὐδέτερον (neutrum) : vir ἀνήρ, femīna γυνή, malum μῆλον.

Σημείωσις. Διὰ τὴν ἔλλειψιν ἄρθρου εἰς τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν, τὸ γένος δύναματός τυνος δύναται νὰ τὸ ἀναγνωρίζῃ τις μόνον ἐκ τῆς καταλήξεως, ή, ἂν τὸ δύναμα δηλοῖ πρόσωπον, ἐκ τοῦ σημανιομένου υπ' αὐτοῦ. Οὕτως ἐκ τῶν δύναμάτων τῶν δηλούντων πρόσωπα, ὅπως εἰς τὴν Ἑλληνικήν, καὶ εἰς τὴν Λατινικήν, ἀρσενικοῦ μὲν γένους εἰναι τὰ δηλούντα ἄρρενα πρόσωπα (ὡς vir ἀνήρ, miles στρατιώτης), θηλυκοῦ δὲ γένους εἰναι τὰ δηλούντα θηλυκὰ πρόσωπα (ὡς mulier γυνή, virgo παρθένος). Ἐκ τῶν ἄλλων δύναμάτων, τῶν δηλούντων δηλαδὴ πράγματα, ἐνεργείας, ἀφηρημένην τινὰ ἔννοιαν κλπ., πολλὰ μὲν εἰναι τοῦ αὐτοῦ γένους μὲ τὰ ἀντιστοιχοῦντα τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης (ὡς collis ἄρσ., λόφος ἄρσ. - mensa θηλ., τράπεζα θηλ. - donum οὐδ., δῶρον οὐδ.), πολλὰ δύματα εἰναι διαφόρου γένους (ὡς vinum οὐδ., ὁ οἶνος ἄρσ. - mare οὐδ., ἡ θάλασσα θηλ.. - ara θηλ., ὁ βωμὸς ἄρσ. - silva θηλ., τὸ δάσος οὐδ.).

"Ἄξιον ίδιαιτέρας σημειώσεως εἰναι, ὅτι εἰς τὴν Λατινικὴν τὰ δύναματα τῶν μετάλλων γενικῶς εἰναι γένους οὐδέτερου : aurum ὁ χρυσός, argentum ὁ ἄργυρος, ferrum ὁ σίδηρος, aes ὁ χαλκός.

2) **Ἀριθμούς** ἡ Λατινικὴ ἔχει δύο (ὅπως καὶ ἡ νέα Ἑλληνική), ἥτοι ἑνικὸν (singularis) καὶ πληθυντικὸν (pluralis).

3) **Πτώσεις** ἡ Λατινικὴ ἔχει ἕξ : τὴν δύναμαστικὴν (nominativus), τὴν γενικὴν (genitivus), τὴν δοτικὴν (dativus), τὴν αἰτιατικὴν (accusativus), τὴν κλητικὴν (vocativus) καὶ προσέτι τὴν ἀφαιρετικὴν (ablative), περὶ τῆς δόποιας ίδε εἰς τὸ Συντακτικόν.

4) **Κλίσεις** ἡ Λατινικὴ ἔχει πέντε.

13. Εἰς πᾶσαν κλίσιν :

1) ἡ κλητικὴ τοῦ τε ἑνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ εἰναι δύμοια μὲ τὴν δύναμαστικὴν αὐτοῦ, πλὴν τῆς ἑνικῆς κλητικῆς τῶν εἰς - us δευτεροκλίτων δύναμάτων (ληγούσης εἰς - e) βλ. καὶ § 19, 1.

2) ἡ ἀφαιρετικὴ τοῦ πληθυντικοῦ εἰναι πάντοτε δύμοια μὲ τὴν δοτικὴν αὐτοῦ.

3) τὰ οὐδέτερα εἰς τὴν δύναμαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν ἔχουν τὰς αὐτὰς καταλήξεις (ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν) .

4) τὸ θέμα τοῦ δύναματος εὑρίσκεται ἐκ τῆς πληθυντικῆς γενικῆς, ἀφαιρουμένης τῆς (ἀρχικῆς) καταλήξεως αὐτῆς - rum ἡ - um.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΚΛΙΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

1. Πρώτη κλίσις (Declinatio prima)

14. Ἡ πρώτη κλίσις περιέχει δύομάτα ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ μόνον (ὅπως ἡ πρώτη κλίσις τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς).

Τὰ δύομάτα ταῦτα λήγουν εἰς τὴν ἐνικήν δύομαστικήν εἰς - ἄ (γεν. - αء)· χαρακτήρ τοῦ ἀρχικοῦ θέματος ἄ (§ 13, 4).

Π α ρ ἄ δ ε ι γ μ α

(mensa τράπεζα, θ. mensa-)

Singularis

Pluralis

Nominativus	mens - ἄ	τράπεζα	mens - αε	τράπεζαι
Genetivus	mens - αε	τραπέζης	mens - ᾶρυν	τραπέζῶν
Dativus	mens - αε	τραπέζῃ	mens - ῖς	τραπέζαις
Accusativus	mens - ἄμ	τράπεζαν	mens - ᾶς	τραπέζας
Vocativus	mens - ἄ	τράπεζα	mens - αε	τράπεζαι
Ablativus	mens - ᾶ	(§ 12, 3)	mens - ῖς	(§ 13, 2).

Ομοίως κλίνονται καὶ τὰ δύομάτα terra γῆ, χώρα, insula νῆσος, statua ἀνδριάς, pugna μάχη, κλπ., καθὼς καὶ τὰ ἀρσενικὰ δύομάτα nauta ναύτης, agricōla γεωργός, pōstēta ποιητής, Sequāna Σηκουάνας, κλπ. (βλ. § 12, 1, σημ.).

15. Ἀνωμαλίαι πρωτοκλίτων δύομάτων.— 1) Τὰ θηλυκὰ δύομάτα dea (θεά) καὶ filia (θυγάτηρ) τὴν δοτικήν καὶ τὴν ἀφαιρετικήν τοῦ πληθυντικοῦ (deis, filiiis) τὴν σχηματίζουν κανονικῶς εἰς - abus, δταν εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνη διάκρισις ἀπὸ τὰς δύοιας ἀντιστοίχους πτώσεις τῶν ἀρσενικῶν δευτεροκλίτων δύομάτων deus θεὸς καὶ filius υἱός. Οὕτω λέγεται deis et deabus ἢ dis deabusque (τοῖς θεοῖς καὶ ταῖς θεαῖς), filiiis et filiābus ἢ filii filiabusque (τοῖς υἱοῖς καὶ ταῖς θυγατράσιν).

2) Τὸ δύομα familia (οἰκογένεια) εἰς τὴν γενικήν τοῦ ἐνικοῦ ἔχει κατάληξιν κανονικῶς - **αε**, ἀλλὰ καὶ - **as** (ἀρχαϊκῶς, δύοιως μὲ τὴν

‘Ελληνικὴν γλῶσσαν) εἰς τὰς φράσεις pater familias (οἰκοδεσπότης), mater familias (οἰκοδέσποινα), κ.ἄ.τ.

“Αλλη ἀρχαῖκῃ κατάληξις, μὲ τὴν ὅποιαν σχηματίζουν πρωτόκλιτα δύναματα τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ (ἰδίως εἰς τοὺς παλαιοτέρους ποιητάς). εἶναι - **āi** (κατὰ τὴν β' αἰλίσιν) : aulāi (= aulae, τῆς αὐλῆς), terrāi (= terrae, τῆς γῆς).

Τῆς γενικῆς τοῦ πληθυντικοῦ ἡ κατάληξις - arum εἰς τινα δύναματα συγκόπτεται εἰς - **um** : drachmum = drachmarum. (Οὕτω καὶ ἐπὶ δευτεροκλίτων talentum = talentorum, Argivum = Argivorum).

16. ‘Ελληνικὰ πρωτόκλιτα δύναματα, ιδίως κύρια, μετενηγεγένενα εἰς τὴν Λατινικήν, σχηματίζουν συνήθως ἐν αὐτῇ πτώσεις τινὰς τοῦ ἐνικοῦ παρομοίως, ὅπως ἐν τῇ ‘Ελληνικῇ : (Alneīas) nom. Aeneas, acc. Aenean· (’Αγχίσης) nom. Anchises, acc. Anchisen, voc. Anchise· (Πηνελόπη) nom. (Penelōpē καὶ) Penelope, gen. Penelopae καὶ Penelopes, acc. Penelopen, voc. Penelope.

Πολλὰ δὲ εἰς -ης (ὡς Ἀλκιβιάδης, Ἀριστείδης κ.τ.τ.) σχηματίζονται ἐν τῇ Λατινικῇ ὡς τριτόκλιτα : Alcibiādes, gen. Alcibiadis καὶ π.. κλητικὴ Alcibiadē κατὰ τὴν πρώτην ‘Ελληνικὴν αἰλίσιν.

2. Δευτέρα αἰλίσις (Declinatio secunda)

17. Η δευτέρα αἰλίσις περιέχει δύναματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν, ἀρ- σενικὰ καὶ θηλυκὰ λήγοντα εἰς - us ἢ εἰς - er (γεν. - i) καὶ οὐδέτερα εἰς - um (γεν. - i): χρακτήρ τοῦ θέματος **o** (§ 13, 4).

Π α ρ α δ ε ί γ μ α τ α

(dominus κύριος, θ. domino -, puer παῖς, θ. puero-, ager ἀγρός, θ. agro -, donum δῶρον, θ. dono-).

S i n g u l a r i s

Nom.	domīn- ūs	puer	ager	dōn- ūm
Gen.	domin- i	puēr-i	agr-i	don- i
Dat.	domin- ō	puer-o	agr-o	don- ō
Acc.	domin- ūm	puer-um	agr-um	don- ūm
Voc.	domin- ē	puer	ager	don- ūm
Abl.	domin- ō	puer-o	agr-o	don- ō

Pluralis

Nom.	domin-ī	puer-i	agr-ri	don-ă
Gen.	domin-ōrūm	puer-orum	agr-orum	don-ōrūm
Dat.	domin-īs	puer-is	agr-is	don-īs
Acc.	domin-ōs	puer-os	agr-os	don-ă
Voc.	domin-ī	puer-i	agr-i	don-ă
Abl.	domin-īs	puer-is	agr-is	don-īs

Κατὰ τὸ **dominus** κλίνονται καὶ τὰ πρότυλος λαός, πυμέρυς ἀριθμός, nuntius ἄγγελος, κ.ἄ. Ἐπίσης τὰ θηλυκὰ δευτερόκλιτα εἰς -us· τοιαῦτα δὲ εἶναι τὰ ὄνόματα τῶν δένδρων, ὡς malus μηλέα, ſicus συκῆ, pirus ἀπιδέα, πρότυλος λεύκη, κλπ., τὰ ὄνόματα alvus κοιλία, humus γῆ, vannus λικιδὸς σίτου, καὶ τὰ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰλημμένα θηλυκὰ ὄνόματα, ὡς methódus μέθοδος, Aegyptus Αἴγυπτος, κ.ἄ. τ.

Κατὰ τὸ **puer** κλίνονται τὸ gener γαμβρός, socer πενθερός, vesper ἐσπέρα, liberi τὰ τέκνα (πληθυντικοῦ μόνον). καὶ τὸ μοναδικὸν εἰς -ir ὄνομα vir ἀνήρ.

Κατὰ τὸ **ager** κλίνονται τὰ liber βιβλίον, caper τράγος, culter μάχαιρα, faber σιδηρουργός, κ.ἄ. τ.

Κατὰ τὸ **dónum** κλίνονται τὰ bellum πόλεμος, proelium μάχη, scutum ἀσπίς, periculum κίνδυνος, oppidum πόλις, templum ναός, κ.ἄ. τ., προσέτι δὲ τρία οὐδέτερα ὄνόματα λήγοντα εἰς -us, ἥτοι τὸ vulgus ἢ volgus ὅχλος (τὸ ὅποιον σπανιώτατα ἔχει καὶ ἀρσενικοῦ γένους αἰτιατικὴν volgum), τὸ virus δηλητήριον καὶ τὸ pelagus πέλαγος. Ἐκ τούτων τὸ μὲν volgus καὶ virus ἀπαντῶσι μόνον εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμόν, τοῦ δὲ pelagus ὁ πληθυντικὸς εἶναι pelagē (πρβλ. πελάγη). (Βλ. καὶ § 13, 3.).

18. Ἀρκετὰ εἶναι τὰ ἀρσενικὰ ὄνόματα τῆς δευτέρας κλίσεως τὰ λήγοντα εἰς -er, ὡς puer, ager, κλπ. Ἀρχῆθεν εἶχον καὶ ταῦτα τὴν κατάληξιν -us (puer-us, ὅπως numer-us, agr-us, κλπ.), ἀλλ' ἀπέβαλον αὐτήν, καθὼς καὶ τὴν κατάληξιν -e τῆς ἐνικῆς κλητικῆς.

Ἐκ τῶν ὄνομάτων τούτων ὅσα ἔχουν πρὸ τοῦ ῥ τοῦ θέματος σύμφωνον (ὡς agr-, libr-, κλπ.), ταῦτα μετὰ τὴν ἀποβολὴν τῶν καταλήξεων -us καὶ -e ἀνέπτυξαν πρὸ τοῦ ῥ ἐν ε βραχὺ. (Οὕτω προηλθεν

ἐκ τοῦ agr - τὸ ager, ἐκ τοῦ libr - τὸ liber, κλπ.) Εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις τὰ εἰς -er κλίνονται ὅπως ἀκριβῶς καὶ τὰ εἰς -us.

Σημεῖον μεταβολὴν πάσχουν κανονικῶς εἰς τὴν ἔνικήν δύμαστικήν καὶ κλητικήν, μεταφερόμενα εἰς τὴν Λατινικήν γλῶσσαν, καὶ τὰ ὑπερδισύλλαβα 'Ελληνικά δευτερόκλιτα κύρια ὀνόματα, στα λήγουν εἰς -ros, π.χ. Alexander 'Αλέξανδρος (ἀντὶ Alexander - us), Antipater 'Αντίπατρος (ἀντὶ Antipatr - us). 'Αλλὰ Codrus Κόδρος Μερικά ἐκ τούτων διφοροῦνται, ὡς Cassandrus καὶ Cassander Κάσσανδρος, Euander καὶ Euander Εὔανδρος.

19. Ἀνωμαλίαι δευτεροκλίτων τινῶν ὄνομάτων. — 1) Τὸ δνομα deus θεός : α') δὲν ἔχειε χρηστον τὴν κλητικὴν τοῦ ἔνικοῦ (dee). ὡς τοιαύτην οἱ ποιηταὶ χρησιμοποιοῦν τὴν κλητικὴν τοῦ ὀνόματος divus (=θεός) -dive, οἱ δὲ μεταγενέστεροι Λατīνοι αὐτὴν τὴν ἔνικήν δνομαστικὴν deus (=δ θεέ) β') εἰς ἐκάστην πτῶσιν τοῦ πληθυντικοῦ, πλὴν τῆς αἰτιατικῆς, ἔχει διπλοῦς ἡ καὶ τριπλοῦς τύπους καὶ σχηματίζεται οὕτω : dei (dii), di -deorum (deum) -deis (diis), dis -deos -dei (dii), di -deis (diis), dis.

2) Τὰ εἰς -ius καὶ -ium ὑπερδισύλλαβα ὀνόματα εἰς τὴν γενικὴν τοῦ ἔνικοῦ πολλάκις συναίροσι τὸ τελικὸν ii εἰς i, τονίζονται δὲ τότε, μετὰ τὴν συναίρεσιν, εἰς τὴν παραλήγουσαν, ἔστω καὶ ἀν αὐτῆς εἶναι βραχεῖα (παρὰ τὸν κανόνα, § 7, 2, β') : Vergilius Βεργίλιος, gen. Vergilii καὶ Vergili, officium ὑπηρεσία, καθῆκον, gen. officii καὶ offici, κλπ.

3) Τὰ εἰς -ius κύρια ὀνόματα, τὰ γνησίως Λατινικά, ὡς Vergilius, Manius, Tullius κ.τ.τ., καὶ τὸ προσηγορικὸν δνομα filius (υἱός) τὴν κλητικὴν τοῦ ἔνικοῦ τὴν σχηματίζουν εἰς i ἀντὶ εἰς ie (κατὰ συναίρεσιν τοῦ ie εἰς i) : Tulli = Τύλλιε, fili = υἱέ, mi fili = υἱέ μου.

Σημεῖον μεταβολῶν εἰς § 15, 2.

3. Τρίτη κλίσις (Declinatio tertia)

20. Η τρίτη κλίσις περιέχει ὀνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν, ὅπως καὶ ἡ δευτέρα κλίσις. Ταῦτα :

1) εἰς τὴν ἔνικήν δνομαστικὴν λήγουν εἰς ἐν τῶν φωνήζετων (a), e, o ἡ εἰς ἐν τῶν ληκτικῶν συμφώνων (ἡ τῶν ληκτικῶν συμφωνικῶν συμπλεγμάτων, § 4, 2, σημ.).

2) εἰς τὴν ἔνικήν γενικήν ἔχουν πάντα κατάληξιν -is : urb-s πόλις, gen. urb-is· mare (οὐδ.) θάλασσα, gen. mar-is.

21. Τὰ τριτόκλιτα ὄνοματα

1) κατὰ τὸν χαρακτῆρα τοῦ θέματος αὐτῶν (§ 13, 4) εἶναι (ὅπως καὶ τῆς Ἑλληνικῆς τὰ τριτόκλιτα) :

α') **φωνηεντόληκτα** ταῦτα πάντα ἔχουν χαρακτῆρα **i**, ἐκτὸς δύο ὄνομάτων, τοῦ grus (γέρανος) καὶ τοῦ sus (ὄας), τὰ δποῖα ἔχουν χαρακτῆρα **u** (gen. gru-is, su-is).

β') **συμφωνόληκτα** μὲν χαρακτῆρα ἀφωνον (b, p -c, g -d, t), ὑγρὸν ἢ ἔρρινον (l, r -m, n) ἢ συριστικὸν (s ἢ v) : trabs δοκὸς (gen. trab -is), bos βοῦς (gen. bov-is), nix χιὼν (gen. nivis) κλπ. (Bl. § 4, 2, σημ.).

2) τὰ μὲν φωνηεντόληκτα (ἐκτὸς τοῦ grus καὶ τοῦ sus) εἶναι πάντα **ἰσοσύλλαβα** : civis πολίτης (gen. civis), sedes ἔδρα (gen. sedis), τὰ δὲ συμφωνόληκτα εἶναι πάντα **περιττοσύλλαβα** : rex βασιλεὺς (gen. reg-is), lapis λίθος (gen. lapid-is).

Σημείωσις. Κυρίως καὶ τὰ φωνηεντόληκτα τριτόκλιτα ἀρχῆθεν εἶναι περιττοσύλλαβα, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ χαρακτὴρ τοῦ θέματος αὐτῶν ι συνεχωνεύθη μὲν ἐπόμενον ι καὶ ε τῶν καταλήξεων, παρουσιάζονται ὡς **ἰσοσύλλαβα**.

22. Ἐκ τῶν τριτοκλίτων ὄνομάτων

1) τὰ **ἀρσενικὰ** καὶ τὰ **θηλυκὰ** ἔχουν εἰς πάσας τὰς πτώσεις τὰς αὐτὰς καταλήξεις· καὶ ἀλλα μὲν ἐξ αὐτῶν εἶναι **καταληκτικά**, ἡτοι εἰς τὴν ἐνικήν ὄνομαστικὴν ἔχουν τὴν κατάληξιν s, ἀλλα δὲ εἶναι **ἀκατάληκτα**, ἡτοι δὲν ἔχουν καμμίαν κατάληξιν εἰς τὴν ἐνικήν ὄνομαστικήν : dux ἡγεμῶν (ἐκ τοῦ due-s), gen. duc-is, puppi-s πρύμνα, gen. puppis, consul ὑπατος, gen. consūl-is, orātor ὥρτωρ, gen. oratōr-is, κλπ.·

2) τὰ **οὐδέτερα** ἔχουν τὰς αὐτὰς μὲ τὰ ἀρσενικὰ καὶ τὰ θηλυκὰ καταλήξεις μόνον εἰς τὴν γενικήν, τὴν δοτικήν καὶ τὴν ἀφαιρετικήν (ἐνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ), εἶναι δὲ πάντα **ἀκατάληκτα**, ἡτοι δὲν ἔχουν καμμίαν κατάληξιν εἰς τὴν ἐνικήν ὄνομαστικήν : animal ζῷον, gen. animāl-is, mare θάλασσα, gen. mar-is, κλπ. (Bl. § 13, 3).

23. Ἐκ τῶν τριτοκλίτων ὄνομάτων

1) ἀλλα μὲν εἶναι **μονόθεμα**, ἡτοι σχηματίζονται εἰς πάσας τὰς πτώσεις ἐξ ἐνὸς θέματος : dux (ἐκ τοῦ due-s), gen. duc-is κλπ., lapis (ἐκ τοῦ lapid-s), gen. lapid-is κλπ., orātor ὥρτωρ, gen. oratōr-is κλπ..

2) ἄλλα δὲ εἰναι διπλόθεμα, ἦτοι σχηματίζονται ἐκ δύο θεμάτων, ἔξ οὖτος εἰς τὴν ἑνικήν δύναμαστικήν καὶ αὐλητικήν καὶ ἔξ ἑτέρου εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις : miles στρατιώτης (ἐκ τοῦ *milet-s*), gen. *milīt-is* κλπ., homo ἄνθρωπος, gen. *homīn-is* κλπ., corpus σῶμα, gen. *corpōr-is*, κλπ.

Σημείωσις. Ἐκ τῶν ληγόντων εἰς τὴν ἑνικήν δύναμαστικήν εἰς -s, εἰς δὲ τὴν γενικήν εἰς -ris, πολλὰ φαινομενικῶς μόνον εἰναι διπλόθεμα, κυρίως δὲ ταῦτα εἰναι μονόθεμα σιγμόληρτα. Εἰς ταῦτα δηλαδὴ δὲ χαρακτήρας μεταξὺ φωνηέντων ἐτράπη παλαιόθεν εἰς τ. Τοιαῦτα εἰναι π.χ. τὸ *mus* μῦς, gen. *mur-is* (ἀρχῆθεν *mus-is*· πρβλ. μῦς, μυ-ός, ἐκ τοῦ μωσ-ός)· *corpus* σῶμα, gen. *corpōr-is* (ἀρχῆθεν *corpos-is*), κ.ἄ.

24. Παραδείγματα τρίτης κλίσεως

A'. Ἀρσενικά καὶ θηλυκά

1. Συμφωνόληρτα ἢ περιττοσύλλαβα

(Καταληκτικά ἢ ἀκατάληκτα, μονόθεμα ἢ διπλόθεμα, §§ 21 - 23)

(*dux* ἡγεμόν, θ. *duc-*, *pastor* βοσκός, θ. *pastor-*, *homo* ἄνθρωπος,
θ. *homo-* καὶ *homin-*, *urbs* πόλις, θ. *urb-*)

S i n g u l a r i s

Nom.	<i>dux</i> (<i>duc-s</i>)	<i>pastor</i>	<i>homo</i>	<i>urbs</i>
Gen.	<i>duc-ís</i>	<i>pastōr-is</i>	<i>homīn-is</i>	<i>urb-is</i>
Dat.	<i>duc-í</i>	<i>pastōr-i</i>	<i>homīn-i</i>	<i>urb-i</i>
Acc.	<i>duc-ěm</i>	<i>pastōr-em</i>	<i>homīn-em</i>	<i>urb-em</i>
Voc.*	<i>dux</i>	<i>pastor</i>	<i>homo</i>	<i>urbs</i>
Abl.	<i>duc-ě</i>	<i>pastōr-e</i>	<i>homīn-e</i>	<i>urb-e</i>

P l u r a l i s

Nom.	<i>duc-ěs</i>	<i>pastōr-es</i>	<i>homīn-es</i>	<i>urb-es</i>
Gen.	<i>duc-um</i>	<i>pastōr-um</i>	<i>homīn-um</i>	<i>urb-ium</i>
Dat.	<i>duc-ěbus</i>	<i>pastor-ěbus</i>	<i>homin-ěbus</i>	<i>urb-ěbus</i>
Acc.	<i>duc-ěs</i>	<i>pastōr-es</i>	<i>homīn-es</i>	<i>urb-es</i>
Voc.*	<i>duc-ěs</i>	<i>pastōr-es</i>	<i>homīn-es</i>	<i>urb-es</i>
Abl.	<i>duc-ěbus</i>	<i>pastor-ěbus</i>	<i>homin-ěbus</i>	<i>urb-ěbus</i>

* Βλ. § 13, 1 - 2.

Όμοιώς κλίνονται τά : lux (luc-is, θηλ.) φῶς, rex (reg-is) βασι-
λεύς, lex (leg-is, θηλ.) νόμος, judex (judic-is) δικαστής, lapis (la-
pīd-is) λίθος, pes (ped-is) πούς, civitas (civit-ātis) πολιτεία, vir-
tus (virtūt-is) ἀρετή, miles (milīt-is) στρατιώτης, princeps (prin-
cīp-is) ἄρχων, πρῶτος, orātor (oratōr-is) ἄρχωρ, uxor (uxōr-is) ἡ
σύζυγος, arbor (arbōr-is, θηλ.) δένδρον, mos (mor-is, ἄρση) ἄθος, flos
(flor-is ἄρση) ἄνθος, tellus (tellūr-is) γῆ, lepus (lepōr-is) λα-
γως, mulier (muliēr-is) γυνή, pulvis (pulvēr-is) κόνις, sermo
(sermōn-is) λόγος, praedo (praedōn-is) ληστής, virgo (virgīn-is)
παρθένος, ordo (ordīn-is ἄρση) τάξις, flamen (flamīn-is) ιερεύς,
tibīcen (tibicīn-is) αὐλητής — (κατὰ τὸ urbs), stirps (stirp-is)
ῥίζα, arx (arc-is) ἀκρόπολις, gens (gent-is, θηλ.) ἔθνος, mors
(mort-is, θηλ.) θάνατος, pons (pont-is, ἄρση) γέφυρα κ.ἄ. (ἐν οἷς
καὶ τὸ nix, niv-is, χιών, plur. gen. niv-iūm ἀρχικὸν θέμα ningu-
[πρβλ. ningu-it χιονίζει]).

Σημείωσις. Μερικά ἀκατάληκτα συμφωνόληκτα εἰς -er εἰς τὰς ἄλ-
λας πλὴν τῆς ἑνικῆς δυναμαστικῆς καὶ (κλητικῆς) πτώσεις συγκόπτουν τὸ e, τὸ
πρὸ τοῦ χαρακτῆρος γ. Τοιαῦτα εἶναι : α') τὰ συγγενικά δύνματα pater (patr-is)
πατέρ, mater (matr-is) μήτηρ καὶ frater (fratr-is) ἀδελφός, β') τὰ δύνματα
imber (imbr-is) ὅμβρος, uter (utr-is) ἀσκός, venter (ventr-is, ἄρση) γαστήρ
καὶ τὰ δύνματα τῶν τεσάρων μηνῶν September (Septembr-is) Octōber, No-
vember καὶ December (πρβλ. τὰ ἑλληνικά συγκοπτόμενα τριτόκλιτα, π. χ. πατέρ, πατρ-ός, πατέρ-α).

2. Φωνηεντόληκτα ἢ ίσοσύλλαβα

(Μονόθεμα ἢ διπλόθεμα. §§ 21-23)

(civis πολίτης, θ. civi-, nubes νεφέλη, θ. nube- καὶ nubi-)

S i n g u l a r i s

Nom.	civīs	nūbēs	civēs	nūbēs
Gen.	civīs	nubīs	civī-ūm	nubī-ūm
Dat.	civī	nubī	civībus	nubībus
Acc.	civēm	nubēm	civēs (ἢ civ-is)	nubēs (ἢ nub-is)
Voc.	civīs	nubēs	civēs	nubēs
Abl.	civē	nubē	civībus	nubībus

P l u r a l i s

‘Ομοίως κλίνονται :

α') κατὰ τὸ **eivis** τά : avis (θηλ.) πτηνόν, navis ναῦς, collis λόφος, fascis (ἀρσ.) δέσμη, hostis πολέμιος, orbis κύκλος, mensis μήν, unguis ὄνυξ, piscis ἰχθύς, vallis κοιλάς, κ. ἢ.

β') κατὰ τὸ **nubes** τά : aedes (aed-is, θηλ.) ναός, sēdes (sed-is) ἔδρα (βλ. § 26, 4, A', σημ.), fames (fam-is) πεῖνα, rupes (rup-is, θηλ.) βράχος (ἀπόκρημνος), κ. ἢ. (βλ. καὶ § 16).

B.' Οὐδέτερα, συμφωνόληκτα ἢ φωνηεντόληκτα

(Μονόθεμα ἢ διπλόθεμα, §§ 21-23)

(aequor πέλαγος, θ. aequor-, nomen ὄνομα, θ. nomen- καὶ nomin-, opus, θ. opus- καὶ oper-, mare θάλασσα, θ. mare- καὶ mari-)

S i n g u l a r i s

Nom.	aequor	nomen	opus	măřě
Gen.	aequor-īs	nomīn-is	opēr-is	mar-īs
Dat.	aequor-ī	nomīn-i	opēr-i	mar-ī
Acc.	aequor	nomen	opus	mare
Voc.	aequor	nomen	opus	mare
Abl.	aequor-ě	nomīn-e	opēr-e	mar-ī

P l u r a l i s

Nom.	aequor-ā	nomīn-a	opēr-a	mar-īă
Gen.	aequor-um	nomīn-um	opēr-um	mar-īūm
Dat.	aequor-ībus	nomin-ībus	oper-ībus	mar-ībus
Acc.	aequor-ā	nomīn-a	opēr-a	mar-īă
Voc.	aequor-ā	nomīn-a	opēr-a	mar-īă
Abl.	aequor-ībus	nomīn-ibus	oper-ībus	mar-ībus

‘Ομοίως κλίνονται :

α') κατὰ τὸ **aequor** τά : marmor (marmōr-is) μάρμαρον, fulgur (fulgūr-is) ἀστραπῆ, uber (ubēr-is) μαστός, ōs (or - is) στόμα, aes (aer-is) χαλκός, ius (iur-is) τὸ δίκαιον, κ. ἢ..

β') κατὰ τὸ **nomen** τά : flumen (flumīn-is) ποταμός, certamen (certamīn-is) ἀγών, caput (capīt-is) κεφαλή, κ. ἢ..

γ') κατὰ τὸ **opus** τά : onus (onēr-is) φορτίον, corpus (corpōr-is) σῶμα, robur (robōr-is) ξύλον δρύινον, κ. ἢ..

δ') κατὰ τὸ **mare** τά : animal (animāl-is) ζῷον, exemplar (exemplār-is) παράδειγμα, par (par-is) ζεῦγος, κ. ἄ.

25. Καταλήξεις τῆς τρίτης κλίσεως

	Singularis		Pluralis
'Αρσ. καὶ θηλ.	Oὐδ.	'Αρσ. καὶ θηλ.	Oὐδ.
Nom.	-s η — —	-es	-a (η -ia)
Gen.	-is	-is	-um (η -ium)
Dat.	-i	-i	-ibus
Acc.	-em (η -im)	-es (η -is)	-a (η -ia)
Voc.	-s η — —	-es	-a (η -ia)
Abl.	-e (η -i)	-e η -i	-ibus

26. Διάφορος σχηματισμὸς πτώσεών τινῶν τῶν τριτοκλίτων.—'Εκ τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων :

1) "Έχουν τὴν **αἰτιατικὴν** τοῦ ἐνικοῦ εἰς -im (ἀντὶ εἰς -em)

α') τὰ ἔξης ἴσοσύλλαβα προσηγορικὰ ὀνόματα, ἥτοι τὸ febris πυρετός, puppis πρύμνα, sitis δίψα, turris πύργος, tussis βήξ καὶ securis πέλεκυς, πάντα γένους θηλυκοῦ (sing. acc. febrim, puppim sitim, turrim, tussim, securim).

β') τὰ εἰς -is ἴσοσύλλαβα ποταμῶν καὶ πόλεων, ὡς Albis "Αλβις, Tibēris Τίβερις, Neapōlis Νεάπολις (sing. acc. Albim, Tiberim, Neapolim).

2) "Έχουν τὴν **ἀφαιρετικὴν** τοῦ ἐνικοῦ εἰς -i (ἀντὶ εἰς -e) :

α') ὅσα ὀνόματα εἰς τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ λήγουν εἰς -im (βλ. ἀνωτέρω 1 α' καὶ β') : febris - febri, puppis - puppi, Albis - Albi, κλπ..

Σημεῖοι σις. Κατάληξιν -i ἀντὶ -e εἰς τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἔχουν πολλάκις καὶ τὰ ὀνόματα civis πολίτης, ignis (ἀρσ.) πῦρ, navis ναῦς καὶ imber δμῆρος, (civi, igni, navi, imbri). Τοῦ ignis ὁ τύπος τῆς ἐνικῆς ἀφαιρετικῆς igni εἶναι ὁ κανονικὸς εἰς τὰς φράσεις ferro et igni (διὰ σιδήρου καὶ πυρός), aqua et igni interdicere (ἀπαγορεύειν τὴν παροχὴν ὕδατος καὶ πυρός).

β') τὰ εἰς -is η -er ὀνόματα μηνῶν, ὡς Aprilis, November κλπ., καὶ τὰ -is προσηγορικὰ ὀνόματα, τὰ ἀρχῆθεν ἐπίθετα, ὡς aequālis ὁμηλιξ, annālis (ἐνν. liber) τὸ χρονικόν, natālis (ἐνν. dies) ἡ γενέ-

Θυιος, Atheniensis Ἀθηναῖος, κλπ. (sing. abl. Aprili, Novembri aequali, annali, natali, Atheniensi) :

Σημείωσις. Ἀντιθέτως τὰ κύρια δνόματα, τὰ ἀρχῆθεν ἐπίθετα, σχηματίζουν τὴν ἐνικήν ἀφαιρετικὴν κανονικῶς εἰς -e : Juvenālis, Celer, Felix, sing. abl. Juvenale, Celere, Felice.

γ') τὰ οὐδέτερα τὰ λήγοντα εἰς -e, -al (-al,-is) καὶ -ar (-ar,-is), ὡς mare, animal, calcar (πτερνιστήριον) (sing. abl. mari, animāli, calcāri).

3) Ἐχουν τὴν δνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -ia τὰ ἐκ τῶν οὐδετέρων τριτοκλίτων λήγοντα εἰς -e, -al καὶ -ar (βλ. ἀνωτέρῳ 2, γ') : mare, mar-ia — animal, animal-ia — cal-car, calcar-ia.

Σημείωσις. Ο εἰς -ia συγχριτισμὸς τῆς πληθυντικῆς δνομαστικῆς (αἰτιατικῆς καὶ κλητικῆς) τῶν οὐδετέρων τούτων είναι κανονικός, διότι τὸ δρικὸν θέμα αὐτῶν ἔχει τὸν χαρακτῆρα -i (βλ. § 21, 2, σημ.).

4) Ἐχουν τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -ium (ἀντὶ εἰς -um) :
Α') τὰ ισοσύλλαβα (ἡ φωνηγεντόληγτα μὲν χαρακτῆρα i, § 21, 1 α'), ὡς civis - civium, collis-collium, navis-navium, aedes-aedium, nubes-nubium, κλπ. (βλ. § 24, A' 2).

Σημείωσις. Ἐξαιροῦνται τὸ canis κύων, iuvenis νεανίας καὶ sedes έδρα (plur. gen. canum, iuvenum, sedum).

B') ἐκ τῶν περιττοσυλλάβων (ἡ συμφωνολήκτων, § 21, 1 β' καὶ 2) :
α') τὰ ἔχοντα θέμα λῆγον εἰς δύο ἡ περισσότερα σύμφωνα, ὡς urbs (θ. urb-), stirps (θ. stirp-), arx (θ. arc-), pons (θ. pont-), nox (θ. noct-), os (oss-is δστοῦν, θ. oss-), imber (θ. imbr-) : plur. gen. urb-ium, stirp-ium, arc-ium, pont-ium, noct-ium, oss-ium, imbr-ium (βλ. § 24 A' 1).

Σημείωσις. Ἐξαιροῦνται τὰ τρία συγγενικὰ δνόματα pater, mater καὶ frater (θ. patr-, matr-, fratr-) : plur. gen. patr-um, matr-um, fratr-um (βλ. § 24, A', 1 σημ. καὶ ἀνωτέρῳ A', σημ.).

β') τὰ δνόματα dos (dot-is) προίξ, fances (πνηθ. μόνων) ὁ λάρυγξ, fraus (fraud-is) ἀπάτη, lis (lit-is) ἔρις, mus (mur-is) μῦς, nix (niv-is) χιών, vires (πληθ.) δύναμις, τὰ ἐθνικὰ τὰ λήγοντα εἰς -as (-atis) ἡ -is (-itis), ὡς Arpinas-Arpинates οἱ κάτοικοι τοῦ Ἀρπίνου, Samnis-Samnites οἱ Σαμνῖται, καθὼς καὶ τὰ δνόματα nostras

ἡμεδαπός, *vestras* ὑμεδαπός, *optimātes* (πληθ.) οἱ ἀριστεῖς καὶ πενātes (πληθ.) οἱ ἔρκειοι θεοί : plur. gen. *doti-um*, *fauc-iūm*, *fraud-iūm*, *lit-iūm*, *mur-iūm*, *niv-iūm*, *vir-iūm*, *Arpinat-iūm*, *Samnit-iūm*, *nostrat-iūm*, *vestrat-iūm*, *optimat-iūm*, *penat-iūm*.

Γ') τὰ οὐδέτερα εἰς -e, -al καὶ -ar *mare-marium*, *animal-animalium*, *calcar-calcarium*· (βλ. § 24, Β' καὶ ἀνωτέρω 2, γ' καὶ 3).

Σημείωσις. Τὰ ισοσύγχρατα ἡ φωνητολήκτα τριτόκλιτα κανονικῶς σχηματίζουν τὴν πληθυντικὴν γενικὴν εἰς -iūm, διότι τὸ ἀρχικὸν θέμα των ἔχει τὸν χαρακτῆρα i (§ 21, 1. α') *civis* (0. *civi-um*, *aedes* (0. *aedi-*) *aedi-um*. κλπ. Ἐκ τῶν περιττοσύγχρων ἡ φωνητολήκτων τινὰ μὲν κανονικῶς σχηματίζουν καὶ ταῦτα τὴν πληθυντικὴν γενικὴν εἰς -iūm, διότι καὶ ταῦτα ησάν ἀρχῆθεν φωνητολήκτα (μὲν χαρακτῆρα i), π.χ. τὸ *ars* τέχνη, *pars* μέρος, *mors* θάνατος, *gens* θῆνος, κ.ἄ. (ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ ἐνικοῦ ήτο ἀρχῆθεν *arti-s* *parti-s*, *morti-s genti-s*). Τὰ ἄλλα συμφωνόληκτα, τὰ σχηματίζοντα τὴν πτῶσιν ταύτην εἰς -iūm, τὴν σχηματίζουν οὕτω κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ προηγούμενα : *arx*—*arc-iūm*, *urbs*—*urb-iūm*, *pons*—*pont-iūm*, *imber*—*imbr-iūm*, *fraus*—*fraud-iūm*, κλπ. (ὅπως *aedi-um*, *arti-um*. κλπ.). (βλ. ἀνωτέρω 4, Β', α' καὶ β').

5) "Οσα ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ σχηματίζουν τὴν πληθυντικὴν γενικὴν εἰς -iūm, σχηματίζουν συνήθως καὶ τὴν πληθυντικὴν αἰτιατικὴν εἰς -is (ἀντὶ εἰς -es) : *civis-civis* (= πολίτας), *hostis-hostis* (= πολεμίους), *pars-partis* (= μερίδας).

27. Ἀνώμαλα ὄνοματα τῆς τρίτης κλίσεως

1) *Bos* βοῦς, *bov-is*, *bov-i*, *bov-em*, *bos*, *bov-e*. Plur. *boves*, *bo-um*, *bubus* (ἢ *bobus*). κλπ. (θ. *bo-* καὶ *bov-*).

2) *caro* (θηλ.) κρέας, *carn-is*, κλπ. Plur. *carn-es* *carn-iūm*, κλπ. (θ. *caro-* καὶ *carn-*).

3) *iter* (οὐδ.) πορεία, *itinēr-is*, *itiner-i*, *iter*, *itiner-e*. Plur. *itiner-a*, *itiner-um*. κλπ. (θ. *iter-* καὶ *itiner-*).

4) *Jupp̄iter* Ζεύς, *Jov-is*, *Jov-i*, *Jov-em*, *Jupp̄iter*, *Jov-e*.

5) *senex* γέρων, *sen-is*, *sen-i*, κλπ. Plur. *sen-es*, *sen-um*, *senibus*, κλπ. (θ. *senec-* καὶ *sen-*).

6) *vis* δύναμις (γεν. καὶ δοτ. ἐλλείπουν) acc. *vim*, abl. *vi*. Plur. *vir-es*, *vir-iūm*, *vir-ibus*. κλπ. (26, 4, Β', β').

28. Τριτόκλιτα τῆς Λατινικῆς γλώσσης ἐκ τριτοκλίτων τῆς Ἑλληνικῆς.—Ἐκ τῶν τριτοκλίτων ὄνομάτων (κυρίων ἡ προσηγορι-

κῶν), τῶν προερχομένων ἐξ Ἑλληνικῶν τριτοχλίτων, τινὰ μὲν κλίνονται εἰς πάσας τὰς πτώσεις κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν τῆς Λατινικῆς γλώσσης: π. χ. Plato Πλάτων, Platōn-is, Platon-i, Platon-em κλπ. (ὡς sermo, sermōn-is, κλπ., § 24, Α' 1).

Ἄρκετα δύμως τοιαῦτα δύναματα εἰς τινας πτώσεις σχηματίζουν τύπους παρομοίους μὲ τοὺς ἀντιστοίχους τύπους τῆς Ἑλληνικῆς. Οὕτω π.χ. aer ἀήρ, aether αἰθήρ, Marāthon Μαραθόν — acc. aer-**a**, ae-thēr-**a**, Marathon-**a**, κλπ. Cyclops Κύκλωψ, acc. Cyclōpa Κύκλωπα, Cyclōpes Κύκλωπες, acc. Cyclop-**as**.

4. Τετάρτη κλίσις (Declinatio quarta)

29. Η τετάρτη κλίσις περιέχει δύναματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν, ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ εἰς -us (γεν.-us) καὶ οὐδέτερα εἰς -u (γεν.-us)· χαρακτήρος τοῦ ἀρχικοῦ θέματος -u (§ 13, 4).

Π α ρ α δ ε i γ ὕ μ α τ α

(fructus καρπός, θ. fructu-, cornu κέρας, θ. cornu-)

	Singularis		Pluralis
Nom.	fruct- ūs	corn- ū	fruct- ūs
Gen.	fruct- ūs	corn- ūs	fruct- ūyūm
Dat.	fruct- ūi	corn- ū	fruct- ībus
Acc.	fruct- ūm	corn- ū	fruct- ūs
Voc.	fruct- ūs	corn- ū	corn- ūă
Abl.	fruct- ū	corn- ū	fruct- ībus

‘Ομοίως κλίνονται :

α') κατὰ τὸ fructus τά : sensus αἴσθησις, senātus γερουσία, exercitūs στρατός, equitātus ἵππικόν, peditātus πεζικόν, impētus ἔφοδος, κλπ., (τὰ θηλυκὰ) acus βελόνη, manus γείρ, κλπ.

β') κατὰ τὸ cornu τὰ : génu γόνυ, veru ὀβελός, κλπ.

30. Διάφορος σχηματισμὸς πτώσεών τινων.—'Εκ τῶν δύναμάτων τῆς τετάρτης κλίσεως :

1) τὴν δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ τὴν σχηματίζουν ἐνίστεται καὶ τὰ εἰς -us (διὰ συναιρέσεως τοῦ -ui εἰς -u), δηποτερα, senatu (senatui).

2) τὴν δοτικὴν (καὶ ἀφαιρετικὴν) τοῦ πληθυντικοῦ τὴν σχηματίζουν εἰς -ibus (ἀντὶ εἰς -ibus) τὰ δύναματα artus ἄρθρον (πλῆρος artus, τὰ μέλη τοῦ σώματος) καὶ tribus τριττύς : artibus, tribibus· τὰ δὲ δύναματα lacus λίμνη καὶ portus λιμὴν εἰς τὴν πτῶσιν ταύτην διφοροῦνται : lacibus καὶ lacubus, portibus καὶ portubus·

3) τὸ δύναμα domus (οἶκος) ἔχει καὶ τινας τύπους κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν (κανονικῶς τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἑνικοῦ καὶ τὴν αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ) : Sing. domus-domus, domui, domum, domus. Plur. domus, domuum (καὶ domorum), domibus, domos, domus, domibus.

Σημεῖωσις. Τιάρχει καὶ τύπος (τῆς γενικῆς τοῦ ἑνικοῦ ὡς τοπικῆς) domi, πάντοτε ὡς ἐπίφρεμα (= οἶκοι).

31. Ἐκ τῶν εἰς -us ληγόντων δύναμάτων τῆς τετάρτης κλίσεως θηλυκὰ εἶναι μόνον τὰ acus βελόνη, domus οἶκος, idus (-uum, πληθυντικοῦ μόνον) αἱ εἰδοί, manus χείρ, porticus στοὰ καὶ tribus τριττύς.

5. Πέμπτη κλίσις (Declinatio quinta)

32. Η πέμπτη κλίσις περιέχει δύναματα ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ μόνον, λήγοντα εἰς -es (γεν. ἕι ἦ ἔι)· γαρακτήρος τοῦ ἀρχικοῦ θέματος -e (§ 13, 4).

Π α ρ α δ ε ι γ μ α τ α

(dies ἡμέρα, θ. die-, res πρᾶγμα, θ. re-, species ὄψις, θ. specie-)

	Singularis			Pluralis		
Nom.	diēs	rēs	speciēs	diēs	rēs	speciēs
Gen.	diēi	rēi	speciēi	diērum	rērum	—
Dat.	diēi	rēi	speciēi	diēbus	rēbus	—
Acc.	diēm	rēm	speciēm	diēs	rēs	speciēs
Voc.	diēs	rēs	speciēs	diēs	rēs	speciēs
Abl.	diē	rē	speciē	diēbus	rēbus	—

Σημεῖωσις. Τὸ ε τῆς παραληγούσης εἰς τὴν γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν τοῦ ἑνικοῦ εἶναι μακρὸν μέν, ἀν προηγῆται αὐτοῦ φωνῆν (diēi, speciēi) παρὰ τὸν κανόνα (§ 6, 1, Σημ.), βραχὺ δέ, ἀν προηγῆται αὐτοῦ σύμφωνον (rēi, fidēi).

33. Ἐκ τῶν δύναμάτων τῆς πέμπτης κλίσεως

1) τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν πλήρη τὸν συγματίζουν μόνον

τὸ dies ἡμέρα καὶ τὸ res πρᾶγμα. Τὰ ἄλλα ἐκ τοῦ πληθυντικοῦ ἔχουν μόνον ὀνομαστικήν, αἰτιατικήν καὶ κλητικήν ἢ δὲν ἔχουν καθόλου πληθυντικὸν ἀριθμόν.

2) ἀρσενικοῦ γένους εἶναι μόνον τὸ dies ἡμέρα (συνήθως) καὶ τὸ meridies μεσημβρία (πάντοτε). Τὸ dies εἶναι θηλυκοῦ γένους, ἕδιως ὅταν σημαίνῃ χρόνον ἢ προθεσμίαν: longa dies μακρὸς χρόνος, certa dies ὀρισμένη προθεσμία.

6. Ἀνώμαλα ὀνόματα

34. Καὶ τῆς Λατινικῆς γλώσσης, ὅπως τῆς Ἑλληνικῆς, πολλὰ ὀνόματα εἶναι ἀνώμαλα, ἥτοι:

1) ἑτερογενῆ (heterogenēa): τοιαῦτα εἶναι	
frenum -i χαλινὸς	Plur. frena καὶ freni (ἀρσ.)
iocus -i παιδιὰ (παιχνίδι)	» ioci καὶ ioca (οὐδ.)
locus -i τόπος	» loci καὶ loca (οὐδ.)
(πρβλ. ἀρχ. Ἐλλ. ὁ δεσμός -οὶ δεσμοὶ καὶ τὰ δεσμά, κλπ.)	

2) ἑτερόκλιτα (heteroclyta): τοιαῦτα εἶναι:	
iugerum -i πλέθρον, Plur. iuger-a, -um, -ibus,	κατὰ τὴν γ' κλίσιν·
vas, vas-is ἀγγεῖον, Plur. vas-a, -orum, -is,	κατὰ β' κλίσιν·
requies -ētis ἡσυχία, Sing. acc. καὶ requiem, abl. requie, κα-	
τὰ τὴν ε' κλίσιν·	

Σημείωσις. Τὰ flēus -i συκῆ καὶ laurus -i δάφνη (τῆς β' κλίσεως, § 17) ἔχουν ἐκ τῆς δ' κλίσεως τὰς πτώσεις τὰς ληγούσας εἰς -us καὶ -u.

3) ἀφθονοῦντα (abundantia), ἥτοι ὀνόματα κλινόμενα	
α') κατὰ δύο διάφορα γένη, ὡς	
baculum -i καὶ baculus -i βακτηρία	
callum -i καὶ callus -i τύλος (ὁ κάλος)	
clipēus -i καὶ clipeum -i ἀσπὶς	
pileus -i καὶ pileum -i πῦλος	
(πρβλ. ἀρχ. Ἐλλ. ὁ ζυγὸς καὶ τὸ ζυγόν, κλπ.)	

β') κατὰ δύο διαφόρους κλίσεις, ὡς	
materia -ae καὶ materies -ei ὅλη	
elēphans -antis καὶ elephantus -i ἐλέφας	
plēbs, plēbis καὶ plēbes -bēi ὁ λαὸς (οἱ πληθεῖοι)	

γ') κατὰ διάφορον γένος ἄμα καὶ κλίσιν, ὡς
 alimonia-ae καὶ alimonium -i τροφὴ^η
 tapētum -i καὶ tapes -ētis τάπης
 conātum -i καὶ conātus -us ἀπόπειρα
 penum -i καὶ penus -ōris (οὐδ.) καὶ penus-us (θηλ..)
 τροφή.

4) ἐλλειπτικὰ (defectiva): ταῦτα εἶναι:

α') ἐλλειπτικὰ κατ' ἀριθμὸν (singularia tantum): τοιαῦτα εἶναι,
 κανονικῶς, τὰ κύρια ὀνόματα προσώπων ἢ πραγμάτων, οἷον πόλεων,
 ποταμῶν, δρέων κ.τ.τ., ὡς Sulla Σύλλας, Roma Ρώμη, Carthāgo Καρ-
 ξηδῶν, Tibēris Τίβερις, Aethna Αἴτνα κλπ., τὰ ὀνόματα ἀφηρημέ-
 νων ἔννοιῶν, ὡς iustitia δικαιοσύνη, piētas εὐσέβεια κλπ., τὰ ὀνό-
 ματα τῶν φυσικῶν σωμάτων ἢ φαινομένων, ὡς sol ἥλιος, luna σε-
 λήνη, hiems χειμών, ver ἔαρ κλπ., τὰ ὀνόματα τῶν μετάλλων, ὡς
 aurum χρυσός, argentum ἀργυρός, aes γαλοκός, κλπ.

β') μόνον πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ (pluria tantum): τοιαῦτα
 κανονικῶς εἶναι τὰ ὀνόματα τῶν λαῶν ἢ ἔθνῶν, ὡς Sabīniοι Σαβῖ-
 νοι, Aedūi οἱ Αἰδουοι, Galli οἱ Γαλάται κλπ.. συγκροτημάτων νῆ-
 σων ἢ δρέων, ὡς Baleāres αἱ Βαλεαρίδες (νῆσοι), Alpes αἱ "Αλπεις
 κλπ., πόλεών τινων, ὡς Athēnae 'Αθῆναι, Puteōli οἱ Ποτίοι (πό-
 λις) κλπ., ἔορτῶν, ὡς Bacchanalia τὰ Διονύσια, Saturnalia τὰ Κρό-
 νια. κλπ.

Pluralia tantum, ἦτοι εὑχρηστά μόνον εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀρι-
 θμόν, εἶναι, ἐκτὸς ἄλλων, τὰ ἔξης συνηγέστατα ὀνόματα:

arma -orum	ὅπλα	supēri	-orum οἱ ἄνω θεοὶ
moenia -ium	τείχη	infēri	-orum οἱ κάτω θεοὶ
insidiae -arum	ἐνέδρα	manes	-ium αἱ ψυχαὶ (τῶν νεκρῶν)
spolia -orum	λάφυρα	divitiae	-arum ὁ πλοῦτος
indutiae-arum	ἀνακωχὴ	tenēbrae	-arum τὸ σκότος
idus -uum	αἱ εἰδοὶ (§ 31)	fauces	-ium ὁ λάρυγξ (§ 26,4,Β',β')
libēri -orum	τὰ τέχνα (§ 17)	viscēra	-um . τὰ σπλάγχνα
postēri -orum	οἱ ἀπόγονοι	nuptiae	-arum ὁ γάμος
maiōres -um	οἱ πρόγονοι	exsequiae-arum	ἡ ἐκφορά.

Σημεῖωσις. 'Ονόματά τινα εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν μεταβάλλουν
 σημασίαν, ὡς

'Ενικὸς

aedes, -is ναός
 aqua, -ae ϊδωρ
 auxilium, -i βοήθεια
 castrum, -i (ἢ μᾶλλον castel-lum, -i) φρούριον
 copia, -ae ἀφθονία
 impedimentum, -i κώλυμα
 littera, -ae (γράμμα τοῦ ἀλφα-βῆτου)
 opéra, -ae κόπος
 rostrum, -i ῥάμφος ἢ ἔμβολον

Πληθυντικὸς

aedes, -ium οἶκος
 aquae, -arum ιαματικὰ ϊδατα
 auxilia, -orum ἐπικουρικὸν στράτευμα
 castra, -orum στρατόπεδον
 copiae, -arum στρατεύματα
 impedimenta, -orum ἀποσκευαλία
 litterae, -arum ἐπιστολὴ, συγγράμματα κλπ.
 opérae, -orum ἐργάται
 rostra, -orum τὸ δημόσιον βῆμα (ἐν τῇ 'Ρωμαϊκῇ ἀγορᾷ).

B') ἐλλειπτικὰ κατὰ πτῶσιν (defectiva casibus): τοιαῦτα συνήθη εἶναι τὰ ἑξῆς:

dicis (γεν. ἐνικ.), εὔχρηστον εἰς τὰς φράσεις dicis causā καὶ dicis gratiā νόμου χάριν (= γιὰ τὸν τύπο).

fas ὅσιον καὶ **nefas** ἀνόσιον, εὔχρηστον μόνον εἰς τὴν δνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ.

fors τύχη, εὔχρηστον προσέτι εἰς τὴν ἐνικὴν ἀφαιρετικὴν forte κατὰ τύχην.

infittias (αἰτ. πληθ.), εὔχρηστον εἰς τὴν φράσιν infitias ire ἀρνεῖσθαι.

pondō (ἀφαιρετ. ἐνικ.) τὸ βάρος, εὔχρηστον εἰς φράσεις οἷαι αἱ ἑξῆς: uncia pondō μία οὐγγία (τὸ βάρος), corōna aurea pondō ducentum (librarum, § 15, 2) στέφανος χρυσοῦς (τὸ βάρος) διακοσίων λιτρῶν.

sponte (ἀφαιρ. ἐνικ. τοῦ ἀχρήστου δνόματος spons, θηλ.), εὔχρηστον ἵδιᾳ εἰς τὰς φράσεις meā, (tuā, suā) sponte τῇ ἐμῇ (τῇ σῇ, τῇ αὐτοῦ) βουλήσει.

vici (γεν. ἐνικοῦ τοῦ ἀχρήστου vix ἢ viciis ἐναλλαγή), εὔχρηστοι/προσέτι ἡ αἰτιατικὴ viciem, ἡ ἀφαιρετικὴ vice καὶ τοῦ πληθυντικοῦ ἡ δνομαστικὴ καὶ ἡ αἰτιατικὴ vices καὶ ἡ ἀφαιρετικὴ viciibus (βλ. καὶ § 27, 6 [vis].).

5) "Ακλιτα" (indeclinabilia): τοιαῦτα εἶναι τὸ instār (οὐδ. δνομ. καὶ αἰτ. ἐνικ.) εἰδος-μορφή, mane (οὐδ. δνομ. αἰτ. καὶ ἀφαιρ. ἐνικ.) πρωία καὶ secus (οὐδ. δνομ. καὶ αἰτ.) γένος-φῦλον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

35. Τὰ ἐπίθετα (adiectīva) καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν εἶναι :

- 1) τρικατάληκτα, ὡς alt-us, alt-a, alt-um ὑψηλὸς, -ή, -όν· celer, celēr-is, celēr-e ταχύς, -εῖα, -ύ·
- 2) δικατάληκτα, ὡς fort-is, fort-is, fort-e δυνατός, -ή, -όν·
- 3) μονοκατάληκτα, ὡς felix εὐτυχῆς, -ής, -ές.

36. Ἐκ τῶν ἐπιθέτων

1) Τὰ τρικατάληκτα εἶναι :

α') **δευτερόκλιτα**, ἥτοι ἐπίθετα, τὰ ὅποια κλίνονται εἰς μὲν τὸ ἀρσενικὸν καὶ οὐδέτερον κατὰ τὴν β' κλίσιν, εἰς δὲ τὸ θηλυκὸν κατὰ τὴν α', ὡς long-us, long-a, long-um μακρός, -ά, -όν· liber, libēra, libēr-um ἐλεύθερος, -α, -ον·

β') **τριτόκλιτα**, ἥτοι ἐπίθετα, τὰ ὅποια κλίνονται καὶ εἰς τὰ τρία γένη κατὰ τὴν γ' κλίσιν, ὡς celer, celēr-is, celēr-e ταχύς, -εῖα, -ύ· acer, acr-is, acr-e δέξις, -εῖα, -ύ·

2) Τὰ δικατάληκτα καὶ τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα εἶναι πάντα τριτόκλιτα, ὡς facīl-is (ἀρσ. καὶ θηλ.), facīl-e (οὐδ.) εὔκολος, -ον, felix (ἀρσ. θηλ. καὶ οὐδ.) εὐτυχῆς, -ές.

Δικατάληκτα εἶναι πάντα τὰ ἐπίθετα συγκριτικοῦ βαθμοῦ, ὡς altī-or (ἀρσ. καὶ θηλ.), altī-ius (οὐδ.) ὑψηλότερος.

1. Δευτερόκλιτα ἐπίθετα

37. Τὰ δευτερόκλιτα ἐπίθετα λήγουν :

- 1) εἰς - us, -a, -um : bon-us, bon-a, bon-um ἀγαθός, -ή, -όν·
- 2) εἰς - er,-(er)a,-(er) um : liber, libēr-a, libēr-um, ἐλεύθερος, -α, -ον, niger, nigr-a, nigr-um μέλας, -αινα, -αν.

Σημείωσις. Μοναδικόν, λήγον εἰς -ur -ura -urum, εἶναι τὸ satur, satūra, satūrum πλήρης, -ες.

38. Παραδείγματα δευτεροκλίτων ἐπιθέτων

α') bonus ἀγαθὸς

Singularis

Nom.	bōn-ūs	bon-ă	bōn-ūm	bōn-ī	bon-ae	bon-ă
Gen.	bon-ī	bon-ae	bon-ī	bon-ōrum	bon-ārum	bon-ōrum
Dat.	bon-ō	bon-ae	bon-ō		bon-īs	
Acc.	bon-ūm	bon-ām	bon-ūm	bon-ōs	bon-ās	bon-ă
Voc.	bon-ě	bon-ă	bon-ūm	bon-ī	bon-ae	bon-ă
Abl.	bon-ō	bon-ā	bon-ō		bon-īs	

β') liber ἐλεύθερος

Singularis

Nom.	liber	liber-ă	liber-ūm	liber-i	liber-ae	liber-ă
Gen.	liber-ī	liber-ae	liber-ī	liber-ōrum	liber-ārum	liber-ōrum
Dat.	liber-ō	liber-ae	liber-ō		liber-īs	
Acc.	liber-ūm	liber-ām	liber-ūm	liber-ōs	liber-ās	liber-ă
Voc.	liber	liber-ă	liber-ūm	liber-ī	liber-ae	liber-ă
Abl.	liber-ō	liber-ā	liber-ō		liber-īs	

γ') niger μέλας

Singularis

Nom.	nigér	nigr-ă	nigr-ūm	nigr-ī	nigr-ae	nigr-ă
Gen.	nigr-ī	nigr-ae	nigr-ī	nigr-ōrum	nigr-ārum	nigr-ōrum
Dat.	nigr-ō	nigr-ae	nigr-ō		nigr-īs	
Acc.	nigr-ūm	nigr-ām	nigr-ūm	nigr-ōs	nigr-ās	nigr-ă
Voc.	niger	nigr-ă	nigr-ūm	nigr-ī	nigr-ae	nigr-ă
Abl.	nigr-ō	nigr-ā	nigr-ō		nigr-īs	

Κατὰ τὸ bonus, -a, -um κλίνονται καὶ τὰ malus, -a, -um κακός, magnus, -a, -um μέγας, parvus, -a, -um μικρὸς κ. ἄ.

Κατὰ τὸ liber κλίνονται τὰ ἐπίθετα asper (-éra, -érum) τραχύς, miser ἀθλιός, tener τρυφερός, τὰ σύνθετα τὰ λήγοντα εἰς -fer ἡ -ger, ὡς frugifer (féra, -fērum) καρποφόρος, pomifer ὀπωροφόρος, armiger ὀπλοφόρος κλπ. καὶ τὸ μοναδικὸν satur, satūra, satūrum πλήρης. Ταῦτα εἰς τὴν ἔνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ ἔχουν ἀποβάλει τὴν κατάληξιν (-us καὶ -e). Οὕτως ἐκ τοῦ liber-us προηλθε τὸ liber, ἐκ τοῦ miser-us τὸ miser κλπ. (βλ. § 17 puer καὶ § 18).

Κατὰ τὸ **niger** κλίνονται τὰ ἐπίθετα **aeger** (-gra, -grum) ἄρ-
ρωστος, **creber** (-bra, -brum) πυκνός, **pulcher** (-chra, -chrumb) ὥραζος, **ruber** (-bra, -brum) ἐλεύθερος, **sacer** (-era, -erum) ἱερὸς κ.ἄ. Καὶ ταῦτα εἰς τὴν ἐνικήν ὄνομαστικήν καὶ κλητικήν τοῦ ἀρσενικοῦ ἔχον ἀποβάλλει τὴν κατάληξιν (-us, -e), μετὰ δὲ τὴν ἀποβολὴν τῆς καταλήξεως εἰς τὰς πτώσεις ταύτας ἀνέπτυξαν ἐν οἱ βραχὺ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ θέματος **r.** Οὕτως ἐκ τοῦ **niger**-us προῆλθε τὸ **nigr-** καὶ εἴτα **nig-e-r**, ἐκ τοῦ **sacer**-us τὸ **sacr-** καὶ εἴτα **sac-e-r** κλπ. (βλ. § 17 ager καὶ § 18).

2. Τριτόκλιτα ἐπίθετα

39. Τὰ τριτόκλιτα ἐπίθετα λήγουν :

1) τὰ τρικατάληκτα εἰς -er, -(e)ris, -(e)re.

2) τὰ δικατάληκτα εἰς -is, -e, τὰ δὲ συγκριτικὰ εἰς -iοr, -ius

3) τὰ μονοκατάληκτα, πολλὰ μὲν εἰς x, ὡς audax τολμηρός, garax ἀρπακτικός, felix εὐτυχής κλπ., ὅλα δὲ εἰς -l, -r, -es, -us, -ns, κλπ., ὡς vigil (-gīlis) ἄγρυπνος, pauper (-pēris) πένης, dives (-vītis) πλούσιος, vetus (-tēris) παλαιός, prudens (-entis) συνετός κλπ.

Σημεῖοι. Τὰ τριτόκλιτα ἐίναι κυρίως η δικατάληκτα η μονοκατάληκτα, ὅσα δὲ ἔξ αὐτῶν ἐμφανίζονται ὡς τρικατάληκτα (ήτοι τὰ εἰς er), ήσον καὶ ταῦτα δικατάληκτα (celér-is ἀρσ. καὶ θηλ., celér-e οὐδ., acr-is ἀρσ. καὶ θηλ. acr-e οὐδ.), ὅλ' ἀπέβαλον κατόπιν τὴν κατάληξιν τῆς ἐνικῆς ὄνομαστικῆς καὶ κλητικῆς (-is), καὶ ὅσα πρὸ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ θέματος **r** είχον ὅλο σύμφωνον, ἀνέπτυξαν πρὸ τοῦ **r** ἐν οἱ βραχύ. Οὕτως ἐκ τοῦ acr-is προῆλθε τὸ acr- καὶ εἴτα ac-e-r. (Πρβλ. § 38, liber καὶ niger).

40. Παραδείγματα τριτοκλίτων ἐπιθέτων

A'. Τρικατάληκτα

(celer ταχύς, acer δέξις)

S i n g u l a r i s

Nom.	celer	celēris	celēre	acer	acris	acre
Gen.		celeris			acris	
Dat.		celeri			aci	
Acc.	celerem	celerem	celere	acrem	acrem	acre
Voc.	celer	celeris	celere	acer	acris	acre
Abl.		celeri			aci	

Pluralis

Nom.	celēres	celeres	celeria	acres	acres	acia
Gen.		celerium			acrium	
Dat.		celeribus			acribus	
Acc.	celeres	celeres	celeria	acres	acres	acia
Voc.	celeres	celeres	celeria	acres	acres	acia
Abl.		celeribus			acribus	

Κατὰ τὸ **acer** κλίνονται τὸ celeber (-bris, -bre) ὀνομαστός, salūber ὑγιεινός, equēster (-stris, -stre) ἵππικός, pedester πεζικός κ. ἄλλα. Τὸ celer εἶναι μοναδικὸν (§ 39, 3, Σημ.).

B'. Δικατάληκτα

(facīlis εὔκολος, altīor ὑψηλότερος)

Singularis

	'Αρσ. καὶ θηλ.	Oδ.	'Αρσ. καὶ θηλ.	Oδ.
Nom.	facīlis	facīle	altiōr	altiōs
Gen.		faciliſ		altiōris
Dat.		facili		altiōri
Acc.	facilem	facile	altiōrem	altius
Voc.	faciliſ	facile	altiōr	altius
Abl.		facili		altiōr-e

Pluralis

Nom.	facīles	faciliā	altiōres	altiōr-a
Gen.		faciliōum		altiōr-um
Dat.		faciliōbus		altiōr-ibus
Acc.	faciles	faciliā	altiōres	altiōr-a
Voc.	faciles	faciliā	altiōres	altiōra
Abl.		faciliōbus		altiōr-ibus

Κατὰ τὸ **faciliſ** κλίνονται τά : difficiliſ δύσκολος, similiſ δύμοιος, dissimiliſ ἀνόμοιος, fertiliſ εὔφορος, fortis ἰσχυρός, gravis βαρύς κ.ἄ.

Κατὰ τὸ **altiōr, -us** κλίνονται πάντα τά συγχριτικά (περὶ τῶν ὅποιων βλ. κατωτέρω).

Γ'. Μονοκατάληκτα

(*felix εύτυχής, prudens συνετός*)

S i n g u l a r i s

'Αρσ. θηλ.	καὶ οὐδ.	'Αρσ. θηλ.	καὶ οὐδ.
Nom. felīx		prūdēns	
Gen. felīcīs		prudentis	
Dat. felīcī		prudentī	
Acc. felīcēm	felix	prudentēm	prudens
Voc. felix	felix	prudens	prudens
Abl. felīcī		prudentī	

P l u r a l i s

Nom. felīcēs	felicīa	prudentēs	prudentīa
Gen. feliciūm		prudentīūm	
Dat. felicībus		prudentībus	
Acc. felicēs	felicīa	prudentēs	prudentīa
Voc. felicēs	felicīa	prudentēs	prudentīa
Abl. felicībus		prudentībus	

Κατὰ τὸ **felix** κλίνονται τά : atrox (atrōcis) σκληρός, ferox ἄγριος, audax (audācis) τολμηρός, rapax ἀρπακτικός κ. ἢ.

Κατὰ δὲ τὸ **prudens** κλίνονται τά : ingens ὑπεριμεγέθης, vehemens σφοδρός, sapiens σοφός, elégans κομψός κ. ἢ.

41. Παρατηρήσεις εἰς τὰ τριτόκλιτα ἐπίθετα.— Τὰ τριτόκλιτα ἐπίθετα ἔχουν τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἑνικοῦ εἰς -i, τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -ium καὶ τὴν ὀνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου εἰς -ia : celer-celeri-celerium-celeria, gravis-gravi-gravium-gravia, felix-felici-felicium-felicia (βλ. § 26, 2, β' καὶ γ' καὶ Σημ.)

'Εξαιροῦνται καὶ

1) ἔχουν κανονικῶς τὴν ἀφαιρετικὴν τοῦ ἑνικοῦ εἰς -e, τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -um καὶ τὴν ὀνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου εἰς -a :

α) τὰ συγκριτικὰ ἐπίθετα, οἷον altior, altius-altiore, altiorum, altiora·

Σημείωσις. Τὰ ἀνώμαλα παραθετικά plūres (πλείονες) καὶ complūres (πάκτολοι) ἔχουν τὴν γενικήν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -ium : (plures, plura) plurium, (complures, complura) complurium.

β) τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα *compos* (-ōtis) ἐγκρατής, *dives* (-vītis) πλούσιος, *particeps* (-cīpis) μέτοχος, *pauper* (-pēris) πένης, *princeps* (-cīpis) πρῶτος, *superstes* (-stītis) ἐπιζῶν καὶ *vetus* (-tēris) παλαιός : *divitē-divitum*, - *vetere-veterum-vetera*. (Ἐκ τῶν προηγουμένων ἐπτὰ μονοκαταλήκτων ἐπιθέτων μόνον τὸ *vetus* σχηματίζει πληθυντικὸν τοῦ οὐδετέρου *vetera*, καὶ τὸ *dives*, κατὰ ἀπλολογίαν, *ditia* ἀντὶ *divitia*).

2) ἔχουν τὴν γενικήν τοῦ πληθυντικοῦ εἰς -um (καίτοι ἔχουν τὴν ἀφαιρετικήν τοῦ ἑνικοῦ εἰς -i) τὰ ἐπίθετα *inops* (-ōpis) ἐνδεῆς καὶ *memor* (-ōris) μνήμων : (*inopi*) *inōrum*, (*memori*) *memōrum*.

3. Ἀνώμαλα ἐπίθετα

42. Ἐκ τῶν ἀνωμάλων ἐπιθέτων ἄξια σημειώσεως εἶναι :

1) μερικὰ Ἑλλειπτικὰ ἢ ἄκλιτα (πρβλ. § 34, 4 καὶ 5)· καὶ τοιαῦτα συνήθη εἶναι :

(*ceterus*), *cetera*, *ceterum* ὁ ἔτερος, ὁ λοιπός. Τὴν ἀχρηστὸν ἑνικήν ὀνομαστικήν τοῦ ἀρσενικοῦ ἀναπληροῦ ἡ ὀνομαστικὴ τοῦ *relīquius*, ὁ λοιπός·

frugi συνετάς, ἄκλιτον. (Κυρίως ἑνικὴ δοτικὴ τοῦ ὀνόματος *frux* καρπός).

nequam οὐτιδανός, ἄκλιτον·

potis ἢ *pote* δυνατὸς (ὃς δύνομαστικὴ καὶ αἵτιατικὴ παντὸς γένους)· (*sons*), *sontis* ἔνοχος. Ἡ ἑνικὴ ὀνομαστικὴ ἀχρηστος·

2) μερικὰ abundantia (§ 34, 3, β'), ὡς
inanīmus, -a, -um καὶ *inanīmis*, -e ἄψυχος
inērmus, -a, -um καὶ *inērmis*, -e ἀσπλος
opulentus, -a, -um καὶ *opūlens*, (-ntis) πλούσιος

4. Αἱ μετοχαὶ

43. Αἱ μετοχαὶ (*participia*) λήγουν :

1) εἰς -us, -a, -um αἱ τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος καὶ αἱ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου (ἢ ἀσρίστου) : *amatūr-us*, *amatūr-a*, *amatūr-*

-um ἀγαπήσων,-ουσα,-ον· amāt-us, amāt-a, amāt-um ἡγαπημένος,-η,-ον, (ἡ ἀγαπηθείς,-εῖσα,-έν)·

αὗται κλίνονται ὅπως τὰ δευτερόκλιτα ἐπίθετα (§ 38, bonūs).

2) εἰς -ans (-antis) ἡ -ens (-entis) αἱ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος : amans (amant-is) ἀγαπῶν,-ῶσα,-ῶν, delens (delent-is) καταστρέφων,-ουσα,-ον κλπ.

Αὗται κλίνονται κατὰ τὴν γ' κλίσιν, ώς τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα εἰς -ns (§ 40 γ', prudens), ἀλλ' εἰς τὴν ἐνικήν ἀφαιρετικὴν λήγουν (ὅχι εἰς -i ἀλλὰ) εἰς -e : Tarquinio regnante τοῦ Ταρκυνίου βασιλέυοντος, praesente medico παρόντος τοῦ λατροῦ.

Λήγουν ὄμως καὶ αἱ μετοχαὶ αὗται εἰς τὴν ἐνικήν ἀφαιρετικὴν εἰς -i, διατάσσονται ως ἐπίθετα : in praesenti tempore ἐν τῷ παρόντι χρόνῳ.

5. Τὰ παραθετικά

44. Τῶν ἐπιθέτων τῆς Λατινικῆς γλώσσης (ὅπως καὶ τῶν τῆς Ἑλληνικῆς) διακρίνονται τρεῖς βαθμοί (gradus), οἵτοι

1) ὁ θετικὸς (gradus positīvus) : altus,-a,-um ὑψηλός,-ή,-όν·

2) ὁ συγκριτικὸς (gradus comparatīvus) : altior, altius (§ 40, β') ὑψηλότερος,-α,-ον.

3) ὁ ὑπερθετικὸς (gradus superlatīvus) : altissimus, altissima, altissimum ὑψηλότατος, -η, -ον.

45. Αἱ καταλήξεις τῶν παραθετικῶν εἶναι :

1) τοῦ συγκριτικοῦ -ior (ἀρσ. καὶ θηλ.), -ius (οὐδ.) καὶ

2) τοῦ ὑπερθετικοῦ -issimus, -issima, -issimum.

Αἱ καταλήξεις αὗται προστίθενται εἰς τὸ θέμα τοῦ θετικοῦ ἐπιθέτου (ἡ τῆς ἐπιθετικῆς μετοχῆς), τὸ δόποῖον εὑρίσκομεν ἀφαιροῦντες ἀπὸ τὴν ἐνικήν γενικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ τὴν κατάληξιν -i ἡ -is· π. χ. altus (γεν. alt-i) ὑψηλός —alt-ior, alt - ius, alt - issimus, -a,-um (§ 40 β').

longus (γεν. long-i) μακρός—long-ior, long-ius, long-issimus, -a,-um.

brevis (γεν. brev-is) βραχὺς—brev-ior, brev-ius, brev-issimus, -a,-um (§ 40, β').

felix (γεν. felic-is) εὐτυχής—felic-ior, felic-ius, felic-issimus, -a,-um (§ 40, γ').

prudens (γεν. prudent-is) συνετός — prudent-iοr, prudent-iοus, prudent-issimus, -a, -um.

46. Έκ τῶν παραθετικῶν :

- 1) τὰ συγκριτικὰ ἐπίθετα εἶναι δικατάληγκτα τριτόκλιτα (βλ. § 40, β').
- 2) τὰ ὑπερθετικὰ ἐπίθετα εἶναι τρικατάληγκτα δευτερόκλιτα (βλ. § 38, bonus).

47. Διάφορος σχηματισμὸς παραθετικῶν. — 1) "Εξ ἐπίθετα εἰς -ilis, ὅτοι τὰ facilis εὔκολος, difficilis δύσκολος, similis ὁμοιος, dissimilis ἀνόμοιος, humiliis ταπεινὸς καὶ gracilis ῥαδινός, σχηματίζουν τὸ ὑπερθετικὸν διὰ τῆς προσθήκης εἰς τὸ θέμα αὐτῶν (όχι τῆς καταλήξεως -issimus, ἀλλὰ) τῆς καταλήξεως -limus, ὡς

facilis (γεν. facil-is) — facil-iοr, facil-iοus, facil-limus,
-a,-um.

similis (γεν. simil-is) — simil-iοr, simil-iοus, simil-limus,
-a,-um.

humilis (γεν. humil-is) — humil-iοr, humil-iοus, humil-limus,
-a,-um.

gracilis (γεν. gracil-is) — gracili-or, gracil-iοus, gracil-limus,
-a,-um.

(ἀλλὰ nobilis εὐγενὴς — nobilior, nobilissimus κλπ.).

2) Τὰ εἰς -er (εἴτε δευτερόκλιτα εἴτε τριτόκλιτα) ἐπίθετα σχηματίζουν τὸν ὑπερθετικὸν αὐτῶν διὰ τῆς προσθήκης τῆς καταλήξεως -rimus εἰς αὐτὴν τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ :

pulcher (γεν. pulchr-i) ὠραῖος — pulchr-iοr, pulchr-iοus,
pulcher-rimus,-a,-um

acer (γεν. acr-is) ὀξὺς — acr-iοr, acr-iοus,
acer-rimus,-a,-um

pauper (γεν. pauper-is) πένης — pauper-iοr, pauper-iοus,
pauper-rimus,-a,-um.

Σημείωσις. Καὶ τὸ ἐπίθετον vetus παλαιὸς (γεν. veter-is) σχηματίζει ὑπερθετικὸν εἰς -rimus: veter-rimus. Τοῦ δὲ ἐπιθέτου matūris ὄριμος, ὑπερθετικὸν εἶναι maturissimus καὶ maturimus.

48. Τὰ ἐπίθετα τὰ λήγοντα εἰς -dicus, -volus, -ficus (ὅτοι τὰ σύνθετα τὰ ἔχοντα δεύτερον συνθετικὸν ἐν τῶν ῥημάτων dico λέγω,

facio ποιῶ, volo θέλω) σχηματίζουν τὰ παραθετικὰ των εἰς -entior, -entissimus, ὡς

maledīcus (γεν. maledic -i) κακολόγος,

maledic - entior,-entius, maledic-entissimus,-a,-um

magnificēus (γεν. magnific -i) μεγαλοπρεπής,

magnific -entior, -entius, magnific-entissimus,-a,-um

benevōlus (γεν. benevol -i) εὐμενής,

benevol - entior, -entius, benevol-entissimus,-a,-um.

Σημεῖωσις. Όμοιώς σχηματίζονται τὰ παραθετικὰ καὶ τοῦ ἐπιθέτου provīdus (γεν. provid -i) προοριτικὸς (provid - entior, provid - entissimus). Ο δὲ τοιοῦτος σχηματισμὸς τῶν ἀνωτέρω παραθετικῶν εἶναι κανονικός, διότι θετικὰ αὐτῶν ἀρχῆθεν ἤσαν maledīcens, magnificēns, benevōlens, provīdens. Τοῦ δὲ ἐπιθέτου dives πλούσιος (τοῦ δποίου ἡ γενικὴ εἶναι divit - is, ἀλλὰ καὶ dit - is, κατὰ συγκοπὴν) παραθετικὰ εἶναι divit - ior καὶ dit - ior, divit - issimus καὶ dit - issimus.

49. Ἀνώμαλα παραθετικά

bonus ἀγαθὸς — mēlior, -ius ἀμείνων — optīm -us, -a, -um
ἀριστος·

malus κακὸς — peior, peius χείρων — pessim -us, -a, -um
χείριστος·

magnus μέγας — maior, maius μείζων — maxim -us, -a, -um
μέγιστος·

parvus μικρὸς — mīnor, minus ἐλάσσων — minim -us, -a, -um
ἐλάχιστος·

multi, -ae, -a, πολλοὶ — plures, plura πλείονες — plurim -i,
-ae, -a πλεῖστοι (§ 41, 1, α', Σημ.).

multum πολὺ — plus πλεῖον — plurimum πλεῖστον.

Σημεῖωσις. Τῶν ἀκλίτων ἐπιθέτων frugi συνετὸς καὶ nequam οὐτιδανὸς (§ 42, 1) παραθετικὰ εἶναι τοῦ μὲν frugi : frugal - ior, frugal - ius, frugal - issimus, -a, -um, τοῦ δὲ nequam, nequier, nequius, nequissimus, -a, -um.

50. Ἐπίθετα ἐλλειπτικὰ ὡς πρὸς τοὺς βαθμοὺς παραθέτεως (defectiva gradibus). — Στεροῦνται δὲ λας παραθετικῶν (δπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν) τὰ ἐπίθετα τὰ δηλοῦντα ποιότητα ἡ ιδιότητα, ἡ δποία δὲν δύναται νὰ παρουσιάζῃ διαφόρους βα-

θμούς, ὅπως εἶναι τὰ δηλοῦντα ψλην, ὡς aureus χρυσοῦς, ferrēus σιδηροῦς, τόπον ἢ χρόνον, ὡς marinus θαλάσσιος, nocturnus νυκτερινός, μέτρον, ὡς bipes δίπους, triennis τριετής, συγγένειαν ἢ καταγωγήν, ὡς paternus πατρικός, fraternus ἀδελφικός, romānus ῥωμαϊκός, τὰ δηλοῦντα ἀπόλυτόν τι ἢ ἄρνησιν, ὡς mortālis θνητός, omnipotens παντοδύναμος, immortalis ἀθάνατος, insōmnis ἀνυπνος ἀλπ.

2) Στεροῦνται θετικοῦ προπάντων παραθετικὰ ἐπίθετα γινόμενα ἐκ προθέσεων ἢ ἐπιφρημάτων (ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν) :

(citra ἐντεῦθεν, ἐντὸς)	—citerior ἐγγύτερος, citimus ἐγγύτατος
—	—deterior χείρων, deterrimus χείριστος
(intra ἔνδον)	—interior ἐνδότερος intimus ἐνδότατος
(πρβλ. Ἑλλην. ὀκνεῖ)	—ocior ταχύτερος, ocissimus ταχύτατος
(prae πρό, ἐμπρὸς)	—prior πρότερος, primus πρῶτος
(prope ἐγγύς)	—preprior ἐγγύτερος, proximus ἐγγύτατος
(πρβλ. potis, § 42)	—potior κρείσσων, potissimus κράτιστος
(ultra πέραν)	—ulterior ὁ πέραν, ultimus ἕσχατος

3) Στεροῦνται τοῦ ἑτέρου τῶν παραθετικῶν, ἤτοι

α') τοῦ συγκριτικοῦ, τὰ ἐπίθετα

falsus ψευδῆς	falsissimus ψευδέστατος
novus νέος	(recentior ἐκ τοῦ recens,
	πρόσφατος)
sacer ἱερὸς	(sanctior ἐκ τοῦ sanctus)
vetus παλαιὸς	(vetustior ἐκ τοῦ vetus-
	tus)
καὶ ἄλλα τινά·	veterissimus παλαιότατος

β') τοῦ ὑπερθετικοῦ, τὰ ἐπίθετα

alacer εὐθυμοῖς	—alacrior εὐθυμότερος
iuvēnis νέος	—iunior νεώτερος
senex γέρων	—senior πρεσβύτερος
καὶ ἄλλα τινά·	

51. Τέσσαρα ἐπίθετα, ἤτοι τὸ exterus ὁ ἔξω, infērus ὁ κάτω, superus ὁ ἄνω καὶ posterus ὁ ἐπόμενος, ἔχον δύο τύπους ὑπερθετικοῦ, ἤτοι ταῦτα εἶναι abundantia ὡς πρὸς τὸν ὑπερθετικὸν (πρβλ. § 42, 2) :

exterus exterior ἔξωτερος, extrēmus καὶ extīmus ἔξωτατος
 inferus inferior κατώτερος, infīmus καὶ īmus κατώτατος
 superus superior ὑπέρτερος, suprēmus καὶ summus ὕπατος
 οὐφιστος
 posterus posterior μεταγενέστερος, postrēmus καὶ postūmus
 τελευταῖος.

52. Παραθετικά περιφραστικά.—Τὰ εἰς -us λήγοντα ἐπίθετα,
 ὅσα ἔχουν φωνῆν πρὸ τοῦ -us, σχηματίζουν κανονικῶς τὰ παρα-
 θετικά των περιφραστικῶς, ἥτοι τὸν μὲν συγκριτικὸν διὰ τοῦ magis
 (μᾶλλον) καὶ τοῦ θετικοῦ, τὸν δὲ ὑπερθετικὸν διὰ τοῦ maxime (μά-
 λιστα) καὶ τοῦ θετικοῦ, ὡς

idone-us ἐπιτήδειος, —magis idoneus, maxime idoneus
 dubi-us ἀμφίβολος, —magis dubius, maxime dubious
 vacu-us κενός, —magis vacuus, maxime vacuus
 (Πρβλ. τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικά : φύλος, μᾶλλον φύλος, μάλιστα φύ-
 λος κλπ.).

Σημείωσις. Τὰ λήγοντα εἰς -quus σχηματίζουν τὰ παραθετικά των
 κανονικῶς, ὡς antiquus ἀρχαῖος, antiquior, antiquissimus.

53. Παραθετικά ἐπιρρημάτων.—Καὶ εἰς τὴν Λατινικὴν (ὅ-
 πως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν) ἐπιρρήματα σχηματίζοντα παραθετικά
 εἶναι προπάντων τὰ ἔξ ἐπιθέτων παραγόμενα, καθὼς καὶ τινα ἔχοντα
 τοπικὴν ἢ χρονικὴν σημασίαν.

Τῶν ἔξ ἐπιθέτων γινομένων ἐπιρρημάτων κανονικῶς συγκριτικὸν
 εἶναι ἡ ἐνικὴ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τοῦ συγκριτικοῦ τοῦ ἐπιθέτου,
 τὸ δὲ ὑπερθετικόν των σχηματίζεται ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ὑπερθετικοῦ
 τοῦ ἐπιθέτου μὲ τὴν κατάληξιν -e, ὡς

(rectus)	rectē	ὀρθῶς	—rectius	ὀρθότερον,	rectissim - ē
					ὀρθότατα
(miser)	miserē	ἀθλίως	—miserius	ἀθλιώτερον,	miserim - ē
					ἀθλιώτατα
(celer)	celeriter	ταχέως	—celerius	θᾶσσον,	celerrim - ē
					τάχιστα
(acer)	aceriter	ծέως	—acrius	ծέύτερον,	acerrim - ē
					ծέύτατα

(gravis)	graviter	βαρέως	—gravius βαρύτερον, gravissim-ē
(facilis)	facile	εύκολως	—facilius εύκολώτερον, facillim-ē εύκολώτατα
(prudens)	prudenter	συνετῶς	—prudentius συνετώτερον, prudentissim-ē συνετώτατα (§ 48)
(bonus)	běně	εὖ	—melius ἀμεινον, optim-ē ἀριστα
(malus)	mǎlě	κακῶς	—peius κεῖρον, pessim-ē χείριστα

non multum ή paulum

(§ 50 δλίγον)

(prope ἐγγύς)

—minus ἡσσον, minim-ē ἡκιστα

—propius ἐγγύτερον, proxime
ἐγγύτατα

diu ἐπὶ πολὺν χρόνον

—diutius πλείονα χρόνον, diutis-
sime πλεῖστον χρόνον

saepe πολλάκις

—saepius πλεονάκις, saepissime
πλειστάκις.

54. Ἀνώμαλα παραθετικὰ ἐπιρρημάτων

multum πολύ,	plus	πλέον,	plurimum	πλεῖστον
magnopère (ἢ μεγάλως,	magno opere)	μᾶλλον,	maxime	μάλιστα
—	magis	μᾶλλον,	deterius	χείριστα
—	deterius	χεῖρον,	ocius	οκισσιμε
—	ocius	θᾶσσον,	potius	τάχιστα
(πρβλ. § 50, 2)	potius	μᾶλλον,	prius	potissimum μάλιστα
merito ἀξίως,	(πρβλ. § 50, 3 α')	πρότερον,	primum η primō	πρῶτον
nuper νεωστί,			meritissimo	μάλιστα ἀξίως
satis ἀρκούντως,			nuperrime	μόλις πρὸ δλίγου
secus ἄλλως (nihilō)	secius η setius	οὐδὲν ἤττον		(πρβλ. § 50, 3, β').

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΗΜΙΠΤΟΝ

ΑΙ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ (PRONOMINA)

- 55.** Ἀντωνυμίας ἡ Λατινικὴ γλῶσσα ἔχει :
- 1) προσωπικὰς (pronomina personalia),
 - 2) κτητικὰς (pronomina possessīva),
 - 3) δεικτικὰς (pronomina demonstratīva)
 - 4) ὅριστικὰς (pronomina determinatīva),
 - 5) ἀναφορικὰς (pronomina relatīva),
 - 6) ἐρωτηματικὰς (pronomina interrogatīva),
 - 7) ἀορίστους (pronomina indefinita).

Σημείωσις. Αὐτοπαθεῖς καὶ ἀλληλοπαθεῖς ἀντωνυμίας δὲν ἔχει ἡ Λατινικὴ γλῶσσα. Τίνων δὲ ἀντωνυμιῶν καὶ ἀλλων λεκτικῶν μέσων γίνεται χρῆσις ἐν αὐτῇ πρὸς ἔκφρασιν αὐτοπαθείας ἢ ἀλληλοπαθείας, θὰ ἰδωμεν ἐν τῷ Συντακτικῷ.

- 56.** Προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι (§ 55, 1) εἰναι ἡ ego ἐγώ, tu σύ, sui (γενικῆς) οὗ, ἑαυτοῦ. Κλίνονται δὲ ὡς ἔξης :

Singularis

	(persona prima)	(persona secunda)	(persona tertia)
--	-------------------	---------------------	--------------------

Nom.	egō	ἐγώ	tū	σύ
Gen.	mēī	ἐμοῦ, μοῦ	tūī	σοῦ, σου
Dat.	mīhī	ἐμοί, μοι	tībi	σοί, σοι
Acc.	mē	ἐμέ, με	tē	σέ, σε
Abl.	ā mē	= ὑπ' ἐμοῦ	ā tē	= ὑπὸ σοῦ

Pluralis

Nom.	nōs	ἡμεῖς	vōs	ὑμεῖς
Gen.	nōstrī		věstri,	
	nōstrum	ἡμῶν	věstrum	ὑμῶν
Dat.	nōbīs	ἡμῖν	vōbīs	ὑμῖν
Acc.	nōs	ἡμᾶς	vōs	ὑμᾶς
Abl.	ā nōbīs=ὑφ' ἡμῶν		ā vōbīs=ὑφ' ὑμῶν	ā sē=ὑφ'

1) Ἡ ἐλείποντα δύναμαστικὴ τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου (ὅπως εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν) ἀναπληροῦται διὰ τῆς δύναμαστικῆς μιᾶς, τῆς καταλλήλου ἐκάστοτε, τῶν δεικτικῶν ἢ ὄριστικῶν ἀντωνυμιῶν hic, ille, is, κλπ.

2) Ἐκ τῶν δύο τύπων τῆς πληθυντικῆς γενικῆς τοῦ α' καὶ τοῦ β' προσώπου (nostri, nostrum — vestri, vestrum) τοῦ μὲν λήγοντος εἰς -ι τύπου χρῆσις γίνεται, ὅταν ἡ γενικὴ αὔτη εἴναι ἀντικειμενικὴ ἢ κτητικὴ, τοῦ δὲ λήγοντος εἰς -um, ὅταν ἡ γενικὴ αὔτη εἴναι διαιρετική: amici memorēs **nostri** (vestri) sunt oī φύλοι μνήμονες ἡμῶν (ὑμῶν) εἰσιν· melior pars **nostri** immortalis est τὸ κρεῖττον ἡμῶν μέρος ἀδύνατόν ἔστι· ἀλλὰ: multi **nostrum** πολλοὶ (ἕξ) ἡμῶν, quis **vestrum**, τις (ἕξ) ὑμῶν.

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν, πλὴν τοῦ τύπου τοῦ καὶ τῶν τῆς πληθυντικῆς γενικῆς τοῦ α' καὶ τοῦ β' προσώπου, ἐνισχύονται, διὰ τοῦ προσφύματος met: egō-met ἔχωγε, nōs met ἡμεῖς γε-ἡμᾶς γε, tēmet σέ γε, sēmet ἔαυτόν γε. Ο δὲ τύπος του ἐνισχύεται διὰ τοῦ προσφύματος tē: tūte σύγε. Τέλος οἱ τύποι me, te, se, se σημαίνονται διὰ διπλασιασμοῦ: mēmē ἔμέγε, tētē σέγε, sēsē ἔαυτόν γε.

57. Κτητικαὶ ἀντωνυμίαι (§ 55, 2) εἴναι οἱ ἔξης :

mēus,	mēa	mē-um	ἔμός, ἔμή, ἔμὸν
nostēr,	nostrā	nostrum	ἡμέτερος, -α, -ον
tū-us,	tūa,	tū-um	σός, σή, σὸν
vestēr,	vestrā,	vestrum	ὑμέτερος, -α, -ον
sū-us,	sū-a,	sū-um	ὅ, ἥ, τὸ ἔαυτοῦ, -ῆς, -οῦ, (ό) ἰδικός του κλπ.) ὅ, ἥ, τὸ ἔαυτῶν, (ό) ἰδικός των κλπ.).

Κλίνονται δὲ ὡς τρικατάληκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα (βλ. § 38, α' bonus καὶ γ' niger). Τοῦ ἀρσενικοῦ ὅμως meus κλητικὴ τοῦ ἐνικοῦ εἴναι mi (ἦ meus), ἥτοι ὁμοία μὲ τὴν δύναμαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ, ὅπότε καὶ τὸ συνοδεῦον τὴν ἀντωνυμίαν ταύτην δύναμα λαμβάνεται κατ' ὄριστικήν: mi fili uīe μου (§ 19, 3), meus oculus ὀφθαλμέ μου.

Σημείωσις. 1. Καὶ τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν οἱ τύποι ἐνισχύονται διὰ τοῦ προσφύματος -met ἢ τοῦ -pte: meāmet facta τὰ ἔμάγε κατορθώματα, suāpte manu διὰ τῆς lδίας αὐτοῦ χειρός.

Σημείωσις. 2. Ἐκ τῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν **noster** καὶ **vester** παράγονται τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα **nostras** (-atis) ἡμεδαπός, **vestras** (-atis) ὑμεδαπός (βλ. § 26, 4, B', β').

58. Δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι (§ 55, 3) εἶναι αἱ ἔξης :

1) hīc, haec, hōc (σχετικὴ μὲ τὸ α' πρόσωπον) ὅδε, ἥδε, τόδε, οὗτος, αὕτη τοῦτο·

2) istē, istā, istūd (σχετικὴ μὲ τὸ β' πρόσωπον) οὗτος, αὕτη, τοῦτο (αὐτός, αὐτή, αὐτό·).

3) illē, illā, illūd (σχετικὴ μὲ τὸ γ' πρόσωπον) ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖνο·

4) talis, tale τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτον (τριτόκλιτος δικατάληκτος, § 40 β').

5) tantus, tanta, tantum τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτο—τηλικοῦτος, τηλικαύτη, τηλικοῦτο· (δευτερόκλιτος τρικατάληκτος, § 38, α').

6) tōt (ἄκλιτος, πληθυντικοῦ μόνον) τοσοῦτοι, τοσαῦται, τοσαῦτα·

7) tōt-īdem (ἐκ τοῦ toti = tot καὶ τοῦ dem: ἄκλιτος, πληθυντικοῦ μόνον), ἔτεροι τοσοῦτοι κλπ. (ἄλλοι τέσσοι κλπ.).

Αἱ τρεῖς πρῶται κλίνονται ως ἔξης :

S i n g u l a r i s

Nom.	hīc	haec	hōc	istē	istā	istūd
Gen.		hūiūs	(προφ. hujus)		istīus	
Dat.		hūic		—	istī	
Acc.	hunc	hanc	hōc	istum	istam	istūd
Abl.	hōc	hāc	hōc	istō	istā	istō

P l u r a l i s

Nom.	hī	hae	haec	istī	istae	istā
Gen.	hōrum	hārum	hōrum	istōrum	istārum	istōrum
Dat.		hīs			istīs	
Acc.	hōs	hās	haec	istōs	istās	istā
Abl.		hīs			istīs	

S i n g u l a r i s

Nom.	illē	illā	illūd	illī	illae	illā
Gen.		illīus		illōrum	illārum	illōrum
Dat.		illī			illīs	
Acc.	illum	illam	illūd	illōs	illās	illā
Abl.	illō	illā	illō		illīs	

Σημείωσις. Οι τύποι οι λήγοντες εις σ ενισχύονται προστιθεμένου εις αὐτοὺς τοῦ προσφύματος σε : huiusce, hisce, hosce κλπ. (πρβλ. ἀρχ. Ἐλλην. οὗτοσί , τουτοῦ κλπ.).

59. Ὁριστικαὶ ἀντωνυμίαι (§ 55, 4) εἶναι αἱ ἔξῆς :

- 1) is, ēā, id οὗτος, αὕτη, τοῦτο — αὐτός, αὐτή, αὐτό (σχετικὴ μὲ τὸ τρίτον πρόσωπον βλ. καὶ § 56, 1).
 2) ipsē, ipsā, ipsūm αὐτός, αὐτή, αὐτό (ὁ ἕδιος, ἡ ἕδία, τὸ ἕδιον)
 3) idem, ēādem, idem ὁ αὐτός, ἡ αὐτή, τὸ αὐτό (ὁ ἕδιος, ἡ ἕδία, τὸ ἕδιον)
 4) alter, altēra, altērum ὁ ἔτερος, ἡ ἔτέρα, τὸ ἔτερον (ὁ ἄλλος, ἡ ἄλλη, τὸ ἄλλο).

Κλίνονται δὲ ὡς ἔξῆς :

S i n g u l a r i s

Nom.	is	ēā	id	ipsē	ipsā	ipsum
Gen.		ēīus (προφ. ejus)			ipsīus	
Dat.		ēī			ipsī	
Acc.	eum	eam	id	ipsum	ipsam	ipsum
Abl.	eō	eā	eō	ipsō	ipsā	ipsō

P l u r a l i s

Nom.	(ēī) iī	eae	ēā	ipsī	ipsae	ipsā
Gen.	eōrum	eārum	eōrum	ipsōrum	ipsārum	ipsōrum
Dat.		(ēīs) iīs			ipsīs	
Acc.	ēōs	ēās	ēā	ipsōs	ipsās	ipsā
Abl.	(ēīs) iīs				ipsīs	

S i n g u l a r i s

Nom.	idem	ēādem	idem	ēīdem	ēādem	ēādem
Gen.		ēīīsdem		eōrundem	eārundem	eōrundem
Dat.		eīdem		eīsdem	(iīsdem)	iīsdem
Acc.	eūndem	eāndem	idem	eōsdem	eāsdem	eādem
Abl.	eōdem	eādem	eōdem	eīsdem	(iīsdem)	iīsdem

S i n g u l a r i s

P l u r a l i s

Nom.	alter	altēra	altērum	alterī	alterae	alteră
Gen.			alterīus		alterārum	alterōrum
Dat.		alterī			alterīs	
Acc.	alterum	alteram	alterum	alterōs	alterās	alteră
Abl.	alterō	alterā	alterō		alterīs	

Σημείωση. Η αντωνυμία idem, eadem, idem προσήλθεν ἐκ τῆς is, ea, id μετὰ τοῦ προσφύματος -dem, τὸ ὄποιον κατὰ τὴν κλίσιν μένει ἀμετάβλητον (πρβλ. ἀρχ. 'Ελλην. δ̄-δε, ἥ-δε, τό-δε).

Κατὰ τὴν κλίσιν τὸ τελικὸν m πρὸ τοῦ dem τρέπεται εἰς n : eundem, eorundem κλπ. (ἀντὶ eudem, eorumdem κλπ.).

60. Αναφορικαὶ ἀντωνυμίαι (§ 55, 5) εἶναι αἱ ἔξῆς :

1) quī, quae, quod ὅς, ἥ, ὅ (ὁ ὄποιος, ἡ ὄποια, τὸ ὄποιον)·

2) quālis, quāle oīos, oīa, oīon (ὄποιος, ὄποια, ὄποιον), τριτό-κλιτος δικατάλγητος (§ 40, β', facilis)·

3) quāntus, quanta, quantum ὅσος, ὅση, ὅσον (ἥλικος, ἥλικη, ἥλικον)· δευτερόκλιτος τρικατάλγητος (§ 38, α', bonus)·

4) quōd (ἄκλιτος, πληθυντικοῦ μόνον) ὅσοι, ὅσαι, ὅσα· (πρβλ. § 58, 6, tot)·

5) ūter, utra, utrum ὄπότερος, ὄποτέρα, ὄπότερον.

Η πρώτη καὶ ἡ τελευταία κλίνονται ὡς ἔξῆς :

S i n g u l a r i s

P l u r a l i s

Nom.	quī	quae	quod	quī	quae	quae
Gen.		cūiūs (πρόφ. cuius)		quōrum	quārum	quōrum
Dat.		cūi	(πρόφ. μονοσυλλάβως)		quībus	
Acc.	quēm	quām	quod	quōs	quās	quae
Abl.	quō	quā	quō		quībus	

S i n g u l a r i s

P l u r a l i s

Nom.	utēr	ūtra	utrūm	utrī	utrae	utră
Gen.		utrīus		utrōrum	utrārum	utrōrum
Dat.		utrī			utrīs	
Acc.	utrum	utram	utrum	utrōs	utrās	utră
Abl.	utrō	utrā	utrō		utrīs (§ 38, γ)	

Σημείωσις 1. Τῆς ἐνικῆς ἀφαιρετικῆς τῆς ἀντωνυμίας qui, quae, quod ὑπάρχει καὶ τύπος qui (= quo), εὑχρηστος ίδια εἰς τὴν φράσιν qui-cum (= μεθ' οὖ, μεθ' ζε, μεθ' οὖ).

Σημείωσις 2. 'Η (ἄκλιτος) ἀναφορική ἀντωνυμία quoτ διπλασια-ζομένη καθίσταται ἀστολογική (quotquot=όσοιδήποτε). 'Αριστολογικαὶ δὲ ἀντωνυμίαι (pronomina relativa indefinita) καθίστανται πᾶσαι αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι προστιθεμένου εἰς αὐτὰς τοῦ μορίου — cumque (τὸ ὅποιον κατὰ τὴν κλίσιν μένει ἀμετάβλητον) :

1) quīcumque, quaecumque, quodcumque ὁστισδήποτε (gen. cuiuscumque, dat. cuicunque κλπ.).

2) quāliscumque, quālecumque οἰοσδήποτε, όποιοσδήποτε.

3) quantuscumque, quantacumque, quantumcumque ὁσοσδήποτε.

4) quotcumque ὁσοιδήποτε.

5) utercumque, utrācumque, utrumcumque ὁποτεροσδήποτε (gen. utriuscumque, dat. utricumque κλπ.).

61. Ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι (§ 55, 6) εἶναι αἱ ἔξης :

1) quiſ, quiſd ? (οὐσιαστικὴ) τίς, τί ;

2) quiſ, quae, quod ? (ἐπιθετικὴ) ποῖος, ποία, ποῖον ; (πρβλ. § 60, 1)·

3) ӯter, ӯtra, ӯtrum ? πότερος,-α,-ον, ποῖος ἐκ τῶν δύο ; (πρβλ. § 60, 5)·

4) quālis, quāle ? ποῖός τις ; τί λογῆς ; (πρβλ. § 60, 2).

5) quantus, quanta, quantum ? πόσος,-η,-ον ; πηλίκος ; (πρβλ. § 60, 3)·

6) quōd ? (ἄκλιτος, πληθυντικοῦ μόνον) πόσοι ; (πρβλ. § 58, 6, tot).

Ἐκτὸς τῆς quiſ, quiſd, αἱ λοιπαὶ (κλιταὶ) ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι κλίνονται ὥπως καὶ αἱ ἀντίστοιχοι ἀναφορικαὶ (§ 60).

'Η quis, quid κλίνεται ὡς ἔξης :

S i n g u l a r i s

Αρσενικὸν καὶ θηλυκὸν

Οὐδέτερον

Nom.	quiſ	τίς ;	quiſd	τί ;
Cen.	cūius	τίνος ;		
Dat.	cūi	τίνι ;		
Acc.	quem	τίνα ;	quiſd	τί ;
Abl.	quō			

Pluralis

Nom.	qui	τίνες ;	quae τίνες ;	quaes τίνα ;
Gen.	quōrum	τίνων ;	quārum τίνων ;	quōrum τίνων ;
Dat.			qui⁹bus τίσι ;	
Acc.	quōs	τίνας ;	quās τίνας ;	quaes τίνα ;
Abl.			qui⁹bus	(πρβλ. § 60, 1).

Σημείωσις 1. Τῆς ἐνικῆς ἀφαιρετικῆς τῆς ἀντωνυμίας qui⁹s, qui⁹d ὑπάρχει καὶ τύπος qui⁹ (= quo), (πρβλ. § 60, Σημ. 1).

Σημείωσις 2. Εἰς τὰς δύο πρώτας ἔρωτηματικὰς ἀντωνυμίας προστίθεται πολλάκις τὸ ἀπορηματικὸν μέριον nam (δή, λοιπόν), τὸ δόποιον κατὰ τὴν κλίσιν αὐτῶν μένει ἀμετάβλητον: quisnam? quidnam? tīs λοιπόν; tī λοιπόν; quinam? quaenam? quodnam? ποῖος λοιπόν; κλπ. gen. cuiusnam, dat. cuinam κλπ. (πρβλ. § 60, Σημ. 2).

Σημείωσις 3. Ἐκ τῆς ἐνικῆς γενικῆς cūius (τίνος;) παράγεται καὶ μία διλητή (τρικατάληκτος δευτερόκλιτος) ἔρωτηματικὴ ἀντωνυμία, ἡ cūi⁹s, cūi⁹p, ἔχουσα σημασίαν κτητικήν: cuius vox? τίνος φωνή; Ἐκ δὲ τῆς ἀντωνυμίας ταύτης παράγεται τὸ ἔρωτηματικὸν μονοκατάληκτον ἐπίθετον cuias (γεν. cuiātis κλπ. = ποδαρός), εἰς τὸ δόποιον ἀποδίδονται ὡς ἀπάντησις τὸ nostras ἡμεδαπός καὶ vestras ὡμεδαπός (§ 26, 4, B', β').

62. Ἀόριστοι ἀντωνυμίαι (§ 55, 7) εἶναι αἱ ἐξῆς:

Οὐσιαστικαὶ

Ἐπιθετικαὶ

- 1) qui⁹s, (quae ἢ qua), qui⁹d tīs; tī; 1) qui⁹, quae ἢ qua, qui⁹d tīs, tī.
Gen. cūius, Dat. cui κλπ. (§ 60 καὶ § 61).

Τοῦ οὐδετέρου πληθυντικοῦ ὀνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ συνήθως qua καὶ σπανιώτερον quae (τίνα).
2) alīqui⁹s, (alīqua ἢ alīquae), 2) aliquī, aliquā, aliquod tīs, tī.
alīquid tīs, tī.

Gen. alicūius, Dat. alicui κλπ. (§ 60 καὶ § 61).

Τοῦ οὐδετέρου πληθυντικὴ δύομ. καὶ αἰτ. συνήθως alīquā (τίνα).
3) quispiam, (quaepliam) ἢ quid- 3) quispiam, quaepliam, quod-
piam tīs, tī. piām tīs, tī.

Gen. cuiuspīam, Dat. cuiplām κλπ.

4) quisquam, quidquam ἢ quic- 4) ullus, ulla, ullum tīs, tī.
quam tīs, tī.

Gen. cuiusquam, Dat. cuiquam Gen. ullīus, Dat. ulli, Acc.
κλπ. ullum, ullam, ullum κλπ.

‘Ο πληθυντικὸς κοινὸς ἀμφοτέρων
ulli, ulla, ulla κλπ. (§ 38, α')

- 5) quīdam, quaedam, quiddam 5) quīdam, quaedam, quod-
tīc, τī· dam τīc, τī·

Gen. cuiūsdam, Dat. cīdam, Acc. quēdam, quādam
Plur. Gen. quorundam, quarundam (πρβλ. § 59, Σημ. idem).

- 6) aliquot (ἄκλιτος) τινὲς (§ 60, 4).
7) quilibet, quaelibet, quidlibet 7) quilibet, quaelibet, quodlibet
δστισδήποτε. δστισδήποτε.

Gen. cuiuslibet, Dat. cīlibet κλπ.

- 8) quīvis, quavis, quidvis δσ- 8) quīvis, quaevis, quodvis
τισδήποτε. (ὅποιος θέλεις) δστισδήποτε (ὅποιος θέλεις).

Gen. cuiusvis, Dat. cīvis κλπ.

- 9) quisque, (quaeque), quīdque 9) quisque, quaeque, quodque
τīc, ἔκαστος, ἔκάστη, ἔκαστον. ἔκαστος,-γ-ον.

Gen. cuiusque, Dat. cīque κλπ.

- 10) unusquisque, unumquidque 10) unusquique, unaquaēque
εīc, ἔκαστος, πᾶc. unumquodque εīc, ἔκαστος, πᾶc.

Gen. uniuscīque, Dat. unicīque, Acc. unumquemque,
κλπ. (ἥτοι τὸ unus καὶ τὸ quis ἡ qui κλίνονται χωριστά).

- 11) nemo (ἐκ τοῦ ne+hemo, ἥτοι 11) nullus, nulla, nullum οὐδεὶς
homo) οὐδεὶς — Gen. nullīus Gen. nullīus, Dat. nulli,
Dat. nemini, Acc. neminem Acc. nullum, nullam, nullum
‘Η ἀφαιρετικὴ καὶ ὅλος ὁ πλη- κλπ. (βλ. ἀνωτέρω 4,
θυντικὸς ἐλλείποντα καὶ ἀναπλη- ullus).

- 12) nihil (οὐδέτερον οὐσιαστικόν, ἑνικοῦ ὄνομ. καὶ αἰτιατ. μόνον)
οὐδὲν πρᾶγμα (τίποτε). Τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦνται ἐκ τοῦ
nulla res (Gen. nullius rei, Dat. nulli rei, Abl. nullare, § 32).

- 13) alter, altēra, altērum ἔτερος (βλ. § 59).

- 14) neuter, neutra, neutrum οὐδέτερος, οὐδέτέρα, οὐδέτερον — Gen.

- neutrīus, - Dat. neutri, Acc. neutrum, neutram, neutrum, κλπ. (§ 60, uter).
- 15) ambo, ambae, ambo, ἄμφω, ἀμφότεροι, -αι, -α (κλίνονται ὅπως τὸ ἀριθμητικὸν duo, duae, duo).
- 16) alīus, alīa, alīud, ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο—Gen. alīus, Dat. alīī, Acc. alium, aliam, aliud κλπ. (ὡς τρικατάληκτον δευτερόκλιτον ἐπίθετον).
- 17) aliquantus, -a, -um, ποσός, -ή, -όν (κάμποσος).

Σημεῖωσις. Σχηματίζουν τὴν ἔνικήν γενικήν καὶ τῶν τριῶν γενῶν εἰς -īus καὶ τὴν δοτικήν εἰς -ī, ἐκτὸς τῶν ἀντωνυμιῶν iste, ille (§ 58), ipse, alter (§ 59), ullus, nullus, uter καὶ neuter, τὸ ἀριθμητικὸν unus, -a, -um (εἰς) καὶ τὸ ἐπίθετα solus, -a, -um (μόνος) καὶ totus, -a, -um (ὅλος, δόκιληρος), τὰ δύο εἰς τὰς λοιπὰς πτώσεις κλίνονται ὡς τρικατάληκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα (§ 38, α'): unus, -a, -um, Gen. unīus, Dat. unī, Acc. unum, unam, unum κλπ.—solus, -a, -um Gen. solīus, Dat. solī, Acc. solum, solam, solum, κλπ.—totus, -a, um, Gen., totīus, Dat. totī, Acc. totum, totam, totum κλπ.

Toū -ius τῆς ἔνικῆς γενικῆς τῶν ἀνωτέρω ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιθέτων τὸ i, τὸ δύοτον παρὰ τὸν κανόνα (§ 6 Σημ.) είναι συνήθως μακρόν, λαμβάνεται καὶ ὡς βραχύ, ίδιως εἰς τοὺς ποιητάς: alterīus καὶ alterīus κλπ. ἀλλὰ πάντοτε (alīus) γεν. alīus.

63. Συσχετικαὶ ἀντωνυμίαι (pronomina correlatīva)

Ἐρωτηματικαὶ (§ 61)	Δεικτικαὶ καὶ δρι- στικαὶ (§ 58 - 59)	Αναφορικαὶ (§ 60)	Άδριστοι (§ 62)
quis ?	hic, iste ille, is κλπ.	qui quicumque	aliquis κλπ.
qualis ?	talis	qualis qualiscumque	—
quantus ?	tantus	quantus quantusecum- que	aliquantus
quot ?	tot	quot quotecumque	aliquot

64. Συσχετικά ἀντωνυμικά ἐπιρρήματα
(adverbia pronominalia correlativa)

α') Τοπικά

Ἐρωτηματικά	Δεικτικά	Αναφορικά	Άδριστα
ubi? ποῦ;	hic ἐνθάδε istic αὐτοῦ illie ἔκει ibi ἐνταῦθα idīdem ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ	ubi oὗ, ὅπου ubicumque ὅπουδήποτε	alīcūbi ποὺ (κάπου) usquam ποὺ ubīque πανταχοῦ nusquam οὐδαμοῦ alībi ἄλλοθι
quo? ποῖ; (εἰς ποῖον μέρος;)	huc δεῦρο (ἐδῶ) ista, istue αὐτόσε illo, illue ἔκεισε eo αὐτόσε, εἰς τοῦτον τὸν τόπον eodem εἰς τὸν αὐτὸν τόπον	quo oὗ, ὅποι, ἔνθα quocumque ὅποιδήποτε	aliquo ποί, εἰς τινα τόπον alio ἄλλοσε, εἰς ἄλλον τόπον
unde? πόθεν;	hinc ἐνθένδε istinc αὐτόθεν illinc ἔκειθεν inde ἐντεῦθεν indidem ἐκ τοῦ αὐτοῦ τόπου utrimque ἀμφοτέρωθεν	unde δθεν undecumque όθενδήποτε	alicunde ποθὲν undique πανταχόθεν aliunde ἄλλοθεν
qua? πῇ ; (διὰ τίνος τόπου;)	hāc τῇδε (διὰ τοῦδε τοῦ τόπου) eā ταύτῃ (διὰ τούτου τοῦ τόπου)	qua ἥ (δι' οὗ τόπου)	—

Ταῦτα εἶναι κυρίως ἀφαιρετικὰ τῶν ἀντιστοίχων ἀντωνυμιῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἐννοεῖται ἡ ἀφαιρετικὴ via (τοῦ ὄνόματος via ὁδός).

β') Χρονικὰ

quando ? πότε ; tum τότε—quondam ποτέ, olim ποτέ, πάλαι, umquam ποτέ, πώποτε—aliquando ἐνίστε—numquam οὐδέποτε—alias ἄλλοτε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

ΤΑ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ (NUMERALIA)

65. Ἀριθμητικὰ ἡ Λατινικὴ γλῶσσα ἔχει μόνον ἐπίθετα (numeralia adiectiva) καὶ ἐπιφρήματα (numeralia adverbia), οὐσιαστικὰ δὲ οὐχί.

Εἶναι δὲ τὰ ἀριθμητικὰ ἐπίθετα τῆς Λατινικῆς :

- 1) ἀπόλυτα (numeralia cardinalia),
 - 2) τακτικὰ (numeralia ordinalia),
 - 3) πολλαπλασιαστικὰ (numeralia multiplicativa),
 - 4) ἀναλογικὰ (numeralia proportionalia), ὅπως καὶ εἰς τὴν 'Ελληνικὴν γλῶσσαν ἀλλ' ἐκτὸς τούτων καὶ
 - 5) διανεμητικὰ (numeralia distributiva),
- ἥτοι ἀριθμητικὰ ἐπίθετα, διὰ τῶν ὁποίων δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν (quotenī?) ἀνὰ πόσους; κατὰ πόσους; π.χ. bīnī ἀνὰ δύο, terni ἀνὰ τρεῖς κλπ.

Σημείωσις. Χρονικὰ ἀριθμητικὰ (ἀντίστοιχα πρὸς τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ δευτεραῖς, τριταῖς κλπ.) δὲν ἔχει ἡ Λατινικὴ γλῶσσα.

66. α') Πίναξ τῶν ἀριθμητικῶν

			Tακτικά quotus? πόστος;	Διανεμητικά quotienti? ἀνά πόσους;	'Επιφρήνατα quotiens? ποσώνται;
1	I	īnus, -a, -um εῖς, μία, εὐ	primus, -a, -um πρῶτος, πρώτη, πρῶτον	singūli, -ae, -a ἀνὰ ξύνα	sēmēi ζτάξι bis δἰς
2	II	dūō, duae, duo δύο	secundus, -a, -um ἢ alter, -a, -um δεύτερος, -α, -ον τertius, -a, -um τρίτος, -η, -ον	bīnī, -ae, -a ἀνὰ δύο	terni (trini), -ae, -a ἀνὰ τριάς
3	III	tres, tria τρεῖς, τρία	quartus, -a, -um quintus sex	quatēr quinqūies sexiēs	quatēr quinqūies sexiēs
4	IV	quattuor	septēmus	septēni	undeciēs
5	V	quinque	octāvus	octēs	undeciēs
6	VI	sex	nonus	novēni	undeciēs
7	VII	septēm	decimūs	dēni	undeciēs
8	VIII	octō			
9	IX	nōvēm			
10	X	dēcem			
	XI				undeni

12	XII	duodecim	duodenī	duodecīes
13	XIII	tredecim	ternī denī	ter decies
14	XIV	quattuordecim	quartū decimus	quater decies
15	XV	quindēcim	quintū decimus	quinquies decies
16	XVI	sedēcim	sextū decimus	sexies decies
17	XVII	septendēcim	septimū decimus	septies decies
18	XVIII	duodevīginti	duodecīsimus	octies decies $\tilde{\eta}$
19	XIX	undevīginti	undevīcesimus	duodevīcesīes
20	XX	vīginti	vīcesimus	novies decies $\tilde{\eta}$
				undevīcīes
				vīcīes
21	XXI	unus et vīginti $\tilde{\eta}$	unus (primus) et vī- cesimus $\tilde{\eta}$ vīcesimus	semel et vīcīes ($\tilde{\eta}$ vīcīes et semel)
22	XXII	vīginti duo	primus vīcesimus secundūs $\tilde{\eta}$ vīcesimus alter	vīcīes et bis ($\tilde{\eta}$ bis et vīcīes)
28	XXVIII	duodetrīginta	duodetrīsimus $\tilde{\eta}$ vi- cesimus octavus	duodetrīcīes
29	XXIX	undetrīginta	undetrīsimus	undetrīcīes
30	XXX	trīginta	trīsimus	trīcīes

<i>Αριθμός</i>	<i>Προμετάξ</i>	<i>Αριθμός</i> quot; πρόστοι;	<i>Ταξιδιώς</i> quotus? πρόστοι;	<i>Διαιρέσιμη πληρωτική</i> quotient? ἀνά πόσους;	<i>Επιφέργυατα</i> quotiens? πρόσθετα;
40	XXXX ἢ XL	quadraginta	quadragesimus	quadragēni	quadragies
50	L	quinquaginta	quinquagesimus	quinquagēni	quinquagies
60	LX	sexaginta	sexagesimus	sexageni	sexages
70	LXX	septuaginta	septuagesimus	septuageni	septuagies
80	LXXX	octoginta	octogesimus	octogeni	octogies
90	LXXXX ἢ XC	nonaginta	nonagesimus	nonageni	nonagies
100	C	centum	centesimus	centeni	centies
101	CI	centum et unus	centesimus pri- mus	centeni singuli	centies semel
110	CX	centum decem	centesimus deci- mus	centeni deni	centies decies
120	CXX	centum viginti	centesimus vice- simus	centeni viceni	centies vicies
200	CC	ducenti, -ae, -a	ducentesimus	ducenti	ducenties
300	CCC	trecenti	trecentesimus	trecenti	trecenties
400	CCCC ἢ D	quadriringenti	quadrigentesimus	quadriringeni	quadriringties
500		quingenti	quingentesimus	quingenti	quingenties

600	I ² C $\tilde{\eta}$ DC	sescenti	sescentesimus	sescenti	bis millies
700	IDCC $\tilde{\eta}$ DCC	septingenti	septingentesimus	septingeni	ter millies
800	DC ² CC	octingenti	octingentesimus	octingeni	quinquies mil-
900	DCCCC	nongenti	nongentesimus	nongeni	lies
1000	M $\tilde{\eta}$ C ² I	mille	millesimus	singula milia	decies millies
					quinquagies mil-
2000	MM	duo milia	bis millesimus	bina milia	lies
3000	MMM	tria milia	ter millesimus	terna milia	centies millies
5000	CCI	quinque milia	quinquies millesi- mus	quina milia	decies centies
10000	CCCI	decem milia	decies millesimus	dena milia	millies
50000	CCCI	quinquaginta milia	quinquagies mil- lesimus	quinquagena milia	centes millies
100000	CCCIC	centum milia	centies millesimus	centena milia	decies centen- na milia
1000000	CCCCC	decies centum milia	decies centies millesimus		millies

67. β') Πίναξ τῶν πολλαπλασιαστικῶν καὶ ἀναλογικῶν
Πολλαπλασιαστικὰ καὶ ἀναλογικὰ εὔχρηστα εἶναι δλίγα, τὰ ἔξης :

1 unus	simplex, -plīcis ἀπλοῦς, -ῆ, -οῦν	simplus, -a, -um	ἀπλοῦς
2 duo	duplex, -plicis διπλοῦς, -ῆ, -οῦν	duplus, -a, -um	διπλάσιος
3 tres	triplex	τριπλοῦς	triplus
4 quattuor	quadrūplex	τετραπλοῦς	quadrūplus, τετρα-
5 quinque	quincuplex	πενταπλοῦς	πλάσιος
7 septem	septemplices	έπταπλοῦς	—
8 octo	—	—	octūplus ὀκταπλά-
10 decem	decemplices	δεκαπλοῦς	σιος
100 centum	centūplex	έκατονταπλοῦς	—

Ἐκ τούτων, τὰ μὲν πολλαπλασιαστικὰ (εἰς -plex, γεν. plīcis) εἶναι μονοκατάληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα (§ 40 γ'), τὰ δὲ ἀναλογικὰ εἶναι τρικατάληκτα δευτερόκλιτα (§ 38, α', bonus).

Σημεῖα. Τὰ σημεῖα τὰ χρησιμοποιούμενα διὰ τὴν παράστασιν τῶν ἀριθμῶν κατὰ τὴν Λατινικὴν γραφὴν εἶναι ἑπτά, ἥτοι I=1, V=5, X=10, L=50, C=100, D=500 ή (μὲν ηὐνωμένα τὰ δύο ταῦτα σημεῖα) D=500 καὶ M=1000.

Ἐκαστὸν τῶν σημείων τούτων γραφομένων δεξιὰ ἔτέρου παριστάντος τὸν αὐτὸν ἢ ἄλλον μεγαλύτερον ἀριθμὸν σημαίνει πρόσθεσιν, ὡς II (=1+1) duo 2, CC (=100+100) ducenti 200, VI (=5+1) sex ἕξ, XV (=10+5) quindecim 15, LXX (=50+10+10) septuaginta 70, IDC ἢ DC (=500+100) sescenti 600 κλπ. Γεγραμμένον δὲ ἀριστερὰ ἔτέρου σημείου παριστάνοντος ἄλλον μεγαλύτερον ἀριθμὸν σημαίνει ἀφαιρεσιν, ὡς IV (=5-1) quattuor 4, IX (=10-1) novem 9, XL (=50-10) quadraginta 40, XXIX (=20+9) undetriginta 29, LXXX (=50+10+10+10+10) ἢ XC (=100-10) nonaginta 90 κλπ.

Τὸ σημεῖον C γραφόμενον ἀνεστραμμένον, ἥτοι C εὐθὺς μετὰ τὸ ID ἢ τὸ D (= 500), ἀντιτοιχεῖ πρὸς τὸ 0 (μηδὲν) τῶν ἀραβικῶν φυφίων, ἥτοι σημαίνει πολλαπλασιασμὸν τοῦ προηγουμένου ἀριθμοῦ ἐπὶ 10, ὡς IDC ἢ DC (=500×10=) quinque milia 5000, IDCDC ἢ DDC (=500×100=) quinq- uaginta milia 50.000 κλπ.

Τὸ διπλάσιον τοῦ 500 (ἥτοι τὸ 1000) ἢ τοῦ 5000 (ἥτοι τὸ 10000) κ.τ.τ. παρίσταται καὶ γραφομένων ἀριστερά, ἥτοι πρὸ τῆς καθέτου γραμμῆς τοῦ ID (ἢ τοῦ

D), τοσούτων C, ὅσα είναι τὰ μετά τὴν κάθετον γραμμήν ἀνεστραμμένα C, ὡς CIC (bis CI ==) mille 1000, CCCD (bis CD ==) decem milia 10000, CCCICCO (bis CCCI ==) centum milia 100000, MDCCGXXI == 1821 κλπ.

Π α ρ α τ η ρ ή σ εις

68. Ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν :

1) Τὰ ἀπὸ τοῦ quattuor (4) μέχρι καὶ τοῦ centum (100) καθὼς καὶ τὸ mille (1000) είναι ἀκλίτα.

Κλιτὰ είναι τὰ τρία πρῶτα, ἥτοι τὸ unus (σγηματίζον μάλιστα καὶ πληθυντικὸν ἀριθμόν), τὸ duo καὶ τὸ tres καὶ τὰ δηλοῦντα ἐκατοντάδας, τὰ ὄποια κλίνονται ὡς ἐπίθετα τρικατάληκτα δευτερόκλιτα (εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμόν)· ὡς

ducentī	ducentae	ducentā
ducentōrum	ducentārum	ducentōrum
	ducentīs	

κλπ. (§ 38, α').

Κλιτὸν τέλος είναι καὶ τὸ milia (ἢ millia), τὸ ὄποιον είναι κυρίως οὐσιαστικὸν (=χιλιάδες, πληθυντικὸς τοῦ ἀκλίτου mille) καὶ κλίνεται ὄπως τὸ tria.

2) Τὰ τρία πρῶτα ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ κλίνονται ὡς ἔξης :

S i n g u l a r i s

P l u r a l i s

Nom.	unus	una	unum	unī	unae	unā
Gen.		unīus	(§ 62)	unōrum	unārum	unōrum
Dat.		unī			unīs	
Acc.	unum	unam	unum	unōs	unās	unā
Abl.	unō	unā	unō		unīs	
'Αρσ.		Θηλ.	Oὐδ.	'Αρσ. καὶ Θηλ.	Oὐδ.	
Nom.	duō	duae	duo	trēs		trīa
Gen.	duōrum	duārum	duōrum		trīum	
Dat.	duōbus	duābus	duōbus		tribus	
Acc.	duōs (duo)	duās	duo	tres		trīa
Abl.	duōbus	duābus	duōbus		tribus	

Σημεῖωσις. Τὸ unus,-a,-um χρησιμοποιεῖται εἰς τὸν πληθυντικόν, α') ὅταν συνάπτεται μετὰ ὄνομάτων, τὰ ὄποια είναι πληθυντικοῦ μόνον (pluralia tantum), ὡς una castra ἐν στρατόπεδον, unae litterae μία ἐπιστολὴ

(unum castrum = ἐν φρούριον, una littera = ἐν γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου. § 34, 4, Α', β', Σημ.).

β') ὅταν λαμβάνηται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ μόνος ἢ τοῦ διάτοις (δὶς διος) ὡς **uni** Suēbi = μόνοι οἱ Σουηβοί, Lacedaemonii septingentos annos **unis** moribus vivunt = οἱ Λακεδαιμόνιοι (ἐπὶ) ἐπτακόσια ἔτη μὲ τὰ αὐτὰ ἥθη ζῶσι.

69. Τὰ ταχτικὰ καὶ τὰ διανεμητικὰ ἐπίθετα κλίνονται ὡς τρικατάληκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα, τὰ διανεμητικὰ κανονικῶς εἰς τὸν πληθυντικὸν μόνον, τοῦ ὅποιου ὅμως τὴν γενικὴν τὴν σχηματίζουν συνήθως εἰς -um ἀντὶ εἰς -orum-arum (πλὴν τοῦ singuli,-ae,-a, τοῦ ὅποιου ἢ γενικὴ σχηματίζεται κανονικῶς) : bini, binae, bina (ἀνὰ δύο), Gen. binum (= binorum, binarum) — seni, senae, sena (ἀνὰ ἕξ), Gen. senum (= senorum, senarum) (πρβλ. § 45, 2).

70. Τὰ διανεμητικὰ (πλὴν τοῦ singuli,-ae,-a) χρησιμοποιοῦνται καὶ ἀντὶ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν :

1) "Οταν συνάπτωνται μετὰ ὄνομάτων, τὰ ὅποια εἶναι πληθυντικοῦ μόνον, ὡς **bina** castra (= **duo** castra) δύο στρατόπεδα, **binae** litterae (= **duae** litterae) δύο ἐπιστολαί (πρβλ. § 68, 2, Σημ. α').

2) ἐπὶ πολλαπλασιασμοῦ, ὡς quater **septeni** sunt duodetriginta ($7 \times 4 = 28$), decies **centena** milia δεκάκις ἐκατὸν χιλιάδες ($100.000 \times 10 = 1.000.000$).

71. Εἰς τὴν ἐκφορὰν τῶν συνθέτων ἀριθμῶν ἐν γένει παρατηροῦνται τὰ ἔξῆς :

1) Ἀριθμοὶ σύνθετοι ἐκ δεκάδων καὶ μονάδων, τῶν ὅποιων αἱ μονάδες εἶναι 8 ἢ 9 (ὡς 18, 19, 28, 29, κ. τ. τ.), ἐκφέρονται συνήθως δι' ἀριθμέσεως τῶν μονάδων ἀπὸ τῆς ἐπομένης δεκάδος, (ὡς 18 =) duodeviginti, (19 =) undeviginti, (28 =) duodetriginta, (29 =) undetriginta κλπ. (πρβλ. τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικά : δυοῖν δέοντα εἴκοσι = 18, ἑνὸς δέοντα εἴκοσι = 19, καὶ τὰ νέα Ἑλλην. εἴκοσι παρὰ δύο, σαράντα παρὰ ἔνα κλπ.).

2) Οἱ ἄλλοι σύνθετοι ἀριθμοὶ

α') οἱ μικρότεροι τοῦ ἐκατὸν ἐκφράζονται κατὰ δύο τρόπους, ἦτοι ἢ προτάσσεται ὁ μικρότερος καὶ ἐπιτάσσεται ὁ μεγαλύτερος μὲ τὸν σύνδεσμον et εἰς τὸ μεταξὺ (duo et triginta = 32) ἢ προτάσσεται ὁ μεγαλύτερος καὶ ἐπιτάσσεται ὁ μικρότερος μετὰ τοῦ et εἰς τὸ μεταξὺ ἢ ἀνευ αὐτοῦ : triginta et duo — triginta duo.

β') οἱ μεγαλύτεροι τοῦ ἑκατὸν ἐκφέρονται κανονικῶς προτασ-
σομένου τοῦ ἑκάστοτε μεγαλυτέρου καὶ ἐπιτασσομένου τοῦ ἑκάστοτε
μικροτέρου, συνήθως μὲ τὸν εἰς τὸ μεταξύ, ἢν οἱ ἀποτελοῦντες τὸν
σύνθετον ἀριθμὸν ἀπλοῦ ἀριθμοὶ εἶναι μόνον δύο (ὡς centum et vi-
ginti, 120 — mille et ducenti, 1200), ἀνευ δὲ τοῦ εἰς, ἢν εἶναι περισ-
σότεροι, ὡς ducenti triginta quinque, 235 — anno millesimo non-
gentesimo tricesimo sexto, ἔτει χιλιοστῷ ἐνακοσιοστῷ τριακοστῷ
ἕκτῳ.

72. Οἱ κλασματικοὶ ἀριθμοὶ ἐκφέρονται κατὰ τὸν νεοελληνικὸν
μᾶλλον τρόπον, ἵτοι ὁ μὲν ἀριθμητῆς ἐκφέρεται δι' ἀπολύτου ἀριθμη-
τικοῦ, ὁ δὲ παρονομαστῆς διὰ τακτικοῦ, παραχολουθεῖ ὅμως κανονι-
κῶς ἡ λέξις partes (= μέρη) ὡς quinque octavae partes)
($\frac{\text{quinque}}{\text{octavae}} \text{ partes} = \frac{5}{8}$), tres decimae partes = $3/10$ κλπ., septem
et duo nonae partes = $7 \text{ καὶ } \frac{2}{9}$.

Ἐὰν δὲ παρονομαστῆς εἶναι μόνον κατὰ μίαν μονάδα μεγαλύτερος
τοῦ ἀριθμητοῦ, συνήθως παραλείπεται, ὡς duo partes (= duo ter-
tiae partes) $\frac{2}{3}$, tres partes (= tres quartae partes) $\frac{3}{4}$ (πρβλ.
τὰ ἀρχ. Ἑλλ. τὰ πέντε μέρη = $5/6$. τὰ ἑννέα μέρη = $9/10$).

Ἐὰν δὲ ἀριθμητῆς εἶναι ἡ μονάς, παραλείπεται οὕτος καὶ ἐκφέ-
ρεται μόνον ὁ παρονομαστῆς μετὰ τῆς λέξεως pars (= μέρος), ὡς
tertia pars (= una tertia pars) $1/3$,
quarta pars (= una quarta pars) $1/4$,
decima pars (una decima pars) $1/10$ (πρβλ. τὸ δέκατον ἢ τὸ ἐν
δέκατον).

Τὸ $1/2$ (ἐν δεύτερον) λέγεται dimidia pars (= τὸ ἥμισυ μέρος).

73. Τὰ ἀριθμητικὰ ἐπιφρήματα (ἐκτὸς τῶν τεσσάρων πρώτων se-
mel, bis, ter, quater) σχηματίζονται μὲ τὴν κατάληξιν -iēs (ἢ ἀρχαϊ-
κώτερον -iens), ὡς quinqu-ies ἢ quinque-iens πεντάκις, dec-ies ἢ
dec-iens δεκάκις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ

ΤΟ ΡΗΜΑ (VERBUM)

74. Τὰ παρεπόμενα τοῦ ῥήματος τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἶναι διάθεσις, φωνὴ, συζυγία, ἔγκλισις, χρόνος, ἀριθμός, πρόσωπον, ὅπως καὶ τοῦ τῆς Ἑλληνικῆς.

1. Αἱ διαθέσεις (genēra verbi) εἶναι τέσσαρες :

α') ἡ ἐνεργητικὴ (genus actīvum) : laudo ἐπαινῶ.

β') ἡ μέση (genus medīum) : lāvor (= lavo me λούω ἐμαυτόν), λούομαι.

γ') ἡ παθητικὴ (genus passīvum) : laudor ἐπαινοῦμαι.

δ') ἡ οὐδετέρα (genus neutrum) : dormio καθεύδω.

2) Αἱ φωναὶ (formae verbi) εἶναι δύο, ἦτοι

α') ἡ ἐνεργητικὴ φωνὴ (forma actīva), περιλαμβάνουσα τὸ σύνολον τῶν ῥήματικῶν τύπων, τὸ ὅποιον ἀρχίζει μὲ τὴν κατάληξιν - ο, ὡς delē-ο (καταστρέφω), dele-s, dele-t κλπ.

β') ἡ μέση ἡ παθητικὴ φωνὴ (forma passīva), περιλαμβάνουσα τὸ σύνολον τῶν ῥήματικῶν τύπων, τὸ ὅποιον ἀρχίζει μὲ τὴν κατάληξιν - or, ὡς delē-or (καταστρέφομαι), delē-ris, delē-tur κλπ.

3) Αἱ συζυγίαι (coniugatiōnes) εἶναι τέσσαρες, ἦτοι

α') ἡ πρώτη συζυγία (coniugatio prima), περιλαμβάνουσα τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια ἔχουν χαρακτῆρα α καὶ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος εἰς - ēre, ὡς amo (ἐκ τοῦ amao), ἀπρμφ. amāre ἀγαπᾶν.

β') ἡ δευτέρα συζυγία (coniugatio secunda), περιλαμβάνουσα τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια ἔχουν χαρακτῆρα ε καὶ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος εἰς - ēre, ὡς dele-o, ἀπρμφ. delēre καταστρέφειν.

γ') ἡ τρίτη συζυγία (coniugatio tertia), περιλαμβάνουσα τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια ἔχουν χαρακτῆρα σύμφωνον ἡ τὸ φωνῆν ι καὶ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος εἰς - ēre, ὡς leg-o, ἀπρμφ. legēre ἀναγινώσκειν, tribu-o, ἀπρμφ. tribuēre ἀπονέμειν.

δ') ἡ τετάρτη συζυγία (coniugatio quarta), περιλαμβάνουσα τὰ

ρήματα, τὰ ὅποια ἔχουν χαρακτῆρα ί καὶ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος εἰς -ίτε, ὡς audī-o, ἀπρμφ. audīre ἀκούειν.

4) Αἱ ἐγκλίσεις (modi) εἶναι τρεῖς, ἦτοι

α') ἡ δριστικὴ (modus indicatīvus).

β') ἡ ὑποτακτικὴ (modus coniunctīvus), ἡ ὅποια πολλάκις ἀντιστοιχεῖ καὶ πρὸς τὴν εὐκτικὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς (καὶ τότε λέγεται modus optatīvus) (βλ. καὶ § 168).

γ') ἡ προστακτικὴ (modus imperatīvus), διακρινομένη εἰς προστακτικὴν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ εἰς προστακτικὴν τοῦ μέλλοντος.

5) Οἱ χρόνοι (tempora) εἶναι ἕξ, ἦτοι

α') ὁ ἐνεστῶς (tempus praesens ἢ ἀπλῶς praesens).

β') ὁ παρατατικὸς (imperfēctum).

γ') ὁ μέλλων (futūrum).

δ') ὁ παρακείμενος (perfēctum), διακρινόμενος εἰς κυρίως παρακείμενον (perfectum praesens ἢ logīcum) καὶ εἰς ιστορικὸν παρακείμενον ἢ ἀόριστον (perfectum historīcum).

ε') ὁ ὑπερσυντέλικος (plusquamperfectum).

ζ') ὁ τετελεσμένος μέλλων (futūrum exāctum).

6) Οἱ ἀριθμοὶ (numéri) εἶναι δύο, ἐνικός (singulāris) καὶ πληθυντικὸς (plurālis) (πρβλ. § 12, 2).

7) Τὰ πρόσωπα (persōnae) εἶναι τρία : πρῶτον (persona prima), δεύτερον (persona secūnda) καὶ τρίτον (persona tertīa) (§ 56).

75. Ὁνοματικοὶ τύποι τοῦ ρήματος ἐν τῇ Λατινικῇ εἶναι οὐχὶ μόνον δύο, ὅπως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ, ἀλλὰ πέντε, ἦτοι :

1) τὸ ἀπαρέμφατον (infinitīvus), τὸ ὅποιον καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ἀρχῆθεν εἶναι ὄνομα οὐσιαστικὸν ἀφηρημένον οὐδετέρου γένους (πρβλ. errāre humānum est = τὸ πλανᾶσθαι ἀνθρώπινόν ἔστι), καὶ

2) ἡ μετοχὴ (participiūm), ἡ ὅποια ἐν τῇ Λατινικῇ εἶναι ἐν μὲν τῇ ἐνεργητικῇ φωνῇ μόνον ἐνεστῶτος καὶ μέλλοντος, ἐν δὲ τῇ μέσῃ μόνον παρακειμένου (ἢ ἀορίστου).

Ἐκτὸς δὲ τοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ τῆς μετοχῆς, ὄνοματικοὶ τύποι τοῦ Λατινικοῦ ρήματος εἶναι προσέτι :

3) τὸ σουπīnōn ἢ ūptiōn (supīnum). Τοῦτο εἶναι ρήματικὸν οὐσιαστικὸν (δ' κλίσεως, § 29) ἔχον δύο μόνον πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ, ἦτοι τὴν αἰτιατικὴν (εἰς -um) καὶ τὴν ἀφαιρετικὴν (εἰς -ū). Καὶ

α') ὁ μὲν εἰς - um τύπος χρησιμοποιεῖται μὲ τὰ ὄγκατα κυνήσεως σημαντικά, εἰς δῆλωσιν **σκοποῦ**: (postulo ζητῶ) veniērunt auxilium **postulātum** (ἥλθον ἐπικουρίαν αἰτήσοντες) ἥλθον ἵνα ζητήσωσι βοήθειαν, (aquor ὑδρεύομαι) eo **aquātum** (εἶμι ὑδρεύσομενος) ὑπάγω πρὸς **ὑδρεύσιν**.

β') ὁ δὲ εἰς - ū τύπος χρησιμοποιεῖται εἰς δῆλωσιν **ἀναφορᾶς** μετά τινων ἐπιθέτων (ὡς facilis, difficilis, iucundus, mirabilis κ.ἄ.τ.), ἐνίστε δὲ καὶ μετά τῆς φράσεως fas (ἢ nefas) est ὅσιον (ἢ ἀνόσιον) ἔστι : iucundus **audītu** εὐάρεστος εἰς τὸ **ἀκούειν** (εἰς τὸ νὰ τὸν ἀκούῃ τις), hoc nefas est **dictū** τοῦτο οὐχ ὅσιον **λέγειν**.

4) **τὸ γερούνδιον** (gerundium). Τοῦτο εἶναι ὄγκατικὸν οὐσιαστικὸν οὐδέτερον δευτερόκλιτον, ἔχον τὰς τέσσαρας μόνον πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ, ληγούσας εἰς - ndi, -ndo, -ndum, -ndo. "Εκαστος δὲ τῶν τύπων αὐτοῦ ἀντιστοιχεῖ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ πρός τινα πλαγίαν πτῶσιν **συνάρθρου ἀπαρεμφάτου** (ἐνεργητικοῦ) ἐνεστῶτος (ἢ σπανίως ἀφίστου). Οὕτω π.χ. 'On. scribēre = γράφειν ἢ **τῷ** γράφειν, γεν. scribendi = τοῦ γράφειν, δοτ. scribendo = **τῷ** γράφειν (εἰς τὸ γράφειν), αἵτ. (scribēre ἢ ad) scribendum = (πρὸς) **τὸ** γράφειν, ἀφαἱρ. scribendo = διὰ τοῦ γράφειν κλπ. : **dicendi** perītus ἔμπειρος τοῦ λέγειν, arma pugnando (δοτ.) ἢ ad **pugnandum** (αἵτ.) utilia ὅπλα εἰς τὸ μάχεσθαι χρήσιμα, hominis mens **discendo** (ἀφαἱρ.) alītūr τοῦ ἀνθρώπου ὁ νοῦς **τῷ** μανθάνειν (ἢ μαθήμασι) τρέφεται.

5) **τὸ γερουνδιακὸν** (gerundīvum). Τοῦτο κανονικῶς εἶναι ὄγκατικὸν ἐπίθετον **παθητικῆς διαθέσεως**, λῆγον εἰς - ndus, - nda, -ndum (§ 38, α'). Καὶ συνήθως μὲν σημαίνει τὸ γερουνδιακὸν ὅ, τι καὶ τὰ εἰς - **τέος**, - **τέα**, - **τέον** ὄγκατικὰ ἐπίθετα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, πολλάκις δύμας σημαίνει καὶ τὸ δυνατὸν ἢ **δξιον** νὰ γίνῃ : **de-lendā** est Carthāgo καταστρεπτέα ἔστιν ἢ Καρχηδών, **legendae** sunt litterae ἀναγνωστέα ἔστιν ἢ ἐπιστολὴ (§ 35, 4, A', β', Σημ.), facīnus **laudandum** ἕργον ἐπαινετέον, ἐπαινετόν, ἀξιέπαινον.

76. Ἀρκετοὶ τύποι τοῦ ὄγκατος τῆς Λατινικῆς γλώσσης σχηματίζονται περιφραστικῶς, ἦτοι μὲ τὸ ὄγκμα sum (= εἴμι, είματι) ὡς **βοηθητικὸν** (verbum auxiliare), δπως καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν μὲ τὸ ὄγκμα εἴμι καὶ εἰς τὴν νέαν μὲ τὸ ὄγκμα **ἔχω** καὶ τὸ **είμαι**.

Οὕτω περιφραστικῶς σχηματίζονται κανονικῶς ἐκ μὲν τῆς ἐνερ-

γητικῆς φωνῆς ὁ μέλλων τῆς ὑποτακτικῆς καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου, ἐκ δὲ τῆς μέσης φωνῆς ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων, εἰς τὴν ὄριστικήν, τὴν ὑποτακτικήν καὶ τὸ ἀπαρέμφατον.

77. Τὸ ῥῆμα σῦμ (ἀνώμαλον, ὅπως τὸ εἴμι τῆς ἀρχαίας καὶ τὸ εἴμαι τῆς νέας Ἑλληνικῆς) κλίνεται ώς ἔξης :

1. Indicatīvus		2. Coniunctīvus	
P r a e s e n s		(Ἀρχαίότεροι τύποι)	
I m p e r f e c t u m			
ſūm	εἴμαι	sím	νὰ εἴμαι siem ἢ fuam
čs	εἴσαι	sīs	νὰ εἰσαι sies ἢ fuas
čst	εἴναι (πρβλ. ἔσ-τι)	sít	νὰ εἴναι siet ἢ fuat
súmūs	εἴμεθα	símus	νὰ εἴμεθα —
čstís	εἴσθε (πρβλ. ἔσ-τε)	sítis	νὰ εἴσθε —
sunt	εἴναι	sint	νὰ εἴναι sient ἢ fuant
F u t u r u m			
črām	ἥμην	essēm	νὰ ἥμην forem
črās	ἥσο	essēs	νὰ ἥσο fores
črāt	ἥτο	essēt	νὰ ἥτο foret
črāmus	ἥμεθα	essēmus	νὰ ἥμεθα —
črātis	ἥσθε	essētis	νὰ ἥσθε —
črant	ἥσαν	essent	νὰ ἥσαν forent

1. Indicatīvus	2. Coniunctīvus				
P e r f e c t u m					
fūī	ύπήρξα ἢ ἔγινα	fuěřím			
fuistī	ύπηρξας	fuerís			
fuǐt	ύπηρξε	fuerít			
fuǐmus	ύπηρξαμεν	fuerímus			
fuistīs	ύπηρξατε	fuerítis			
fuērunt ἢ	fuēre ύπηρξαν	fuerint			
P l u s q u a m p e r f e c t u m					
fūěřām	είχον ύπάρξει	fuiſſěm			
fuěřās	είχες ύπάρξει	fuiſſěs			
fuěřāt	είχεν ύπάρξει	fuiſſět			
fuěřāmus	είχομεν ύπάρξει	fuiſſěmus			
fuěřātis	είχετε ύπάρξει	fuiſſětis			
fuěřant	είχον ύπάρξει	fuiſſent			
F u t u r u m e x a c t u m					
fūěřō	θὰ ἔχω ύπάρξει				
fuěřis	θὰ ἔχης ύπάρξει				
fuěřit	θὰ ἔχῃ ύπάρξει				
fuěřīmus	θὰ ἔχωμεν ύπάρξει	έλλειπει			
fuerítis	θὰ ἔχητε ύπάρξει				
fuěřint	θὰ ἔχουν ύπάρξει				
3. Imperatīvus					
P r a e s e n s					
Sing. 2. ěs	ěso	Sing. 2. estō	ěso	3. ēstō	ěstwō
Plur. 2. este	ěstte	Plur. 2. estōte	ěstte	3. ēsuntō	ěstwosav
F u t u r u m					

4. Infinitivus		
Praesens esse εἰναι	Perfectum fuisse γεγονέναι ή γενέσθαι	Futurum éνικ. futūrum, - am um esse ή ἀπλῶς före πληθ. futūros, - as, -a esse ή ἀπλῶς före έσεσθαι
5. Participium		
Praesens : (sens)		Futurum : futūrus, - a, - um

Σημείωσις. Τοῦ ἐνεστῶτος ή μετοχή (sens), ἀχρηστος καθ' ἔωντήν, εἰναι εὑρηστος εἰς τὰ δύο μόνον σύνθετα : praesens παρόν καὶ absens ἀπόν (§ 43, 2).

Γερούνδιον καὶ σουπῖνον δὲν ἔχει τὸ sum.

78. Παραδείγματα ὄμαλῶς κλινομένων ῥημάτων

(amo ἀγαπῶ, deleo καταστρέφω, lego ἀναγινώσκω, audio ἀκούω)

1. Ἐνεργητικὴ φωνὴ

α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
1. Indicativus			
amā (ἐκ τοῦ a- dēlē - ā κατα- ma-o) ἀγαπῶ	delē-s	leg-ī-s	audi-ī-s
amā-t	delē-t	leg-ī-t	audi-t
amā-mūs	delē-mus	leg-ī-mus	audi-mus
amā-tis	delē-tis	leg-ī-tis	audi-tis
ama-nt	dele-nt	leg-u-nt	audi-u-nt

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
Imperfectum	āmā-bā-m ḡγά-	dēlē-bām κατέ-	lēg-ē-bām	audi-ē-bām
	πων	στρεψον	ἀνεγίνωσκον	ἡκουον
	amā-bā-s	delē-bās	leg-e-bās	audi-e-bās
	amā-bā-t	delē-bāt	leg-e-bāt	audi-e-bāt
	amā-bā-mus	delē-bāmus	leg-e-bāmus	audi-e-bāmus
	amā-bā-tis	delē-bātis	leg-e-bātis	audi-e-bātis
Futurum	amā-ba-nt	delē-bant	leg-e-bant	audi-e-bant
	āmā-bō θὰ ḡγα-	dēlē-bō θὰ κα-	lēg-ām θὰ	audī-ām θὰ
	πήσω	ταστρέψω	ἀναγνώσω	ἀκούσω
	amā-bīs	delē-bīs	leg-ēs	audi-ēs
	amā-bīt	delē-bīt	leg-ēt	audi-ēt
	amā-bīmus	delē-bīmus	leg-ēmus	audi-ēmus
Perfectum	amā-bītis	delē-bītis	leg-ētis	audi-ētis
	amā-bunt	delē-bunt	leg-ent	audi-ent
	āmā-v-ī ḡχω ḡγα-	dēlē-v-ī ḡχω κα-	lēg-ī ḡχω ḡνα-	audīv-ī ḡχω ḡ-
	πήσει ᷂ ḡγάπησα	ταστρέψει ᷂ κατέ-	γνώσει ᷂ ἀνέ-	κούσει ᷂ ḡκου-
	amav-istī	delev-istī	leg-istī γνωσα	audiv-istī σα
	amav-īt	delev-īt	leg-īt	audiv-īt
Plusquamperfectum	amav-īmus	delev-īmus	leg-īmus	audiv-īmus
	amav-īstis	delev-īstis	leg-īstis	audiv-īstis
	amav-ērunt ᷂	delev-ērunt ᷂	leg-ērunt ᷂	audiv-ērunt ᷂
	amav-ēre	delev-ēre	leg-ēre	audiv-ēre
	āmāv-ērām ε̄l-	dēlēv-ērām ε̄l-	lēg-ērām ε̄l-	audīv-ērām
	χον ḡγαπήσει	χον καταστρέψει	χον ḡναγνώσει	ε̄χον ḡκούσει
Plusquamperfectum	amav-erās	delev-erās	leg-erās	audiv-erās
	amav-erāt	delev-erāt	leg-erāt	audiv-erāt
	amav-erāmus	delev-erāmus	leg-erāmus	audiv-erāmus
	amav-erātis	delev-erātis	leg-erātis	audiv-erātis
	amav-ērant	delev-ērant	leg-ērant	audiv-ērant

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
Futurum exactum	ǎmāv-ěrō θὰ ἔ-	dēlev-ěrō θὰ ἔ-	lēg-ěrō θὰ ἔ-	audīv-ěrō θὰ
	χω ἀγαπήσει	χω καταστρέψει	χω ἀναγνώσει	ἔχω ἀκούσει
	amav-eris	delev-eris	leg-eris	audiv-eris
	amav-erit	delev-erit	leg-erit	audiv-erit
	amav-erimus	delev-erimus	leg-erimus	audiv-erimus
	amav-eritis	delev-eritis	leg-eritis	audiv-eritis
	amav-ěrint	delev-ěrint	leg-ěrint	audiv-ěrint

2. Coniunctivus

Praesens	ǎm-ěm (ἐκ τοῦ a- dēle-ǎm νὰ κα- ma-em) νὰ ἀγαπῶ ταστρέφω	dele-ās	lēg-ām νὰ ἀ- ναγινώσκω	audi-ām νὰ ἀκούω
	am-ēs	dele-āt	leg-āt	audi-āt
	am-ět	dele-āmus	leg-āmus	audi-āmus
	am-ēmus	dele-ātis	leg-ātis	audi-ātis
	am-ētis	dele-ant	leg-ant	audi-ant

Imperfectum	ǎmā-rěm νὰ ἤ- γάπων	dele-rem νὰ κα- τέστρεφον	lēg-ě-rěm νὰ ἀνεγίγνωσκον	audi-i-rěm νὰ ῆχουν
	ama-rēs	delē-rēs	leg-e-rēs	audi-i-rēs
	ama-rēt	dele-rēt	leg-e-rēt	audi-i-rēt
	ama-rēmus	dele-rēmus	leg-e-rēmus	audi-i-rēmus
	ama-rētis	dele-rētis	leg-e-rētis	audi-i-rētis
	ama-rent	dele-rent	leg-ě-rent	audi-i-rent

Futurum	ǎmatūrus, -a, -um sim sis sit	dēletūrus, -a -um sim sis sit	lectūrus, -a, -um sim sis sit	audītūrus, -a, -um sim sis sit
	amatūri, -ae, -a simus sitis sint	deletūri, -ae, -a simus sitis sint	lectūri, -ae, -a simus sitis sint	auditūri, -ae -a simus sitis sint

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
P e r f e c t u m	ămav-ěřim (ěàν) ἀγαπήσω	dělev-ěřim (ěàν) καταστρέψω	lěg-ěřim (ěàν) ἀναγνώσω	audīv-ěřim ἀκούσω
	amav-erīs	delev-erīs	leg-erīs	audiv-erīs
	amav-erīt	delev-erīt	leg-erīt	audiv-erīt
	amav-erīmus	delev-erīmus	leg-erīmus	audiv-erīmus
	amav-erītis	delev-erītis	leg-erītis	audiv-erītis
	amav-erīnt	delev-ěrint	leg-ěrint	audiv-ěrint
Plusquamperfectum	ămav-issěm (ěàν) εǐχον	dělev-issěm (ěàν) εǐχον	lěg-issěm (ěàν) εǐχον	audīv-issěm (ěàν) εǐχον
	ἀγαπήσει	καταστρέψει	ἀναγνώσει	ἀκούσει
	amav-issēs	delev-issēs	leg-issēs	audiv-issēs
	amav-issět	delev-issět	leg-issět	audib-issět
	amav-issěmus	delev-issěmus	leg-issěmus	audiv-issěmus
	amav-issětis	delev-issětis	leg-issětis	audiv-issětis
	amav-issent	delev-issent	leg-issent	audiv-issent
Futu- rum exac- tum			Ἐ λ λ ε ī π ε i	
3. Imperativus				
Praesens	Sing. 2. ămā ἀγάπα	dělē κατάστρε- φε	lěg-e ἀναγί- νωσκε	audī ἀκουε
	Plur. 2. amā-te	delē-te	leg-i-te	audī-te
F ut u r u m	Sing. 2. ămā-tō ἀγάπησον	dělē-tō κατά- στρεψον	lěg-i-tō ἀνάγνωσον	audī-tō ἀκουσον
	3. amā-tō	delē-tō	leg-i-tō	audi-tō
	Plur. 2. amā-tōte	delē-tōte	leg-i-tōte	audi-tōte
	3. amā-ntō	dele-ntō	leg-u-ntō	audi-u-ntō

α' συζυγίας β' συζυγίας γ' συζυγίας δ' συζυγίας

4. Infinitivus

	āmā-re	dēlē-re	lēg-ē-re	audi-re
Praesens	ἀγαπᾶν	καταστρέψειν	ἀναγνώσκειν	ἀκούειν
Futurum	āmatūrum, -am, dēletūrum, -am, lectūrum, -um esse -um esse -am, -um esse amatūros, -as, deletūros, -as, lectūros, -as auditūros, -as, -a esse -a esse -a esse -a esse ἀγαπήσειν καταστρέψειν ἀναγνώσειν ἀκούσειν			
Perfectum	āmav-isse	dēlev-isse	lēg-isse	audiv-isse

5. Gerundium

Gen. āman-ndi τοῦ ἀγαπᾶν	dēle-ndī τοῦ καταστρέψειν	lēg-e-ndī τοῦ ἀναγνώσκειν	audi-e-ndī τοῦ ἀκούειν
Dat. ama-ndō	dele-ndō	leg-e-ndō	audi-e-ndō
Acc. ama-ndum	dele-ndum	leg-e-ndum	audi-e-ndum
Abl. ama-ndō	dele-ndō	leg-e-ndō	audi-e-ndō

6. Supinum

Acc. āmāt-um	dēlēt-um	lect-um	audit-um
Abl. amāt-ū	delēt-ū	lect-ū	audit-ū

7. Particulum

Praesens	amā-ns ama-ntis ἀγαπῶν, -ῶσα,	delē-ns dele-ntis καταστρέφων, -ῶν	leg-ē-ns leg-e-ntis ἀναγνώ- σκων, -ουσα, -ον	audi-ē-ns audi-e-ntis ἀκούων, -ουσα, -ον
----------	-------------------------------------	---	--	---

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
Futurum	amat-ūrus, -ūra, -ūrum ἀγαπήσων, -ουσα, -ον	delet-ūrus, -ūra, -ūrum καταστρέψων, -ουσα, -ον	lectū-rus, -ūra, -ūrum ἀναγνωσόμενος, -μένη, -μενον	audit-ūrus -ūra, -ūrum ἀκουσόμενος, -μένη, -μενον
2. Μέση (ḥ παθητική) φωνή				
	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
1. Indicativus				
Praesens	āmōr(ἐκ τοῦ ama- or) ἀγαπῶμαι amā-ris (ῆ-re) amā-tur amā-mur amā-mīnī ama-ntur	dēle-ōr κατα- στρέφομαι delē-ris (ῆ-re) delē-tur delē-mur delē-mīnī dele-ntur	lēg-ōr ἀνα- γινώσκομαι leg-ē-ris (ῆ-re) leg-ī-tur leg-ī-mur leg-ī-mīnī leg-u-ntur	audi-ōr ἀκού- ομαι audī-ris (ῆ-re) audī-tur audī-mur audī-mīnī audi-u-ntur
Imperfectum	āmā-bār ἡγαπώ- μην ama-bā-ris (ῆ-re) ama-bātūr ama-bāmūr ama-bāmīnī ama-bantūr	dēlē-bār κατε- στρεφόμην dele-bā-ris (ῆ-re) dele-bātūr dele-bāmūr dele-bāmīnī dele-bantūr	lēg-ē-bār ἡ- νεγινώσκόμην leg-e-bā-ris (ῆ-re) leg-e-bātūr leg-e-bāmūr leg-e-bāmīnī leg-e-bantūr	audi-ē-bār ἡκουόμην audi-e-bāris (ῆ-re) audi-e-bātūr audi-e-bāmūr audi-e-bāmīnī audi-e-bantūr
Futurum	āmā-bōr θὰ ἀγαπηθῶ ama-bē-ris (ῆ-re) ama-bītūr ama-bīmūr ama-bīmīnī ama-buntūr	dēlē-bōr θὰ κα- ταστραφῶ dele-bē-ris (ῆ-re) dele-bītūr dele-bīmūr dele-bīmīnī dele-buntūr	lēg-ār θὰ ἀνα- γνωσθῶ leg-ē-ris (ῆ-re) leg-ētūr leg-ēmūr leg-ēmīnī leg-entūr	audi-ār θὰ ἀ- κουσθῶ audi-ē-ris (ῆ-re) audi-ētūr audi-ēmūr audi-ēmīnī audi-entūr

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
Perfectum	amātus,-a,-um sum, es, est έχω ἀγαπηθῆ ἢ ἡγαπήθη amatī,-ae, -a sumus, estis, sunt	delētus,-a,-um sum, es, est έχω καταστραφῆ κατεστράφη delētī,-ae,-a sumus estis, sunt	lēctus,-a,-um sum, es, est έχω ἀναγνωσθῆ ἀναγνώσθη lectī, -ae,-a sumus, estis, sunt	audītus,-a,-um sum, es, est έχω ἀκουσθῆ ἡκούσθη audītī,-ae, -a sumus, estis, sunt
Plusquamperfectum	amatus,-a,-um eram, eras erat εἰχον ἀγα- πηθῆ amatī, -ae, -a eramus, eratis erant	deletus, -a,-um eram, eras, erat εἰχον καταστραφῆ deletī,-ae,-a eramus, eratis erant	lectus, -a,-um eram, eras, erat εἰχον ἀναγνωσθῆ lectī, -ae, -a eramus, era- tis, erant	auditus,-a,-um, eram, eras, erat εἰχον ἀκουσθῆ audītī, -ae, -a eramus, era- tis, erant
Futurum exactum	amatus,-a,-um ero, eris, erit θὰ έχω ἀγαπηθῆ amatī, -ae, -a erimus, eritis, erunt	deletus,-a,-um ero, eris, erit θὰ εἴχω κατα- στραφῆ deletī,-ae,-a erimus, eritis, erunt	lectus,-a, -um ero, eris, erit θὰ έχω ἀνα- γνωσθῆ lectī, -ae, -a erimus, eritis, erunt	auditus, -a, um ero, eris, erit θὰ έχω ἀκου- σθῆ audītī, -ae, -a erimus, eritis, erunt
Praesens	amēr (ἐκ τοῦ a- dēlē-är νὰ κατα- lēg-är νὰ ἀνα- audī-är νὰ ἀ- ma-er) νὰ ἀγα- στρέφωμαι γινώσκωμαι κούωμαι πῶμαι	amē-ris (ὴ-re) dele-ā-ris (ὴ-re) leg-aris (ὴ-re) amē-tur dele-ātūr leg-ātūr amē-mur dele-āmūr leg-āmūr amē-mīnī dele-amīnī leg-āmīnī ame-ntur dele-antur leg-antur	audi-āris (ὴ-re) audi-ātūr audi-āmūr audi-āmīnī audi-antur	

2. Coniunctivus

amēr (ἐκ τοῦ a- dēlē-är νὰ κατα- lēg-är νὰ ἀνα- audī-är νὰ ἀ- ma-er) νὰ ἀγα- στρέφωμαι γινώσκωμαι κούωμαι πῶμαι	amē-ris (ὴ-re) dele-ā-ris (ὴ-re) leg-aris (ὴ-re) amē-tur dele-ātūr leg-ātūr amē-mur dele-āmūr leg-āmūr amē-mīnī dele-amīnī leg-āmīnī ame-ntur dele-antur leg-antur	audi-āris (ὴ-re) audi-ātūr audi-āmūr audi-āmīnī audi-antur
---	--	--

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
Imperfectum	ămā-rēr νὰ ἡγα- πώμην τεστρεφόμην ama-rēris(ἡ-re) dele-rēris(ἡ-re)	dēlē-rer νὰ κα- πάτερ dele-rētus	lēg-ē-rēr νὰ ἀνεγινωσκόμην leg-e-rēris (ἡ-re)	audī-rēr νὰ ἡ- κουόμην audi-rēris (ἡ-re)
Perfectum	ama-rētus ama-rēmur ama-remīnī ama-rentur	dele-rētus dele-rēmur dele-remīnī dele-rentur	leg-e-rētus leg-e-rēmur leg-e-remīnī leg-e-rentur	audi-rētus audi-rēmur audi-remīnī audi-rentur
Plusquamperfectum	amatus,-a, -um sim, sis, sit (ἐὰν) ἔχω ἀγαπηθῆ ἢ ἔχω καταστραφῆ	deletus,-a,-um sim,sis,sit (ἐὰν) ἔχω καταστραφῶ ἢ καταστραφῶ	lectus,-a,-um sim, sis, sit (ἐὰν) ᔁχω ἀνά- γνωσθῆ ἢ ἀνα- γνωσθῶ	auditus,-a,-um sim, sis, sit (ἐὰν) ᔁχω ἀ- κουσθῆ ἢ ἀ- κουσθῶ
Futurum exac-tum	amatī,-ae, -a simus, sitis, sint	deletī,-ae, -a simus, sitis, sint	lectī,-ae,-a simus, sitis, sint	auditī, -ae, -a simus, sitis, sint
Praesens	amatus,-a,-um, de- essem, es- es- esse tis, essent	deletus,-a,-um essem, es- es- esse- tis, essent	lectus,-a,-um essem, es- es- esse- tis, essent	auditus,-a,-um essem, es- es- esse- tis, essent
			'Ε λ λ ε ί π ε ι	
			3. Imperativus	
	sing. 2. ămā-re νὰ ἀγαπᾶσαι	dēlē-re νὰ κατα- στρέψεσαι	lēg-ē-re νὰ ἀναγινώσκεσαι	audī-re νὰ ἀκούεσαι
	Plur. 2. ămā-mīnī	dēlē-mīnī	lēg-ī-mīnī	audi-mīnī

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
Futurum	Sing. 2. amā-tor	delē-tor νὰ κα-	leg-i-tor νὰ	audī-tor νὰ ἀ-
	νὰ ἀγαπᾶσαι	ταστρέφεσαι	ἀναγιγνώσκεσαι	κούεσαι
	3. ama-tōr	dele-tor	leg-itor	audi-tor
	Plur. 3. ama-ntor	dele-ntor	leg-u-ntor	audi-u-ntor

4. Infinitivus

amā-ri	delē-rī	leg-i ἀναγι-	audī-rī
ἀγαπᾶσθαι	καταστρέφεσθαι	γνώσκεσθαι	ἀκούεσθαι

Futurum	amātum īrī ἀγα-	delētum īrī κα-	lectum īrī	auditum īrī
	πηθήσεσθαι	ταστραφήσεσθαι	ἀναγνωσθή-	ἀκουσθήσ-
			σεσθαι	σθαι

Perfectum	amatum -am, -um esse	deletum, -am -um esse	lectum, -am -um esse	auditum,-am, -um esse
	ὅτι η νὰ ἔχῃ ἀγαπηθῆ	ὅτι η νὰ ἔχῃ καταστραφῆ	ὅτι η νὰ ἔχῃ ἀναγνωσθῆ	ὅτι η νὰ ἔχῃ ἀκουσθῆ
	amatos, -as, -a esse	deletos, -as, -a esse	lectos, -as, -a esse	auditos,-as,-a esse

exactum	amatum, -am, -um	deletum, -am, -um	lectum,-am, -um	auditum, -am, -um
	fore ὅτι θὰ ἔχῃ ἀγαπηθῆ	fore ὅτι θὰ ἔχῃ καταστραφῆ	fore ὅτι θὰ ἔχῃ ἀναγνωσθῆ	fore ὅτι θὰ ἔχῃ ἀκουσθῆ
	amatos, -as, -a fore	deletos, -as, -a fore	lectos, -as, -a fore	auditos,-as,-a fore

	α' συζυγίας	β' συζυγίας	γ' συζυγίας	δ' συζυγίας
5. P a r t i c i p i u m				
Perfectum	amātus, amāta, delētus, delēta, lēctus, lēcta, audītus, audī-			
	amātum	delētum	lēctum	ta, audītum
	ἡ γαπημένος ἡ ἀγαπηθεὶς	κατεστραμμένος ἡ καταστραφεὶς	ἀνεγνωσμένος ἡ ἀναγνωσθεὶς	ἀκουσμένος ἡ ἀκουσθεὶς
6. G e r u n d i u m				
	ama-ndus	dele-ndus	leg-e-ndus	audi-e-ndus
	ama-nda	dele-nda	leg-e-nda	audi-e-nda
	ama-ndum	dele-ndum	leg-e-ndum	audi-e-ndum
	ἀγαπητέος, -téa,	καταστρεπτέος,	ἀναγνωστέος,	ἀκουστέος,
	-téon	-téa, -téon	-téa, -téon	-téa, -téon
79. Αἱ κυρίως προσωπικαὶ καταλήξεις τῶν ρημάτων				
	Ἐνεργητικῆς φωνῆς		Μέσης φωνῆς	
	Ὀριστικὴ καὶ ὑποτακτ.	Προστακτ.	Ὀριστικὴ καὶ ὑποτακτ.	Προστακτικὴ
Ἐνθέσης	1. -m ḥ -		-r
	2. -s (ὄριστικὴ — ḥ -to)	-ris (ḥ-re)	-re ḥ -tor	
	πρκμ. -sti)			
Πληροφοριακῆς	3. -t	-to	-tur	-tor
Πληροφοριακῆς	1. -mus		-mur	
	2. -tis (ὄριστικὴ — t ḥ -tote)	-mini	-mini	
	πρκμ. -stris)			
Πληροφοριακῆς	3. nt (ὄριστικὴ — ntō)	-ntur	-ntor	
	πρκμ. -runt ḥ-re)			

Σημείωσις 1. Τὸ α' ἐνικὸν πρόσωπον τῶν μονολεκτικῶν σχηματικῶν γρόνων τῆς μέσης φωνῆς εὑρίσκεται ἐκ τοῦ α' προσώπου τοῦ ἀντιστοιχού γρόνου τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς, ἀν μὲν τοῦτο λήγῃ εἰς ο προστιθέμενον ἐνὸς r, ἢν δὲ λήγῃ εἰς m τρεπομένου τοῦ m εἰς r, ὡς αμο-αμορ, αμαθο- αμαbar, amabοr, amem-amер, amarem-amarer κλπ.

Σημείωσις 2. Τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ μέλλοντος τῆς μέσης φωνῆς (*amatum iri, deletum iri κλπ.*) ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ σουπίνου (§ 75, 3) καὶ τοῦ ἵτι, τὸ ὄποιον εἶναι ἀπαρέμφατον τοῦ παθητικοῦ ἐνεστῶτος τοῦ ῥήματος eo = πορεύομεν.

Αρχαϊκώτεροι τύποι εἶναι: α') τοῦ παρατατικοῦ τῆς δ' συζυγίας *audībam, audības, κλπ.* καὶ τοῦ μέλλοντος *audībo, audībis, κλπ.* β') τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ παθητικοῦ ἐνεστῶτος *amarier, legier, κλπ.* (= *amari, legi*) γ') τοῦ γερουνδιακοῦ τῆς γ' καὶ τῆς δ' συζυγίας εἰς - *undus, ὁς legundus, audiundus, (= legendus, audiendus)*.

Αποθετικὰ ῥήματα (verba deponentia)

80. Καὶ ἡ Λατινικὴ ἔχει ἀποθετικὰ ῥήματα ἐνεργητικῆς (ἡ οὐδετέρας) διαθέσεως, ὅποια ῥήματα, τὰ ὄποια ἔχουν μόνον τὴν μέσην φωνῆν (διὸ λέγονται καὶ media tantum § 74, 2, β') ὡς *hortor* (προτρέπω) - *hortatus sum - hortatum-hortari, vereor* (εὐλαβοῦμαι) - *veritus sum - veritum-vereri, loquor* (ὄμιλω) - *locutus sum - locutum-loqui, blandior* (κολακεύω) - *blanditus sum - blanditum - blandiri*.

Ταῦτα κλίνονται ὅπως ἀκριβῶς τὰ ἀντίστοιχα ῥήματα μέσης φωνῆς (μέσης ἡ παθητικῆς διαθέσεως, § 78, 2), μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι δὲν ἔχουν ἐκ τῆς μέσης φωνῆς μέλλοντα τοῦ ἀπαρεμφάτου, ἐνῷ ἔχουν ἐκ τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς τὸν μέλλοντα τῆς ὑποτακτικῆς καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου, τὸ σουπίνον, τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν μέλλοντα τῆς μετοχῆς καὶ τὸ γερούνδιον.

F u t u r u m

	hortor πρβλ. amor	vereor πρβλ. deleor	loquor πρβλ. legor	blandior πρβλ. audior
Coniunctivus	hortatūrus, -a, -um sim, sis, sit	veritūrus, -a, -um sim, sis, sit	locutūrus, -a, -um sim, sis, sit	blanditūrus -a, -um sim, sis, sit
	hortatūri, -ae, -a simus, sitis, sint	veritūri, -ae, -a simus, sitis, sint	locutūri, -ae, -a simus, sitis, sint	blanditūri, -ae, -a simus, sitis, sint

Infinitivus	hortatūrum, -am, -um esse hortaturos, -as, -a esse	veritūrum, -am, -um esse verituros, -as, -a esse	locutūrum -am, -um esse locuturos, -as, -a esse	blanditūrum, -am,-um esse blandituros -as, -a esse
Supinum	hortātum, -tū	verītum,-tū	locūtum,-tū	blandītum,-tū
P a r t i c i p i u m				
Praesens	hortans (gen. hortantis)	verens (gen. verentis)	loquens (gen. blandiens (gen. loquentis)	blandiens (gen. blandientis)
Futurum	hortatūrus, -a, -um	veritūrus, -a, -um	locutūrus, -a, -um	blanditūrus, -a, -um

Gerundium	Gen. hortandi Dat. hortando Acc. hortandum Abl. hortando	verendi verendo verendum verendo	loquendi loquendo loquendum loquendo	blandiendi blandiendo blandiendum blandiendo
-----------	---	---	---	---

81. Έκτὸς τῶν ἀποθετικῶν ρήματων ἡ Λατινικὴ ἔχει καὶ τινὰ ἡμιαποθετικὰ ρήματα (verba semideponentia), ἣτοι ρήματα, τὰ ὅποια ἔχουν

1) ἐνεστῶτα μὲν καὶ ἀπαρέμφατον ἐνεργητικοῦ τύπου, παρακείμενον δὲ μέσου τύπου. Τοιαῦτα ρήματα εἶναι

audeo	τολμῶ	ausum sum	ἐτόλμησα	ausum	audēre
gaudeo	χαίρω	gavīsus sum	ἐχάρην	gavīsum	gaudēre
soleo	συνήθιζω	solitus sum	συνήθισα	solītum	solēre
fido	πέποιθα	fīsus sum	ἔσχον πεποίθησιν	fīsum	fidēre

οὕτω καὶ τὰ σύνθετα confido πέποιθα, diffido δυσπιστῶ κλπ.

2) ἐνεστῶτα μὲν καὶ ἀπαρέμφατον μέσου τύπου, παρακείμενον δὲ ἐνεργητικοῦ. Τοιαῦτα ῥήματα εἶναι

devertor καταλύω - deverti κατέλυσα - deversum, deverti.

revertor ἐπιστρέφω - reverti (καὶ reversus sum) ἐπέστρεψα - re-versum, reverti.

adsentior συναινῶ - adsensi συνήνεσα - adsensum, adsentiri (πρβλ. ἵσταμαι - ἔστηκα, ἔστην — φύομαι - πέφυκα, ἔφυν κ.τ.τ.).

Σημεῖωσις. "Οπως τῶν ἀποθετικῶν ῥημάτων ἐν γένει ἡ μετοχὴ τοῦ (μέσου) παρακειμένου ἀντιστοιχεῖ ἐν τῇ ἀρχαίῃ Ἑλληνικῇ πρὸς τὴν μετοχὴν τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου ἢ ἀρίστου (ὡς loquor - locūtus = εἰρηκώς ἢ εἰπών, hortor - hortātus = παρακινέσας, audeo - ausus = τετολμηκώς ἢ τολμήσας), οὗτοι καὶ ἄλλων ῥημάτων ἡ μετοχὴ τοῦ μέσου παρακειμένου λαμβάνεται μὲ σημασίαν ἐνεργητικοῦ παρακειμένου ἢ ἀρίστου, ὡς (ceno δειπνῶ) cenātus = δεδειπνηκώς ἢ δειπνήσας, (prandeo ἀριστῶ) pransus = ἡριστηκώς ἢ ἀριστήσας, (iuro διμνυμι) iurātus = διμόσας. Τῶν δὲ ῥημάτων potare (πίνειν) καὶ tacēre (σιγᾶν) ἡ μετοχὴ τοῦ μέσου παρακειμένου λαμβάνεται καὶ μὲ ἐνεργητικὴν καὶ μὲ παθητικὴν σημασίαν, ὡς potus (= potatus) = πεπωκώς ἢ πιῶν καὶ ποθείς, tacitus = σιγήσας (σιγῆλος) καὶ σιγηθείς. (Πρβλ. νεοελλ. δειπνῶ - δειπνημένος = ὁ δειπνήσας, πίνω — πιωμένος = ὁ πεπωκός). Καὶ μὲ παθητικοῦ δὲ ἐνεστῶτος σημασίαν λαμβάνεται πολλάκις ἡ μετοχὴ τοῦ μέσου παρακειμένου, ὡς tutior est certa pax quam sperāta victoria = ἀσφαλεστέρα εἶναι βεβαία εἰρήνη παρὰ ἐλπιζομένην νίκην.

Λιγότερες αὖται τῆς μετοχῆς τοῦ μέσου παρακειμένου εἰς -ius, -la, -tum ἔξηγοῦνται ἐκ τοῦ ὅτι αὕτη ἀρχῆθεν οὐδὲν ἄλλο ἢ το παρὰ ἐπίθετον ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰ ῥηματικὰ ἐπίθετα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς εἰς -tos, -tη, -ton, τὰ ὄποια, ὡς γνωστὸν, ἐσήμαντον ἀρχῆθεν τῶν ὑποκείμενον εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημανόμενον (ὡς θυντός = ὁ ὑποκείμενος εἰς τὸ θυντεῖν), ἐπειτα δὲ τὸ δυνατὸν γενέσθαι (ὡς βατός = εἰς ὃν δύναται τις νά βαδίσῃ, κατὰ τὸ ἀντίθετον ἄβατος), τέλος δὲ ὅτι καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἢ μέσου ἐνεστῶτος ἢ ἀρίστου ἡ παρακειμένου (ὡς δυνατός = ὁ δυνάμενος, νεοελλ. καυτός = ὁ καίων, ἀστράτευτος = ὁ μὴ στρατευσάμενος, ἀπρακτός = ὁ μὴ πράξας, θαυμαστός = ὁ θωμαζόμενος, ὁ τεθωμασμένος, κλπ.). Οὕτω λοιπὸν καὶ ἐν τῇ Δατινικῇ, π.χ. ignōtus = ὁ ἀγνωστός καὶ ὁ ἀγνοῶν, occultus = ὁ κεκρυμμένος καὶ ὁ (κρύπτων) ἀσφαλέων, κ.τ.τ.

82. Περιφραστικὴ συζυγία (Coniugatio periphrastica). — Έχτὸς τῶν συνήθων περιφραστικῶν τύπων τῶν ῥημάτων τῶν τεσσάρων συζυγιῶν (§ 76), περιφραστικοὶ ῥηματικοὶ τύποι σχηματίζονται προσέτι κατὰ πάντας τοὺς χρόνους καὶ τὰς ἐγκλισεις διὰ τῶν διαφόρων μετοχῶν τῶν ῥημάτων, ίδιᾳ δὲ τῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος (εἰς-πίrus),

καὶ διὰ τοῦ γερουνδιακοῦ (εἰς -ndus, -nda, -ndum, § 75, 5) μετὰ τοῦ βοηθητικοῦ ὥρματος esse. π.χ.

1) scriptūrus sum μέλλω γράφειν, scriptūrus eram ἔμελλον γράφειν, scriptūrus ero, scriptūrus sui, κλπ.

2) docendus sum (διδακτέος εἰμὶ) πρέπει νὰ διδαχθῶ, docendus eram ἔπρεπε νὰ διδαχθῶ, docendus ero, κλπ.

Μεταβολαὶ τίνες εἰς φηματικοὺς τύπους τῶν τεσσάρων συζυγιῶν

83. Οἱ φηματικοὶ τύποι οἱ σχηματιζόμενοι ἐκ χρονικοῦ θέματος παρακειμένου μὲ γχρακτῆραν πολλάκις ἀποβάλλουν τὸν τοῦτο, ὅταν μετὰ τὴν συλλαβὴν νε ἡ νὶ ἀκολουθῇ εἰς τὴν κατάληξιν γ ἡ s. Μετὰ δὲ τὴν ἔκπτωσιν τοῦν πὰ συναντώμενα φωνήντα, πλὴν τῶν i - e, συναιροῦνται, ἡτοι (εἰς τὴν α' συζυγίαν) τὸ a + i εἰς a, (εἰς τὴν β', συζυγίαν) τὸ e + i εἰς e καὶ (εἰς τὴν δ' συζυγίαν) τὸ i + i εἰς i. Δύνανται ὅμως πὰ δύο i νὰ μένουν καὶ ἀσυναίρετα, π.χ.

amo, ama-v-i, amaverunt καὶ amārunt, amavistis καὶ amastis, amavero καὶ amāro, amavisse καὶ amasse, κλπ.

deleo, dele-v-i, deleveram καὶ delēram, delevistis καὶ delēstis, κλπ.

audio, audi-v-i, audivisti καὶ audisti ἢ audiisti, audiverunt καὶ audiērunt, audiveram καὶ audiēram, κλπ.

Σημεῖωσις. Τῶν εἰς -ivi παρακειμένων δύναται νὰ ἐκπίπτῃ τὸν καὶ εἰς τὸ α' καὶ γ' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς ὥριστικῆς, ἀλλὰ τότε δὲν συναιροῦνται πά δύο i. Οὕτω σχηματίζονται κανονικῶς οἱ τύποι οὗτοι εἰς τὸν παρακειμένον τῶν συνθέτων τοῦ φηματος εο πορεύομαι, ὡς redeo ἐπανέρχομαι: (redīvi καὶ) redīi - (redīvit καὶ) redīt, καθὼς καὶ τοῦ φηματος peto ζητῶ -petīvi καὶ petīi - (petīvit καὶ) petīt (6, 1, Σημ.).

84. Δεκαπέντε φηματα τῆς γ' συζυγίας (ἐξ ὧν πὰ τρία ἀποθετικά) λήγουν εἰς -io (ὅπως πὰ τῆς δ' συζυγίας). Ταῦτα εἰναι πὰ ἑξῆς:

capio λαμβάνω	cēpi	captum	capēre
cupio ἐπιθυμῶ	cupīvi	cupītum	cupēre
facio ποιῶ	fēci	factum	facēre
fodio ὀρύσσω	fōdi	fossum	fodēre
fugio φεύγω	fūgi	(fugītum)	fugēre
iacio ῥίπτω	iēci	iactum	iacēre

lacio	ἔλκω			lacere
		(ἀρχαῖκὸν εὐγρηστὸν ἐν συνθέσει, π.γ. elicio ἔλκω, elicui, elicītum, elicere)		
pario	γεννῶ	pepēri	partum	parere
quatio	σείω	(quassi)	quassum	quatere
rapio	ἀρπάζω	rapui	raptum	rapere
sapiο	ἔχω γεῦσιν,	(sapīvī ἢ sapī)		
	σωδρονῶ			
specio	θεῶμαι	spexi	spectum	specere
gradior	βαίνω	gressus sum	gressum	gradi
moriοr	ἀποθνήσκω	mortuus sum	(mortuum)	mōri
patior	πάσχω	passus sum	passum	pati

Τῶν ὁμηρίων τούτων ὁ χαρακτὴρ τοῦ ἐνεστωτικοῦ θέματος οἱ ἀποβάλλεται, ὅπου ἀκολουθεῖ ἄλλο i τῆς καταλήξεως ἢ er ἢ τελικὸν e. Κατὰ τὰ ἄλλα ακλίνονται ὅπως τὸ lego - legor . (§ 78).

Ἐνεργητικὴ φωνὴ

Μέστη φωνὴ

1. Indicativus

Praesens

capi-ō	capi-or
cap-iš (ἐκ τοῦ capi-is)	cap-ēris (ἐκ τοῦ capi-eris)
cap-it (ἐκ τοῦ capi-it)	cap-itur (ἐκ τοῦ capi-itur)
cap-īmus (ἐκ τοῦ capi-imus)	cap-īmur (ἐκ τοῦ capi-imur)
cap-ītis (ἐκ τοῦ capi-itis)	cap-i-mīni (ἐκ τοῦ capi-imini)
capi-unt	capi-untur

Imperfectum : capi-ēbām, capi-ebās, capie-bāt κλπ.

Futurum : capi-am, capi-es, capi-et κλπ.

2. Coniunctivus

Praesens :	capi-ām,	capi-ās,	capi-āt	κλπ.
	capi-ār,	capi-āris,	capi-ātur	κλπ.

Imperfectum

cap-ērēm (ἐκ τοῦ capi-erem)	cap-ērēr (ἐκ τοῦ capi-erer)
cap-erēs (ἐκ τοῦ capi-eres)	cap-erēris (ἐκ τοῦ capi-ereris)

cap-erēt	cap-erētur
cap-erēmus	cap-erēmur
cap-erētis	cap-eremīni
cap-ērent	cap-erentur

3. Imperativus

cap-e (ἐκ τοῦ capi-e)	cap-ēre (ἐκ τοῦ capi-ere)
cap-ito (ἐκ τοῦ capi-ito)	cap-itor (ἐκ τοῦ capi-itor)
cap-ito	cap-itor
cap-ite	cap-imīni
cap-itōte	
capi-unto	capi-untor

4. Infinitivus

capi- (ἐκ τοῦ capi-i)	capi (ἐκ τοῦ capi-i)
-------------------------	------------------------

Σημείωσις. Τοῦ ρήματος facio τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος σχηματίζεται ἀνευ τῆς καταλήξεως e, ἐκ μόνου τοῦ θέματος: fac (ποίει). 'Ομοίως σχηματίζεται τὸ αὐτὸν πρόσωπον καὶ τὸν ρήμάτων dico (λέγω), duco (ἔγω), dero (φέρω): dic, due, fer.

Τὰ μετὰ προθέσεως δύμας σύνθετα τοῦ facio, (εἰς τὰ ὄποια τὸ a τοῦ θέματος τρέπεται εἰς i), σχηματίζουν τὸ πρόσωπον τοῦτο κανονικῶς μὲ τὴν κατάληξιν e: conficio (κατασκευάζω) -confice, per - ficio (διαπράττω) -perfice, κλπ.

85. Χρονικὰ θέματα.— Οἱ διάφοροι τύποι παντὸς ρήματος τῆς Αἰτινικῆς γλώσσης σχηματίζονται ἐκ τριῶν κυρίων θεμάτων, ἢτοι ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος, ἐκ τοῦ θέματος τοῦ (ἐνεργητικοῦ) παρακειμένου καὶ ἐκ τοῦ θέματος τοῦ σουπίνου.

Διὰ τοῦτο ὁ ἐνεστώς, ὁ (ἐνεργητικὸς) παρακειμένος καὶ τὸ σουπίνον (μετὰ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεστῶτος) λέγονται ἀρχικοὶ χρόνοι τοῦ ρήματος (tempora primitiva), ὡς

amo	amāvi	amātum	amāre
deleo	delēvi	delētum	delēre
lēgo	lēgi	lectum	legēre κλπ.

1) Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος σχηματίζονται ὁ ἐνεστῶς καὶ ὁ παρατατικὸς ὄριστικῆς καὶ ὑποτατικῆς, ὁ (ἀπλοῦς) μέλλων τῆς ὄριστικῆς, ἡ προστατική, τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεστῶτος, ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστῶτος καὶ τὸ γερούνδιον.

(θ. *ama-*) *amo*, *amor* (ἐκ τοῦ *ama-o*, *ama-or*)—*amem*, *amer* (ἐκ τοῦ *ama-em*, *ama-er*)—*ama-bam*, *ama-bar*, *ama-rem*, *ama-rer*—*ama-bo*, *ama-bor*, — *ama*, *ama-to* κλπ. — *ama-re*, *ama-ri*—*ama-ns*, *ama-ndi*, κλπ.

2) Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ (ἐνεργ.) παρακειμένου σχηματίζονται οἱ συντελικοὶ χρόνοι τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς, ἥτοι ὁ ἐνεργ. παρακειμένος καὶ ὑπερσυντελικος εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων τῆς ὄριστικῆς :

(θ. *amav-*) *amāv-i*, *amav-ěrim*, *amav-ěram*, *amav-issem*, *amav-isse*, *amav-ěro*, κλπ.

3) Ἐκ τοῦ θέματος τοῦ σουπίνου σχηματίζονται τὸ σουπῖνον, ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεργ. μέλλοντος καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου (καθὼς καὶ πάντες οἱ περιφραστικοὶ τύποι οἱ σχηματίζόμενοι μὲ τὰς μετοχὰς ταύτας ἢ μὲ τὸ σουπῖνον) :

(θ. *amat-*) *amāt-um*, *amāt-u*—*amat-ūrus*, *-a*, *-um*—*amāt-us*, *-a*, *-um*—*amatūrus sim*, *sis* κλπ. — *amatus*, *-a*, *-um* *sum*, *es* κλπ., *amatum* *īrī*, κλπ.

Παρατηρήσεις εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν χρονικῶν θεμάτων

86. α') **Χρονικὸν θέμα τοῦ ἐνεστῶτος.** — Θέμα τοῦ ἐνεστῶτος πολλῶν ἀπλῶν ῥημάτων εἶναι αὐτὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα αὐτῶν, ὡς

(β. θ. *para-*) *paro* (ἐκ τοῦ *para-o*) παρασκευάζω, *parāvi*, *parātum*, *parāre*.

(β. θ. *dele-*) *dele-o* καταστρέφω, *delēvi*, *delētum*, *delēre*.

(β. θ. *lēg-*) *lēg-o* ἀναγινώσκω, *lēg-i*, *lectum*, *legere*.

(β. θ. *parti-*) *parti-o* μερίζω, *partīvi*, *partitūm*, *partīre*.

Πλείστων ὅμως ῥημάτων τὸ θέμα τοῦ ἐνεστῶτος σχηματίζεται ἐκ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἐπηγένημένου διὰ προσθήκης προσφυμάτων ἢ δι' ἀναδιπλασιασμοῦ. Οὕτω

1) διὰ προσφύματος φωνήνετος *a* ἢ *e* ἢ *i*, ὡς

α') (ḡ. θ. nec-) neco (ἐκ τοῦ nec-a-o) φονεύω, necāvi, necātum, necāre:

β') (ḡ. θ. aug-) aug-e-o αὐξάνω, auxi, auctum, augēre (πρβλ. ἀρχ. Ἐλλ. δοκῶ ἐκ τοῦ δοκ-έ-ω).

γ') (ḡ. θ. rap -) rap-i-o ἀρπάζω, rapui, raptum, rapere (§ 84)

(ḡ. θ. mor -) mor-i-or ἀποθνήσκω, mortuus sum, mortuum, (ἀλλὰ ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεργητικοῦ μέλλοντος moriturus), mōri (§ 80)

2) διὰ προσφύματος συμφώνου n ἡ t ἡ se, ώς

α') (ḡ. θ. cer-) cer - n-o κρίνω, crevi, cretum, cernēre, (πρβλ. ἀρχ. Ἐλλ. κάμ-ν-ω, ἀρ. ἔ-καμ-ον).

Εἰς τινα ὁρμάτα τὸ πρόσφυμα n παρεντίθεται μεταξὺ τοῦ θεματικοῦ φωνήντος καὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ὁρματικοῦ θέματος, ώς

(ḡ. θ. tag-) ta-n-go ἄπτομαι, tetīgi, tactum, tangēre

(ḡ. θ. fud-) fu-n-do χέω, fūdi, fūsum, fundere (πρβλ. ἀρχ. Ἐλλ. μα-ν-θ-άνω, ἀρ. ἔ-μαθ-ον)

β') (ḡ. θ. plect -) plect - o πλένω, plexi (καὶ - xui), plexum, plectēre:

γ') (ḡ. θ. pa-) pa-sc-o ποιμαίνω, pāvi, pāstum, pascēre.

Οὔτω σχηματίζεται κανονικῶς τὸ θέμα τοῦ ἐνεστῶτος τῶν ἐναρκτικῶν ὁρμάτων (verba inchoatīva ἢ incohatīva), ώς

(ḡ. θ. sene-) sene-sc-o γηρά-σκ-ω, senui, senescēre

(ḡ. θ. cale-) cale-sc-o γίνομαι θερμός, calui, calescēre

3) διὰ ἐνεστωτικοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ, ώς

(ḡ. θ. gen-) gi-gn-o (ἐκ τοῦ gi-gen-o) γεννῶ, genūi, genītum, gignēre (πρβλ. γί-γν-ομαι, ἐκ τοῦ γι-γέν-ομαι).

87. β') Χρονικὸν θέμα τοῦ παρακειμένου. — 1) Τὸ θέμα τοῦ παρακειμένου τῶν ὄμαλῶν ὁρμάτων τῆς α', τῆς β' καὶ τῆς δ' συζυγίας σχηματίζεται ἐκ τοῦ ὁρματικοῦ θέματος διὰ τῆς προσθήκης τοῦ χαρακτῆρος n, ώς amo (ἐκ τοῦ ama-o) amāv-i—dele-o, delēv-i—audi-o, audīv-i, κλπ.

Πλείστων ὄμως ὁρμάτων τῆς β' συζυγίας ὁ παρακειμενος (ἀντὶ νὰ λήγῃ εἰς -evi) λήγει εἰς -ui, ώς habe-o ἔχω, hab - ui = mone-o παραινῶ, mon-u-i, κλπ.

2) Τὸ θέμα τοῦ παρακειμένου τῶν ὁρμάτων τῆς γ' συζυγίας σχηματίζεται συνήθως κατὰ τρεῖς τρόπους, ήτοι

α') ἔξ αὐτοῦ τοῦ ῥήματικοῦ θέματος μὲν ἔκτασιν τοῦ θεματικοῦ φωνήντος, ἦτοι τοῦ ἃ ἡ ἐ εἰς ἔ, τοῦ ἣ εἰς 1, τοῦ ὅ εἰς ὅ καὶ τοῦ ὕ εἰς ὑ, ὡς

(ῥ. 0. ἄγ-) ag-o ἄγω, ἄg-i, actum, agere.

(ῥ. 0. λέγ-) ieg-o ἀναγινώσκω, lēg-i, lectum, legere.

(ῥ. 0. λίγου-) linqu-o καταλείπω, līgu-i, (lictum), linquere.

(ῥ. 0. λόδ-) fodio ὀρύσσω, fōd-i, fossum, fodere (§ 84).

(ῥ. 0. λύγ-) fugio φεύγω, fūg-i, fugitum, fugere (§ 84).

β') δι' ἀναδιπλασιασμοῦ καὶ μὲν τροπὴν συνήθως τοῦ θεματικοῦ φωνήντος, ἦτοι τοῦ ἃ εἰς ἔ ἣ ἤ τοῦ δὲ αε εἰς 1, ὡς

(ῥ. 0. tend-) tendo τείνω, te-tend-i, tentum (ἡ tensum), tendere (πρβλ. τείνω, τέ-τα-κα, κλπ.).

(ῥ. 0. πάρ-) pario γεννῶ, pe-pér-i (ἐκ τοῦ pe-pār-i), partum, parere (μετοχὴ ἐνεργ. μέλλοντος paritūrus).

(ῥ. 0. καν-) cano ἄδω, ce-cīn-i, canere (σουπῖνον, cantātum).

(ῥ. 0. καδ-) cado πίπτω, ce-cīd-i, (cāsum), cadere.

(ῥ. 0. caed-) caedo κόπτω, πλήττω, ce-cīd-i, caesum, caedere.

(ῥ. 0. ποσ-) posco ζητῶ μετὰ παρακλήσεων, po - posc - i (ἐκ τοῦ pe-posc-i), poscere.

(ῥ. 0. curr-) curro τρέχω, cu-curr-i, (ἐκ τοῦ ce-curr-i), cursum, currere.

Σημεῖοι. 'Ο ἀναδιπλασιασμὸς συνήθως παρακλείται, διὰ τὸ ῥῆμα εἶναι σύνθετον, ὡς (tendo, te - tendi), ἀλλὰ ex - tendo ἔκτείνω, extendi, extentum (ἡ extensum), ex - tendere.

γ') διὰ προσθήκης εἰς τὸ ῥήματικὸν θέμα τοῦ χαρακτῆρος s, ὡς

(ῥ. 0. carp-) carpo δρέπω, carp-s-i, carptum, carpere (πρβλ. δρέπ-ω—ἔδρεψα, ἐκ τοῦ ἔδρεψ-σ-α).

(ῥ. 0. diec-) dio λέγω, dixi (ἐκ τοῦ diec-s-i), dictum, dicere (§ 84, Σημ.) (πρβλ. πλέκω-ἔπλεξα, ἐκ τοῦ ἔπλεξ-σ-α).

(ῥ. 0. lud-) ludo παίζω, lūsi (ἐκ τοῦ lud-si), lūsum, ludere (πρβλ. κομίζω — ἐκόμισα, ἐκ τοῦ ἐκόμιδ-σ-α).

88. γ') Χρονικὸν θέμα τοῦ σουπίνου. — 1) Τὸ θέμα τοῦ σουπίνου κανονικῶς σχηματίζεται διὰ τῆς προσθήκης εἰς τὸ ῥήματικὸν θέμα τοῦ χαρακτῆρος t, σπανιώτερον δέ, ίδιᾳ ἐπὶ ῥημάτων τῆς γ' συζύγιας, διὰ τῆς προσθήκης τοῦ χαρακτῆρος s.

α') (ῥ. θ. ama-) amo, amāt-um, (ῥ. θ. dele-) deleo, delētum, (ῥ. θ. leg-) lego, lect-um (ἐκ τοῦ leg-tum· πρβλ. λέγ-ω, λεκτ-ός, ἐκ τοῦ λεγ-τός), (ῥ. θ. audi-) audio, audīt-um κλπ.

β') (ῥ. θ. scand-) scando βαίνω, scandi, scan-s-um (ἐκ τοῦ scand-s-um), scandere:

2) Ἐκ τῶν ὁγμάτων τῆς β' συζυγίας, ὅσα ἔχουν παρακείμενον εἰς -ui (§ 87, 1), ταῦτα σχηματίζουν τὸ σουπίνον εἰς -itum, ὡς habeo ἔχω, habui, hab-ītum, habere moneo παραινῶ, monui, monītum, monere.

89. 1) Μερικὰ ὁγμάτα σχηματίζουν τὸ θέμα τοῦ παρακείμενου καὶ τοῦ σουπίνου ἢ τὸ θέμα τοῦ ἑτέρου μόνον ἐκ τούτων ὅχι ἐκ τοῦ ὁγματικοῦ θέματος, ἀλλὰ ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ ἐπηγένετον διὰ προσφύματος (§ 86, 1-2), ὡς

α') (ῥ. θ. iug-) iung-o ζευγνύω, iunx-i (ἐκ τοῦ iung-s-i, § 87, 2 γ'), iunctum (ἐκ τοῦ iung-t-um), iungere:

β') (ῥ. θ. pig-) ping-o ζωγραφῶ, pinx-i (ἐκ τοῦ ping-s-i), pictum (ἐκ τοῦ pig-t-um), pingere:

(ῥ. θ. pug-) pung-o κεντῶ, pūpūgi (ἐκ τοῦ pe-pug-i, § 88, 2, β'), punct-um (ἐκ τοῦ pung-t-um), pungere.

2) Ἀρκετὰ ὁγμάτα στεροῦνται σουπίνου, τινὰ δὲ καὶ παρακείμενου καὶ σουπίνου, ὡς

α') mico σφαδάζω, λάμπω, micūi, — , micāre:

horreo φρίττω, horrui, — , horrēre:

posco ζητῶ, poposci, — , poscere (§ 87, 2, β').

disco μανθάνω, διδάσκομαι, didīci, — , discere:

β') ferio πλήττω, — , — , ferīre:

furo μαίνομαι, — , — , furēre:

4) Πολλὰ ὁγμάτα σχηματίζουν παρακείμενον καὶ σουπίνον ἢ τὸ ἑτερον μόνον ἐκ τούτων κατὰ συζυγίαν διάφορον ἐκείνης, εἰς τὴν ὅποιαν ἀνήκει ὁ ἐνεστῶς καὶ τὸ ἀπαρέμφατον αὐτῶν, ὡς

domo (δαμάζω), domāre (α' συζυγίας), domui, domītum (β' συζυγίας) (πρβλ. habui, habitum τοῦ ῥ. habeo, habēre).

seco (τέμνω), secāre (α' συζυγίας), secui (β' συζυγίας), sectum (γ' συζυγίας) (πρβλ. lectum τοῦ ὁγματος lego, legere).

augeo (αὔξάνω), augēre (β' συζυγ.) auxi, auctum (γ' συζ.) πρβλ. flixi, flietum, τοῦ φ. fligo κτυπῶ, fligēre.

rideo (γελῶ), ridēre (β' συζυγ.), risi, risum (γ' συζυγ.) πρβλ. lusi, lusum τοῦ φήματος ludo παιζω, ludēre.

strepo (ψοφῶ), strepēre (γ' συζ.), strepui, strepītum (β' συζ.) πρβλ. habui, habitum τοῦ φ. habeo, habēre.

rudo (μυκῶμαι), rudēre (γ' συζ.) rudīvi, (rudītum) (δ' συζ.) πρβλ. audīvi, audītum τοῦ φ. audio, audīre.

venio (ἔρχομαι), venīre (δ' συζ.) vēni, ventum (γ' συζυγ.) πρβλ. legi, lectum τοῦ φ. lego, legēre.

4) Ἐρκετὰ φήματα σχηματίζουν τὸν παρακείμενον καὶ τὸ σουπῖνον ἢ τὸ ἔτερον μόνον ἐκ τούτων ἐκ δύο (ἢ καὶ περισσοτέρων) θεμάτων, ώς,

α') implīco ἐμπλέκω, implicui ἢ implicāvi, implicītum ἢ implicātum, implicāre (βλ. καὶ neco, § 86, 1).

β') lino ἀλείφω, lēvi, lītum, linēre.

iuno ὀφελῶ, βοηθῶ, iuvi, iutum (ἢ iuvātum), iuvāre, (μετοχὴ τοῦ μέλλοντος iuvatūrus).

γ') pango πηγνύω, (pepīgi ἢ) pēgi ἢ panxi, panctum ἢ pactum, pangēre.

pinso κοπανίζω, pinsi ἢ pinsui, pinsum ἢ pinsītum ἢ pistum ἢ pīsum, pinsēre.

Σημείωσις 1. Τὰ σουπῖνα, τὰ ὄποια λήγουν εἰς -atum ἢ -etum ἢ -utum ἔχουν τὸ φωνῆν τῆς παραληγούσης (a, e, u) κακονικῶς μακρόν, ώς

amo (amārē), **amātum**.

deleo (delēre), **delētum**.

tribuo (tribuēre), **tribūtum**. Αλλά :

do (δίδω), dēdi, **dātum**, dāre.

sero (σπείρω), sēvi, **sātum**, serēre.

ruo (καταρρίπτω, καταφέρομαι, ἀνασκαλέσω), rui (**rūtum**), ruēre.

"Οσα δὲ σουπῖνα λήγουν εἰς -itum, ἔχουν τὸ ι τῆς παραληγούσης μακρὸν μέν, ἀν δὲ παρακείμενος τοῦ φήματος λήγη εἰς -ivi, βραχὺ δέ, ἀν δὲ παρακείμενος λήγη εἰς -ui ἢ -i, ώς

audio (ἀκούω), audire, audīvi, audītum.

quaero (ζητῶ), quaerēre, quaeſīvi, quaeſītum. Αλλά :

veto (ἀπαγορεύω), vetāre, vetui, vetītum.

habeo (ἔχω), habēre, habui, habītum.

lambo (λείζω), lambēre, lambi, lambītum.

fugio (φεύγω) fugere, fūgi, (fugitum).

Πρός δὲ τούτοις :

cieo (πορεύομαι), cīvi, cītum, ciēre.

eo (πορεύομαι), īvi (ἵη ii, § 83 Σημ.), Itum, īre.

lino (ἀλείφω), līvi ἵη lēvi, Itum, linēre.

sīno (ἔδω, ἀφήνω), sīvi, situm sinēre.

Σημείωσις 2. Τὸ δῆμα do ἔχει τὸν χαρακτῆρα τοῦ θέματος (da, ἵητοι τὸ) α βραχύ, εἰς πάντας τοὺς ἄλλους τύπους, πλὴν μόνον τῶν τύπων das (= δίδεις) καὶ da (= δός) καὶ dāns (γεν. dantis).

"Οθεν π.χ. τοῦ circumdo (περιβάλλω) οἱ τύποι circumdāmus, circumdātis, circumdāre, circumdābam, circumdārem, circumdātur κλπ. τοιαυτοί εἰς τὴν προπαραλήγουσαν (§ 7, 2, β').

Τοῦ do (= δίδωμι) εἶναι διάφορον τὸ ἐν συνθέσει μόνον μετὰ μονοσυλλαβών προθέσεων εὔχρηστον - do (Bk. Κατάλογον ἀνωμάλων δήματων).

Τὰ κυρίως ἀνώμαλα δήματα

90. Πήματά τινα παρουσιάζουν ἀνωμαλίας ὅχι μόνον εἰς τὰ διάφορὰ γρονιὰ θέματα, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς διαφόρους τύπους αὐτῶν.

(Πρβλ. ἀρχ. Ἐλλ. εīμι, εīμι, οīδα, φημί, κλπ.). Τοιαῦτα δήματα εἶναι 1) sum (περὶ τοῦ ὁποίου βλ. § 77), 2) possum, 3) edo, 4) eo, 5) queo καὶ nequeo, 6) volo, nolo καὶ malo, 7) fero καὶ 8) fio.

Ταῦτα σχηματίζονται ὡς ἔξης :

91. Possum (δύναμαι), potui, posse, (§ 89, 2). Εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ pot (pote ἵη potis = δυνατός, § 42, 1) καὶ τοῦ sum, κατὰ τὸ ὁποῖον καὶ σχηματίζονται οἱ περισσότεροι τύποι αὐτοῦ.

	Indicativus	Coniunctivus		Indicativus	Coniunctivus
P rae s e n s	pos-sum	pos-sim	Imperfectum	pot-ēram	possem
	pot-es	pos-sis		pot-eras	possēs
	pot-est	pos-sit		pot-erat	posset
	pos-sumus	pos-sīmus		pot-erāmus	possēmus
	pot-estis	pos-sītis		pot-erātis	possētis
	pos-sunt	pos-sint		pot-ērant	possent
Futurum	pot-ēro, pot-eris, pot-erit, pot-erīmus, pot-erītis, pot-ērunt				

	Indicativus	Coniunctivus	Indicativus	Coniunctivus	
Perfectum	pot-ui	pot-uěrim	Plusquamperfectum	pot-uěram	
	pot-uisti	pot-ueris		pot-ueras	
	pot-uit	pot-uerit		pot-uerat	
	pot-uimus	pot-uerim̄us		pot-uerāmus	
	pot-uistis	pot-ueritis		pot-ueratis	
	pot-uērunt	pot-uērint		pot-uerant	
Futurum Exactum	pot-uěro, pot-ueris, pot-uerit, pot-uerim̄us, pot-uerit̄is, pot-uērint				
Infinitivus	Praesens		Perfectum		
	posse		pot - uisse		

Imperativus ἐλλείπει. Participium : potens (gen. potent-is) εὐγρηστος μόνον ὡς ἐπίθετον (= δυνατός, § 40, γ' καὶ § 43, 2).

92. *edo* (ἐσθίω), *ēdi*, *ēsum*, *ēdēre*. Τοῦτο κατὰ τὰ ἄλλα κλίνεται δύμαλῶς (κατὰ τὴν γ' συζυγίαν, § 78, *lego*), ἀλλὰ εἰς τὸν ἐνεστῶτα τῆς δριστικῆς, εἰς τὸν παρατατικὸν τῆς ὑποτατικῆς, εἰς τὴν προστατικήν καὶ τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ ἐνεστῶτος ἔχει, ἐκτὸς τῶν κανονικῶν του τύπων, καὶ ἄλλους βραχυτέρους τύπους, οἱ ὅποιοι εἶναι ὅμοιοι μὲ τοὺς ἀντιστοίχους τύπους τοῦ ḥ. *sum* (§ 77), μὲ τὴν διαφορὰν μόνον ὅτι τὸ εἰς τοὺς τύπους τοῦ ḥ. *edo* εἶναι κανονικῶς μακρόν.

Indicativus, Praesens	Coniunctivus, Imperfectum
edo, ēdis ἢ ēs, ēdit ἢ ēst	edērem ἢ ēssem, ederes ἢ ēsses, ederet ἢ ēsset
ēdimus, ēdit̄is ἢ ēst̄is, edant̄	ēderemus ἢ ēssemus, ederetis ἢ ēssetis, ederent ἢ ēscent

I m p e r a t i v u s

ede ἢ ἔσ, edeτε ἢ ἔστε — edito ἢ ἔστο, editōte ἢ ἔστοτε
Infinitivus, Praesens : edēre ἢ ἔσσε

Ἐκ τοῦ παθητικοῦ (edor, esus sum, edi) ἔχουν καὶ δεύτερον τύπον μόνον τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεστῶτος τῆς ὄριστικῆς καὶ τοῦ παρατατικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς : editur καὶ estur, ederētur καὶ essētur.

Ομοίως σχηματίζονται καὶ τὰ σύνθετα com-ēdo κατεσθίω, ex-ēdo καταβιβρώσκω, per-ēdo διαβιβρώσκω.

93. ἔō (εīμι, πορεύομαι), (īvi καὶ) īī, ītum, īre. (Bλ. § 83, Σημ. καὶ § 89, 4, Σημ. 1). Τοῦτο ἔχει δύο ὅρματικὰ θέματα, ἦτοι πρὸ τῶν φωνηγέντων a, o, u ἔχει θέμα e, πρὸ συμφώνου δὲ ἢ i ἔχει θέμα ī. (Πρβλ. ἀρχ. Ἐλλην. εīμι, īμεν, κλπ.). Κλίνεται κατὰ τὴν τετάρτην συζυγίαν (§ 78, audio), ἀλλὰ ὁ παρατατικὸς τῆς ὄριστικῆς εἶναι ibam καὶ ὁ μέλλων ibo (Bλ. § 79, Σημ. 2).

	Indicativus	Coniunctivus
Praesens	ēō, īs, īt īmus, ītis, īunt	ēam, eās, eat eāmus, eātis, eant
Imperfectum	ībām, ībās, ibāt ībāmus, ībātis, ibant	īrem, īrēs, iret irēmus, irētis, irent
Futurum	ībō, ībis, ībit ībīmus, ībītis, ibunt	ītūrus, -a, -um sim, sis, sit ītūrī, -ae, -a simus, sitis, sint
Perfectum	(īvi) īī, īstī, īt īimus, īstis, iērunt ἢ iēre	iērim, ieris, ierit iērimus, ieritis, ierint

Plusquam- perfectum	īēram, īeras κλπ.	īssēm, īssēs κλπ.
Futurum exactum	īero, īeris, ierit κλπ.	
Imperativus : ī, īte — īto, ito — ītōte, euntō		
Infinitivus	Praesens īre. Perfectum : isse. Futurum : ītūrum, ituram, iturum esse κλπ.	
Partici- pium	Praesens : īens, gen. īuntis, dat. eunti κλπ. Futurum : ītūrus, ītūra, iturum	
Supinum : ītū, ītū (§ 89, 4, Σημ. 1)		
Gerundium : eundi, eundo, eundum, eundo.		

Τοῦ ρήματος εο (ἀπλοῦ) εἶναι εὔχρηστον καὶ ἐκ τῆς παθητικῆς φωνῆς τὸ γ' ἔνικὸν πρόσωπον παντὸς χρόνου ἀπροσώπως : ītūr (= πορεία γίνεται, πορεύονται), ibātur, ibītūr, itum est κλπ., καὶ ἀπαρέμφατον īrī. (Βλ. § 79, Σημ. 2).

Σημεῖωσις. 'Ομοίως κλίνονται καὶ τὰ σύνθετα τοῦ εο, ὡς ab - eo ἀπέρχομαι, ad - eo προσέρχομαι, ex - eo ἔξερχομαι κλπ., ἀλλ' ἐκ τούτων, ὅσα λαμβάνονται μὲν ἐνεργητικὴν μεταβατικὴν σημασίαν, σχηματίζονται πλήρες τὸ παθητικόν, ὡς adeo προσβάλλω - adeor (προσβάλλομαι), adīris, adītūr, adīmūr, adimini, adeuntur. Perf. adībar, adibāris κλπ. Fut. adībor, adibēris, adibitūr κλπ.

'Ἐν δημοσίᾳ ἐκ τῶν συνθέτων τοῦ εο, ητοι τὸ ambi (ἐκ τοῦ ambi - eo περιέρχομαι, κυκλῶ), ambīvi, ambītūm, ambīre, κλίνεται κατὰ πάντας τοὺς τύπους αὐτοῦ κακονικῶς κατὰ τὴν δ' συζυγίαν (ἀκριβῶς δπως τὸ audio, § 79).

94. quēo (δύναμαι) (quīvi καὶ quīi, quītūm), quīre — nequeo (οὐ δύναμαι), nequīvi, nequīre (§ 89, 2). Ταῦτα σχηματίζονται ὅπως

τὸ εο (§ 93), ἡλλὰ μόνον διάγοι τύποι αὐτῶν εἰναι εὔχρηστοι, ώς queo, queunt—nequeunt, queam, queant κλπ.—nequibant, nequitem κλπ. Καὶ κεχωρισμένως non queo, non queunt, non quivit κλπ.

95. volo (βούλομαι, θέλω), volui, velle — nolo (ἐκ τοῦ ne — volo, non volo (οὐ βούλομαι), nolui, nōlle — mālo (ἐκ τοῦ magis volo μᾶλλον βούλομαι, προτιμῶ), malui, mālle (§ 89, 2).

Ταῦτα κλίνονται ώς ἔξης :

Indicativus			Coniunctivus		
P r a e s e n s					
vōlō	nōlō	malō	vēlim	nōlim	mālim
vīs	nōn vis	māvis	velīs	nōlis	malis
vult	nōn vult	māvult	velit	nōlit	malit
volūmus	nolūmus	mālūmus	velīmus	nōlīmus	malīmus
vultis	nōn vultis	māvultis	velitis	nōlītis	malītis
volunt	nōlunt	mālunt	velint	nōlint	malint
I m p e r f e c t u m					
vōlēbam	nōlēbam	mālēbam	vēllem	nōllem	māllem
vōlēbās	nōlēbās	mālēbās	velles	nolles	malles
vōlēbat	nōlēbat	mālēbat	vellet	nollet	mallet
κλπ.	κλπ.	κλπ.	κλπ.	κλπ.	κλπ.
F u t u r u m					
vōlām	nōlām	mālām			
vōlēs	nōlēs	mālēs			Ἐλλείπει
volēt	nolēt	malēt			
κλπ.	κλπ.	κλπ.			
P e r f e c t u m					
vōlūi	nōlūi	mālūi	vōluērim	nōluērim	mālūērim
voluisti	noluisti	maluisti	volueris	nolueris	malueris
κλπ.	κλπ.	κλπ.	κλπ.	κλπ.	κλπ.

Plusquamperfectum

vōluēram	nōluēram	māluēram	vōluissem	nōluissem	māluissem
xλπ.			xλπ.		

Futūrum exactum

vōluērō	nōluērō	māluērō	xλπ.	έλλείπει
---------	---------	---------	------	----------

Imperativus τοῦ nolo : nōlī, nōlīte - nōlītō, nōlītōte, nōlunto (τοῦ volo καὶ malo δὲν ὑπάρχει).

Infinitivus, Praesens : velle, nōlle, mālle.

Perfectum : voluisse, noluisse, maluisse.

Participium, Praesens: (volens), (nolens), (τοῦ malo έλλείπει).

'Αλλ' ἀντὶ τοῦ volens λέγεται συνήθως εὐριῆns (§ 84) καὶ ἀντὶ τοῦ nolens λέγεται invītus (= ἄκων).

"Αλλοι τύποι τῶν ὥρμάτων αὐτῶν δὲν εἶναι εὔχρηστοι.

Σημεῖωσις. 'Αντὶ τοῦ visne ? (= ἢ βούλει;) θέλεις; λέγεται vin ? Καὶ παρενθετικῶς ἀντὶ τοῦ si vis (= εἰ βούλει) λέγεται sis καὶ ἀντὶ τοῦ si vultis (= εἰ βούλεσθε) λέγεται sultis.

96. fēro (φέρω), tūl - i, lāt - um, ferre. Τοῦ ὥρματος τούτου

1) ὁ παρακείμενος καὶ τὸ σουπῖνον σχηματίζονται ἐκ θέματος διαφόρου ἀπὸ τὸ θέμα τοῦ ἐνεστῶτος:

2) οἱ ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος (fer -) σχηματίζόμενοι τύποι πάσχουν συγκοπῆν α') τοῦ συνδετικοῦ φωνήεντος i πρὸ τοῦ s καὶ τοῦ t τῶν καταλήξεων, καὶ β') τοῦ συνδετικοῦ φωνήεντος ē, ὅταν μετ' αὐτὸς ἀκολουθῇ r.

Activum

Passivum

Indicativus

Praesens

fērō, fers, fert	feror, ferris, fertur
fērimus, fērtis, fērunt	ferimur xλπ.

Coniunctivus

Praesens	fērām, ferās κλπ.	ferar, ferāris κλπ.
Imperfectum	ferrem, ferrēs, ferret ferremus κλπ.	ferrer, ferrēris, ferretur ferrēmur κλπ.

Imperativus

fēr, fērte (§ 84 Σημ.)	ferre, ferimini
fertō, fertō - fertote, feruntō	fertor, fertor - feruntor

Infinitivus

ferre	ferri
-------	-------

Πάντες οι ἄλλοι τύποι σχηματίζονται όμαλῶς κατὰ τὴν γ' συζυγίαν (fērbam, fērēbar, fēram, feres, κλπ., ferar, ferēris, κλπ.).

97. fīo (γίγνομαι), factus sum, fiēri. Ἡ μετοχή του factus, μὲ τὴν όποιαν σχηματίζονται οἱ συντελικοὶ χρόνοι τοῦ ρήματος τούτου όμαλῶς (factus sum, factus eram, factus ero, § 85, 3), εἶναι τοῦ ρήματος facior (ποιοῦμαι), ἀντὶ τοῦ όποιου λαμβάνεται καὶ τὸ fīo ως παθητικὸν τοῦ facio (§ 84).

Οἱ ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος (fī -) γινόμενοι τύποι σχηματίζονται ἐν γένει κατὰ τὴν δ' συζυγίαν, πλὴν τῆς ὑποτακτικῆς τοῦ παρατατικοῦ καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεστῶτος, τὰ όποια σχηματίζονται κατὰ τὴν γ' συζυγίαν.

	Indicativus	Coniunctivus
Praesens	fīō, fīs, fīt (fīmus, fītis), fīunt	fīām, fīās, fīat fīāmus κλπ., όμαλῶς

Imperfectum

fiēbam, fiēbas κλπ., ὁμαλῶς fiērem, fières, fieret

fieremus, fieretis, fierent

Futurum

fiam, fiēs, fiet

^{’Ελλείπει}

siemus κλπ., ὁμαλῶς

Imperativus : fī, fīte.

Infinitivus, Praesens : fieri. Futurum : factum iri.

Gerundivum : faciendus, facienda, faciendum.

Σημείωσις. Τὸ i τοῦ θέματος fī - εἰς πάντας τοὺς ἀλλούς τύπους εἶναι μακρόν, ἔκτὸς τοῦ τύπου fit, τοῦ ἀπαρεμφάτου fiēri καὶ τῶν τύπων τοῦ παρατατικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς fierem, fières, κλπ.

^{’Ελλειπτικὰ ρήματα}

98. ^{’Ελλειπτικὰ ρήματα (verba defectiva) εἶναι :}

1) τὰ ρήματα memini (μέμνημαι, ἐνθυμοῦμαι), ὅδι (μισῶ) καὶ coepi (ἡρξάμην, ἡρχισα), παρακείμενοι ἀνεύ ἐνεστῶτος. ’Εκ τούτων οἱ δύο πρῶτοι ἔχουν σημασίαν ἐνεστῶτος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος αὐτῶν ἔχει σημασίαν παρατατικοῦ (meminēram ἐνεθυμούμην, odēram ἐμίσουν), ὁ δὲ τετελεσμένος μέλλων σημασίαν ἀπλοῦ μέλλοντος (meminēro θὰ ἐνθυμοῦμαι ή θὰ ἐνθυμηθῶ, odēro θὰ μισῶ ή θὰ μισήσω).

Κλίνονται ὁμαλῶς κατὰ τὴν γ' συζυγίαν (§ 78, γ', lēgi) εἰς πάντας τοὺς τύπους τοῦ παρακειμένου, τοῦ ὑπερσυντέλικου καὶ τοῦ τετελεσμένου μέλλοντος, ἀλλὰ τὸ μὲν memini ἔχει καὶ δύο τύπους προστατικῆς, τὸ δὲ odi καὶ coepi καὶ ἀπαρέμφατον καὶ μετοχὴν ἐνεργ. μέλλοντος, ἔκτὸς δὲ τούτων τὸ coepi καὶ μετοχὴν παθ. παρακειμένου.

Imperativus : mementō (μέμνησο)
mementōte (μέμνησθε)

Infinitivus

Perf.	meminisse, odisse	coepisse
Fut.	— osūrum,-am,-um esse,	cooptūrum,- am,- um esse

P a r t i c i p i u m

Fut.	—	osurus, - a, - um	coepturus, - a, - um
Perf. Pass.	—	—	coeptus, - a, - um

Σημείωσις. Τοῦ δέ coepi οἱ ἀλλείποντες χρόνοι ἀναπληροῦνται διὰ τῶν ἀντιστοίχων χρόνων τοῦ δέ incipio ἀρχομαι (incipēti, inceptum) incipere.

Τῆς μετοχῆς coeptus, - a, - um (μετὰ τοῦ sum, eram, ero, κλπ.) χρῆσις γίνεται ἀντὶ τοῦ coepi, coepero, κλπ., ὅταν ἀκολουθῇ ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοιας τοῦ ἥματος τούτου παθητικὸν ἀπαρέμφατον παθητικῆς διαθέσεως, ὡς aedes **aedificari** coepita est (ό ναὸς ἤρξατο οἰκοδομούμενος). ἀλλὰ : mons movēri coepit.

Μετοχὴ παθητ. παρακειμένου, ἀλλὰ μὲν ἐνεργητικὴν συνήθως σηματίαν, ἔχει καὶ τὸ δέ odi (osus), εὑχρηστὸν ἵδια εἰς τὰ σύνθετα exōsus, perōsus (= σφόδρα μισῶν, § 81, 2, Σημ.).

2) τὰ ὥματα, āio, inquam, quaeso, (for) fāri.
α) Τὸ āio (λέγω, ἀρχ. Ἐλλην. ἡμι) εἶναι εὑχρηστὸν εἰς τοὺς ἔξης τύπους :

Praesens	Indicativus	Coniunctivus
	āio	āit
—	—	āiunt

Imperfectum : aiēbam, aiēbas, κλπ. ὄμαλῶς καὶ ἀρχ. aībam, aības, κλπ.

Perfectum : (γένει μόνον) ait.

Imperativus : (āi).

Participium : aiens.

Σημείωσις. Συνήθως λέγεται ain ? ἀντὶ ais - ne ? (λέγεις; νομίζεις). Πρβλ. § 95, Σημ.

β') τὸ inquam (φημί, λέγω) εἶναι εὑχρηστὸν εἰς τοὺς ἔξης τύπους : Indicativus, Praesens : inquam, inquiſis, inquiſit, (inquiſimus, inquiſitis), inquiunt. Imperfectum : inquiēbat. Futurum : inquiēs, inquiet. Perfectum : (inquiī), inquisti, inquit, (inquiſimus). Imperativus : (inque, inquīto). Participium : inquiens.

Σημείωσις. Πάντων τῶν ἀνωτέρω τύπων χρῆσις γίνεται μόνον παρενθετικῶς ἐντὸς εὐθέος λόγου, ὡς Tum ille « Pater, inquit, precor ut... ». Τότε ἔκεινος « Πάτερ, λέγει, παρακαλῶ νά... » (Πρβλ. ἀρχ. Ἐλλην. φημὶ καὶ ἡμί).

γ') Τοῦ *quaeso* (παρακαλῶ) εὔχρηστος εἶναι προσέτι ὁ τύπος *quaesumus* (παρακαλοῦμεν). Χρῆσις τούτων συνήθως γίνεται παρενθετικῶς, μετὰ προστακτικήν, πρὸς μετριασμὸν τῆς ἐννοίας τῆς προσταγῆς : *dic mihi, quaeso, εἰπέ μοι, παρακαλῶ* (πρβλ. Κάθισε, παρακαλῶ, ἐδῶ).

δ') *for* (φημί, λέγω), *fatus sum, fari* (ἀποθετικόν, § 80). Τοῦ ρήματος τούτου εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς εἶναι εὔχρηστος μόνον ὁ τύπος *fando* ἐκ τοῦ γερουνδίου (εἰς τὴν φράσιν *fando audire* = ἀκούω λεγόμενον, γνωρίζω ἐξ ἀκοῆς) καὶ ὁ τύπος *fanda* ἐκ τοῦ γερουνδιακοῦ (εἰς τὴν φράσιν *fanda atque nefanda* = ἡττὰ καὶ ἀπόρρητα, § 75, 4 καὶ 5). Εἰς τοὺς ποιητὰς ὅμως εἶναι εὔχρηστοι καὶ ἄλλοι τύποι τοῦ ρήματος τούτου, ιδίᾳ τῶν συνθέτων αὐτοῦ (ὡς *adfari* προσαγορεύειν, *praefari* προλέγειν, κλπ.), ἥτοι πάντες οἱ τύποι τοῦ μέλλοντος τῆς ὁριστικῆς (*fabor, fabēris, fabītur, κλπ.*), τοῦ παρακειμένου καὶ τοῦ ὑπερσυντελίκου ὁριστικῆς καὶ ὑποτακτικῆς (*fatus sum, fatus sim, fatus eram, fatus essem*), καὶ ἐκτὸς τούτων οἱ ἔξι τύποι :

Indic., Praes. *fatur, fantur*. Indic., Imperf. *fabar, fabantur*. Coniunct., Imperf. (*(prae) färer, farēris, κλπ.*) Imperativus: *fare*. Infinitivus : *fari* (καὶ *fariet*, § 79, Σημ. 2). Supinum : *fatu*. Particium : *fans*. Gerundium : *fando*. Gerundivum : *fandus, -a, -um*.

3) μερικοὶ τύποι προστακτικῆς ἐγκλίσεως καὶ ἀπαρεμφάτου
ἀνῆ (ἡ have) *χαῖρε, avēto - avēte, ἀπρφ. avēre*
salve χαῖρε, ὑγίαινε, salvēto - salvēte, ἀπρφ. salvēre
εέδο δός, εἰπέ, πληθ. *cette* (πρβλ. νὰ - νάτε).

Σημείωσις. Εἰς τὰ ἐλλειπτικὰ ρήματα ἀνήκουν καὶ οἱ τύποι *forem, fores, foret - forent, ἀπρφ. fore*, λαμβανόμενοι ἀντὶ ἀρισμένων τύπων τοῦ ἡ esse (§ 77).

Απρόσωπα ρήματα (Verba impersonalia)

99. 'Απρόσωπα ρήματα, ἥτοι ρήματα εὔχρηστα μόνον εἰς τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον (καὶ τὸ ἀπαρέμφατον) παντὸς χρόνου, χωρὶς ὑποκείμενον, εἶναι

1) ὅπως εἰς τὴν 'Ελληνικὴν γλῶσσαν, ρήματα σημαίνοντα φυσικόν τι φαινόμενον, ὡς *dilucēscit, illucescit* ὑποφάνει, ὑποφάσκει ἡ ἡμέρα (φέγγει), *fulget* καὶ *fulgūrat* ἀστράπτει, *rorat* πίπτει δρόσος, *tonat* βροντᾶ, κλπ.

Σημείωσις. Ρήματα ολα τὰ ἀνωτέρω, ὅταν ἐπιχρεωτῇ εἰς τὸν νοῦν τοῦ λέγοντος ἡ θρησκευτικὴ ἀντίληψις, ἐκφέρονται μὲν ὑποκείμενον τὸ ὄνομα θείου τινὸς προσώπου, ὡς Juppiter tonat δὲ Ζεὺς βροντῆς. Χρησιμοποιοῦνται δὲ οὕτω τότε καὶ εἰς τὴν μετοχήν: Jove fulgurante τοῦ Διὸς ἀστράπτοντος.

2) ἀρκετὰ ρήματα τῆς β' συζυγίας (κυρίως ἀπρόσωπα), ὡς
dēcet πρέπει, decuit - decēre·

libet ἀρέσκει, libuit καὶ libitum est, libēre·

licet ἔξεστι (ἐπιτρέπεται), licuit καὶ licitum est, licēre·

oportet δεῖ, χρή, oportuit, oportēre·

pudet (me) αἰδοῦμαι, puduit καὶ puditum est, pudēre.

Τὰ ρήματα ταῦτα στεροῦνται προστακτικῆς, σουπίνου καὶ μετοχῆς. Η προστακτικὴ των ἀναπληροῦται διὰ τῆς ὑποτακτικῆς των, ὡς pudeat te αἰδέσθητι (ἐντράπου), μόνον δὲ τοῦ ρήματος licēre ὑπάρχει εἰς νόμους ὁ τύπος τῆς προστακτικῆς licēto (ἔξεστω).

Ὑπάρχει ἐπίσης ἡ μετοχὴ τινῶν ἐκ τῶν ἀπρόσωπων τούτων ρημάτων, ἀλλ' αὕτη λαμβάνεται ὡς ἐπίθετον, ὡς licens ἐλεύθερος, ἀκάλυπτος, pudens αἰδήμων, κλπ. (§ 40, γ').

100. Απρόσωπως λαμβάνεται εἰς τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν προσέτι

1) τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς παθητικῆς φωνῆς (καθὼς καὶ τὸ ἀπαρέμφατον) ρήμάτων οὐδετέρων (§ 74, 1, δ') ἢ ἐνεργητικῶν μέν, ἀλλ' ἀμεταβάτων, ὡς

(vivo ζῶ), vivitur ζῇ τις, ζῶσι, ἀπρμφ. vivi·

(curro τρέχω), curritur δρόμος γίγνεται, τρέχουσι, ἀπρμφ. curri· (βλ. καὶ eo, itur, itum est, iri, § 93)·

(canto ξῶ), cantātur ξῆμα ξδεται, ξδουσι·

2) ὅπως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον διαφόρων προσωπικῶν ρήμάτων, ὅταν ταῦτα λαμβάνωνται μὲν ἴδιαιτέρων τινὰ σημασίαν, ὡς

(ac - cido προσπίπτω, - cidi, - cidere), accidit συμβαίνει·

(con - sto συνίσταμαι, - stīti, - āre), constat ὄμολογεῖται·

(exped - io ἀπολύω, ἀπαλλάττω, -īvi, -ītum, -īre), expédit ὀφελεῖ,
συμφέρει·

(inter - sum μεταξὺ κεῖμαι, -fui, -esse), intērest (én)διαφέρει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΟΟΝ

ΑΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ (PARTICULAE, § 10, 2)

1. Ἐπιρρήματα (Adverbia)

101. Τὰ ἐπιρρήματα τῆς Λατινικῆς γλώσσης εἰναι (ὅπως καὶ τῆς Ἑλληνικῆς)

- 1) **τοπικά**, ως hīc, istīc, illīc, ībī (βλ. § 64, α').
- 2) **χρονικά**, ως nunc νῦν, tum τότε, nuper νεωστί, mox μετ' ὀλίγον, eras αὔριον, diu πολὺν χρόνον, saepe πολλάκις, κλπ. (βλ. καὶ § 64, β').
- 3) **τροπικά**, ως sīc, ītā οὕτω, bēně καλῶς, mǎlē κακῶς, libenter ἀσμένως, celeriter ταχέως, κλπ.·
- 4) **ποσοτικά**, ως sat ἢ satis ικανῶς, nimis ἄγαν, λίκν, tam τόσον, semel ἅπαξ, bis δίς κλπ. (βλ. § 66).
- 5) **βεβαιωτικά** ἢ **ἀρνητικά**, ως nae ναί, haud ἢ haut (ἢ hau) οὐ, ergo οὖν, κλπ.

Σημεῖος. 'Ως ἐπιρρήματα λαμβάνονται πολλάκις α' τύποι δυνομάτων ἢ ἥματων (ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλώσσαν), ως partim κατὰ μέρος, ἐν μέρει (βλ. § 26, 1), gratis δωρεὰν (ἐκ τοῦ gratiis, ἀφαιρ. πληθ. τοῦ gratia), multum πολύ, paulum ὀλίγον, facile εύκόλως, subito αἴφνης (ἀφαιρ. τοῦ ἐπιθ. subițus), rarō σπανίως (ἀφαιρ. τοῦ ἐπιθ. rarus) κλπ. — age ἄγε, iθι (ἐμπρός).

β) συνεκροταὶ λέξεων, ως antea πρότερον (ἐκ τοῦ ante ea), extemplo (ἢ ex templo) εὐθύς, incassum (ἢ in cassum) μάτην, imprīmis (ἢ in primis) ἐν πρώτοις, κατ' ἔξοχήν, magnōpere (ἢ magno opere) μεγάλως, dumtaxat (ἢ dum taxat) μόνον, forsitan (ἢ for sit an) ἵσως, κλπ.

Οὕτω καὶ denū (ἐκ τοῦ de novo ἐκ νέου) πάλιν, hodiē (ἐκ τοῦ hoc die) σήμερον, scilicet (ἐκ τοῦ scire licet) δηλονότι, δηλαδή, κλπ. (Βλ. καὶ § 53 - 54).

2. Προθέσεις (Praepositiōnes)

102. Προθέσεις ἡ Λατινικὴ γλώσσα ἔχει πολὺ περισσοτέρας τῆς Ἑλληνικῆς, συντάσσονται δὲ αἱ μὲν πλεῖσται ἐξ αὐτῶν μετὰ αἰτιατι-

κῆς, δὲ μετ' ἀφαιρετικῆς καὶ τρεῖς μόνον ἄλλοτε μὲν μετ' αἰτια-
τικῆς, ἄλλοτε δὲ μετ' ἀφαιρετικῆς.

Μετὰ γενικῆς ἢ δοτικῆς οὐδεμίᾳ (κυρίᾳ) πρόθεσις τῆς Λατινικῆς
γλώσσης συντάσσεται.

1) Προθέσεις συντασσόμεναι μετ' αἰτιατικῆς εἶναι αἱ ἔξης :

ad πρός, adversus κατά, ante πρό, apud παρά — circa, circum
περί, cis, citra ἐπὶ τάδε, ἐντός, contrā κατά (ἐναντίον) — erga πρός,
extrā ἔξω, ἐκτὸς — infra ὑπό, inter μεταξύ, intra ἔσω, ἐντὸς — ob
πρός, πρό, διὰ — penes παρά, ἐπί, per διὰ, ἀνά, post μετά, praeter
παρά, ὑπέρ, πλήν, prope παρά, ἐγγύς, propter παρά, ἔνεκα — secun-
dum κατά, supra ὑπὲρ — trans πέραν — ultra ὑπὲρ — versus πρός.

2) Προθέσεις συντασσόμεναι μετ' ἀφαιρετικῆς εἶναι αἱ ἔξης :

ab, abs, a ἀπό, ὑπὸ — coram ἐνώπιον, cum σύν, μετά, πρὸς —
de ἐκ, ἀπό, περὶ — ex, e ἐκ — prae πρό, ἐνώπιον, pro πρό, ὑπέρ, κατά —
sine ἄνευ — tenuis μέχρι.

Σημείωσις. Ἡ ab τίθεται κανονικῶς πρὸ τῶν λέξεων, αἱ όποιαι ἀρχή-
ζουν ἀπὸ φωνῆσεν ἢ ἀπὸ d, i (= j), l, n, r, s, ἢ abs πρὸ τῆς ἀντωνυμίας te (§ 56),
καὶ ἐν συνθέσει πρὸ τοῦ c ἢ τοῦ t (ὡς abs - condo ἀποκρύπτω, abs - tineo ἀπέχω),
ἢ δὲ a πρὸ συμφώνου ἐκτὸς τοῦ h (ὡς a Sicilia ἀπὸ τῆς Σικελίας ἄλλα : ab hoste
ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ).

Ἡ ex τίθεται καὶ πρὸ φωνήσεως καὶ πρὸ συμφώνου (ex auro ἐκ χρυσοῦ,
ex consuetudine κατὰ τὸ ζήτος), ἢ e μόνον πρὸ συμφώνου (e caelo ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ).

3) Προθέσεις συντασσόμεναι ἄλλοτε μετ' αἰτιατικῆς (εἰς δήλω-
σιν κινήσεως) καὶ ἄλλοτε μετ' ἀφαιρετικῆς (εἰς δήλωσιν στάσεως)
εἶναι αἱ ἔξης :

in (μετ' αἰτιατ.) εἰς, πρὸς — in (μετ' ἀφαιρ.) ἐν, ἐπὶ
sub (μετ' αἰτιατ.) ὑπό, πρὸ — sub (μετ' ἀφαιρ.) ὑπὸ
(ἐν συνθέσει καὶ sus, ἐκ τοῦ subs - sups)
super (μετ' αἰτιατ.) ὑπὲρ — super (μετ' ἀφαιρ.) ὑπὲρ, περὶ.

103. Ως προθέσεις (καταχρηστικαὶ) λαμβάνονται καὶ τινες πτώ-
σεις ὀνομάτων, ὡς causā, gratiā, ergō (ἀφαιρετικαὶ), καθὼς καὶ ἡ
ἀκλιτος λέξις instar. Αὗται συντάσσονται μετὰ γενικῆς π.χ.:

honoris causa τιμῆς ἔνεκεν

Ciceronis gratia χάριν τοῦ Κικέρωνος.

virtūtis ergo δι' ἀρετῆν·
instar castrorum δίκην στρατοπέδου, ὡς στρατόπεδον.

104. Θέσις τῆς προθέσεως.— Κανονικῶς αἱ προθέσεις (ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν) τίθενται πρὸ τῶν λέξεων , μετὰ τῶν ὅποίων συντάσσονται, ὡς ad populum πρὸς τὸν λαόν, trans Tibērim πέραν τοῦ Τιβέρεως, in urbe ἐν τῇ πόλει, κλπ. Ἀλλὰ

1) αἱ προθέσεις causa, gratia, ergo καὶ μάλιστα ἡ tenus τίθενται σχεδὸν πάντοτε μετὰ τὴν λέξιν, μετὰ τῆς ὅποίας συντάσσονται (βλ. § 103).

2) ἡ πρόθεσις cum συναπτομένη μετ' ἀφαιρετικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν ἐπιτάσσεται πάντοτε (ἐγχλινομένη, § 8), ὡς mēcum, tēcum, sēcum, nobīscum, vobīscum (ἀντὶ eum me, cum te, κλπ. § 56). οὔτω δὲ πολλάκις καὶ μετ' ἀφαιρετικῆς τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας, ὡς quōcum, quācum, quībuscum (= cum quo, κλπ., βλ. καὶ § 60, Σημ. 1).

3) ὅταν τὸ οὐσιαστικόν, μετὰ τοῦ ὅποίου συνάπτεται ἡ πρόθεσις, συνοδεύεται ὑπὸ ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ, συνηθέστατα ἡ πρόθεσις παρεμβάλλεται μεταξὺ τοῦ ἐπιθέτου (προτασσομένου) καὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ, ὡς paucos post annos μετ' ὀλίγα ἔτη, magno cum metu μετὰ μεγάλου φόβου, κλπ.

Οὕτω καὶ μετὰ ἀντωνυμιῶν, ὡς quam ob rem δι' ὁ (πρᾶγμα), qua de causa δι' ἦν αἰτίαν, κλπ.

Σημεῖωσις. Καὶ μετ' ἀναφορικῆς (ἡ σπανιώτερον δεικτικῆς) ἀντωνυμίας συναπτόμεναι ἐπιτάσσονται συνήθως αἱ προθέσεις contra, inter, propter καὶ σπανιώτερον αἱ προθέσεις adversus, ante, circa, penes, sine, ultra, καθὼς καὶ ἡ πρόθεσις de εἰς τὴν τυπικὴν φράσιν illud quo de agitur (τὸ περὶ οὗ πρόκειται, τὸ συζητούμενον).

3. Σύνδεσμοι (Coniunctiōnes)

105. α') Σύνδεσμοι κατὰ παράταξιν εἶναι

1) συμπλεκτικοὶ (coni. copulativae): et, que, atque (ἡ ac), etiam, quoque καὶ — neque (ἡ nec) οὔτε — et non καὶ οὐ·

Σημεῖωσις. "Οπως ὁ que (§ 8), οὕτω καὶ ὁ quoque πάντοτε ἐπιτάσσεται: philosophi quoque καὶ οἱ φιλόσοφοι. Ο δὲ σύνδεσμος ac οὐδέποτε τίθεται πρὸ λέξεως ἀρχομένης ἀπὸ φωνήσεως ή ἀπὸ ε ἡ g ἡ h ἡ q.

2) διαζευκτικοὶ (coni. disiunctīvae) : aut, vel, ve (§ 8) η̄ — sive (η̄ seu) εἴτε·

3) ἀντιθετικοὶ (coni. adversatīvae) : sed, verum, (ceterum), at ἀλλὰ — vero, autem δὲ — tamen μήν, ὅμως — attāmen, verum-tamen, at qui ἀλλ' ὅμως — non solum (η̄ non modo η̄ non tantum)... sed etiam οὐ μόνον... ἀλλὰ καὶ·

Σημείωσις. Οἱ σύνδεσμοι αὐτὲν καὶ νέον τίθενται μετὰ μίαν η̄ περισσότερας λέξεις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς προτάσεως.

4) αἰτιολογικοὶ (coni. causāles) : nam, enim γάρ, (διότι) — namque, etenim καὶ γάρ, (διότι)·

Σημείωσις. 'Ο σύνδεσμος enim τίθεται πάντοτε μετὰ μίαν η̄ περισσότερας λέξεις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς προτάσεως (πρβλ. γάρ).

5) συλλογιστικοὶ (coni. conclusīvae) : itaque ὅθεν — igitur οὖν (λοιπὸν) — ergo ἄρα — proinde διὸ — quare, quamobrem, qua-propter, quo circa οὖν ἔνεκα, διό.

Σημείωσις. 'Ο σύνδεσμος igitur συνήθως τίθεται μετὰ μίαν η̄ περισσότερας λέξεις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς προτάσεως.

106. β') Σύνδεσμοι συνδέοντες καθ' ὑπόταξιν εἶναι

1) εἰδικοὶ (coni. declaratīvae) : quod, quin ὅτι — quasi ὅτι τάχχ.

2) αἰτιολογικοὶ (πρβλ. § 105, 4) : quod ὅτι, διότι — quia διότι, ἐπειδὴ — cum (η̄ quum η̄ quom), quoniam, quando, (quandoquidem) ἐπειδὴ, ἀφοῦ — non quo η̄ non quod ὅτι διότι·

3) τελικοὶ (coni. fināles) : ut ἵνα — quo (= ut eo) ἵνα οὕτω, ὅπως — ut non, ne, quomodoς ἵνα μή, μὴ — neve (= et ne) καὶ μή, μηδέ·

Σημείωσις. Τοῦ τελικοῦ συνδέσμου quo χρῆσις γίνεται πρὸ ἐπιθέτου συγκριτικοῦ βαθμοῦ: Ieget brevem esse oportet, quo facilius ab imperitis teneatur ὁ νόμος πρέπει νὰ είναι σύντομος, ἵνα (οὕτως) εύκολώτερον ὑπὸ τῶν ἀμαθῶν ἐν τῇ μηνή μιατρηθῆται.

4) συμπερασματικοὶ η̄ ἀποτελεσματικοὶ (coni. consecutīvae) : ut ὥστε — ut non, quin ὥστε (νὰ) μή·

Σημείωσις. Τοῦ quin χρῆσις γίνεται μετὰ πρότασιν ἀρνητικὴν: nunquam tam male est Siculis, quin (= ut non) aliquid facete ~~εἰ~~ commode dicant οὐδέποτε εἰς τόσον κακὴν διάθεσιν εύρισκονται οἱ Σικελοί, ὥστε νὰ μὴ λέγωσι τι ἀστείως καὶ πρεπόντως.

5) **βουλητικοὶ** (coni. voluntatīvae) : ut νὰ (μὴ δέν, § 189,
2) — ut non νὰ μὴ — ne νὰ μή, μή, (νὰ) — ne non μὴ δὲν — quin
(§ 194, 3), quominus νὰ μή, (νὰ).

Σημείωση. Τοιοῦτοι σύνδεσμοι δὲν υπάρχουν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ·
(βλ. ἐν τῷ Συντακτικῷ περὶ **βουλητικῶν προτάσεων**).

6) **ὑποθετικοὶ** (coni. conditionāles) : si εἰ, ἐὰν — sin εἰ δέ,
ἐὰν ὅμως — sinon εἰ μή, ἂν μή, ἂν δὲν — nisi (ni) εἰ μή, ἂν μή, ἂν
δέν, ἐκτὸς ἐὰν — si modo, dum, dummodo, modo ἐὰν μόνον — dum
ne, dum modo ne ἐὰν μόνον μή·

Σημείωση. Διὰ τοῦ nisi συνήθως ἀντιτίθεται ὀλόκληρος πρότασις πρὸς
ἄλλην πρότασιν : parvi sunt foris arma, nisi est consilium domi ὀλίγον ἀξίζουν
(τὰ ὅπλα =) αἱ στρατιὰ ἔξω (τῆς πόλεως), ἂν μή ὑπάρχῃ εὐθουλία ἐντὸς τῆς
πόλεως. Διὰ δὲ τοῦ si non ἀντιτίθεται μὲν καὶ πρότασις πρὸς ἄλλην πρότασιν, συν-
ηθίστερον ὅμως ἀντιτίθεται μέλος προτάσεως πρὸς ἔτερον μέλος αὐτῆς : cum spe
sinon bona, at aliqua tamen vivimus μετ' ἐλπίδος ἂν μή ἀγαθῆς, ἀλλ' ὅμως μετ'
ἐλπίδος τινὸς ζῶμεν.

7) **ἐναντιωματικοὶ** ἢ **παραχωρητικοὶ** (coni. concessīvae) :
etsi, tametsi, quamquam εἰ καί, καίτοι, μολονότι — etiam si εἰ καί-
καὶ εἰ, ἂν καὶ — καὶ ἂν — licet, quamvis, ut, cum εἰ καί, καὶ ἂν,
καίτοι, μολονότι·

Σημείωση. Οἱ σύνδεσμοι licet δύναται καὶ νὰ ἐπιτάσσεται : fremant
omnes licet, dicam quod sentio καὶ ἂν πάντες γοργύζωσιν, ἐγὼ θὰ εἴπω διτι
αἰσθάνομαι.

8) **παραβολικοὶ** ἢ **συγκριτικοὶ** (coni. comparatīvae) : ut,
uti, uti si ὡς, ὡσεὶ — sicut, sicuti, velut, veluti, velūtsi, quasi,
tamquam, tamquam si (aequē ἢ perinde ἢ proinde ἢ non secus)
ac si ὡσπερ, ὡσπερεῖ, ὡσεὶ, ὡσπερανεὶ — quomodo, quemadmodum
ὡς, ὡσπερ, ὃν τρόπον — quam ὄσον, ἢ·

9) **χρονικοὶ** (coni. temporāles) : cum ὅτε, ὅπότε, ὁσάκις — ἐπεὶ,
ἀφοῦ, ἀφότου — dum ἐνῷ, καθ' ὃν χρόνον, μέχρις οὗ, ἐφ' ὄσον — ἔως,
ἔως ὅτου — donec, quoad, quandiu, quatēnus ἔως, μέχρις οὗ,
ἔως ὅτου — quando, (quandoquidem), ubi, postquam, ut ὅτε,
ἐπεὶ, ἀφοῦ — cum primum, ubi primum, simulac, simulatque
(ἐπεὶ τάχιστα), εὐθὺς ὡς — ex quo (ἐξ οὗ), ἀφ' ὅτου — quotiens
(quotienscumque) ὁσάκις — antēquam, priusquam πρὶν, πρὶν ἢ·

Σημείωσις. 'Ο cum λαμβάνεται εἰς δήλωσιν καὶ τοῦ συγχρόνου καὶ τοῦ προτεροχρόνου, οἱ δὲ σύνδεσμοι dum καὶ quoad εἰς δήλωσιν καὶ τοῦ συγχρόνου καὶ τοῦ ὑστεροχρόνου. (Βλ. παραδείγματα ἐν τῷ Συντακτικῷ) :

10) ἔρωτηματικοὶ (coni. interrogatīvae) : ne ? (§ 8) ḥ ; ἄρα ; — nonne ? ḥ οὐ ; ἄρ' οὐ ; — num? ḥ μή ; ἄρα μή ; μή ; — utrum - an? πότερον - ḥ ; — si, an εἰ, ἀν — quin ὅτι δὲν, νὰ μή, νά.

Σημείωσις. 'Εκ τῶν τριῶν πρώτων ἔρωτηματικῶν μορίων (ne, nonne καὶ num) χρησιμοποιουμένων καὶ εἰς ἔξηρτημένας καὶ εἰς ἀνεξαρτήτους ἔρωτή-σεις, τοῦ μὲν περιῆρτημένας γίνεται εἰς πραγματικάς ἔρωτήσεις, ἡτοι εἰς ἔρωτήσεις, διὰ τῶν ὁποίων ζητεῖ τις νὰ πληροφορηθῇ τι, τὸ δόποιον ὄντως ἀγνοεῖ (ὡς dixistine hoc ? εἴπεις τοῦτο ;), τοῦ δὲ nonne καὶ τοῦ num εἰς ῥήτορικάς ἔρωτήσεις, διὰ τῶν ὁποίων ἀπλῶς ὁ λόγος καθίσταται ζωηρὸς καὶ ἔντονος. Καὶ εἰς μὲν τὰς διὰ τοῦ nonne εἰσαγομένας τοιαύτας ἔρωτήσεις ἀναμένει ὁ ἔρωτῶν καταφατικὴν ἀπάντησιν, εἰς δὲ τὰς εἰσαγομένας διὰ τοῦ num ἀρνητικήν : nonne dixisti hoc ? ἄρ' οὐκ εἴπεις τοῦτο ; ('Αναμένεται ἀπάντησις καταφατική : etiam ḥ sane = val) num dixisti hoc ? μή εἴπεις τοῦτο ; ('Αναμένεται ἀπάντησις ἀρνητική : non — ḥxi).

4. Ἐπιφωνήματα (Interiectiōnes)

107. Ἐπιφωνήματα εἶναι

- 1) χαρᾶς : io ίώ, ίοὺ — ha ḥ, κλπ.:
- 2) λύπης : vae οὐαί, οὔμοι — heu, eheu φεῦ — prō, (proh) φεῦ, ὥ, κλπ.:
- 3) ἀποστροφῆς ḥ ἀηδίας : pfui, fū ψū.
- 4) θαυμασμοῦ ḥ ἐκπλήξεως : o ὥ — ecce ίδού, ḥν, ḥνί — hem, hui, aha, attat, papae ḥ, ἔα, ḥ, ὥ, ἀά, ἀττατάι, παπαί, κλπ.:
- 5) ἐπευφημίας : eia, euge εἴα, εῦγε, κλπ.:
- 6) κλητικά : o ὥ — heus, eho ίώ, ώτάν, κλπ.

Σημείωσις. 'Ως ἐπιφωνήματα λαμβάνονται προσέτι (ὅπως καὶ εἰς τὴν 'Ελληνικὴν γλῶσσαν) διάφοροι λέξεις, ίδιᾳ δὲ ὀνόματα θεῶν ḥ ἥρωών (συνήθως συντετμημένα), ὡς παχ σιωπή ! indīgnum αἰσχος ! — apāge ἀπαγέ ! hercules, hercule, hercle ḥ mehercules, mehercle (ḥ) 'Ηράκλεις-pol (ἐκ τοῦ Pollux) ḥ edēpol μὰ τὸ Ηολυδεύκην, νὴ τὸν Δία, κ.ἄ.

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ*

Α'. ΠΑΡΑΓΩΓΗ (DERIVATIO)

108. Καὶ τῆς Λατινικῆς γλώσσης αἱ ἀπλαῖ λέξεις (vocabūla simplicia) εἰναι

1) πρωτότυποι (vocabūla primitīva), ὡς rex (ἐκ τοῦ reg - s) βασιλεύς, lux (ἐκ τοῦ luc - s) φῶς, do (ἐκ τοῦ da - o) δίδω·

2) παράγωγοι (vocabūla derivāta), ὡς rex, (reg - is) reg - ius καὶ reg - ālis βασιλικός, (lux, luc - is) luc - e - o φέγγω καὶ luc - īdus φωτεινός, (do, θ. da -) da - tor δότης (πρβλ. ἀρχαίαν Ἑλληνικήν).

Σημείωσις. "Οπως εἰς τὴν Ἑλληνικήν, οὕτω καὶ εἰς τὴν Λατινικήν εἰς τινὰ σειρὰν συγγενῶν ἐτυμολογικῶν λέξεων ἐκάστη τῶν λέξεων τούτων, ἐκτὸς τῆς πρώτης (τῆς κυρίως πρωτοτύπου), εἰναι παράγωγος μὲν ὡς πρὸς τὴν πρωτηγουμένην, πρωτότυπος δὲ ὡς πρὸς τὴν ἐπομένην, ὡς os (or - is) στόμα, (ἐκ ταύτης) oro (ora - re) λέγω, (ἐκ ταύτης) ora - tio λόγος καὶ ora - tor (orator - is) ῥήτωρ, (ἐκ ταύτης) orator - ius ῥήτορικός, κλπ.

109. Καὶ εἰς τὴν Λατινικήν γλῶσσαν αἱ διάφοροι παραγωγικαὶ καταλήξεις κανονικῶς προστίθενται εἰς τὸ θέμα τῶν πρωτοτύπων, ὡς (leg - o) lec - tor (ἐκ τοῦ leg - tor) ἀναγνώστης, salus (salut - is) salut - āris σωτήριος, (laus, laud - is) laud - o (ἐκ τοῦ laud - a - o) ἐπαίνω, κλπ.

Πολλάκις ὅμως (ὅπως καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικήν γλῶσσαν) κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῆς παραγώγου λέξεως ἀποβάλλεται εἰς ἡ καὶ περιστέρεοι φθόγγοι ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ θέματος τῆς πρωτοτύπου ἡ παρεντίθεται φωνῆν τι μεταξὺ τοῦ θέματος αὐτῆς καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλήξεως, ὡς

* Η παραγωγὴ καὶ ἡ σύνθεσις λέξεων εἰς τὴν Λατινικήν γλῶσσαν γενικῶς δὲν εἰναι τόσον ἀνεπτυγμένη ὡσον εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικήν.

(navi - s)	nav - ālis ναυτικὸς
(aestas, astat - is)	aest - īus θερινός, κλπ.
(pons, pont - is)	pont - i - cūlus γεφυρίδιον
(caput, capit - is)	capit - ū - lum κεφάλαιον, κλπ.

110. α') Παράγωγα ῥήματα (verba derivata). Ταῦτα συγ- ματίζονται :

1) Ἐξ ὀνομάτων (verba denominativa) κατὰ τὴν α', τὴν β' καὶ τὴν δ' συζυγίαν, ώς

(arma, § 34, 4, A', β'), armare ὄπλιζειν, (laus, laud - is) laudare ἐπαινεῖν, (levis) levare κουφίζειν, (flos, flor - is) florēre ἀνθεῖν, (lux, luc - is) lucere φέγγειν, (finis) finire ὅριζειν, (lenis) lenire πραῦνειν, (sitis) sitire διψᾶν, (saevus) saevire μαίνεσθαι.

Κατὰ τὴν γ' συζυγίαν μόνον ἐν αρκτικά, ώς (durus) durescere σκληροῦσθαι, (maturus) maturescere πεπαίνεσθαι (§ 86, 2, γ').

2) Ἐξ ἀλλων ῥήματων (verba verbalia).

α') Ἔναρκτικά (verba incohativa), κατὰ τὴν γ' συζυγίαν, ώς (senēre) senescere γηράσκειν, (florēre) florescere ἔξανθεῖν, (obdormire) obdormiscere ἀποκοιμᾶσθαι. (Bλ. καὶ ἀμέσως προηγούμενα).

β') Θαμιστικά ἢ ἐπιτατικά (verba frequentativa), κατὰ τὴν α' συζυγίαν, σχηματίζονται δ' ἐκ τοῦ σουπίνου τοῦ πρωτοτύπου διὰ τροπῆς τῆς καταλήξεως - um εἰς - are, ώς (cano, cant - um) cant - are ξέδειν, (curro, curs - um) curs - are περιτρέχειν, (dormio, dormit - um) dormit - are ὑπνώττειν, νυστάζειν, κλπ.

'Εκ σουπίνων εἰς - atum (ἦτοι ἐκ ῥήματων τῆς α' συζυγίας) παράγονται κανονικῶς θαμιστικά ῥήματα οὐχὶ εἰς - atare, ἀλλ' εἰς - itare, ώς (rogo, rog - atum) rog - itare διερωτᾶν, (volo, vol - atum) volitare περιπέτεσθαι. Κατὰ ταῦτα δὲ καὶ (haereo, heasi, haes - um, haerere) haes - itare ὀκνεῖν, (ag - o, § 87, 2, α'), ag - itare ἐλαύνειν.

γ') Εφετικά (verba desiderativa), κατὰ τὴν δ' συζυγίαν, σχηματίζονται δ' ἐκ τοῦ σουπίνου τοῦ πρωτοτύπου διὰ τροπῆς τῆς καταλήξεως - um εἰς - urire, ώς (edo, es - um, § 92) esurire (ἐπιθυμεῖν φαγεῖν), πεινᾶν, (pario, par - tum, § 87, 2, β') part - urire ὀδίνειν. (Πρβλ. ἀρχ. Ἑλλην. τυραννῶ, τυραννήσ - ω, τυραννῆσ - είω).

δ') Υποκοριστικά (revba deminutiva), κατὰ τὴν α' συζυγίαν, λήγουν δὲ κανονικῶς εἰς - illo, ώς (canto) can - illo ὑπάδω,

τερετίζω, (sorbeo) sorb - illo ὑποπίνω, φοιφῶ. (Πρβλ. νεοελλην. κουτσοπίνω, κουτσοδουλεύω, κττ.).

111. β') Παράγωγα ούσιαστικά (substantīva derivāta). Ταῦτα σχηματίζονται :

1) Έκ ρήματων (substantīva verbalia).

α') 'Εκ τοῦ θέματος τοῦ σουπίνου (§ 88) μὲ κατάληξιν - or εἰς δήλωσιν τοῦ ἐνεργοῦντος προσώπου, ώς (amare, amat - um) amat - or ἔραστής, (currēre, curs - um) curs - or δρομέυς, (pingere, pict - um) pict - or γραφεὺς (λαγράφος). (Πρβλ. πράττω - πράκτωρ, κλπ.).

Σημείωσις. Πολλὰ τῶν εἰς - tor σχηματίζουν θηλυκὸν εἰς - trix (γεν. trīcis), ώς (vincere, vict - um) victor νικητής, victrix νικήτρια. (Πρβλ. § 40, γ').

β') 'Εκ τοῦ ρήματικοῦ θέματος μὲ κατάληξιν - or, - us, - ium, - ēla εἰς δήλωσιν ἐνεργείας ή καταστάσεως, ώς, (am - are) am - or ἔρως, (dolēre) dol - or λύπη, (fur - ēre) fur - or μανία, (dec - ere) dec - us καλλωπισμός, (gaud - ēre) gaud - ium χαρά, (od - i, § 98, 1) od - ium μῆσος, (quer - i, § 80) quer - ēla μέμψις, (tut - ari, § 81) tut - ela ἐπιστασία.

γ') 'Εκ τοῦ θέματος τοῦ σουπίνου μὲ κατάληξιν - io, - us (δ' κλίσεως), - ūra εἰς δήλωσιν ἐνεργείας ή τοῦ ἀποτελέσματος ἐνεργείας τινός, ώς (agere, act - um) act - io πρᾶξις, (venare, venat - um) venatio θήρα, (movere, mot - um) mot - us κίνησις, (currere, curs - um) curs - us δρόμος (τρέξιμο), (sepelire, sepult - um) sepult - ūra ταφή, (colere, cult - um) cul - ūra θεραπεία, περιποίησις, (accusare, accusatum) accusat - io κατηγορία, (orare, orat - um) orat - io λόγος, (frui, fruct - um, § 80) fruct - us καρπός, (scribere, script - um) script - ūra γραφή, (nasci, nat - um, § 80) nat - ūra φύσις.

δ') 'Εκ τοῦ ρήματικοῦ θέματος μὲ κατάληξιν - men, - mentum, - ūlum, - būlum, - cūlum, - erum, - trum εἰς δήλωσιν μέσου τινός ή δργάνου ή τόπου ἐνεργείας τινός, ώς (volv - ere) volu - men ελημμα, (al - ere) ali - mentum τροφή, (vinc - ire) vinc - ūlum δεσμός, (pa - scere) pa - būlum χόρτος, βοσκή, (vocare) voca - būlum λέξις, (orare) ora - eulum μαντεῖον, χρησμός, (sepelire) sepul - erum τάφος, (arare) arā - trum ἄροτρον.

2) Έξ ἀλλων ούσιαστικῶν (substantīva denominatīva).

α') Μὲ κατάληξιν - tor, - ītor εἰς δήλωσιν τοῦ προσώπου τοῦ

ἔχοντος σχέσιν μὲν ἐκεῖνο, τὸ δποῖον δηλοῦ τὸ πρωτότυπον, ὡς (via) viātor ὁδίτης, ὁδοιπόρος, (ianua) ian - itor θυρωρός, (funda) fund - itor σφενδονήτης. (Πρβλ. § 111, 1, α').

β') Μὲ κατάληξιν - arium , - ētum, - īle, εἰς δήλωσιν τοῦ τόπου, ἐντὸς τοῦ ὄποίου ὑπάρχουν ἢ διαμένουν πολλὰ ὅμοειδῆ ὄντα, ὡς (columba) columb - arium περιστερέων, (oliva) oliv - ētum ἔλαιών, (.bos, bov - is) bov - īle βουστάσιον.

γ') Μὲ τὴν κατάληξιν - ina (- trina), εἰς δήλωσιν ἐπιτηδεύματος ἢ τοῦ τόπου, ἐντὸς τοῦ ὄποίου ἀσκεῖται τὸ ἐπιτήδευμα, ὡς (medicus) medic - īna ἱατρική, (doctor) doctr - ina διδασκαλία, (opifex, opific - is) offic - ina (ἐκ τοῦ opifie - ina) ἐργαστήριον, (tonsor) tons - trina κουρεῖον.

δ') Μὲ τὴν κατάληξιν - ium (- itium), εἰς δήλωσιν καταστάσεως ἢ συνόλου τινὸς προσώπων ὅμοίας καταστάσεως, ὡς (sacerdos) sacerdot - ium ἱερατεία, (collēga) colle - gium ἑταιρεία, (servus) serv - itium δουλεία, οἱ δοῦλοι.

ε') Μὲ τὰς καταλήξεις - lus, - la, - lum, (- ūlus - ūla, - ūlum, - ūlus, - ūla, ūlum, - cūlus, cūla, - cūlum καὶ σπανιώτερον - illus, - illa, - illum) ὑποκοριστικά. Ταῦτα διατηροῦν συνήθως τὸ γένος τοῦ πρωτοτύπου, ὡς (liber) libel - lus (ἐκ τοῦ liber - lus) βιβλιάριον, (lapis) lapil - lus (ἐκ τοῦ lapid - lus) λιθόριον, (puer) puer - ūlus παιδάριον, καὶ puella (ἐκ τοῦ puer - la) παιδίσκη, κοράσιον, (sacer - rum) sacel - lum (ἐκ τοῦ sacer - lum) μικρὸν τέμενος, (silva) silv - ūla μικρὸς δρυμόν, (filius) fili - ūlus νίνικος (ἀγοράκι), (filia) fili - ūla θυγάτριον (κοριτσάκι), (mus) mus - cūlus μυᾶδιον, (opus) opus - culum μικρὸν ἔργον, (codex) codic - illus συγγραμμάτιον, κωδίκελλος, (signum) sig - illum ἀγαλμάτιον.

Σημεῖωσις. Καὶ ἐξ ὑποκοριστικῶν σχηματίζονται ὅλα ὑποκοριστικά, ὡς cista κιστή—cist - ūla μικρὰ κιστή—cistel - la, cistell - ūla κιστίδιον. (Πρβλ. ἀρχ. Ἑλλην. πιναξ—πινακ - īs—πινακ - īdion, καὶ νεοελλην. σάκκος—σακ - ūli —σακκούλ - īki).

ζ') 'Εκ κυρίων ὄνομάτων προσώπων πατρωνυμικὰ μὲ τὰς (ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης εἰλημένας) καταλήξεις - īdes ἢ - īdes, - īades, -iādes, (ἀρσενικά) καὶ -as,-is,-ēis (Θηλυκά), ὡς (Priamus) Priamīdes Πριαμίδης, (Atreus) Atri-īdes Ατρείδης, (Aeneas) Aene-ādes Αἰνειάδης, (Telamon) Telamon - īdes Τελαμωνιάδης, (Tantalus)

Tanātl - is Τανταλίς, (Thesti - us) Thesti - as Θεστιάς, (Nerēus) Nerēis Νηρηίς. (Bl. § 16 καὶ § 28). Οὕτως ἔπειτα καὶ ἐκ γνησίων Ῥωμαϊκῶν ὄνομάτων, ὡς (Romulus) Romul - īdes Ῥωμυλίδης, (Scipio) Scipi - ādes Σκιπιόδης.

3) Ἐξ ἐπιθέτων, ἀφηρημένα οὐσιαστικὰ εἰς δήλωσιν σχετικῆς ίδιότητος. Παραγωγικοί καταλήξεις τούτων - ia, - itia, ḡ - ties (ε' κλίσεως), - tas, - itas, - tūdo, - itūdo καὶ σπανίως - monia, ὡς (gratus) grat - ia χάρις, εὔνοια, (insanus) insan - ia μανία, (malus) mal - itia κακία, (segnis) segn - itia καὶ segn - ities νωθρότης, (liber) liber - tas ἐλευθερία, (levīs) levī - tas ἐλαφρότης, (probus) probī-tas χρηστότης, (fortis) fortī - tūdo ἵσχυς, (longus) long - itūdo μακρότης, (acer) acr - i - monia δριμύτης, (castis) cast - i - monia ἀγνότης.

112. γ') Παράγωγα ἐπίθετα (adverbia derivata). Ταῦτα σχηματίζονται :

1) Ἐκ δήματων (adiectīva verbalia) ἐκ τοῦ δήματικοῦ θέματος (πρβλ. § 411, 1, β' καὶ δ') :

α') Μὲ κατάληξιν - idus, καὶ δηλοῦν τὸν ἔχοντα σχετικὴν μὲ τὸ ὑπὸ τοῦ δήματος σημανόμενον ίδιότητα, ὡς (valēre) val - idus εὔρωστος, (calere) cal - idus θερμός.

β') Μὲ κατάληξιν - ilis, - bīlis, καὶ δηλοῦν τὸν ἐπιτήδειον εἰς τὸ νὰ πάθῃ τὸ ὑπὸ τοῦ δήματος σημανόμενον, ὡς (docere) doc - ilis εὐδίδακτος, (placare) placa - bīlis εὐεξίλαστος, (movere) mo - bīlis κινητός, εὐκίνητος.

γ') Μὲ κατάληξιν - ax, - ūlus, καὶ δηλοῦν συνήθως τὸν ἔχοντα σχετικόν τι μὲ τὸ ὑπὸ τοῦ δήματος σημανόμενον ἐλάττωμα, ὡς (audiēre) aud - ax τολμητίας, (loqui) loqu - ax λάλος, (credere) cred - ūlus εύπιστος, (queri) quer - ūlus μεμψίμοιρος.

δ') Μὲ τὴν κατάληξιν - bundus, - cundus, καὶ δηλοῦν μετ' ἐπιτάσεως ὅ,τι ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ δήματος, ὡς (venerari) venera - bundus λίαν σεβόμενος, εύσεβής, (furēre) furi - bundus λίαν μανόμενος, ἐκμανής, (irasci) ira - cundus ὀργίλος, εύόργητος.

2) Ἐξ οὐσιαστικῶν (adiectīva denominatīva) :

α') Μὲ κατάληξιν - icus, - ius, - icius, - ālis, - ilis - āris, - arius, - nus (- ānus, - īnus), - ensis, - īvus, καὶ δηλοῦν τὸν ἀνήκοντα εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου σημανόμενον ἡ ἔχοντα σχέσιν μὲ αὐτό, ὡς (bel-

lum) bell - īcus πολεμικός, (orator) orator - ius ὁγητορικός, (pater) patr - ius πατρικός, (tribunus) tribun - ieus δημαρχικός, (navis) nav - ēlis ναυτικός, (vir) vir - īlis ἀνδρικός, (populus) popul - āris δημοτικός, (legio) legion - arius τῆς λεγεωνος, (mater) mater - nus μητρικός, (urbs) urb - ānus ἀστικός, (equus) equ - īnus ἵππειος, (forum) for - ensis ἀγοραιος, (tempestas) tempest - īvus ἔγκαιρος, (§ 109). Οὕτω καὶ ἐξ ἑθνικῶν ὀνομάτων (μὲ τὰς καταλήξεις - īcus, - ius), ὡς (Gallus) Gall - īcus, (Thrax) Thrac - ius, ἐκ κυρίων ὀνομάτων προσώπων (μὲ τὰς καταλήξεις - nus, - ānus, - īnus, - īānus), ὡς (Sulla) Sullānus, (Tullius) Tulli - ānus, (Verres) Verr - īnus, (Caesar) Caesariānus, καὶ ἐκ τοπωνυμίων ἢ ὀνομάτων χωρῶν, νήσων, ἥπερων, μὲ τὰς καταλήξεις - nus, - ānus, - īnus, - ensis καὶ προσέτι -as, γεν.-ātis, ὡς (Roma) Rom - ānus, (Africa) Afric-ānus, (Tusculum) Tuscul - ānus, (Ameria) Amer - īnus, (Cannae) Cannae -ensis, (Sicilia), Sicili - ensis, (Arpinum) Arpīn - as (26, 4, B', β').

β') Μὲ κατάληξιν - tus (- ātus, - ītus, - ūtus), καὶ δηλοῦν τὸν ἔχοντα ἢ φέροντα τὸ ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου σημανόμενον, ὡς (ala) alā - tus πτερωτός, (hastā) hastā - tus λογχοφόρος, (clavus) clav - ātus ἥλωτός, (auris) aur - ītus ὠτόεις, (cornu) cornū - tus κερασφόρος. (Πρβλ. νεοελλ. σπαθᾶτος, σπιρουνάτος, κ.τ.τ.).

γ') Μὲ κατάληξιν - osus, - entus, - lentus, καὶ δηλοῦν πλησμονήν, ὡς (aqua) aqu - osus ὑδρώδης, (periculum) pericul - osus κινδυνώδης, (turbula) turbul - entus θορυβώδης, (fraus) fraud - u - lentus ἀπατηλός.

δ') Μὲ κατάληξιν - eus, καὶ δηλοῦν τὴν ὄλην, ἐκ τῆς ὅποιας εἶναι τι, ὡς (lana) lan - ēus ἐρεοῦς, (argentum) argent - eus ἀργυροῦς, (ferrum) ferr - eus σιδηροῦς.

3) Ἐξ ἄλλων ἐπιθέτων. Ταῦτα εἶναι ὑποκοριστικὰ (adiectīva deminutīva) καὶ σχηματίζονται μὲ τὰς καταλήξεις - lus, - ūlus, - ölus, - cūlus, ὡς (miser) misel - lus (ἐκ τοῦ miser - lus) ταλαιπωρος, (parvus) parv - ūlus μικρύλος (μικρούλης, μικρούτσικος), (aureus) aure - ölus ἐπίχρυσος, (pauper) pauper - cūlus πενιχρός (φτωχούλης, φτωχούτσικος). (Πρβλ. § 111, 2, ε').

4) Ἐξ ἐπιρρημάτων (adiectīva adverbialia):

α') Τοπικῶν, μὲ κατάληξιν - īcus, ὡς (ante) ant - īcus πρόσθιος, (post) post - īcus ὀπίσθιος.

β') Χρονικῶν, μὲ κατάληξιν, -īnus, -tīnus, (ἡ -tīnus), -ernus, -ternus, -iternus, ὡς (repente) repent-īnus αἰφνίδιος, (eras) eras-tīnus αὐριανός, (prius) pris-tīnus ἡ pris-tīnus πρότερος, (hodie) hodi-ernus σημερινός, (heri ἀρχῆθεν, hesi πρβλ. § 23, 2, Σημ.) hes-ternus χθεσινός, (semper) semp-iternus αἰώνιος.

113. δ') Παράγωγα ἐπιφρήματα (adverbia derivata). Ταῦτα σχηματίζονται :

1) **τοπικὰ** ἔξ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων μὲ τὴν κατάληξιν -ītus, εἰς δήλωσιν τοῦ πόθεν ; ἡ τοῦ ἀπὸ πότε ; (caelum) cael - ītus οὐρανόθεν, (fundus) fund - ītus θεμελιόθεν, (radex, -dicens) radic-ītus ἁζόθεν, (divinus) divin-ītus θεόθεν, (antiquus) antiqu-ītus ἀρχαιόθεν.

2) **τροπικὰ α'** ἔξ ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν δευτεροκλίτων (§ 37 καὶ § 43, 1) μὲ κατάληξιν -ē, ὡς (iucundus) iucund-ē ἡδέως, (pulcher) pulchr-ē εὐπρεπῶς, (doctus) doct-ē σοφῶς, (accu-ratus) accurat-ē ἐπιμελῶς (βλ. καὶ § 53).

Σημεῖωσις. Ἐκ τῶν εἰς -e τροπικῶν ἐπιφρημάτων τὸ (ἐκ τοῦ bonus, ἀρχῆθεν benus) benē καλῶς καὶ τὸ (ἐκ τοῦ malus) malē κακῶς ἔχουν τὸ καταληκτικὸν e βραχύ.

β') ἔξ ἐπιθέτων (ἡ μετοχῶν) τριτοκλίτων, μὲ κατάληξιν -er, -ter, -īter, ὡς (prudens, prudent -is) prudent -er συνετῶς, (audax, audacis) audac-ter τολμηρῶς, (fortis) fortī-ter ἰσχυρῶς, (felix, felic-is) felic-īter εύτυχῶς (βλ. καὶ § 53).

Σημεῖωσις. Κατ' ἀνάλογίαν ἐσχηματίσθησαν κατόπιν τροπικὰ ἐπιφρήματα εἰς -ē ἐκ τριτοκλίτων ἐπιθέτων, καὶ εἰς -īter ἐκ δευτεροκλίτων, ὡς (impun - is) impun -e ἀτιμωρητί, (largus) larg - e καὶ largiter δαψιλῶς, (humanus) human - e καὶ humaniter ἀνθρωπίνως.

γ') ἐκ φημάτων, ἐκ τοῦ θέματος τοῦ ὑπτίου, μὲ κατάληξιν -im, ὡς (noninare-nominat-um) nominātim ὀνομαστί, (rapere, raptum) rapt-im ἀρπακτικῶς, (currere, curs-um) curs-im δρομικῶς. Κατὰ ταῦτα ἔπειτα καὶ ἔξ ὀνομάτων, ὡς (gradus) grad-ātim βαθμηδόν, (grex, gregis) greg-ātim ἀγεληδόν, (vir) virī-tim κατ' ἄνδρα, (tribus) tribū-tim κατὰ φυλάς.

B'. ΣΥΝΘΕΣΙΣ (COMPOSITIO)

114. "Οπως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, οὕτω καὶ εἰς τὴν Λατινικήν

1) ἐκάτερον τῶν συνθετικῶν μερῶν συνθέτου λέξεως εἶναι εἴτε κλιτὸν εἴτε ἀκλιτὸν μέρος λόγου, ὡς (*romum, fero*) *pomifer* δπωροφόρος, (*per, multus*) *per-multus* πάμπολυς, (*de, mitto*) *de-mitto* καταπέμπω, (*per, saepe*) *per-saepe* συχνότατα·

2) πρῶτον συνθετικὸν συνθέτου τινὸς λέξεως δύναται νὰ εἶναι καὶ ἀγώριστον μόριον (πρβλ. Ἐλλ. ἀ- ἢ ἀν-, δυσ-, κλπ.). Ἀγώριστα δὲ μόρια (*praepositiōnes inseparabiles*) τῆς Λατινικῆς εἶναι:

α') τὸ *ambi-* (*amb-, am-, an-* = ἀμφί, περί): *ambi-farius* ἀμφίλογος, *amb-ēdo* περιτράγω, *am-plector* περιβάλλω, *an-ceps* ἀμφικέφαλος·

β') τὸ *dis-* (= διὰ ἢ ἀ- , ἀν-): *dis-iungo* διαζευγνύω, *dis-solvo* διαλύω, *dis-par* ἀνισος, *dis-similis* ἀνόμοιος·

γ') τὸ *in-* (*im-*), *ne-*, *ve-* (= ἀ-, ἀν-): *in-utilis* ἀνωφελής, *im-pius* ἀσεβής, *ne-sas* ἀνόσιος, *ne-scio* ἀγνοῶ, *ve-cors* ἄφρων, *ve-sanus* ἄφρων·

δ') τὸ *por-* (= πρὸ): *por-tendo* προσημαίνω·

ε') τὸ *red-*, *re-* (= δπίσω, πάλιν, ἀνά): *red-do* ἀποδίδωμι (δίδω πίσω), *red-eo* ἐπανέρχομαι, *re-mitto* ἀναπέμπω (πέμπω πάλιν), *reféro* ἀνακομίζω·

ζ') τὸ *sed-, se-* (= ἀνευ, διά, ἀπό): *sed-itio* διάστασις, διχοστασία, *se-cūrus* (= sine cura) ἄφροντις, *se-cerno* διακρίνω, *secēdo* ἀποχωρῶ (πρβλ. ἀνωτέρω *dis-*)·

3) μερικαὶ κλιταὶ σύνθετοι λέξεις προέρχονται ἐξ ἀπλῆς παραθέσεως δύο λέξεων, ὡς *respublica* πολιτεία (ἐκ τοῦ *res-publica*), *iuriurandum* ὄρκος (ἐκ τοῦ *ius-iurandum*), *decemviri* οἱ δέκαρχοι (ἐκ τοῦ *decem-viri*), *benedīco* ἐπαινῶ (ἐκ τοῦ *bene-dico*), *benefacio* εὐεργετῶ (ἐκ τοῦ *bene-facio*). Πρβλ. *νεά-πολις*, *νεώσιος*, *πασί-γνωστος*, κ.τ.τ.

Σημεῖωσις. Τῶν λέξεων *respublica* καὶ *iuriurandum* τὰ δύο συνθετικὰ μέρη κλίνονται κατὰ πάσας τὰς πτώσεις χωριστά : *respublica*, *republicae*, κλπ. (§ 32 καὶ § 38) — *iuriurandum*, *iurisiurandi*, κλπ. (§ 24, 2 καὶ § 38). Πρβλ. καὶ § 95.

115. Ἐκ τῶν φθογγικῶν μεταβολῶν, αἱ δποῖαι συμβαίνουν μετὰ τὴν σύνθεσιν τῶν διαφόρων λέξεων, ἔξιαι σημειώσεως εἶναι αἱ ἔξης: 1) Ἡ πρόθεσις cum (§ 102, 2) ἐν συνθέσει παρουσιάζεται ὑπὸ τρεῖς μορφάς, ἥτοι com- (πρὸ χειλικοῦ συμφώνου καὶ πρὸ τοῦ m (§ 4), con- (πρὸ παντὸς ἄλλου συμφώνου) καὶ co- (πρὸς φωνήν-τος ἢ τοῦ h), ὡς (cum, bibo) com-bibo συμπίνω, (cum, pono) com-pōno συντίθημι, (cum, mitto) com-mitto συμβάλλω, (cum, clamo) con-clāmo συμβοῶ, (cum, trāho) con-trāho συσπῶ, (cum, ēo) co-ēo συνέρχομαι, (cum, haereo) co-haereo ἔχομαι (τινος). Ἀλλά: com-ēdo κατεσθίω (§ 92).

Ἐπομένου I ἢ r, τὸ n τῆς con- ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτά, ὡς (con, loquor) col-lōquor συνδιαλέγομαι, (con, rumpo) cor-rumpo φθείρω. (Πρβλ. συλλέγω, συρρέω).

2) Ἐκ τῶν προθέσεων καὶ τῶν ἀχωρίστων μορίων (§ 114, 2) ὡς πρώτων συνθετικῶν συνήθως:

α') τῆς ad τὸ d ἀφομοιοῦται μὲ τὸ ἀρκτικὸν e, f, g τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ, ὡς (ad, cedo) ac-cēdo προσχωρῶ, (ad, fero) affēro προσφέρω, (ad, gradior) ag-gredior προσέρχομαι.

β') τῆς ob (§ 102, 1) καὶ τῆς sub (§ 102, 3) τὸ b ἀφομοιοῦται μὲ τὸ ἀρκτικὸν e, f, p τοῦ δευτέρου συνθετικοῦ, ὡς (ob, capio) occipio ἔρχομαι, (sub, cedo) suc-cēdo ὑπέρχομαι, (ob, facio) officio βλάπτω, (sub, facio) suf-ficio ὑποτίθημι, (ob, premo) opprīmo καταπιέζω, (sub, peto) sup-pēto ὑποπίπτω.

Ἐν συνθέσει δὲ μὲ τὸ ῥῆμα mitto τῆς μὲν ob τὸ b ἀποβάλλεται, τῆς δὲ sub ἢ μένει ἢ ἀφομοιοῦται μὲ τὸ ἐπόμενον m. Οὕτω o-mitto ἀφίνω, ἀλλὰ sub-mitto ἢ sum-mitto ὑποβάλλω.

Εἰς τινα δὲ σύνθετα (ἰδίως πρὸ τοῦ ci, τοῦ ti καὶ τοῦ pe) ἢ sub παρουσιάζεται ὑπὸ τὴν μορφὴν sus-, ὡς (sub, capio) sus-cipio ὑποδέχομαι, (sub, teneo) sus-tíneo βαστάζω, (sub, pendo) sus-pendo ἀγαρτῶ. Οὕτω καὶ surrīdeo μειδῶ (ἐκ τοῦ sus-rideo),

Σημεῖοι σις. Τὸ sus - τοῦτο προέρχεται ἐξ ἑτέρας μορφῆς τῆς προθέσεως sub, ἥτοι ἐκ τοῦ subs- (πρβλ. ab καὶ abs, § 102, 2). Καὶ τῆς ob ὑπῆρχεν ἀρχῆθεν ἕτερος τύπος obs, δηλεν ostendo δεικνύω (ἐκ τοῦ obs - tendo).

γ') τῆς προθέσεως in καὶ τοῦ ἀχωρίστου μορίου in - τὸ n ἀφομοιοῦται μὲ τὸ ἀρκτικὸν l, m, r, τοῦ β' συνθετικοῦ, ὡς (in, ludo) il-lūdo ἐμπαίξω, (in, licitus) il-līcitus ἀθέμιτος, (in, mitto) im-

mitto εἰσδέχομαι (in, memor), im-mēmor ἀμνήμων, (in, rideo ir-rideo σκάπτω, (in, revocatus) ir-revocatus ἀμετάκλητος.

Εἰς τὸ τρέπεται τὸ πούτων καὶ πρὸ χειλικοῦ συμφώνου, ὡς (in, bibo) im-bibo ἐμπίνω, (in, bellum) im-bellis ἀπόλεμος, (in, pono) im-pōno ἐντίθημι, (in, potens) im-pōtens ἀδύνατος. (Πρβλ. ἀνωτέρω con-).

δ') τοῦ ἀχωρίστου μορίου dis- τὸ s ἀφομοιοῦται μόνον μὲ τὸ ἀρκτικὸν f τοῦ β' συνθετικοῦ, ὡς (dis, fero) dif-fēro διασπῶ (dis, facilis) dif-ficilis δύσκολος ἀποβάλλεται δὲ πρὸ τοῦ d, g, l, m, r, v, καθῶς καὶ πρὸ τοῦ s, ὅταν ἀμέσως κατόπιν τούτου ὑπάρχῃ καὶ ἔτερον σύμφωνον, ὡς (dis, duco) di-dūco διέλκω, (dis, gero) di-gēro διασπείρω, (dis, labor) di-lābor διαρρέω (dis, moveo) di-mōveo χωρίζω, (dis, rapio) di-rīpō διαρπάζω, (dis, verto) di-vertō διαφέρω, (dis, spargo) di-spērgo διασπείρω, (dis, sto) di-sto διέχω. Ἀλλὰ (dis, sentio) dis-sentio διαφωνῶ.

3) Τὸ ῥίζικὸν φωνῆν τοῦ θέματος τῶν ῥημάτων συντιθεμένων μετὰ προθέσεως συνήθως μεταβάλλεται. Οὕτω :

α') τὸ ἄ καὶ τὸ ἔ τρέπονται εἰς ἕ· ἀν δὲ μετ' αὐτὰ ἀκολουθοῦν δύο σύμφωνα ἢ προηγῆται ἢ ἔπειται μετ' αὐτὰ ἔρρινον ἢ ὑγρόν, τότε συνήθως τὸ μὲν ἄ τρέπεται εἰς ἔ, τὸ δὲ ἔ μένει, ὡς (facio, § 84) perfīcio (διαπράττω), -fēci, -fectum, -ficere — (rapio, § 84) di-rīpō (διαρπάζω), -ripui, -reptum, -ripēre — (emo) red-īmo (ἀνταγοράζω), -ēmi, -emptum, -imēre — (statuo) in-stituo (ἴδρυω), -stitui, -stitūtum, -stituēre — (teneo) distīneo (χωρίζω), -tinui, -tentum, tinēre. Οὕτω καὶ : (frango) con- (fringo τρίβω), -frēgi, -fractum, -fringēre — (pango, § 89, 4) com-pingo (συμπήγνυμι), -pēgi, -pactum, -pingēre — (tango) con-tingo (ἀπτομαι), -tīgi, -tactum, -tingēre — καὶ : - (premo) com-prīmo (καταπίεζω), -pressi, -pressum, -primēre.

Αλλά : (sacro) ob -sēcro (ἵκετεύω) — (scando) descendō (καταβαίνω), -scendi, -scensum, -scendēre — (spargo) dispergo (διασπείρω), -spersi, -spersum, spergēre — (crepo) dis-crēpo (διαφωνῶ), -crepui, -crepare — (mergo) sub-mergo (καταδύω), -mersi, -mersum, -mergēre.

β') τὸ αε τρέπεται εἰς ἕ καὶ τὸ αυ εἰς ᾄ, ὡς (ob, caedo) oc-eīdo (ἀποκτείνω), oc-eīdi, oc-eīsum, oc-eīdēre — (re, quero) re-

quiō (ἀναζητῶ), re-quisivi, re-quisitum, re-quirēre, (inclaūdo) in-clūdo (ἐγκλείω), in-clusi, in-clusum, in-cludere.

Σὴμεὶωσις 1. Ἀρκετὰ ρήματα καίπερ συντιθεμένα μετὰ προθέσεως διεπηροῦν τὸ ρίζικὸν βραχὺ ἢ οὐ, ὡς τὰ ρήματα cāveo, māneo, trāho, τὸ ἄρgo ἐν συνθέσει μετὰ τῶν προθέσεων circum καὶ per καὶ τὸ cāprio ἐν συνθέσει μετὰ τῆς προθέσεως ante, ὡς prae-caveo προφυλάττουμαι, re-maneo ἀναμένω, contrāho συστέλλω, circum-ἄρgo περιάγω, per-ἄρgo ἐπιτελῶ, (ἐνῷ ex-ἴρgo ἔξαγω, ex-ēgi, ex-actum, ex-igere), ante-capio προλαμβάνω (ante-cēpi, ante-captum, ante-capere). Ἐπίσης τὰ ρήματα ēdo (§ 92), fēro (§ 96), gēro φορῶ, mēto θερίω, rēto ὄρμω, sēro συνέρω, tēgo καλύπτω, tēro τρίβω καὶ vēho κομίζω. Ἐπίσης διεπηροῦν τὴν διφθογγὸν τὰ ρήματα aequo ισῶ, caeço τυφλῶ, haereo ἔχομαι τινος, καὶ τὸ ἀπρόσωπον taedet (pertaedet me σικχάνομαι, pertaesum est).

Τὸ δὲ ῥῆμα lēgo εἰς ἄλλα μὲν σύνθετα τρέπει τὸ ἐ εἰς ἕ, εἰς ἄλλα δὲ τὸ φυλάττει, ὡς col-līgo συλλέγω, de-līgo ἐκλέγω ἀλλὰ neg-lēgo ἀμελῶ, per-lēgo διαγνώσκω.

Σὴμεὶωσις 2. Τεοπαὶ τοῦ φωνήεντος τῆς ρίζικῆς συλλαβῆς, ὅποιαι αἱ ἀνωτέρω, συμβάλνουν καὶ εἰς δυόματα, ὅταν ταῦτα λαμβάνωνται ὡς δεύτερα συνθετικά, ὡς (fācilis) dif-fīcīlis, (arma) in-ermis ἀσπλος, (aequus) inīquus ἀνισος, κλπ.

116. Τὰ σύνθετα, τῶν ὁποίων τὸ ἔτερον τούλαχιστον τῶν συνθετικῶν μερῶν εἶναι μέρος τοῦ λόγου κλιτόν, εἶναι ἡ ρήματα ἡ οὐσιαστικὴ ἢ ἐπίθετα. Ως πρὸς τὸν σχηματισμὸν τούτων ἄξια σημειώσεως εἶναι τὰ ἔξης :

117. α') **Σύνθετα ρήματα (verba composita).** 1) Ῥήματα σύνθετα μὲ α' συνθετικὸν ῥῆμα σχηματίζονται μόνον μὲ τὸ ῥῆμα facio ὡς β' συνθετικόν, τὸ ὁποῖον τέτε μένει ὑμεταβλητὸν, ὡς (adsuescēre, facio), adsuefacio ἐθίζω, adsue-feci, adsue-factum, adsue-facere, (calēre, facio) cale-facio θερμαίνω, (patēre, facio) pate-facio ἀνοίγω, κλπ. (Bl. § 114, 3 καὶ § 115, 3, α').

2) Τὸ ῥῆμα facio ὡς β' συνθετικὸν ῥημάτων ἔχόντων α' συνθετικὸν ὄνομα (οὐσιαστικὸν ἢ ἐπίθετον) μεταβάλλεται εἰς -fīco (κατὰ τὴν α' συζυγίαν), ὡς (aedes, facio) aedi-fīco οἰκοδομῶ, aedificāvi, κλπ., (amplus, facio) ampli-fīco μεγαλύνω, (testis, facio) testifīcor μαρτυρῶ (§ 80).

118. β') Σύνθετα ούσιαστικά (substantia composita). Ταῦτα σχηματίζονται :

1) ἐξ ὀνόματος καὶ ρήματος καὶ λήγουν συνήθως εἰς -a, -s, -r, ὡς (ager, θ. agr-, colo) agri-cōla γεωργός, (θ. par, cae-do) par-i-cīda πατροκτόνος, (ars, artis-facio) artifex (ἐκ τοῦ arti-fecs) τεχνίτης, (arma, gero) arm-i-ger ὥπλοφόρος.

2) ἐκ δύο ὀνομάτων ἢ ἐξ ἀριθμητικοῦ καὶ ὀνόματος καὶ λήγουν συνήθως εἰς -ium, ὡς (sol, stat-us) sol-sti-tium ἥλιοστάσιον, (tres, θ. tri-, annus) tri-enn-ium τριετία.

3) ἐκ προθέσεως καὶ ὀνόματος, τὸ διοῖον κανονικῶς μένει ἀμετάβλητον, ὡς (cum, nomen, ἀρχ. gnomen) co-gnōmen ἐπώνυμον, (de, decus) de-dēcus ἀπρέπεια, (pro, consul) pro-consul ἀνθύπατος.

119. γ') Σύνθετα ἐπίθετα (adiectiva composita). Ταῦτα σχηματίζονται :

1) ἐξ ἐπιθέτου (ἢ ἀριθμητικοῦ) καὶ ούσιαστικοῦ ἢ ἐξ ρήματος καὶ ούσιαστικοῦ, ὡς (magnus animus) magn-anīmus μεγαλόψυχος, (tres θ. tri-, lingua) tri-linguis τριγλωσσος, (misereo cors) misericors ἐλεήμων.

2) ἐκ προθέσεως ἢ ἀχωρίστου μορίου καὶ ὀνόματος α) ούσιαστικοῦ. Τοῦτο ἢ μένει ἀμετάβλητον ἢ λαμβάνει ἐπιθετικὴν κατάληξιν, ὡς (ad, finis) af-finis γειτονικός, (cum, cors) con-cors ὅμόφρων, (in-ars) in-ers ἀτεχνος, (se-cura) secūr-us ἄφροντις, (in-arma) in-erm-is ἄσπιλος.

Στέρησιν εἰς τὰ τοιαῦτα σύνθετα δηλοῦν καὶ αἱ προθέσεις a, de, ex, ὡς a-mens, de-mens ἄφρων, (ex, pars) ex-pers ἄμοιρος.

β) ἐπιθέτου. 'Ως πρῶτον συνθετικὸν τότε λαμβάνεται συνήθως τὸ στερητικὸν in-, αἱ προθέσεις per, prae εἰς δήλωσιν ἐπιτάσεως, καὶ ἡ πρόθεσις sub εἰς δήλωσιν ἔλαττώσεως, ὡς in-dīgnus ἀνάξιος, per-lēvis πάνυ εὐτελής, prae-clārus πάνυ διαυγής, sub-crūdus ὠμός πως.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

120. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΑΝΩΜΑΛΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

ab-do ἀποκρύπτω. Βλ. do.

ab-icio (πρόφ. ab-jicio) ἀπορρίπτω, (ab + iacio, § 115, 3, α').
Βλ. iacio.

ab-oleo ἀφανίζω, -olēvi, -olītum, -olēre. 'Εξ τούτου abolesco
ἀφανίζομαι, -lēvi, lescere, § 89, 2 καὶ § 110, 2, α' (βίζ. ol-,
πρβλ. ἀπόλη-λυμι).

ac-cendo ἀνάπτω, -cendi, -censum, -cendere (βίζ. cand-, βλ.
candeo, § 115, 3, α').

ac-cerso. Βλ. ar-cesso.

ac-cido προσπίπτω, -cidi, -cidere, § 89, 2 καὶ § 100, 2 (ad + ca-
do, § 115, 3, α'). Βλ. cado.

ac-cido ἐπιτέμνω, (ad + caedo, § 115, 3, β'). Βλ. caedo.

ac-eio προσκαλῶ, -eire (κατὰ τὴν δ' συζυγίαν). Βλ. cieo, § 89, 4,
Σημ. 1.

ac-eumbo κατακλίνομαι, -cubui, -cubītum, -cumbēre (ad +
cumbo, ὁ ἄχρηστον βίζ. cub-, βλ. cubo § 96, 2, α').

aceo δεξῖω, -cui, -cēre, § 89, 2. 'Εξ τούτου aceso δεξώδης γίγνομαι,
-cui, -cescere, § 110, 2, α' .

acuo δεξύνω. 'Ως τὸ tribuo.

ad-eo, § 93, Σημ.

ad-imō ἀφαιρῶ (ad + emo, § 115, 3, α').

ad-ipiseor καταπράττω, -ēptus sum, -ipisci, § 80.

ad-oleo θυμῶ, -olui, -olēre, § 89, 2. 'Εξ τούτου adolesco ἀναφλέ-
γομαι, -leścere, § 110, 2, α' .

ad-olesco καὶ ad-ulesco αὐξάνομαι, -olēvi, (-ultum), -olescere
(βίζ. ol-, ἐκ τῆς al-, βλ. alo).

ad-orior προσβάλλω, -ortus sum, -oriri, § 80 (Κατὰ τὸ audior).
Βλ. καὶ orior.

ad-sentior. Βλ. assentior, § 81, 2.

a-gnoseo ἀναγνωρίζω, -gnōvi, -gnītum, -gnoscere. Βλ. nosco.

ago, § 87, 2, α' . Βλ. καὶ § 115, 3, Σημ. 1.

aio, § 98, 2, α' .

- algeo** ὁγῷ, alsi (ἐκ τοῦ alg-si), algēre, § 89, 2. 'Εκ τούτου algesco φύχομαι, alsi, algescere, § 110, 2, α'.
- al-licio** ἐφέλκω, δελεάζω, -lēxi, -lectum, -licere (ad + lacio, § 84 καὶ § 115, 3, α').
- alo** τρέφω, αὐξάνω, alui, alītum καὶ altum, alēre. Παθ. μτχ. altus καὶ alitus.
- ambio** (ambi + eo), § 93, Σημ. .
- amb-ūro** περιφλέγω, § 114, 2, α'. Bλ. uro.
- amicio** περιβάλλω, (amicui καὶ amixi), amictum, amicīre (ἐκ τοῦ ambi + iacio, § 114, 2, α' καὶ § 115, 3, α').
- am-plector** περιβάλλω, -plexus sum, -plexum, -plecti, § 80 (ambi + plector, § 114, 2, α').
- ango** ἄγχω, angēre, § 89, 2.
- animadverto** προσέχω, κατανοῶ. Bλ. verto.
- apērio** ἀνοίγω, -rui, -rtum, -rire.
- apiseor** ἐπιτυγχάνω, aptus sum, aptum, apisci, § 80. ('Εν συνθέσει -ipiscor, -eptus sum, κλπ., § 115, 3, α').
- ap-pello** προσπελάζω, -pūli, -pulsum, -pellere. Bλ. pello. (Διαχριτέον apel-lo, āvi, ātum, āre καλῶ).
- arceo** εἵργω, ἀρκέω, arcui, arcēre. 'Εν συνθέσει -erceo, -ercui, (-ercitum), -ercēre, § 115, 3, α'.
- ar-cesso** καὶ ac-cerso προσκαλῶ -cessivi, cessītum, -cessēre, 89, 3.
- ardeo** καίομαι, arsi, (arsum), ardēre, § 90, 3. Μτχ. μέλλ. arsū-rus. 'Εκ τούτου ardesco ἀναλάμπω, arsi, ardescere, § 110, 2, α'.
- arguo** ἐλέγχω. Ως τὸ tribuo. Μτχ. μελ. arguitūrus.
- aspicio** προσβλέπω. Bλ. specio.
- assentior** ὅμολογῶ, -sensus sum, -sentīri, § 80 καὶ 81, 2.
- audeo**, § 81, 1.
- audio**, § 78.
- au-fero** ἀποκομίζω, abs-tūli, ab-lātum, au-ferre, § 96 καὶ § 102, 2.
- au-fugio** ἀποφεύγω, fūgi, -fugēre, § 84 καὶ 89, 2.
- augeo**, § 86, 1 καὶ § 89, 3.
- avere**, § 98, 3.

bibo πίνω, bibi, bibēre, (σουπῆνον potum ἦ haustum ἐκ τοῦ haurire), § 89, 3, α'.

- cado** πιπτω, § 87, 2 β' καὶ § 100, 2. Μτχ. μέλλ. cāsūrus.
- caedo** κόπτω, § 87, 2, β' καὶ § 115, 3, β'.
- caleo** θερμός εἰμι, -lui, -lēre, § 89, 2. 'Εκ τούτου calesco, § 86, 2 γ'.
- calleo** ἔχω τύλους, -llēre, § 89, 2.
- candeo** λευκός είμι, -ndui, -ndēre, § 89, 2. 'Εκ τούτου candesco λευκαίνομαι, -ndui, -ndescēre, § 110, 2, α'.
- caneo** πολιός είμι, -nui, -nēre, § 89, 2. 'Εκ τούτου canesco πολιός γίγνομαι, -nui, -nescēre, § 110, 2, α'.
- cano** φέδω, § 87, 2, β'. 'Εν συνθέσει -cīno, -cinui, (-centum), ci-nēre, ώς con-cīno, prae-cīno προλέγω, § 115, 3, α'.
- capesso** δράττομαι, ἀρπάζω, -pessīvi, -pessītum, -pessēre, § 89, 3.
- capio** λαμβάνω, § 84. 'Εν συνθέσει -cipio, -cēpi, -ceptum, -cipēre, § 115, 3, α' καὶ Σημ. 1.
- careo** οὐκ ἔχω, carui, (caritum), carēre. Μτχ. μέλλ. caritūrus.
- carpo** δρέπω, § 87, 2, γ'. 'Εν συνθέσει -cerpo, § 115, 3, α'.
- caveo** φυλάττομαι, cavi, cautum, cavēre, § 115, 3, Σημ. 1.
- cēdo** βαδίζω, cessi, cессум, cedēre.
- censeo** τιμῶμαι, νομίζω, censui, censem, censēre.
- cerno** κρίνω, § 86, 2.
- cieo** κινῶ, § 89, 4. Σημ. 1 (καὶ cio, cire, § 89, 2). Τὸ σουπῆνον καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου εἰς τὸ σύνθετον acci(e)o ἔχουν τὸ i μακρόν : accītum, accītus. Εἰς τὰ ἄλλα σύνθετα τὸ i τοῦτο διφορεῖται, ώς ex-cītus καὶ ex-cītus, con-cītus καὶ con-cītus, in-cītus.
- cingo** ζώννυμι, cīnxi, cinctum, cingēre.
- circum-do** περιβάλλω, -dēdi, -dātum, -dāre, § 89, 4, Σημ. 1 καὶ 2.
- circum-sisto** περικυκλῶ, -stēti, -sistēre. Βλ. sisto.
- circum-sto** περισταμαι, -stēti, -stare. Βλ. sto.
- clareo** φωνερός είμι, -rui, -rēre, § 89, 2. 'Εκ τούτου claresco ἀναφάτ-νομαι, -rui, rescēre, § 110, 2, α'.
- claudio** κλείω, clausi, clausum, claudēre, § 87, 2, γ'. 'Εν συνθέσει -clūdo, § 115, 3, β'.
- co-alesco** συναυξάνομαι, -alui, (-alitum), -alescēre. Παθ. μτχ. coalitus. ('Εκ τοῦ ἀχρήστου alesco, δὲ τοῦ alo).
- co-ēmo** συναγοράζω. Βλ. emo καὶ § 115, 1.

co-eo συνέρχομαι. Βλ. eo, § 93 καὶ § 115, 1.

coepi ἤρξάμην, § 98, 1 καὶ Σημ.

co-erceo περιείργω, κολάζω, -ercui, -ercitum, -ercere. Βλ. arceo.

co-gnoseo γιγνώσκω, -gnōvi, -gnōtum, -gnoscere. Βλ. nosco καὶ πρβλ.

γιγνώσκω.

cogo συνάγω, cōēgi, cōactum, cōgēre (cum + ago, co + ago, § 115, 1).

co-hibeo συνέχω, (cum + habeo, § 115, 1 καὶ 3, α').

col-lido συνθλίβω, (cum + laedo, § 115, 1 καὶ 3, β').

col-ligo συλλέγω, -lēgi, -lectum, -ligere, § 115, 3, Σημ. 1.

colo θεραπεύω, colui, cultum, colere.

comb-ūro κατακαίω. ('Εκ τοῦ co + amburo, § 115, 1). Βλ. uro.

com-ēdo, § 92 καὶ 115, 1. Βλ. edo.

com-miniscor ἐπινοῶ, -mentus sum, (-mentum), -minisci, § 80, (ρίζ. men-, πρβλ. memini, § 98, 1).

como καλλωπίζω, compsi, comptum, comere.

com-pello συνωθῶ, -pūli, -pulsum, -pellere. Βλ. pello.

com-perio καταμαχθάνω, -pēri, -pertum, -perire, § 89, 3, (ρίζ. per-, πρβλ. πεῖρα, ἐκ τοῦ περ-ja).

com-pingo συμπήγνυμι, -pēgi, -pictum, -pingere, § 89, 4 γ' καὶ § 115, 1 καὶ 3, α'. Βλ. pango.

com-pingo καταγράφω, -pinxi, -pictum, -pingere. Βλ. pingo καὶ § 115, 1.

complector περιπλέκομαι, -plexus sum, -plexum, -plecti, § 80.

com-pleo πληρῶ, -plēvi, -plētum, -plēre. Πρβλ. deleo.

con-cido συμπίπτω. Βλ. ac-cido (cado).

con-cido κατακόπτω. Βλ. ac-cido (caedo).

con-clūdo κατακλείω. Βλ. claudio.

con-cupiseo δρέγομαι, -cupīvi, -cupītum, -cupiscere. ('Εκ τοῦ cupio, § 84 καὶ § 110, 2, α').

con-cutio διασείω, -cussi, -cussum, -cutere. Βλ. quatio.

con-dolesco ἀλγῶ, -dolui, -dolescere. 'Εκ τοῦ con - doleo.

con-fiteor καθομολογῶ, -fessus sum, -fessum, -fitēri, § 80 (cum + fateor, § 115, 3, α').

con-gruo συμπίπτω, συμφωνῶ, -grui, -gruere, § 89, 2. Βλ. ruo.

con-icio (πρόφ. con-jicio) συμβάλλω (cum + iacio, § 115, 1 καὶ 3, α').

con-niveo συμμέω, -nīxi καὶ nīvi, -nivēre, § 89, 2.

con-quiro ἀναζητῶ. Bλ. quaero, § 115, 3, β'.

con-scisco κοινῇ ψηφίζομαι, -scīvi, -scītum, -sciscere. ('Εκ τοῦ scio, § 110, 2, α').

con-sisto ισταμαι, ἔγκειμαι, -stīti, -sistēre. Bλ. sisto.

con-spicio καθορῶ. Bλ. specio.

con-sto συνίσταμαι, -stīti, -stāre. Mτχ. μέλλ. constatūrus, § 110, 2. Bλ. καὶ sto.

con-sūlo βουλεύομαι, -sūlui, -sultum, -sulēre.

con-temno καταφρονῶ, -tempsi, -temptum, -temnēre.

con-ticesco ἡ con-ticisco κατασιωπῶ, ticui, -ticescere, § 89, 2. 'Εκ τοῦ taceo, § 115, 1 καὶ § 110, 2, α'.

con-tingo ἀπτομαι. Bλ. tango, 115, 1, καὶ 3, α'.

coquo μαγεύειν, coxi, coctum, coquere.

crebresco (σύνθετον per-crebresco λαμβάνω ἐπίδοσιν), -brui, -bre-scere. ('Εκ τοῦ ἐπιθ. creber, § 110, 1).

credo πιστεύω -dīdi, -ditum, -dēre. Πρβλ. do.

crepo κροτῶ, -pui, -pītum, -pāre, § 115, 3, α'.

cresco αὔξάνομαι, crēvi, (crēcum), crescere. ('Εκ τοῦ creo, § 110, 2, α').

cubo κατάκειμαι, cubui, cubītum, cubāre, § 89, 3 καὶ 4.

cupio, § 84.

curro, § 87, 2, β' καὶ § 100, 1.

debeo δέφελω. 'Ος τὸ habeo. ('Εκ τοῦ de + habeo, § 115, 3, α').

deceet, § 99, 2.

de-cīdo καταπίπτω. Bλ. ac-cido, (cado).

de-eīdo ἀποκόπτω. Bλ. caedo.

de-fendo ἀποκρούω, -fendi, -fensum, -fendēre.

de-fetiseor καταπονοῦμαι, -fessus sum, -fessum, -fetisci, § 80. Bλ. fatisco.

dēgo διάγω, (dēgi), degēre, § 89, 2. ('Εκ τοῦ de + ago πρβλ. cogo).

de-icio (πρόφ. de-jicio), καταρρίπτω. Bλ. conicio.

deleo, § 78.

de-līgo ἐκλέγω, -lēgi, -lectum, -ligēre, § 115, 3, Σημ. 1.

- de-litesco** καὶ delitisco ἀποκρύπτομαι, -litui, -litescere, § 89, 2.
Bλ. lateo, § 110, 2, α' καὶ § 115, 3, α'.
- demo** ἀφαιρῶ, dempsi, demptum, demere. ('Εκ τοῦ de + ēmo, πρβλ. como).
- de-seendo** καταβαίνω, § 115, 3, α'. Bλ. scando.
- de-sipio** μωράινω, (-sipui), -sipere, § 89, 2, (de + sapio, § 84 καὶ 115, 3, α').
- de-sisto** καθίστημι, -stīti, -sistere. Bλ. sisto.
- de-spicio** καταφρονῶ. Bλ. specio.
- de-vertor**, § 81, 2.
- dico**, § 87, 2, γ' καὶ § 84, Σημ. Σύνθετα ēdico προκηρύσσω, interdico ἀπαγορεύω.
- dif-fero** διασκεδάννυμι, dis-tūli, di-lātum, dif-ferre, § 115, 2, δ'.
- di-ligo** ἀγαπῶ, -lēxi, -lectum, -ligere (dis + lego, § 115, 2, δ' καὶ 3, γ'. Σημ. 1).
- di-lucescit** ὑποφώσκει ἡμέρα, -lūxit, -lucescere.
- di-ribeo** διαχωρίζω. 'Ως τὸ habeo. ('Εκ τοῦ dis + habeo, § 115, 2, δ' καὶ 3, α', πρβλ. καὶ § 23, 2, Σημ.).
- di-rigo** διευθύνω, -rēxi, rectum, -rigere (dis + rego, 115, 3, α').
- di-rimo** χωρίζω, -rēmi, -remptum, -rimere (dis + emo, § 115, 3, α', πρβλ. καὶ § 23, 2, Σημ.).
- disco**, § 89, 2.
- dis-pliceo** ἀπαρέσκω (dis + placebo, § 115, 3, α').
- distinguuo** διακρίνω. Bλ. stinguo.
- di-sto** διέχω, ἀπέχω, -stāre, § 89, 2. Bλ. sto.
- di-vido** διαιρῶ, -vīsi, -vīsum, -videre.
- do** δίδωμι, § 89, 4, Σημ. 1 καὶ 2 (βίζ. dov-, dā-, dā-).
- do**, -didi, dītum, dēre (βίζ. de-). Εὔχρηστον μόνον ἐν συνθέσει μετὰ μονοσυλλάβων προθέσεων, ώς ab-do ἀποκρύπτω, ad-do προσθέτω, con-do κτίζω, κλπ. Εἰς τινα τοιαῦτα σύνθετα, ώς τὸ red-do (ἀποδίδωμι), ὑπάρχει καὶ τοῦ προηγουμένου do (= δίδωμι) ἡ ἔννοια, § 89, 4, Σημ. 2.
- doceo** διδάσκω, docui, doctum, docēre.
- doleo** ἀλγῶ, dolui, (dolitum), dolere.
- domo**, § 89, 3.
- dueo** ἄγω, duxi, ductum, ducere, § 84 Σημ. καὶ § 87, 2, γ'.

edo, § 92.

edūco ἐξάγω, dūxi, κλπ. Bλ. dūco. (Διακριτέον, edūco, -āvi, -ātum, -āre, παιδεύω, ἀνατρέφω).

egeo ἐνδέομαι, egui, egēre, § 89, 2.

eicio (πρόφ. ejicio, e + iacio), § 115, 3, α'.

e-licio ἐξέλκω, ἐξάγω, § 84 καὶ § 115, 3, α'. Bλ. lacio.

e-lido ἐκθίβω (e + laedo, § 115, 3, β').

e-ligo ἐκλέγω, -lēgi, -lectum, -ligere, § 115, 3, Σημ. 1. Bλ. lego.

emineo ἐξέχω, -nui, -nēre, § 89, 2.

emo ἀγοράζω, ēmi, emptum, emēre. (Σύνθετα eo-emo, ἀλλὰ redimō ἐξαγοράζω, adimō ἀφαιρῶ, interimō ἀποκτείνω), § 115, 3 α'.

e-mungo ἀπομύττω, (-munxi, -munctum), -mungere (μίγη, mug-, § 86, 2, α' καὶ § 89, 1).

eo, § 93 καὶ § 89, 4, Σημ. 1.

ex-cello ἐξέχω, προέχω, -cellere, (παθητ. μτχ. ex-celsum), § 89, 2.

ex-clūdo ἀπολείω, § 115, 3, β'. Bλ. claudio.

ex-eudo ἐκτρίβω, (-eudi, -eūsum), -eudēre.

ex-eutio (ex + quatio, πρβλ. § 115, 3, β').

ex-erceo ἐξασκῶ. Bλ. arceo καὶ cōerceo.

ex-īgo ἀπαιτῶ, ἐκτελῶ, -ēgi, -actum, -igere (ex + ago, § 115, 3, α').

ex-īmo ἐξαίρω, ἐξάγω (ex + emo, § 115, 3, α').

ex-olesco ἐπαυξάνομαι. Εὔχρηστος μόνον ἡ μετοχὴ exolētus, ὡς ἐπίθετον (= ἀδρός, τέλειος). Πρβλ. adolesco.

ex-olesco φτίω, -lēvi, (-lētum), -lescere. Πρβλ. ad-olesco.

ex-pergiseor ἐξεγείρομαι, -perrectus sum, -perrectum, -pergisci, § 80. Bλ. pergo καὶ § 110, 2, α'.

ex-perior πεῖραν λαμβάνω, -pertus sum, -pertum, -perīri, § 80. Bλ. comperio.

ex-sisto ἐξανίσταμαι. Bλ. consisto.

ex-sto ἐξέχω, ὑπάρχω, exstāre. Μετ. μέλλ. exstātūrus.

ex-timesco ἐκφοβοῦμαι, -timui, -timescere, § 89, 2. Bλ. timeo καὶ § 110, 2, α'.

ex-uo ἀποδύω. 'Ως τὸ tribuo.

facesto πράττω, -cessivi, -cessitum, -cessere.

- facio**, § 84 καὶ Σημ. Πεθητικόν του τὸ fio, § 97. Ἐν συνθέσει : -ficio, -fēci, -fectum, -ficere, § 115, 3, α' καὶ § 117.
- fallo** σφάλλω, sefelli, fallere, § 87, 2, β'. ('Ex τοῦ falno, § 86, 2).
- Σουπῆνον deceptum ἐκ τοῦ decipere.
- farcio** σάττω, farsi, fartum, farcīre, § 89, 3. Ἐν συνθέσει -farcio, -fersi, -fertum, fercīre, § 115, 3, α'.
- fateor** ὄμολογῶ, (fassus sum), fatēri, § 80. Ἐν συνθέσει -fiteor, § 115, 3, α'.
- fatisco** σχίζομαι, καταπονοῦμαι, fatiscere, § 89, 2 καὶ fatiscor, fatisci, § 80.
- faveo** εὐνοῶ, favi, fautum, favēre.
- ferio**, § 89, 2.
- fero**, § 96, § 84, Σημ. καὶ § 115, 3, Σημ. 1.
- ferveo** ζέω, ferbui, fervēre, (καὶ ποιητ. fervo, servi, fervēre).
- Πρβλ. § 89, 3.
- fido**, § 81, 1.
- figo** πηγνύω, fīxi, fīxum, figēre.
- findo** σχίζω, χωρίζω, fīdi, fissum, findēre, (ὁ. fid-, § 86, 2, α').
- fingo** πλάττω, finxi, fictum, fingēre, (ὁ. fig-, § 86, 2, α').
- fio**, § 97. Βλ. καὶ facio.
- flecto** κάμπτω, flexi, flexum, flectēre (ὁ. flec-, § 86, 2, β').
- flleo** κλαίω, flēvi, flētum, flēre, Πρβλ. deleo.
- fligo** κτυπῶ, flixi, flictum, fligēre, (ὁ. flig-, § 87, 2, γ'). Συνήθως σύνθετον : affligo καταβάλλω, confligo συγκρούομαι.
- floreo** ἀνθῶ, -rui, -rēre, § 89, 2. 'Ex τούτου floresco (ἔξανθῶ), -scere, § 110, 2, α'.
- fluo** φέω, fluxi, fluxum, fluēre, (ὁ. flu- καὶ flug-).
- fodio**, § 84 καὶ § 87, 2, α'.
- for**, § 98, 2, δ'.
- fōre**, § 98, 3, Σημ..
- foveo** θάλπω, fōvi, fōtum, fovēre.
- frango** κατάγνυμι, frēgi, fractum, frangēre, (ὁ. frag-, § 86, 2, α', § 87, 2, α' καὶ § 115, 3, α').
- fremo** γογγύζω, fremui, (fremūtum), fremēre (§ 89, 3)
- frendo** συντρίβω, βρύχω, fresum (καὶ frēssum), frendēre.
- frico** φήχω, τρίβω, fricui, frictum καὶ fricātum, fricāre, § 89, 3.

frigeo ψυχρός είμι, frigere, § 89, 2. 'Εκ τούτου frigesco, -scere, § 110, 2, α'.

fruor καρποῦμαι, frui. Μτχ. μέλλ. fruiturus. Οἱ ἐλλείποντες χρόνοι ἀναπληροῦνται ἐκ τοῦ φ. utor ἢ τῆς φράσεως fructum capere, § 80 (φ. fru- καὶ frug-).

fūgio, § 84, § 87, 2, α' καὶ § 89, 4, Σημ. 1. Μτχ. μέλλ. fūgiturus.

fuleio ἔρειδω, fulsi, fultum, fulcīre, § 89, 3.

fulgeo ἀστράπτω, fulsi, fulgēre, § 89, 2. 'Εκ τούτου fulgesco ἀναλάμπω, -scere, § 110, 2, α'.

fundo, § 86, 2, α'.

fungor ἐπιτελῶ, functus sum, functum, fungi, § 80.

furo, § 89, 2.

gaudeo, § 81, 1.

gemo στενάζω, -muī, (-mītum), -mēre.

gero φέρω, gessi, gestum, gerēre, (φ. ges-, πρβλ. § 23, 2, Σημ.).

gestio γαυριῶ, ἀφίεμαι, gestīre, § 89, 2.

gigno, § 86, 3.

gradior βαδίζω, § 80 καὶ 84. Τὸ σουπῆνον gressum ἀντὶ grassum, κατὰ τὰ σύνθετα. Βλ. § 115, 3, α'.

habeo ἔχω, -bui, -bitum, -bēre, § 87, 1, § 88, 2 καὶ 89, 4, Σημ.
'Εν συνθέσει -hibeo, ὡς adhibeo προσφέρω, prohibeo κωλύω,
§ 115, 3, α'.

haereo ἔχομαι τινος, haesi, (haesum), haerēre, § 89, 3. Μτχ. μέλλ.
haesurus.

haurio ἀντλῶ, hausi, haustum, haurire, § 89, 3, (φ. haus-, πρβλ.
§ 23, 2, Σημ.).

hisco χάσκω, hiscere, § 89, 2. 'Εκ τοῦ hio, § 110, 2, α'.

horreo φρίττω, § 89, 2. 'Εκ τούτου horresco, horrui, horrescere,
§ 110, 2, α'.

(icio ἢ) **ieo** πλήττω, icti, (ictum), icēre. Μτχ. μέλλ. ieturus. Παθητ. μτχ. ietus.

- i-gnosco** συγγιγνώσκω, -gnōvi, -gnōtum, gnoscere. Πρβλ. co-gnoscō.
- il-licio** δελεάζω, -lexi, -lectum, -licere, (in + lacio, § 84 καὶ § 115, 3, α').
- im-buo** ἐμβάπτω. Ως τὸ tribuo.
- im-mīneo** ἐπίκειμαι, im-minēre, § 89, 2.
- im-pingo** (in + pango). Bλ. com-pingo.
- im-plīco**, § 89, 4, α'.
- in-cendo** ἀνάπτω. Πρβλ. ac-cendo.
- in-cido** ἐμπίπτω. Πρβλ. ac-cido. Bλ. cado.
- in-cido** ἐντέμνω. Πρβλ. ac-cido. Bλ. caedo.
- in-clūdo** ἐγκλείω. Bλ. con-clūdo καὶ claudio.
- in-cumbo** κατακλίνομαι, -cubui, -cubitum, -cumbere. Bλ. ac-cumbo.
- in-cutio** ἐνσείω. Bλ. con-cutio καὶ quatio.
- in-dico** κηρύττω, -dīxi, κλπ. Bλ. dīco. (Διακριτέον indīco, -āvi, -ātum, -āre δηλῶ).
- in-digeo** ἐνδέουμαι, -gui, -gēre, § 89, 2. Bλ. egeo.
- in-dulgeo** χαρίζομαι, -lsi, -lgēre, § 89, 3.
- in-duo** ἐνδύω. Bλ. ex-uō.
- in-fringo** κατάγνυμαι. Bλ. frango, § 115, 3, α'.
- in-gemisco** ἐπιστένω, -mui, -misciēre, § 89, 2. Bλ. gemo.
- in-gruo** ἐνσκήπτω. Bλ. con-gruo.
- in-icio** (πρόφ. in-jicio) ἐμβάλλω. Bλ. conicio.
- inquam**, § 98, 2, β'.
- in-seulpo** ἐγγλύφω. Bλ. scalpo.
- in-sto** ἐπίκειμαι, -stīti, -stāre. Mτχ. μέλλ. instāturus.
- intel-lēgo** κατανοῶ, -lexi, -lectum, -legēre, § 115, 3, Σημ. 1.
- in-tueor** προσβλέπω, -tuēri. Πρκμ. aspēxi, ἐκ τοῦ aspicio.
- irascor** ὀργίζομαι, irasci, § 80. Πρκμ. suscensui, ἐκ τοῦ suscenseo.
- jaceo** κεῖμαι, jacui, (jacitum), jacēre. Mτχ. μέλλ. jacitus.
- jacio**, § 84. 'Εν συνθέσει, -jicio (ḡ -jicio), -jēci, -iectum, -jicēre, ὥς abicio (πρόφ. abjicio), con-icio (πρόφ. conjicio) κλπ., § 115, 3, α'.
- jubeo** κελεύω, jussi, jussum, jubēre.

jungo, §.89, 4.
juvo, § 86, 4.

- labor** ὀλισθαίνω, lapsus sum, lapsum, labi, § 80.
lacesto ἐρεθίζω, -ssīvi, -ssītum, -ssēre, § 89, 3.
lacio, § 84. 'Εν συνθέσει -licio, § 115, 3, α'. Bλ. al-licio, e-licio
 καὶ il-licio.
laedo λυμαίνομαι, laesi, laesum, laedēre, § 87, 2, γ'. 'Εν συνθέσει
 -lido, § 115, 3, β' .
lambo λείχω, -bi, -bitum, -bēre.
langueo ἀτονῶ, -guēre, § 89, 2. 'Εκ τούτου languesco ἀτονος γίγνο-
 μαι,- gui, -guescēre, § 110, 2, α'.
lateo λανθάνω, -ui, -tēre, § 89, 2.
lavo λούω, πλύνω, lāvi, lautum καὶ lavātum, lavāre καὶ lavēre. Πρβλ.
 § 86, 4. Μέσον lavor, lautus sum, lavāri.
lego, § 78, § 89, § 87, 2, § 88 καὶ § 115, 3, Σημ. 4.
libet, § 99, 2.
liceo πωλοῦμαι ἐν δημοπρασίᾳ, -cui, -cītum, -cēre, § 89, 2.
liceor ἀγοράζω ἐν δημοπρασίᾳ, -cītus sum, -cēri, § 80.
licet, § 99, 2. Μτχ. μέλλ. liciturus.
lingo λείχω, -nxi, -ngēre.
līno, § 89, 4 καὶ Σημ. 4.
linguo, § 87, 2, α'.
liveo πελιδνός εἰμι, livēre, § 89, 2. 'Εκ τούτου livesco πελιδνοῦμαι,
 - scēre, § 110, α'.
loquor, § 80.
luceo φέγγω, luxi, lucēre, § 89, 2. 'Εκ τούτου lucesco ἐπιλάμπω,
 -scēre, § 110, 2, α'.
ludo, § 87, 2, γ'.
lugeo πενθῶ, luxi, lugēre, § 89, 3.
luo ἀποτίνω, lui, luēre. Μτχ. μέλλ. luturus.
luo λούω, luēre. (Πρβλ. lavo, lavēre). Εὕχρηστον εἰς τὰ σύνθετα
 ab-luo ἀποκλύζω, καθαίρω, (-lui, lūtum, -luēre), diluo δια-
 βρέχω, κλπ.

- madeo ὑγρός εἰμι, -dui, -dēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου madesco βρέχομαι,
 -dui, -descere, § 110, 2, α'.
- maereo εῖμαι τεθλιμμένος, -rēre, § 89, 2.
- malo, § 95.
- mando μασῶμαι, -ndi, -nsum, -ndēre.
- maneo μένω, -nsi, (-nsum), -nēre, § 89, 3. Μτχ. μέλλ. mansurus.
- mansuesco τιθασεύομαι. Βλ. suesco.
- marceo μεμάραμμαι, -cēre, § 89, 2.
- medeor λύμαι, -dēri, § 80 καὶ 89, 2. Πρχμ. sanāvi, ἐκ τοῦ sanare.
- memini, § 98, 1.
- mereo ἄξιός τινός είμι, -rui, -ritum, -rēre καὶ mereor, -ritus sum,
 -rēri, § 80.
- mergo βυθίζω, -rsi, -rsum, -rgēre.
- metior μετρῶ, mensus sum, mensum, metiri, § 80 καὶ § 89, 3.
- meto θερίζω (messum), metere, § 89, 2.
- metuo φοβοῦμαι, -tui, -tuere.
- mico, § 89, 2. Σύνθετον e-mico ἐκπηδῶ. Μτχ. μέλλ. emicaturus.
- mingo οὐρῶ, minxi, minctum καὶ mictum, mingere (φ. mig-, § 89,
 1. πρβλ. ὁ - μιχ - εῖν).
- minuo ἐλαττῶ. 'Ως τὸ tribuo.
- mis CEO μείγνυμι, miscui, mixtum καὶ mistum, miscere (φ. mig-,
 Ἐλλ. μείγ-νυμι καὶ μίσγω).
- misereor οἰκτίρω, -ritus sum, -rēri, § 80 καὶ ἀπροσώπως miseret
 (me) οἴκτος ἔχει (με), miseritum est, miserere, § 100, 2.
- mitto πέμπω, misi, missum, mittere, § 115, 2, β'.
- molo μύλλω, ἀλγθω, -lui, -litum, -lēre.
- moneo παραινῶ, -nui, -nitum, -nēre, § 87, 1 καὶ § 88, 2.
- mordeo δάκνω, momordi, morsum, mordere, § 87, 2, β'.
- morior, § 84 καὶ § 86, 1. Μτχ. μέλλ. moriturus.
- moveo κινῶ, mōvi, motum, movere.
- mulseo ψήγω, θέλγω, -lsi, -lsum, -lcēre.
- mulgeo ἀμέλγω, -lsi, lctum, -lgēre (φίλ. mulg-, πρβλ. ἀ-μέλ-γω).

—

nanciscor ἐπιτυγχάνω, nanctus ἦ nactus sum, nactum, nancisci, § 80.
 naseor γεννῶμαι, nātus sum, natum, nasci, § 80 (φ. gna -, ὅθεν

a-gnascor ἐκ τοῦ ad-gnascor, cognātus, κλπ. Πρβλ. κασί-γνη-τος).

neco, § 86, 1, α' καὶ § 89, 4. Σύνθετον e-nēco κατακτείνω, enecū καὶ enecāvi, enectum, enecare.

necto συνδέω, nexi καὶ nexui, nexus, nectere.

neg-lēgo καὶ neg-ligo ἀμελῶ, -lexi, -lectum, -legere, § 115, 3, Σημ. 1.

neo νήθω, nēvi, nētum, nēre. Πρβλ. deleo (ἀλλὰ ὄριστ. ἐνεστῶτος γ' πληθ. neunt, ποιητικῶς κατὰ τὴν γ' συζυγίαν).

nequeo, § 94.

ningit καὶ ninguit νίφει, ninxit, ningere, § 99, 1. Πρβλ. § 24.

niteo λάμπω, στίλβω, -tui, -tēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου nitesco στίλ-πνὸς γίγνομαι, -tescere, § 110, 2, α'.

nitor ἐρείδομαι, nīxus ἢ nīsus sum, nixum ἢ nisum, niti, § 80.

noceo βλάπτω, -cui, (-cītum), -cēre.

nolo, § 95.

nosco γιγνώσκω, novi, notum, noscere (φ. gno — , ὅθεν a-gnosco, co-gnosco, κλπ., ὃν τὸ σουπῆνον -gnītum. Πρβλ. γι-γνώ-σκω καὶ nascor).

nubo ὑπανδρεύομαι, nupsi, nuptum, nubēre, § 87, 2 γ', (φ. nub-, πρβλ. νύ-μ-φη).

nuo νεύω. Εὔχρηστον μόνον ἐν συνθέσει, ὡς ab-nuo ἀνανεύω, ad-nuo ἐπινεύω, -nūi, -nuēre.

ob-do ἐπιτίθημι. Βλ. do.

ob-dormisco καταδρόθάνω, -mīvi, -mīscere, § 89, 2 καὶ 110, 2, α'.

ob-icio (πρόφ. ob-jicio) προβάλλω. Βλ. ab-icio.

ob-liviscor ἐπιλανθάνομαι, -lītus sum, -lītum, livisci, § 80.

ob-oedio ὑπακούω, (ob + audio).

ob-sideo πολιορκῶ. Βλ. sedeo.

ob-soleesco παλαιοῦμαι, -levi, (-lētum), -lescere. Βλ. exolesco.

ob-sto ἀνθίσταμαι, -stīti, -stāre. Μτχ. μέλλ. obstātūrus.

oe-cīdo καταδύομαι, -cīdi, (-cāsum), -cidere. Βλ. cado.

oe-cīdo φονεύω, -cīdi, -cīsum, -cīdēre. Βλ. caedo.

oe-cīlo ἀποκρύπτω, -cīlui, -cultum, -culēre.

odi, § 98, 1.

- of-fendo** προσκρούω. Bλ. de-fendo.
- oleo** ὅζω, -lui, -lēre, § 89, 2.
- operio** καλύπτω, -perui, -pertum, -perīre. Bλ. aperio.
- oportet**, § 99, 2.
- opperior** ἀναμένω, -perītus ἢ pertus sum, -pertum, -periri, § 80
- ordior** ἀρχομαι, orsus sum, orsum, ordiri, § 80.
- orior** ἀνατέλλω, ortus sum, ortum, (μετχ. μελλ. oritūrus), oriri, § 80 (ὁ. or-, ὅρ-νυμι). Εἰς τὴν ὁριστικὴν τοῦ ἐνεστῶτος, τὴν ὑποτακτικὴν τοῦ παρατατικοῦ καὶ εἰς τὴν προστακτικὴν κανονικῶς σχηματίζεται κατὰ τὴν γ' σύζυγίαν : orēris, oritur, orīmur, orimini — orērer, orērentur, κλπ.
- os - tendo** δείκνυμι. "Ανευ ὑπτίου. Bλ. tendo καὶ § 87, 2, β'. Σημ. καὶ § 115, 2, β', Σημ.
- paciscor** συντίθεμαι, pactus sum, pactum, pacisci, § 80.
- paenitet** (me) μεταμέλει μοι, -tuit, -tēre, § 99, 2.
- palleo** ὡχρός είμι, -llui, -llēre, § 89, 2. 'Εκ τούτου pallesco ὡχριῶ, -llui, -llescere, § 110, 2, α'.
- pando** πετάννυμι, ἀπλώνω, pandi, passum (ἢ pansum), pandere.
- pango**, § 89, 4, γ' καὶ § 115, 3, α'.
- pareo** φείδομαι, pepercι ἢ parsi, parcere, § 87, 2, β'. Σουπῖνον temperatum ἐκ τοῦ temperare.
- pareo** φαίνομαι, ὑπακούω, -rui, -rēre. Σύνθετον ap-pāreo (ἐπιφαίνομαι). Μτχ. μέλλ. (ap)pariturus.
- pario**, § 84 καὶ § 87, 2, β'. Μετοχὴ τοῦ μέλλοντος paritūrus.
- pāsco**, § 86, 2, γ'.
- pateo** ἀναπέπταμαι, -tui, -tēre, § 89, 2.
- patior**, § 84.
- paveo**, ἐπτόνμοι, pavēre, § 89, 2. 'Εκ τούτου pavesco πτοοῦμαι, pavescere, § 110, 2, α'.
- peeto** κτενίζω, pexum, pectere.
- pellicio** ἐφέλκομαι, -lēxi, -lēctum, -licere. Bλ. lacio.
- pello** ὀθῶ, pepūli, pulsum, pellere, § 87, 2, β'.
- pendeo** κρέμαμαι, pependi, pendere, § 89, 2, καὶ 3 καὶ § 87, 2, β'.
- pendo** ζυγίζω, pependi, pensum, pendere, § 87, 2, β'.
- per-cello** καταράσσω, καταβάλλω, -cūli, -culsum, -cellere.

per-cutio πετάσσω. Bλ. quatio.

per-do ἀπόλλυμι, -dīdi, -dītum, -dēre. Bλ. do.

pergo χωρῶ, διευθύνομαι πρός, per-rēxi, per-rectum, pergēre (per + rego).

peto φέρομαι πρός, ζητῶ, -tīvi, -tītum, -tēre, § 83, Σημ., § 89, 3 καὶ § 115, 3, Σημ. 1.

piget (me) λυπεῖ (με), (pigūit), pigēre, § 99, 2.

pingo, § 89, 1, β'.

pinso, § 89, 4, γ'.

placeo ἀρέσκω, placui καὶ placitus sum, placitum, placēre. (‘Ως τὸ habeo). Σύνθετα: com-placeo, per-placero ἀλλὰ dis-plīceo.

plango πλάγτω, -nxi, -netum, -ngēre, (έ plag-, § 89, 1).

plundo κροτῶ, plausi, plausum, plaudēre.

plecto, § 86, 2, β'.

plīeo πτύσσω, (plicui), plicātum, plicāre, § 89, 3. Εὔχρηστον σύνθετον: ap-plīeo, explicō, applicāvi καὶ applicui — explicāvi καὶ explicui, κλπ.

pluit ὕει, pluit καὶ (ἀρχαῖκῶς) pluvit, pluēre, § 99, 1.

polleo ἵσχω, pollēre, § 89, 2.

polliceor ὑπισχνοῦμαι, pollicitus sum, pollicitum, pollicēri, § 80.

polluceo ἀποθύω, -lūxi, -luctum, -lucēre, § 89, 3.

polluo μιαίνω. ‘Ως τὸ tribuo.

pōno ἀποτίθημι, (posīv) καὶ posui, posītum, ponēre (po + sino).

porrocio προσφέρω εἰς τὸν βωμόν, (-reci καὶ) -rēxi, -rectum, -ricēre, (por + jicio, ἥτοι jacio, § 115, 3, α').

por-rīgo καὶ (κατὰ συγκοπὴν) porgo προτείνω, -rēxi, -rectum, -rigēre, (por + rego, § 115, 3, α').

por-tendo προλέγω. Bλ. tendo καὶ § 87, 2, Σημ.

poseco, § 89, 2, α' καὶ § 87, 2, β'. Σουπῆνον postulātum ἐκ τοῦ postulare.

pos-sīdeo κέκτημαι, -sēdi, -sessum, -sidēre. Bλ. sedeo καὶ § 115, 3, α'.

pos-sido κτῶμαι, καταλαμβάνω, -sēdi, -sessum, -sīdēre. Bλ. sido.

possum, § 91.

potior κύριος γίγνομαι, -tītus sum, -tītum, -tīri, § 80.

poto πίνω, potāvi, potum, potāre, § 81, 2, Σημ.

praebeo παρέχω. 'Ως τὸ habeo (prae + habeo), § 115, 3, α'.
prae-dico προλέγω, -dixi, κλπ. Βλ. dīco. (Διακριτέον praedīco,
 -cāvi -cātum, -cāre διακηρύττω).

prae-sto προέχω, -stīti, -stāre. Μτχ. μέλλ. praestātūrus. Βλ. sto.
prandeo ἀριστῶ, prandi, pransum, prandēre, § 81, 2, Σημ. καὶ
 § 89, 3.

prehendo ἡ prendo δράττομαι, -hendi, -hensum, -hendere.
prēmo πιέζω, pressi, pressum, premere. 'Εν συνθέσει -prīmo, -pressi,
 κλπ., § 115, 3, α'.

pro-do προφέρω, προδίδω. Βλ. do.

proficiscor ἀπέρχομαι, -fектus sum, -ficisci, § 80.

prō-fligo καταβάλλω, -gāvi, -gātum, -gāre. Βλ. καὶ fligo.

promo ἐκφέρω, prompsi, promptum, promere, (pro + ēmo).

pudet, § 99, 2. Μτχ. μέλλ. puditurum.

pungo, § 89, 1, β'. Τὰ σύνθετα ἔχουν ἐν τῷ παρακειμένῳ -punxi,
 π.χ. interpungo, interpunxi, κλπ.

quaero ζητῶ, § 89, 4, Σημ. 1. 'Εν συνθέσει -quīro, § 115, 3, β'.

quaeso, § 98, 2, γ'.

quatio, § 84. 'Εν συνθέσει -cutio, -cussi, -cussum, -cutere, ὡς
 concutio διαταράττω, κλπ.

queo, § 94.

queror μέμφομαι, questus sum, queri (ὃ ques-, πρβλ. § 23, 2, Σημ.).

quiesco ἡσυχάζω, quievi, (quietum), quiescere.

rado ξέω, rāsi, rasum, radere, § 87, 2, γ'.

rapio, § 84 καὶ § 86, 1, γ'. 'Εν συνθέσει -riπio, § 115, 3, α'.

red-do. Βλ. do.

re-fello ἀνασκευάζω, -felli, -fellere. Σουπῖνον refutātum, ἐκ τοῦ
 refutāre.

rēfert (meā) = ἐνδιαφέρει (μοι), rētulit, rēferre. Βλ. § 132, Σημ. β'.

rego εὐθύνω, rēxi, rectum, regere. 'Εν συνθέσει -rīgo, -rēxi, κλπ.

§ 115, 3, α'.

re-minisceor ἀναμιμνήσκομαι, -sci, § 80 καὶ § 89, 1. Οἱ ἐλλείπον-
 τες τύποι ἀναπληροῦνται ἐκ τοῦ recordāri.

reor λογίζομαι, rātus sum, rēri, § 80.

re-pello ἀπωθῶ, reppūli, repulsum, repellere. Bλ. pello.

reperio ἀνευρίσκω, repp̄ri, repertum, reperire. Πρβλ. comperio.

rēpo ἔρπω, -psi (-ptum), -pēre, § 87, 2, γ'.

re-posco ἀπαιτῶ, -poscere. Bλ. posco καὶ § 89, 2.

resipisco ἀναφρονῶ, -sipui, -sipiscere. 'Εκ τοῦ sapio πρβλ. § 110, 2, α' καὶ § 115, 3, α'.

re-spondeo ἀποκρίνομαι, -spondi, -sponsum, -spondēre. Bλ. spondeo.

resto ὑπολείπομαι, - stīti, - stāre. Bλ. sto.

re-ticesco ἀποτιωπῶ, -ticui, -ticescere, § 89, 2. 'Εκ τοῦ taceo, § 110, 2, α' καὶ § 115, 3, α'.

re-vector, § 81, 2.

re-vivisco ἀναζῶ, -vixi, -viviscere. 'Εκ τοῦ vivo, § 110, 2, α'.

rideo, § 89, 3 καὶ § 115, 2, β'.

rigeo, ῥιγῶ, -gūi, -gēre.

rōdo τρώγω, rōsi, rōsum, rodere, § 87, 2 γ'.

rudo, § 89, 3.

rumpo ῥήγνυμι, rūpi, ruptum, rumpere.

ruo καταρρίπτω, καταφέρομαι, ἀνασκαλεύω, § 89, 4, Σημ. 4 (μετοχ. μέλλ. ruitūrus). Bλ. καὶ con - gruo, in - gruo.

saepio (ἡττον ὅρθῶς sepio) περιφράττω, saepsi, saeptum, saepire, § 89, 3.

salio ἀλλομαι, salui, (saltum), salire. 'Εν συνθέσει -silio, -silui, (-sultum), -silire, § 115, 3, α'.

salvēre, § 89, 3.

sancio κυρῶ, sanxi, sanctum, sancire, § 89, 3.

sapio, § 84 καὶ § 89, 2. 'Εν συνθέσει -sipio, (sipui), -sipēre, § 89, 2 καὶ § 115, 3, α'. Bλ. καὶ resipisco.

sarcio ἐπισκευάζω, sarsi, sartum, sarcire, § 89, 3.

scalpo σκαλίζω, γλύφω, -psi-, -ptum, -pēre, § 87, 2, γ'.

seando, § 88, 1, β'. 'Εν συνθέσει -scendo, ὃς descendō καταβά- νω, κλπ., § 115, 3, α'.

scindo σχίζω, scidi, scissum, scindēre, (ῥιζ. seid-, § 86, 2, α').

- scio** οἶδα, (*scīvi καὶ scii, scītum*), scire. Ἐκ τούτου *scīsco πονθάνομαι*, *scīvi, scītum, scīscēre*, § 110, 2, α'.
- scribo** γράφω, *scripsi, scriptum, scribēre*, § 87, 2, γ'.
- sculpo** γλύφω. Ὡς τὸ scalpo.
- seco**, § 89, 3. *Mτχ. μέλλ. secatūrus*.
- sēdeo** κάθημαι, *sēdi, sēssum, sedēre*, § 89, 2. Ἐν συνθέσει -sideo, -sēdi, -sēssum, -sidēre: ἀλλὰ circum-sedeo, super-sedeo, § 115, 3, α' καὶ Σημ. 2.
- senesco**, § 86, 2, γ'.
- sentio** αἰσθάνομαι, *sensi, sensum, sentire*, § 89, 3.
- sepelio** θάπτω, -pelīvi, -pultum, -pelire.
- sequor** ἔπομαι, *secūtus sum, secūtum, sequi*, § 80.
- sero**, § 89, 4, Σημ. 1. Ἐν τοῖς συνθέτοις τὸ σουπῖνον -sītum, § 115, 3, α'.
- sero** εἴρω, (*serui*), *sertum, serēre*.
- serpo** ἔρπω, -psi, -pēre, § 89, 2 καὶ 87, 2 γ'.
- sido** καθίζω, *sēdi, sessum, sīdēre*.
- sileo** σιωπῶ, *silui, silēre*, § 89, 2.
- sino**, § 89, 4, Σημ. 1.
- sisto** ζτηλμι, *stīti* (ἢ stēti), *stātum, sistēre* (*si-sto*, § 86, 3).
- Τὰ σύνθετα absisto, desisto, κλπ. ἀνεύ ὑπτίου.
- soleo**, § 81, 1.
- solvō** λύω, *solvi, solūtum, solvēre*.
- sono** ἡχῶ, -nui, -nāre, § 89, 3. *Mτχ. μέλλ. sonaturus*.
- sorbeo** βοφῶ, -bui, -bēre, § 89, 2.
- sordeo** δυπῶ, -dui, -dēre, § 89, 2.
- spargo** πάσσω, *διασκορπίζω, -rsi, -rsum, -rgēre*. Ἐν συνθέσει -spergo, § 115, 3, α'.
- specio**, § 84. *Εὕχρηστον ἐν συνθέσει -spicio, -spēxi, -spectum, -spicēre*, § 115, 3, α'.
- sperno** καταφρονῶ, *sprēvi, sprētum, spernēre*.
- splendeo** λάμπω, -dūi, -dēre.
- spondeo** ἐγγυῶμαι, *sponodi, spondēre*, § 87, 2, β' καὶ § 89, 3.
- spuo** πτύω. Ὡς τὸ tribuo.
- squaleo** κύκμῶ, -lēre, § 89, 1.

statuo ιδρύω. 'Ως τὸ tribuo. 'Εν συνθέσει -stituo, § 115, 3, α'.

sterno στορέννυμι, strāvi, strātum, sternēre.

sternuo πτάρνυμαι, -nui, -nuēre, § 89, 2.

stinguo. Συνήθως σύνθετον ex-stinguo σφέννυμι, -stinxī, -stinetum, -stinguēre. Τὰ σύνθετα di-stinguo διαστέλλω, in-stinguo κεντρίζω, inter-stinguo διαστίζω, προέρχονται ἐξ ἑτέρου stinguo = κεντῶ.

sto ίσταμαι, stēti, (stātum, ἀλλὰ stāturus), stāre, § 100, 2.

strepo, § 89, 3.

strideo τρίζω, -di, -dēre καὶ strido, -dēre, § 99, 2 καὶ 3.

stringo σφίγγω, strinxī, strictum, stringēre.

struo σωρεύω, strūxi, structum, struēre.

studeo σπουδάζω -dui, -dēre, § 89, 2.

stupoeo ἔκθαμβός εἰμι, -pui, -pēre, § 89, 2.

suādeo πείθω, suāsi, suāsum, suadēre, § 89, 3.

suēsco ἐθίζομαι, suēvi, suētum, suescēre.

sugo μυζῶ, sūxi, suctum, sugēre.

sum, § 77 καὶ 100, 2.

sūmo λαμβάνω, sumpsi, sumptum, sumēre. ('Εx τοῦ subs + ēmo).

suo φάπτω. 'Ως τὸ tribuo.

surgo ὁρθῶ, ἐγείρομαι, surrēxi, surrectum, surgēre. ('Εx τοῦ sub + rego). Καὶ subrīgo.

tabeo τήκομαι, -bēre, § 89, 2.

taceo σιωπῶ, tacui, tacēre. Μτχ. μέλλ. tacitūrus. 'Η παθητ. μετοχὴ tacitus, ἐπίθετον = σιωπηλός, § 81, 2, Σημ. 'Εν συνθέσει -ticeo, -ticui, -ticere, § 89, 2 καὶ § 115, 3, α'. Βλ. καὶ con-ticesco.

taebet (me) σικχάνομαι, taeduit ḥ (per)taesumest, taedēre, § 99, 2 καὶ § 115, 3, Σημ. 1.

tango, § 86, 2, α'. 'Εν συνθέσει tingo, ḥ at-tingo ἐφάπτομαι, -tīgi, -tactum, -tingēre, § 115, 3, α'.

tēgo στέγω, texi, tectum, tegēre.

temno καταφρονῶ, tempsi, temptum, temnēre.

tendo, § 87, 2, β' καὶ Σημ. Σύνθετον at-tendo προσέχω, -tendi, -tentum, -tendēre.

teneo κρατῶ, tenui, (tentum), tenēre. 'Εν συνθέσει -tīneo, -tinui,

- tentum, -tinēre, § 115, 2, β' καὶ 3, α'. Τοῦ συνθέτου sustineo
ὑπομένω σουπῖνον sustentātum, ἐκ τοῦ sustentare.
- tepeo** γλιχρός είμι, -pēre, § 89, 2. Ἐκ τοῦ tepesco γλιχίνομαι,
- pui, -pescere, § 110, 2, α'.
- tergeo** καὶ σπανίως tergo σμήχω, tersi, tersum, tergēre (καὶ ter-
gēre). Πρβλ. § 89, 3.
- tēro** τρίβω, trīvi, trītum, terēre.
- terreo** φοβῶ. Ως τὸ habeo.
- texo** ὑφαίνω, -xui, -xtum, -xēre.
- timeo** φοβοῦμαι, -mui, -mēre, § 89, 2.
- tingo** ἡ tinguo βρέχω, βάπτω, (πρβλ. τέγγω), -nxi, -nctum, -ngēre.
- tollo** αἴρω, (sus-tūli, sub-latum), tollēre. Πρβλ. fero, § 115, 2, β'.
- tondeo** κείρω, totondi, tonsum, tondēre, § 87, 2, β' καὶ § 89, 3.
- tono** βροντῶ, -nui, (nītum), -nāre, § 89, 3.
- torpeo** ναρκῶ, -pēre, § 86, 2. Ἐκ τούτου torpesco (ναρκοῦμαι),
- pui, -pescere, § 110, 2, α'.
- torqueo** στρέφω, torsi, tortum, torquēre, § 89, 3.
- torreo** ξηραίνω, torrui, tostum, torrēre.
- trado** προδίδω, -didi, -ditum, -dēre. Bλ. do.
- trāho** ἔλκω, traxi, tractum, trahēre.
- tremo** τρέμω, -mui, -mēre, § 89, 2.
- tribuo** ἀπονέμω, tribui, tribūtum, tribuēre, § 74, 3, γ' καὶ § 89,
4, Σημ. 1.
- trūdo** ὀθῶ, trūsi, trūsum, trudēre, § 87, 2, γ'.
- tueor** τηρῶ, tuēri, § 80. Πρβλ. tutātus sum.
- tumeo** οἰδῶ, (-mui), -mēre, § 89, 2. Ἐκ τούτου tumesco (ὄγκοῦ-
μαι), -mui, -mescere, § 110, 2, α'.
- tundo** κρούω, tutūdi, tūsum, tundēre, § 87, 2, β'.
- turgeo** οἰδῶ, -rgēre, § 89, 2.
- uleiscor** τιμωροῦμαι τινα, ultus sum, ultum, uleisci, § 80.
- unguo** ἡ ungo ἀλείφω, unxi, unctum, unguēre, § 87, 2, γ'.
- urgeo** ἡ urgeo ὀθῶ, -ursi, -gēre, § 89, 2.
- uro** καίω, ussi, ustum, urēre (ῥίζ. us-, ἐκ τῆς eus- ~~τ~~Ελλ. εῦω·
πρβλ. § 23, 2, Σημ.)
- utor** γρῦμαι; usus sum, usum, uti, § 80.

vado βαίνω (vāsi, vāsum), vadēre, § 87, 2, γ'.

valeo ὑγιαίνω, valui, valēre. Μτχ. μέλλ. valiturus.

věho ὅχθ, vexi, vectum, vehēre.

vello τίλλω, ἀνασπῶ, velli, vulsum, vellēre, § 88, 1.

vendo πωλῶ, -didi, -dītum, -dēre. 'Εκ τοῦ venum, αἰτιατικῆς τοῦ ἀγρήστου εἰς ἄλλην πτῶσιν ὀνόματος venus (= πώλησις) καὶ do. Παθητ. veneo.

veneo πωλοῦμαι, (venīvi ἢ venīi, venītum), venīre. ('Εκ τοῦ venum + eo. Βλ. προηγούμενον, § 83, Σημ. καὶ § 89, 4, Σημ. 1).

věnio, § 89, 3.

vereor, § 80.

vergo κλίνω πρός τι, versi, vergēre, § 89, 2.

verro σαρῶ, (versum), verrēre.

verto στρέφω, verti, versum, vertēre.

vescor ἐσθίω, vesci, § 80 καὶ § 89, 2. Πρκμ. ēdi, ἐκ τοῦ edo.

veto ἀπαγορεύω, § 89, 4, Σημ. 1.

video ὄρῶ, vīdi, vīsum, vidēre, § 89, 3.

vieo δέω, πλέκω, viētum, -ēre, § 89, 2.

vigeo ἀκμάζω, -gui, gēre, § 89, 2. 'Εκ τούτου vigesco ἀναθάλλω, -gui, -gescēre, § 10, 2, α'.

vincio δέω, vinxi, vinctum, vincire, § 89, 3.

vineo νικῶ, vīci, victum, vinecēre, § 86, 2.

vireo χλωρός εἰμι, -rēre, § 89, 2. 'Εκ τούτου viresco χλοάζω, -rui, - rescēre, § 110, 2, α'.

viso ἐπισκέπτομαι, (visi), visēre, § 89, 2. Βλ. video.

vivo ζῶ, vīxi, vivēre, Μτχ. μέλλ. victūrus, § 100, 4.

volo, § 95.

volvo ἐλίττω, volvi, volūtum, volvēre.

vomo ἐμῶ, -mui, -mītum, -mēre.

voveo εὔχομαι, τάζω, vōvi, vōtum, vovēre.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

121. ΟΛΙΓΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΡΩΜΑΪΚΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΥ

1. 'Ἐν τῇ χρονολογήσει ἴστορικῶν γεγονότων χρονικὴν ἀφετηρίαν εἶχον οἱ Ἐρωμαῖοι τὸ ἔτος τῆς κτίσεως τῆς Ἐρώμης (ab urbe condita = ἀπὸ κτίσεως τῆς πόλεως, ἀφότου ἐκτίσθη ἡ πόλις, ἦτοι ἀπὸ τοῦ 753 π.Χ.). Κανονικῶς ὅμως ἔκαστον ἔτος καθώριζον διὰ μόνων τῶν ὄνομάτων τῶν ὑπάτων τοῦ ἔτους τούτου (M. Messāla et M. Pisōne consulibus = ὑπατευόντων τοῦ M. M. καὶ τοῦ M. P.), σπανιώτερον δὲ προσέθετον καὶ τὸν ἀριθμόν, τὸν ὅποιον εἶχε τὸ ἔτος τοῦτο, ἀφότου ἐκτίσθη ἡ Ἐρώμη. (Anno quingentesimo quinquagesimo primo ab urbe condita, P. Sulpicio Galba C. Aurelio consulibus, bellum cum rege Philippo initum est).

2. "Ἡρχίζε δὲ τὸ Ἐρωμαϊκὸν ἔτος παλαιότερον μὲν ἀπὸ τοῦ Μαρτίου, ἦτοι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἔαρος, βραδύτερον δὲ (ἦτοι ἀπὸ τῶν μέσων τῆς δευτέρας π. Χ. ἐκατονταετηρίδος) ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου, καθ' ὃν μηνα ἐγίνετο ἔκτοτε καὶ ἡ ἐγκατάστασις τῶν νέων ἐνιαυσίων ἀρχόντων (ὑπάτων, πρωτάρων, κλπ.).

Διηγείτο δὲ τὸ ἔτος, ὃς καὶ παρ' ἡμῖν νῦν, εἰς 12 μῆνας, τῶν ὁποίων τὰ ὄνόματα ἀρχῆθεν ἥσαν τὰ ἔξης : 1ος Martius, 2ος Aprilis, 3ος Maius, 4ος Junius, 5ος Quintilis, 6ος Sextilis, 7ος September, 8ος Octōber, 9ος November, 10ος December, 11ος Januarius, 12ος Februarius.

Τὰ ὄνόματα ταῦτα τῶν μηνῶν (κυρίως ἐπίθετα, δι' ἔκαστον τῶν ὁποίων ὑπονοεῖται τὸ ὄνομα mensis = μήν) παρέμειναν καὶ ἀφοῦ μετετοπίσθη ἡ ἀρχὴ τοῦ ἔτους, μόνον δὲ δύο ἐξ αὐτῶν τὰ ὄνόματα μετεβλήθησαν κατόπιν κατὰ τοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους, ἦτοι τοῦ Quintilis διὰ τοῦ Julius, εἰς τιμὴν τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος, καὶ τοῦ Sextilis διὰ τοῦ Augustus, εἰς τιμὴν τοῦ Ὀκταβίου Αὔγουστου. Σταθερώτερον δὲ καθωρίσθησαν τὰ τοῦ Ἐρωμαϊκοῦ ἡμερολογίου ὑπὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος (ἐξ οὗ τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον).

3. Τῶν δὲ ἡμερῶν τοῦ μηνὸς ὁ καθορισμὸς κατὰ τὸ 'Ρωμαϊκὸν ἡμερολόγιον δὲν ἐγίνετο, ὅπως νῦν παρ' ἡμῖν, δι' ἀπλῆς ἀριθμήσεως ἀπὸ τῆς πρώτης τοῦ μηνὸς ἡμέρας καὶ ἔξης, ἀλλὰ κατὰ ἰδιόρρυθμον ὅλως τρόπον, τὸν ἔξης:

Τρεῖς ὀρισμέναι τοῦ μηνὸς ἡμέραι, ἔχουσαι ἕδιον ἑκάστη ὄνομα (Calendae Καλάνδαι, Nōnae Νῶναι, Idus Εἰδοί, § 31), ἐλογίζοντο κύριαι, καὶ αὐται ἔχροσίμευον ὡς βάσις εἰς τὸν καθορισμὸν τῶν ἄλλων ἡμερῶν τοῦ μηνός. Καὶ Calendae μὲν ἥτο ἡ πρώτη τοῦ μηνός, Nōnae δὲ ἡ 5η καὶ Idus ἡ 13η, ἔξαιρέσει τῶν μηνῶν Μαρτίου, Μαΐου, Ιουλίου καὶ Οκτωβρίου, τῶν ὅποιων Nonae ἥσαν ἡ 7η καὶ Idus ἡ 15η τοῦ μηνός. Μετὰ δὲ τῶν ὀνομάτων τῶν τριῶν τούτων ἡμερῶν συνήπτετο τὸ ὄνομα τοῦ οἰκείου μηνὸς ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς αὐτῶν κατὰ γένος θηλυκόν, ὡς Calendae Januariae = ἡ πρώτη Ιανουαρίου, Calendis Januariis (ἀφαιρ.). = τῇ πρώτῃ Ιανουαρίου, κ.ο.κ.

'Ο δὲ καθορισμὸς μιᾶς ἑκάστης τῶν λοιπῶν ἡμερῶν τοῦ μηνὸς ἐγίνετο πάντοτε **δπισθοχωρητικῶς**. Καὶ ἡ μὲν προηγουμένη μιᾶς τῶν ἀνωτέρω τριῶν κυρίων ἡμερῶν ἐδηλοῦτο διὰ τοῦ ἐπιρρήματος pridie (= τῇ προτεραίᾳ) συναπτομένου μετὰ τῆς αἰτιατικῆς τοῦ ὀνόματος τῆς οἰκείας ἑκάστοτε ἐκ τῶν τριῶν κυρίων ἡμερῶν, ὡς pridie Calendas Maias = τῇ προτεραίᾳ τῶν Καλανδῶν τοῦ Μαΐου (ἥτοι τῇ 30ῃ 'Απριλίου), pridie Nonas Junias = τῇ προτεραίᾳ τῶν Νωνῶν τοῦ Ιουνίου (ἥτοι τῇ 4ῃ Ιουνίου), pridie Idus Octobres = τῇ προτεραίᾳ τῶν Εἰδῶν τοῦ Οκτωβρίου (ἥτοι τῇ 14ῃ Οκτωβρίου) κ.ο.κ.

Τῶν δὲ λοιπῶν ἡμερῶν ἑκάστη ἐδηλοῦτο δι' ἐμπροθέτου ἀποτελουμένου ἐκ τῆς προθέσεως ante (= πρὸ) καὶ τῆς αἰτιατικῆς πρῶτου τοῦ ὀνόματος dies μετὰ τοῦ ταχτικοῦ ἀριθμητικοῦ τοῦ δηλοῦντος τὴν τάξιν τῆς ὄριζομένης ἡμέρας πρὸ τῶν ἐπομένων Νωνῶν ἡ Εἰδῶν τοῦ τρέχοντος μηνὸς ἡ τῶν Καλανδῶν τοῦ ἐπομένου, καὶ δεύτερον τῆς αἰτιατικῆς τοῦ ὀνόματος μιᾶς τῶν κυρίων ἡμερῶν τούτου, ὡς ante diem quartum Nonas Februarias (τῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ πρὸ τῶν Νωνῶν τοῦ Φεβρουαρίου), ante diem decimum Calendas Maias (= τῇ δεκάτῃ ἡμέρᾳ πρὸ τῶν Καλανδῶν τοῦ Μαΐου) κ.ο.κ.

Πρόδηλον νῦν, ὅτι τὴν ἡμέραν τοῦ μηνός, τὴν καθ' ἡμᾶς ἀντιστοιχοῦσσαν εἰς τοιοῦτόν τινα χρονικὸν ὄρισμόν, δυνάμεθα νὰ εύρισκωμεν δι' **ἀφαιρέσεως**. 'Επειδὴ δὲ οἱ 'Ρωμαῖοι ἀριθμοῦντες κατὰ τὸν ἀνωτέρω τρόπον συνυπελόγιζον καὶ τὴν ἡμέραν τῶν προσεχῶν

Νωνῶν ἡ Εἰδῶν ἡ Καλανδῶν, ἀπὸ τῶν ὄποιων διπισθοχωρητικῶς ὥριζον τὰς ἡμέρας τῶν μηνῶν, διὰ τοῦτο πρέπει, ἃν μὲν ἡ καθοριζομένη ἡμέρα εἶναι πρὸ τῶν Νωνῶν ἡ τῶν Εἰδῶν, νὰ προσθέτωμεν μίαν μονάδα εἰς τὸν ἀριθμὸν τὸν δεικνύοντα τὴν ἡμερομηνίαν τούτων καὶ ἔπειτα νὰ ἀφαιροῦμεν, ἃν δὲ ἡ καθοριζομένη ἡμέρα εἶναι πρὸ τῶν Καλανδῶν τοῦ ἐπομένου μηνός, νὰ προσθέτωμεν δύο μονάδας εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν τοῦ μηνός, εἰς τὸν ὄποιον ἀνήκει ἡ καθοριζομένη ἡμέρα, καὶ καὶ μετὰ τοῦτο νὰ κάμνωμεν τὴν ἀφαίρεσιν. Οὕτω ἡ ante diem quartum Nonas Februarias εἶναι ἡ 2α Φεβρουαρίου (Nonae Februariae ἡ 5, προσθέτοντες λοιπὸν 1 εἰς τὸ 5 καὶ ἀφαιροῦντες 4, ἔχομεν 2), ἡ δὲ ante diem decimum Calendas Maias εἶναι ἡ 22α Ἀπριλίου. (Ο Ἀπρίλιος ἔχει 30, προσθέτοντες δὲ εἰς ταύτας 2 καὶ ἀπὸ τὸ ἀθροισμα 32 ἀφαιροῦντες τὸ 10 ἔχομεν 22).

Σημείωσις. Αἱ ἁνω φράσεις ὥρισμοῦ τῶν ἡμερῶν τοῦ μηνὸς εἶναι συντακτικῶς σόλοικοι. Τὸ συντακτικῶς κανονικὸν εἶναι die quattro ante Nonas Februarias — die decimo ante Calendas Maias, κ. τ. τ. Λαμβάνονται δὲ αἱ φράσεις αἱ δηλοῦσαι ἡμερομηνίαν ως μία ἔννοια καὶ διὰ τοῦτο δύναται νὰ προτάσσεται αὐτῶν διλοκλήρων ἡ πρόθεσις in ἡ ad ἡ ex, ως : Caedem optimatum contulerat Catilina in ante diem V Cal. Novembres — Supplicatio indicta est ex ante diem V Idus Octobres. — In Formiano esse volumus usque ad pridie Nonas Maias.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III

122. ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΑΙ

1. Ὀνομάτων προσώπων

Ἐκάστου Ῥωμαίου τὸ ὄνομα κανονικῶς ἦτο τριπλοῦν, ἢτοι συνίστατο ἐκ τοῦ προωνυμίου (*praenōmen*), τοῦ ὀνόματος (*nomen*) καὶ τοῦ ἐπωνύμου (*cognōmen*), ὡς π.χ. Marcus Tullius Cicero. Τοῦ προωνυμίου ἐγράφετο συνήθως μόνον τὸ πρῶτον γράμμα ἢ τὰ πρῶτα γράμματα. Οὕτω

A. = Aulus	L. = Lucius	Q. ἢ Qu. = Quintus
App. = Appius	M. = Marcus	S. ἢ Sex. = Sextus
C. ἢ G. = Gaius	M' = Manius	Ser. = Servius
Cn. ἢ Gn. = Gnaeus	Mam. = Mamercus	Sp. = Spurius
D. = Decimus	N. ἢ Num. = Numerius	T. = Titus
K. = Kaeso	P. = Publius	Ti. ἢ Tib. = Tiberius

2. Ὀνομάτων ἀρχόντων, ἀρχῶν, ἐπισήμων εὐχῶν, κ.τ.τ.

aed = aedīlis.

cand. = candidātus.

eos. = consul.

coss. = consules.

D. = Divus.

des. = designātus.

E. Q. R. = eques Romanus.

Ietus = iuris consultus.

imp. = imperator.

leg. = legatus.

O. M. = optimus maximus.

p. = populus.

p. c. = patres conscripti.

pl. = plebs.

- P. M. η Pont. Max. = pontifex maximus.
 pr. = praetor.
 P. R. = populus Romanus.
 praef. = praefectus.
 proc. = proconsul.
 Q. D. B. V. = quod deus bene vertat.
 Q. F. F. Q. S. = quod felix faustumque sit.
 Quir. = Quirites.
 Resp. = respublica.
 S. C. η SCtum = senatus consultum.
 S. P. Q. R. = senatus populusque romanus.
 tr. = tribunus.
 tr. pl. = tribunus plebis.

3. Χρονολογιῶν

(Βλ. περὶ τοῦ Ἀριστοκράτους ήμερολογίου, § 121).

- a.d. = ante diem.
 a.u.c. = ab urbe condita.
 C. η Cal. = Calendae.
 Id. = Idus.
 N. = Nonae.

4. Ἐπιγραφαῖς μνημείων

- d.d. (d). = dono dedit (dicavit).
 D.M. (S). = Dis Manibus (sacrum).
 d.s. = de suo.
 d.s.p.p. = de sua pecunia posuit.
 f. = filius η filia.
 f.c. η fac. cur. = faciendum curavit.
 g. p. r. f. = genio populi romani feliciter.
 h. s. e = hic situs (η sita) est.
 l. = libertus η liberta.
 n. = nepos.
 pr. = pronepos.
 (p.) v. a. = (pius) vixit annos.
 s. t. t. l. = sit tibi terra levis.

5. Ἐν ἐπιστολαῖς

s. v. b. e. e. v. = si vales, bene est ; ego valeo.

s. d. (ἢ s. p. d.) = salutem dicit (ἢ salutem plurimam dicit),

6. Ἐν βιβλίοις

cf.	= confer.	l. s.	= loco sigilli.
i. e.	= id est.	mss.	= manuscripti.
l. c.	= loco citato.	scil.	= scilicet.
l. l.	= loco laudato.	sq.	= sequens.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ
ΤΗΣ
ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΜΕΡΟΣ Α'

ΓΕΝΙΚΗ ΠΡΟΕΙΣΑΓΩΓΙΚΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ

123. Ἡ σύνταξις τῶν λέξεων (constructio dictiōnum ἢ structūra) ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ εἰς πολλὰ εἶναι ἡ αὐτὴ ἢ παρομοία πρὸς τὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς. Ἐν τοῖς ἐπομένοις ἔξετάζονται προπάντων τὰ διάφορα καὶ ιδίαζοντα ἐν τῇ συντάξει τῆς λατινικῆς γλώσσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΟΡΟΙ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΣ ΚΑΙ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΑΥΤΩΝ

124. Ὡς ὑποκείμενον (subiectum) προτάσεως σπανίως τίθεται ἐν τῇ λατινικῇ ὄνομα ἐπίθετον καὶ ιδίως μετοχή (διὰ τὴν ἔλλειψιν ἐν αὐτῇ χρόθρου, τὸ ὅποιον νὰ οὐσιαστικοῦ ἦταν) : *beati sunt pos-sidentes μακάριοι (εἰσιν) οἱ κατέχοντες.*

Ἄντι δὲ μετοχῆς τίθεται συνήθως ὡς ὑποκείμενον ἀναφορικὴ πρότασις : *divitissimus est (is), qui paucis contentus est* πλουσιώτατός ἐστιν δὲ διλίγοις ἀρκούμενος. (Πρβλ. νεοελλην. ἔκεινος δὲ ὅποιος ἢ ἔκεινος πού).

125. Ὁνομα οὐσιαστικὸν ὡς κατηγορούμενον (praedicātum) τίθεται καὶ ἐν τῇ λατινικῇ κατὰ γενικὴν (κτητικήν, κλπ.), ὡς *horti sunt Caesaris οἱ κῆποι εἰσι τοῦ Καίσαρος.* Ἀλλ' ἐν αὐτῇ ὄνομα οὐσιαστικὸν ὡς κατηγορούμενον τίθεται καὶ κατὰ δοτικὴν πρὸς δήλωσιν σκοποῦ καὶ κατ' ἀφαιρετικὴν πρὸς δήλωσιν καταστάσεως ἢ ιδιότητος : *Themistoclis consilium saluti fuit τοῦ Θεμιστοκλέους ἢ βουλὴ (εἰς σωτηρίαν ἐγένετο) σωτηρία ὑπῆρξεν bono animo (ἀφαιρ.) sum ἔχω θάρρος, θαρρῶ. Britanni sunt capillo promisso οἱ Βρετανοὶ καθειμένην τὴν κόμην ἔχουσι.*

126. Τοῦ δήματος τοῦ τε συνδετικοῦ (copula) καὶ τοῦ κατηγορηματικοῦ (verbum finitum) ἡ συμφωνία πρὸς τὸ ὑποκείμενον ἐν γένει γίνεται ὅπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ. Ἀλλ' εἰς τὴν Λατινικὴν δὲν ὑπάρχει σύνταξις, οἷα ἡ λεγομένη Ἀττικὴ σύνταξις τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΑΙ ΠΤΩΣΕΙΣ

127. Τῆς δύναμιστικῆς καὶ τῆς κλητικῆς, τῆς γενικῆς, τῆς δοτικῆς καὶ τῆς αἰτιατικῆς ἡ σημασία καὶ ἡ συντακτικὴ χρῆσις ἐν τῇ Λατινικῇ εἶναι ἐν γένει ὅποια καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ.

128. Ἡ ἀφαιρετική εἶναι ἡ πρῶσις, διὰ τῆς ὥποιας δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἔρωτησιν

1) **πόθεν;** (ἀπὸ ποῦ; ἀπὸ ποιῶν; κλπ.), ἦτοι ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῦ πρῶτον τὴν ἀφετηρίαν ἐνεργείας τινὸς τοῦ ὑποκειμένου: *venit Romā* ἔρχεται ἐκ **Ῥώμης**. (ablativus separativus, ἦτοι ἀφαιρετικὴ τοῦ ἀποχωρισμοῦ, κυρίως ἀφαιρετική, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν ἀφαιρετικὴν γενικὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς πρβλ. Θέτις ἀνέδυ πολιτικὸς).

2) **μετὰ τίνος;** (μὲ ποιόν; μὲ τί; πῶς;), ἦτοι ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῦ δεύτερον τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, τὸ ὥποιον **συνοδεύει** τὸ ἀντικείμενον κατά τινα ἐνέργειάν του: *decem navibus* Romam rediit μὲ δέκα ναῦς εἰς τὴν **Ῥώμην** ἐπέστρεψεν. (ablativus sociativus, ἀφαιρετικὴ τῆς κοινωνίας ἢ τῆς συνοδείας, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν ὅμοιαν δοτικὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς πρβλ. κατέπλευσεν εἰς Πάρον ναυσὶν εἴκοσιν).

'Ἐκ τῆς ἀφαιρετικῆς ταύτης προῆλθεν ἡ ablativus instrumentalis, ἦτοι ἡ ὀργανικὴ ἀφαιρετικὴ, (ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν ὅμοιαν δοτικὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς: *secūri* (ἀφαιρ.) hostem percussit διὰ πελέκεως τὸν ἔχθρὸν ἐπλήξε· (πρβλ. τὴν θύραν τῇ βακτηρίᾳ ἔκρους).

Σημεῖοι σις. 'Αντὶ ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς τῆς συνοδείας τίθεται καὶ ἐμπρόθετον ἀποτελούμενον ἐκ τῆς *cum μετ'* ἀφαιρετικῆς, ἰδίᾳ ὅταν ἡ ἀφαιρετικὴ αὐτῇ δὲν ἔχῃ ἐπιθετικόν τινα προσδιορισμόν: *cum exercitu* profectus est ἀπῆλθε μετὰ τοῦ στρατοῦ.

'Αντὶ τῆς ὀργανικῆς ἀφαιρετικῆς, ὅταν τὸ δι'οὗ ἐνεργεῖ τίς τι εἶναι **πρόσωπον**, τίθεται ἡ *per μετ'* αἰτιατικῆς ἢ ἡ (ἀφαιρετικὴ) ὁρεᾶ ἢ auxiliō μετὰ γενικῆς τοῦ προσώπου: *per servum* certior est ἐπληροφορήθη διὰ τοῦ δούλου. Ciceronis *operā* respublica conservata est διὰ τοῦ Κικέρωνος διεσώθη ἡ πολιτεία. Οὕτω καὶ *operā* meā, nostrā — *operā* tuā, *vestrā*, κ.τ.τ., ἀντὶ *per me*, *per nos*, *per te*, κλπ.

3) ποῦ; ἦτοι ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῦ τὸν τόπον ἐνεργείας τινὸς τοῦ ὑποκειμένου : *Babylōne mortuus est* ἐτελεύτησεν ἐν Βαβυλῶνι· (*ablativus locativus, τοπικὴ ἀφαιρετικὴ*, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν ὁμοίαν δοτικὴν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς προβλ. πατήρ αὐτόθι μίμνει ἀγρῷ).

Σημεῖωσις. Ὡς τοπικὴ πτῶσις λαμβάνεται εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις καὶ ἡ (ἐνικὴ) γενική. (Βλ. κατωτέρω).

Χρῆσις ἔκαστης τῶν πτῶσεων

1. Ἡ γενικὴ

α') Μετὰ οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων καὶ ἐπιφρημάτων

129. 1) Ἡ γενικὴ *κτητικὴ* (*genetivus possessivus*) ἐν τῇ Λατινικῇ μετά τινων ὄνομάτων, ὡς *nomen, vox, virtus* κ.ἄ., ἔχει τὴν ἔννοιαν παραθέσεως ἢ ἐπεξηγήσεως: *nomen regis in odio fuit Romanis* (τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως, ἦτοι) τὸ ὄνομα **βασιλεὺς** μισητὸν ἐγένετο τοῖς **Ρωμαίοις** (*genetivus explicativus* ἢ *epexegeticus*).

Σημεῖωσις. Ἀντὶ τῆς γενικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (*mei, tui, nostri, alii.*, § 56) ὡς *κτητικῆς, χρησιμοποιοῦνται κανονικῶς* ἐν τῇ Λατινικῇ αἱ ἀντίστοιχοι *κτητικαὶ ἀντωνυμίαι*. Οὕτω λέγεται π.χ. *nulla epistula tua* (οὐχὶ *tui*) οὐδεμίᾳ ἐπιστολὴ **σου**. "Αν δικας ὑπάρχῃ καὶ κατὰ παράθεσιν ἢ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς τοῦ προσώπου, τὸ δόποιον νοεῖται ὑπὸ τῆς *κτητικῆς ἀντωνυμίας*, οὗτος ἐκφέρεται κατὰ γενικήν: *meā consulis operā* δι' ἐμοῦ τοῦ ὑπάτου" (πρβλ. § 128, 2, Σημ.).

2) Ὡς γενικὴ *διαιρετικὴ* (*genetivus partitivus*) λαμβάνεται ὅλως *ἰδιορρύθμως* ἐν τῇ Λατινικῇ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἢ **ἐνικὴ γενικὴ** ὄνόματος οὐσιαστικοῦ ἢ τοῦ οὐδετέρου **δευτεροκλίτου** ἐπιθέτου οὐσιαστικῶς λαμβανομένου, καίτοι ταῦτα δὲν σημαίνουν διηρημένον τι *ὅλον* ἢ *ποσόν*. Μετὰ τοιαύτης δὲ γενικῆς συντάσσονται:

α) τὸ οὐδέτερον ἐπιθέτων ἢ ἐπιθετικῶν ἀντωνυμιῶν ποσοῦ σημαντικῶν, καθὼς καὶ τὸ οὐδέτερον ἄλλων ἀντωνυμιῶν, οὐσιαστικῶς λαμβανόμενον κατὰ πτῶσιν ἐνικὴν ὄνομαστικὴν ἢ *αἰτιατικὴν* ἐκφερομένην ἔνευ προθέσεως, ὡς *multum, plus, plurimum, nimium — paulum, minus, minimum — tantum, quantum — hoc, id, idem, quod, quid, aliquid nihil, κλπ.* Π.χ. *multum labōris πολὺς μόχθος*: *virtus nihil expētit praemii* ἢ ἀρετὴ οὐδεμίαν ἀμοιβὴν ἀπαιτεῖ: *quid novi? nihil novi?* τὶ νέον; οὐδὲν νέον;

Σημείωσις. "Αν ή ὅλη ἔκφρασις ἀποτελῇ ἐμπρόθετον η ἀν τὸ μετὰ τὰ ἀνωτέρω ἐπίθετα η ἀντωνυμίας ἐπακολουθοῦν ἐπίθετον εἰναι τριτόνιτον, τότε δὲν γίνεται χρῆσις γενικῆς διαιρετικῆς, ἀλλ' ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ. Οὕτω (tantum audaciae τοσαύτη τόλμη, ἀλλὰ) ad tantam audaciam εἰς τοσαύτην τόλμην· (aliquid boni ἀγαθόν τι, ἀλλὰ) aliquid memorabile ἀξιομνημόνευτόν τι (καὶ οὐχι aliquid memorabilis, γεν.).

β) τὰ ποσοτικά ἐπιφρήματα satis, nimis parum. Π.χ. ea amicitia non satis habet firmitatis η φιλία αὕτη δὲν ἔχει ίκανήν σταθερότητα.

3) α) Μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς (genetivus obiectivus) συντάσσονται καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ πολλὰ ἐπίθετα, τῶν ὅποίων τὰ ἀντίστοιχα καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συντάσσονται ὡσαύτως μετὰ τοιαύτης γενικῆς. 'Ιδιαιτέρας σημειώσεως ἄξιον εἰναι τὸ ἐπίθετον certior (συγκριτικὸν τοῦ certus βέβαιος, ἀσφαλῆς), συντασσόμενον καὶ αὐτὸ μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς εἰς τὰς φράσεις certior fio alicuius rei πληροφοροῦμαι περὶ τινος, καὶ certiorem facio aliquem alicuius rei πληροφορῶ τινα περὶ τινος.

β) Μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς συντάσσονται καὶ πολλαὶ μετοχαὶ ἐνεστῶτος ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν ῥήματων συντασσομένων μετ' αἰτιατικῆς, ὅταν αὕται λαμβάνωνται ὡς ἐπίθετα καὶ δηλοῦν διαρκῆ τινα ἰδιότητα: (amo patriam, ἀλλὰ) amans patriae = φιλόπατρις, (apprēto laudem, ἀλλὰ) appetens laudis φιλόδοξος. (Πρβλ. ἀρχ. Ἑλλην. οἰωνῶν σάφα εἰδώς, κ.τ.τ.).

β') Μετὰ ῥήματων

130. Ἀντικείμενον κατὰ γενικήν ἐν τῇ Λατινικῇ δέχονται μόνον τὰ μνήμης καὶ λήθης σημαντικὰ ῥήματα (memini, § 98, 1, reminiscor, obliviscor, κλπ.) καὶ τὰ ἀναμνηστικὰ (admoneo, commoneo, κλπ.), τὰ ὅποια, ὅταν εἰναι ἐνεργητικὰ μεταβατικά, ἔχουν καὶ ἔτερον ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικήν, δηλοῦν τὸ πρόσωπον, τὸ ὅποιον ὑπενθυμίζει τις: memini amicorum μέμνημαι τῶν φίλων· legati foederis Carthaginenses admonuerunt οἱ πρέσβεις ὑπέμνησαν τοὺς Καρχηδονίους τὴν συνθήκην.

Τίθεται ὅμως καὶ κατ' αἰτιατικήν τὸ ἀντικείμενον τῶν ἀνωτέρω ῥήματων, ὅταν δὲν δηλοῖ πρόσωπον, κανονικῶς δὲ τίθεται οὕτως, ὅταν εἰναι τὸ οὐδέτερον ἀντωνυμίας η ἐπιθέτου: iniurias obliviscitur λησμονεῖ τὰς ὕβρεις· illud semper memento ἔκείνου ἀεὶ μέμνησο.

Σημείωσις. Τὰ ἄλλα ύματα τῆς Λατινικῆς, τὰ ἀντιστοιχοῦντα πρὸς ύματα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς συντάσσομενα μετὰ γενικῆς, συντάσσονται ἐν κύτῃ εἴτε μετὰ δοτικῆς εἴτε, τὰ πλεῖστα, μετ' ἀφαιρετικῆς. (Βλ. κατωτέρω).

131. Συντάσσονται μετὰ γενικῆς τῆς αἰτίας (genitivus causae)

- 1) τὰ δικαστικὰ ύματα (^{verba iudiciale}, ὡς accusare, damnare, absolvēre, κ.τ.τ., ἐκ τῶν ὅποιων τὰ ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ ἔχουν καὶ ἔτερον ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικήν, δηλοῦν τὸ πρόσωπον, τὸ ὅποιον κατηγορεῖ τις, καταδικάζει, κλπ. : Miltiades **proditionis** accusatus est ὁ Μιλτιάδης κατηγορήθη διὰ προδοσίαν **consulem** condemnaverunt **inertiae** τοῦ ὑπάτου ἀμέλειαν κατέγνωσαν.

Κατὰ ταῦτα λέγεται καὶ accusare aliquem **capitis** (ὑπάγειν τινὰ θανάτου) καὶ damnare aliquem **capitis** (καταγιγνώσκειν τινὸς θάνατον).

Σημείωσις. Ἀντὶ τῆς γενικῆς τῆς αἰτίας τίθεται μετὰ τῶν ύματων τούτων καὶ ἐμπρόθετον ἀποτελούμενον ἐκ τῆς προθέσεως de μετ' ἀφαιρετικῆς: eum (repetundarum ἦ) de repetundis damnaverunt κατεδίκασσαν αὐτὸν διὰ κάκωσιν ἐπαρχίας. Κανονικῶς δὲ λέγεται accusare ἢ damnare aliquem de vi (ἐπὶ βίᾳ). Πρβλ. § 27, 6.

- 2) τὰ δηλοῦντα συναίσθημα ἀπρόσωπα ύματα piget, pudet, paenitet, taedet, pertaesum est καὶ miseret (§ 99, 2). Τὸ πρόσωπον, τὸ ὅποιον δοκιμάζει τὸ συναίσθημα, δηλοῦται δι' αἰτιατικῆς: eum pudet **deorum hominumque** αἰσχύνεται θεοὺς καὶ ἀνθρώπους: paenitetbit vos huius consilii (μεταμελήσει ὅμιν ταύτης τῆς βουλῆς) θὰ μεταμεληθῆτε διὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην.

Σημείωσις. "Αν τὸ δηλοῦν τὸ αἴτιον τοῦ συναίσθηματος ἐκφράζεται διὰ ύματος, τοῦτο τίθεται κατ' ἀπαρέμφατον: me pudet ea diecere αἰσχύνομαι ταῦτα λέγων. "Αν δὲ ἐκφράζεται δι' οὐδετέρου ἀντωνυμίας, τότε γίνεται χρῆσις προσωπικῆς συντάξεως μὲν ὑποκείμενον τοῦ ύματος τὴν ἀντωνυμίαν ταύτην: non te haec **pudent?** δὲν αἰσχύνεσαι διὰ ταῦτα;

132. Μετὰ γενικῆς συντάσσεται καὶ τὸ ἀπρόσωπον ύμα **intērest** (=διαφέρει, ἐνδιαφέρει), δηλοῦ δὲ ἡ γενικὴ μετὰ τούτου τὸ πρόσωπον, τὸ ὅποιον ἐνδιαφέρει τι: Ciceronis interest διαφέρει τῷ Κικέρωνι (ἐνδιαφέρει τὸν Κικέρωνα). Προσωπικῆς ὅμως ἀντωνυμίας γενικὴ (mei, tui, κλπ.) δὲν τίθεται μετὰ τοῦ interest, ἀλλ' ἀν-

αὐτῆς τίθεται ἡ ἐνική ἀφαιρετική τοῦ θηλυκοῦ τῶν ἀντιστοίχων κτητικῶν ἀντωνυμιῶν (*meā, tuā, suā, nostrā, vestrā*, ὡς *mea* (*tua*) interest διαφέρει μοι (*σοι*), μὲν (*σὲ*) ἐνδιαφέρει. (Πρβλ. § 128, 2, Σημ. καὶ § 129, 1, Σημ.). Ἀλλ' ὅμως λέγεται *omnium nostrum* (ἡ *vestrum*) interest πᾶσιν ἡμῖν (ἡ *ὑμῶν*) διαφέρει.

Σημείωσις α'. Ἐκεῖνο, τὸ δόποιον ἐνδιαφέρει τινά, ἐκφράζεται ποικιλοτρόπως, ητοι διὰ ἀπαρεμφατικῆς προτάσεως, διὰ πλαγίας ἐρωτήσεως, διὰ βουλητικῆς προτάσεως εἰσαγομένης διὰ τοῦ ut ἡ τοῦ ne καὶ τοῦ οὐδέτερου δεικτικῆς ἀντωνυμίας, (οὐδέποτε ὅμως διὰ ὄνόματος οὐσιαστικοῦ) : *tua et mea maxime interest te valere* ἡ (*ut valeas*) σὲ καὶ ἐμὲ τὰ μέγιστα ἐνδιαφέρει σὺ νά γειτίνης. *hoc reipublicae interest* τοῦτο ἐνδιαφέρει τὴν πολιτείαν. Τὸ πόσον δὲ ἐνδιαφέρει τινά τι ἐκφράζεται πρὸς τοῖς ἀλλοις καὶ διὰ γενικῆς (τῆς ἀξίας, genetivus pretii) : illud Ciceronis magni intererat ἐκεῖνο μεγάλως ἐνδιέφερε τὸν Κικέρωνα.

Σημείωσις β'. Ὁμοίως μὲν τὸ *interest* συντάσσεται καὶ τὸ συνώνυμον αὐτοῦ *refert* (διάφορον τοῦ *refert*, ητοι τοῦ γ' ἐνικοῦ τοῦ *refero* = ἀναφέρω). Ἀλλὰ μετὰ τοῦ *refert* συνήθεις εἶναι μόνον αἱ φράσεις *meā* (*tuā*, κλπ.) *refert* καὶ *quid refert?* *nihil refert* τὶ ἐνδιαφέρει ; οὐδόλως ἐνδιαφέρει.

2. Ἡ δοτικὴ

α') Μετὰ οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων καὶ ἐπιρρημάτων

133. Ἡ σύνταξις οὐσιαστικοῦ μετὰ δοτικῆς εἶναι πολὺ σπανία (ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ) : *obtemperatio legibus* ὑπακοὴ εἰς τοὺς νόμους (ὅπως *obtempero legibus* ὑπακούω τοῖς νόμοις).

2) Ἐπίθετα συντασσόμενα μετὰ δοτικῆς καὶ ἐν τῇ Λατινίκῃ εἶναι πολλά, ἀντιστοιχοῦντα σχεδὸν πάντα πρὸς τὰ ἐπίθετα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς τὰ συντασσόμενα μετὰ δοτικῆς, ὡς *amicus, inimicus, similis* (κλπ.), *alicui*.

Πολλὰ ὅμως ἐκ τούτων οὐσιαστικῶς λαμβανόμενα συντάσσονται καὶ μετὰ γενικῆς (κτητικῆς), ὡς *amici Ciceronis* οἱ φίλοι τοῦ Κικέρωνος. (Πρβλ. ἀρχ. Ἑλλην. φίλοις *τινὶ* - φίλοις *τινός*, κ.τ.τ.). Πάντοτε δὲ λέγεται *mei* (*tui, nostri, κλπ.*) *similis* ὅμοιος *ēmol* (*σοί, ἡμῖν, κλπ.*), καθὼς καὶ *veri similis* (= *πιθανός*), οὐχὶ δὲ *mihi* (*tibi, κλπ.*) *similis* οὐδὲ *vero similis*.

3) Μετὰ δοτικῆς συντάσσονται καὶ ἐπιρρήματα παραγόμενα ἐξ ἐπιθέτων συντασσομένων μετὰ δοτικῆς ἡ ἔχοντα συγγενῆ πρὸς ταῦτα

σημασίαν : naturae (δοτ.) convenienter vivere συμφώνως τῇ φύσει ζῆν.

Τὰ ἐπιφρήματα ὅμως propius (ἐγγύτερον) καὶ proxime (ἐγγύτατα) συντάσσονται πάντοτε μετ' αἰτιατικῆς (ὅπως ἡ συγγενὴς πρόσταῦτα πρόθεσις prope, § 102, 1): proxime Pompeium sedebat ἐγγύτατα τοῦ Πομπηίου ἐκάθητο.

'Ομοίως δὲ πρὸς ταῦτα συντάσσονται καὶ μετ' αἰτιατικῆς προσέτι τὰ ἐπίθετα propior (ἐγγύτερος) καὶ proximus (ἐγγύτατος): Ubii proximi Rhenum incoluerunt οἱ Οὐβιοι ἐγγύτατα τοῦ Ρήνου κατόψησαν.

Σημεῖοι σις. Μετὰ δοτικῆς συντάσσονται καὶ τὰ ἐπιφωνήματα ναε καὶ hei : vae viciis οὐαὶ τοῖς ἡττημένοις· hei mihi misero oīμοι (ἐμοὶ) τῷ δυστήνῳ.

β') Μετὰ ρημάτων

134. Ἀντικείμενον κατὰ δοτικὴν δέχονται ἐν γένει ρήματα, τῶν ὄποιων τὰ ἀντίστοιχα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συντάσσονται ὅμοίως μετὰ δοτικῆς. Οὕτω καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ συντάσσονται μετὰ δοτικῆς:

1) ρήματα οημαίνοντα ἐν γένει φιλικὴν ἢ ἔχθρικὴν πρός τινα ἑνέργειαν ἢ διάθεσιν, ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀρμόζειν, πρέπειν, κ.τ.τ. ὡς obtemperare, ignoscere, placere, fidere, invidere, favere, irasci alicui — convenire alicui, κ.ἄ.τ. : oboediamus legibus πειθώμεθα τοῖς νόμοις· vir probus invidet nemini ὁ χρηστὸς ἀνήρ οὐδενὶ φθονεῖ· haec ornamenta tibi conveniunt ταῦτα τὰ κοσμήματα ἀρμόζουσί σου.

2) ρήματα ἔχοντα ἐν γένει τὴν σημασίαν τοῦ λέγειν, δεικνύειν, δίδειν, πέμπειν, κ.τ.τ., ὡς dicere, narrare, indicare, dare, mittere, κλπ., μετὰ τῶν ὄποιων, ἐκτὸς τῆς δοτικῆς, ητις ἐπέχει θέσιν ἔμμεσου ἀντικειμένου, συνάπτεται συγχρόνως καὶ αἰτιατικὴ τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου : timor addit alas pedibus ὁ φόβος προσθέτει πτερὰ τοῖς ποσίν· suum cuique tribuere (τὸ ἔαυτοῦ =) τὸ ἵδιον ἐκάστω ἀπονέμειν.

3) ρήματα σύνθετα μετὰ τῶν προθέσεων ad, ante, cum, in, inter, ob, post, prae, sub ἢ μετὰ τοῦ ἀχωρίστου μορίου re (§ 114, 2, ε'), συγγενεύοντα κατὰ τὴν σημασίαν πρὸς τὰ ἀνωτέρω ρήματα :

adsum alicui παρίσταμαι (βοηθῶ) τινι committo alicui pecuniam ἐγχειρίζω (ἐμπιστεύομαι) τινι τὰ χρήματα succedo alicui διαδέχομαι τινά resisto alicui ἀνθίσταμαι τινι terror incidit exercitui φόβος (πανικός) ἐνέπεσε τῷ στρατεύματι.

Σημεῖωσις α'. Μετὰ δοτικῆς συντάσσονται ἐν τῇ Λατινικῇ, ἐπειδὴ ἐν αὐτῇ λαμβάνονται ὡς ἀμετάβλητα, καὶ πολλὰ ῥήματα, τῶν δποίων τὰ ἀντίστοιχα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συντάσσονται μετ' αἰτιατικῆς (ἡ γενικῆς), ὡς προδεσse, nocere alicui ὠφελεῖν, βλάπτειν τινά, (ἀλλὰ πρβλ. λυσιτελεῖν τινι), suadere, persuadere alicui πείθειν, καταπείθειν τινά, blandiri alicui κολακεύειν τινά, κ.ἄ.—parcere alicui φείδεσθαι τινος : Themistocles persuasit Atheniensibus, ut... δ Θεμιστοκλῆς κατέπεισε τοὺς Ἀθηναίους νά... philosophia medētur animis ἡ φιλοσοφία θεραπεύει τὰς ψυχάς.

Παθητικὸν δὲ τῶν ἀνωτέρω ῥήματων σχηματίζεται μόνον ἀπροσώπως, ὡς mihi (tibi, κλπ.) invidētur φθονοῦμαι (φθονεῖσαι κλπ.) : parceret victis (φειδῶ ἔσται τοῖς ἡττημένοις), οἱ ἡττημένοι θά τύχωσι χάριτος.

Σημεῖωσις β'. Πολλὰ ῥήματα συντάσσονται ἀλλοτε μετὰ δοτικῆς καὶ ἀλλοτε μετ' αἰτιατικῆς, καθόσον λαμβάνονται μὲ διάφορον σημασίαν. (Πρβλ. ἀργ. Ἑλλην. ἀγαπᾶν τινα καὶ ἀγαπᾶν τινι). Οὕτω π.χ. consulo aliquem (π.χ. medicum) συμβουλεύομαι τινα — consulo alicui (π.χ. fratri) ἐπιμελοῦμαι τινος, φροντίζω περὶ τινος : caveo, timeo aliquem ἢ aliquid φιλάπτουμαι, φοβοῦμαι τινα ἢ τι — caveo, timeo alicui (rei) λαμβάνω πρόνοιαν, φοβοῦμαι ὑπέρ τινος, περὶ τινος, (διά τινα, διά τι), tempero aliquid κεράννυμι τι — tempero alicui (= parco alicui) φείδομαι τινος.

Σημεῖωσις γ'. Μετὰ δοτικῆς τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου καὶ αἰτιατικῆς τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου συντάσσονται προσέτι ῥήματα, τῶν δποίων τὰ ἀντίστοιχα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συντάσσονται μετὰ δύο αἰτιατικῶν ἢ ἔχουσι διάφορον σύνταξιν, ὡς induere, exuere alicui aliquid ἐνδύειν, ἐκδύειν τινά τι adsperrgere, circumfundere alicui aliquid περιβάλλειν, περιχέειν τινά τι adsperrgere, inspergere alicui aliquid φάνειν τινά τινι : Herculi tunicam induit τὸν Ἡρακλέα τὸν γιτῶνα ἐνέδυσε murum urbi circumdederunt τείχει τὴν πόλιν περιέβαλον.

Τὰ δὲ ῥήματα donare, adsperrgere, circumdare, induere καὶ intercludere συντάσσονται ὅχι μόνον μετὰ δοτικῆς τοῦ προσώπου καὶ αἰτιατικῆς τοῦ πράγματος, ἀλλὰ καὶ μετ' αἰτιατικῆς τοῦ προσώπου καὶ ἀφαιρετικῆς τοῦ πράγματος, ὡς victori corōnam donant τῷ νικητῇ στέφανον δωροῦνται καὶ victorem ebronā donant τὸν νικητὴν στεφάνῳ τιμῶσι.

'Ex τῆς τοιαύτης διττῆς συντάξεως προῆλθε καὶ ἡ φράσις interdicere alicui aqua et igni (ἀφαιρ.) εἵργειν τινὰ θάτος καὶ πυρός, (κατὰ σύμβασιν ἐκ τῶν δύο συντάξεων interdicere alicui aquam et ignem καὶ interdicere aliquem aqua et igni).

135. Μετὰ ρήματων συνάπτεται ἡ δοτικὴ καὶ ὡς προσωπική, ἔχουσα σημασίας ὀποίας καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ (δοτικὴ προσωπικὴ αιτητικὴ, χαριστικὴ ἢ ἀντιχαριστικὴ, ἡθικὴ, τῆς ἀναφορᾶς, τοῦ ἐνεργοῦντος προσώπου). Ἰδιαιτέρως περὶ ταύτης ἔχομεν νὰ παρατηρήσωμεν τὰ ἔξης :

1) 'Εν τῇ φράσει est alicui nomen ἢ cognomen (ἔστι τινὶ ὄνομα ἢ ἐπώνυμον) τὸ ὄνομα (ἢ τὸ ἐπώνυμον) ἐκφέρεται εἴτε κατ' ὄνομαστικήν, συμφώνουν πρὸς τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως (nomen ἢ cognomen), εἴτε κατὰ δοτικήν, συμφώνουν πρὸς τὴν ἐν τῇ προτάσει ὑπάρχουσαν αιτητικὴν δοτικήν. Οὕτω λέγεται π.χ. est meo filio nomen Gaius καὶ est meo filio nomen Gaio (= ὁ νιός μου ὄνομάζεται Γάιος).

2) Δοτικὴ χαριστικὴ συνάπτεται πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ μετὰ τοῦ ρήματος vacare (σχολάζειν, διατρίβειν περὶ τι) καὶ τοῦ ρήματος nubere (ὑπανδρεύεσθαι τινα). Οὕτω λέγεται π.χ. Cicero vacabat philosophiae (δοτ.) ὁ Κικέρων διέτριβε περὶ τὴν φιλοσοφίαν. Venus nupsit Vulcano (δοτ.) ἢ Ἀφροδίτη ὑπανδρεύθη τὸν "Ηφαιστον.

Σημεῖος. Τὸ nubere ἀρχῆθεν σημαίνει καλύπτεσθαι, θέτειν (νυμφώνην καλύπτειν). "Ωστε nubere alicui κυρίως = καλύπτεσθαι χάριν τινός. Περὶ δὲ τοῦ ἀνδρὸς λέγεται aliquam uxorem ἢ in matrimonium ducere ἀγεσθαι τινα, λαμβάνειν τινὰ γυναῖκα, σύζυγον.

3) Δοτικὴ τοῦ ἐνεργοῦντος προσώπου (dativus auctōris) πρὸς δήλωσιν τοῦ (προσωπικοῦ) ποιητικοῦ αἰτίου τίθεται κανονικῶς μετὰ τοῦ γερουνδιακοῦ (§ 75, 5), πολλάκις ὅμως καὶ μετὰ τῶν συνθέτων χρόνων τοῦ παθητικοῦ ρήματος, σπανίως δὲ μετὰ τῶν ἄλλων χρόνων αὐτοῦ : Sors sua est euīque ferenda τὴν ἑαυτοῦ τύχην δεῖ ἔκαστον φέρειν· mihi consilium iam diu captum est ἀπόφασις ὑπ' ἐμοῦ πρὸ πολλοῦ ἥδη ἔχει ληφθῆ. (Πρβλ. ὁ ποταμὸς ἐστιν ἡμῖν διαβατέος· ταῦτα Θεμιστογένει γέγραπται).

Σημεῖος. Καὶ μετὰ τοῦ γερουνδιακοῦ, ὅπως κανονικῶς μετὰ τῶν παθητικῶν ρήματων ἐν γένει, τὸ (προσωπικὸν) ποιητικὸν αἰτίον ἐκφέρεται πολλάκις διὰ τῆς ab (ἢ a) καὶ ἀφιερειτῆς, ὅταν ἡ χρῆσις ἀπλῆς δοτικῆς ὡς δοτικῆς τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου εἰναι ἐνδεχόμενον νὰ φέρῃ σύγχυσιν εἰς τὸ νόημα τῆς φράσεως, ίδια δὲ ὅταν τὸ γερουνδιακὸν ἀνήκῃ εἰς ῥῆμα δεχόμενον τὸ ἀντικείμενόν του κατὰ δοτικήν : a patribus consulendum est libēris οἱ πατέρες πρέπει νὰ φροντίζουσι περὶ τῶν τέκνων. (Τὸ consulēo ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ φροντίζειν συντάσσεται μετὰ

δοτικῆς, § 134, 3, Σημ. β'. "Αν λοιπὸν ἐλέγετο **patribus consulendum est liberis** ἥτο δυνατὸν νὰ ἔκληθῇ καὶ = περὶ τῶν πατέρων πρέπει νὰ φροντίζωσι τὰ τέκνα).

136. 'Ιδιορρύθμως χρησιμοποιεῖται ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ δοτικὴ μετὰ ὅγμάτων καὶ ὡς **κατηγορηματική**, πρὸς δήλωσιν **σκοποῦ** (*dativus finalis* ἢ *dativus praedicativus*). Οὕτω δὲ χρησιμοποιεῖται ἡ δοτικὴ οὐσιαστικοῦ ὄντος (οὐχὶ συγκεκριμένου, **ἐνικοῦ** δὲ **πάντοτε ἀριθμοῦ**) πρῶτον μετὰ τοῦ ὄγματος *esse* (§ 125), ἐπειτα δὲ μετὰ τῶν ὅγμάτων *accipere*, *arcessere*, *habēre*, *dare*, *relinquere*, *mittere*, *tribuere*, *dicere*, *ducere*, *venire*, κ.ἄ.δ., ἵνα δηλωθῇ ὁ σκοπός (ἢ τὸ ἀποτέλεσμα) τῆς ὑπὸ τοῦ ὄγματος σήμαινομένης πράξεως. Συνυπάρχει δὲ σχεδὸν πάντοτε μετὰ τῆς δοτικῆς ταύτης τοῦ σκοποῦ καὶ ἔτερα δοτικὴ (χαριστικὴ ἢ ἀντιχαριστικὴ ἢ τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου). "Οταν δὲ τὸ ὄγμα εἶναι ἐνεργητικὸν μεταβατικόν, συνυπάρχει πρὸς τούτοις καὶ αἰτιατικὴ τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου : *hoc mihi curae* (δοτ.) *est* τοῦτο μοι εἰς φροντίδα ἔστι, μέλει μοι τούτου. *Aedui equitatum auxilio* (δοτ.) *Caesari miserunt oī* Αἴδουοι ἵππικὸν τῷ Καίσαρι **πρὸς ἐπικουρίαν** ἐπεμψαν· (πρβλ. νεοελλ. γιὰ βοήθεια).

3. Η αἰτιατικὴ

α') Μετὰ ὄνομάτων καὶ ἐπιρρημάτων ἢ ἀπολύτως

137. 1) Η σύνταξις οὐσιαστικοῦ μετ' αἰτιατικῆς (*σπανία* καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ 'Ελληνικῇ) δὲν εἶναι εὔχρηστος ἐν τῇ Λατινικῇ, ἐπιθέτου δὲ ἢ ἐπιφρόγματος ἢ σύνταξις μετ' αἰτιατικῆς, εἶναι σπανία. (Βλ. § 133, 3).

2) Συνήθης εἶναι ἡ χρῆσις αἰτιατικῆς, εἴτε μόνης εἴτε μετ' ἐπιφωνημάτων (*heu ! o !*), εἰς **ἀναφωνήσεις** πρὸς ἔκφρασιν ἐκπλήξεως ἢ πόνου : *me miserum ! o me miserum !* οἷμοι ἐγὼ τλήμων.

Σημεῖωσις. 'Η τοιαύτη αἰτιατικὴ ἐξηγεῖται ὡς προελθοῦσα ἐκ πληρεστέρων ἀρχῆθεν φράσεων, ἐν ταῖς ὅποιαις ἐπειγὲ θέσιν ἀντικειμένου: *vidētē me miserum !* ὅριτέ με τὸν άθλιον. (Πρβλ. νεοελλ. ὡς τὸν δυστυχῆ! ἐτσν ἀθλιον!).

β') Μετὰ ὅγμάτων

138. Τὸ κατ' αἰτιατικὴν ἀντικείμενον ὅγμάτων εἶναι καὶ ἐν τῇ Λα-

τινικῇ ἡ ἔξωτερικὸν ἀντικείμενον, π.χ. Romulus Remum interfecit ὁ Πρωμύλος τὸν Πῶμον ἀπέκτεινε· Deus aedificavit mundum ὁ θεὸς ἐδημιούργησε τὸν κόσμον· ἡ ἔσωτερικὸν ἀντικείμενον, π.χ. sollicitam (ἡ exsulis) vitam vivimus πολυμέριμνον (ἡ ἔξορίστου) βίον ζῶμεν· longam viam imus μακρὰν ὅδὸν πορευόμεθα. (Figura etymologica ἑτυμολογικὸν σχῆμα).

Σημεῖωσις. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ παραλείπεται πολλάκις ἡ αἰτιατικὴ τοῦ συστοίχου οὐσιαστικοῦ, δὲ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς αὐτοῦ ἐκφέρεται τότε κατ' οὐδέτερον γένος ἐνικοῦ ἡ σπανίως πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ: dulce ridet ἡδὺ γελᾷ (= duleem risum ridet)· graviora patīmur βαρύτερα πάσχομεν.

Οὐσίως δὲ εἰς τινας φράσεις ἡ σύνταξις γίνεται κατὰ βραχυλογίαν, ως stadium currere (= eursum studii currere· πρβλ. ἀγωνίζεσθαι στάδιον)· piscis sapit mare ὁ ἤχθυς χυμὸν θαλάσσης ἔχει (= piscis saporem maris sapit· πρβλ. τὸ νεοελλην. τὸ ψάρι μυρίζει θάλασσα), κ.ἄ.τ.

139. Μετ’ αἰτιατικῆς ἔξωτερικοῦ ἀντικειμένου συντάσσονται καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ τὰ κυρίως μεταβατικὰ ρήματα. Ἀλλὰ λαμβάνονται ως τοιαῦτα καὶ συντάσσονται μετ’ αἰτιατικῆς καὶ πολλὰ ρήματα, τῶν ὅποιών τὰ ἀντίστοιχα ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συντάσσονται διαφόρως (ἥτοι μετὰ δοτικῆς ἡ μετὰ ἐμπροθέτου), ώς

1) τὰ ρήματα aequare, adaequare (aliquem ἡ aliquid = ἴσοῦσθαι τινι), iuvare, adiuvare (aliquem = βοηθεῖν τινι), sequi, sectari (§ 80, aliquem = ἔπεσθαι, ἀκολουθεῖν τινι· ἀλλὰ πρβλ. διώκειν τινά), decere, dedecere (aliquem = πρέπειν, οὐ πρέπειν τινι· πρβλ. ὅμως § 134, 1) : virtus maiorum famā adaequat ἡ τῶν προγόνων ἀρετὴ ἴσοις τῇ φήμῃ· te toga deceat σοὶ πρέπει ἡ τήβεννος·

2) ρήματα ψυχικοῦ πάθους σημαντικά, ως indignari, queri (§ 80 aliquid = ἀγανακτεῖν, μεμψιμοιρεῖν ἐπὶ τινι), ridēre (aliquid = γελᾶν ἐπὶ τινι), iniuriam queror = μεμψιμοιρῶ ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ.

Σημεῖωσις. Bk. καὶ § 134, 3, Σημ. β'.

140. Μετὰ διπλῆς αἰτιατικῆς συντάσσονται ἐν τῇ Λατινικῇ

1) ρήματα, τῶν ὅποιών τὰ ἀντίστοιχα καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συντάσσονται όμοίως, ἥτοι :

α) τὰ παιδευτικὰ (docere, edocere) καὶ τὸ ρῆμα celare (aliquem aliquid, τινά τι) : Cato filium litteras docuit ὁ Κάτων τὸν

υἱόν (του) γράμματα ἐδίδαξε· nemo potest deum celare consilia sua οὐδεὶς δύναται νὰ ἀποκρύψῃ ἀπὸ τὸν θεὸν τὰς βουλάς του.

β) τὰ αἰτητικά, ως poscere, flagitare (aliquem aliquid, τινά τι): pacem te poscimus εἰρήνην ἀπὸ σὲ ζητοῦμεν· ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ ἡ σύνταξις τοῦ ῥήματος rogare (ἐρωτᾶν) ἐν τῇ φράσει τοῦ ἐπισήμου λόγου rogare aliquem sententiam ἐρωτᾶν τινα τὴν (ἔστι τοῦ) γνώμην (ἐν τῇ συγχλήτῳ).

γ) ῥήματα κλητικά (ως appellare, κλπ.), δοξαστικά (ως putare, existimare, κλπ.), προχειριστικά (ως creare, eligere, κλπ.), μεταποιητικά (ως facere, reddere, κλπ.), κ.ἄ.τ. : solitudinem pacem appellant τὴν ἑρημίαν (τὴν ἑρήμωσιν) εἰρήνην καλοῦσιν cupiditas homines caecos reddit τὸ πάθος τοὺς ἀνθρώπους τυφλοὺς καθιστᾷ· ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ ἡ φράσις aliquem certiorem facere (aliquiū rei ἢ de aliqua re. Bl. § 129, 3, α').

Σημείωσις. Bl. καὶ § 184, Σημ. γ' (induere, κλπ.).

2) ῥήματα μεταβατικά σύνθετα μετὰ τῆς προθέσεως trans, ως transducere ἢ traducere, transportare, κ.τ.τ. (= διαβιβάζειν, διακομίζειν, κλπ.), ἐπὶ τῶν ὅποιων ἢ ἔτερα αἰτιατική, ἢ δηλοῦσα τόπον τινὰ (ποταμόν, κ.τ.τ.), ἀνήκει κυρίως εἰς τὴν πρόθεσιν trans : dux exercitum flumen transportavit ὁ στρατηγὸς τὸν στρατὸν εἰς τὸ πέραν τοῦ ποταμοῦ διεβίβασε· (πρβλ. καὶ dux exercitum trans flumen traduxit).

Σημείωσις. 'Ρήματα δίπτωτα συντασσόμενα μετ' αἰτιατικῆς μὲν καὶ γενικῆς Bl. ἐν § 130 καὶ § 131, μετ' αἰτιατικῆς δὲ καὶ δοτικῆς ἐν § 134, 2, 3, καὶ Σημ. γ'. Κατωτέρω καὶ μετ' αἰτιατικῆς καὶ ἀφαιρετικῆς.

3. Ἡ ἀφαιρετικὴ

α') Μετὰ δνομάτων καὶ ἐπιρρημάτων

141. Ἀφαιρετικὴ οὐσιαστικοῦ (συνοδευομένη πάντοτε ὑπὸ ἐπιθετικοῦ τινος προσδιορισμοῦ) χρησιμοποιεῖται ως προσδιορισμὸς ἔτερου οὐσιαστικοῦ, ἵνα δηλωθῇ χαρακτηριστική τις ιδιότης τούτου: vir summō ingeniō ἀνὴρ μεγίστης εὐφυῖας (εὐφυέστατος) (ablativeus qualitatis, ἀφαιρετικὴ τῆς ιδιότητος, ὑπαγομένη ὑπὸ τὴν ablativeus sociatīvus, § 128, 2. Πρβλ. νεοελλ. π.χ. ἀνθρωπος μὲ πολὺ μυαλό).

Χρησιμοποιεῖται ὅμως πρὸς δῆλωσιν ἰδιότητος παρομοίως καὶ ἡ γενικὴ (genitivus qualitatis), ὥπως ἐν τῇ Ἐλληνικῇ, κανονικῶς, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ διαρκής τις ἰδιότης, ἵδιχ δὲ (μετ' ἀριθμητικῶν), ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ μέτρον ἢ βάρος ἢ ἡλικία κ.τ.τ.: *vir magnae prudentiae* ἀνὴρ μεγάλης συνέσεως (συνετώτατος)· *fossa pedum quindecim* τάφρος δεκαπέντε ποδῶν· *puer decem annorum* παις δέκα ἔτῶν.

142. Ως προσδιορισμὸς ἐπιθέτου (ἢ ἐπιρρήματος) συνάπτεται ἀφαιρετικὴ οὐσιαστικοῦ (καὶ σπανιότερον ἐπιθέτου), καὶ

1) **καθαρὰ ἀφαιρετικὴ** (§ 128, 1) συνάπτεται

α) μὲ ἐπίθετα σημαίνοντα ἀπαλλαγήν, στέρησιν, κ.τ.τ., ὡς *liber*, *nubus*, *orbus*, *vacuus*, (*alienus*) κ.ἄ.τ.: *liber metu* ἀπῆλλαχμένος φόβου (ἀφοβος)· (πρβλ. νεοελλ.: ἐλεύθερος ἀπὸ φροντίδες).

β) μὲ συγκριτικὰ ἐπίθετα: *nemo fuit divitior Croeso* οὐδεὶς ὑπῆρξε πλουσιώτερος τοῦ Κροίσου· (*ablativus comparativus*, **ἀφαιρετικὴ συγκριτικὴ**, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν **συγκριτικὴν γενικὴν** τῆς ἀρχαίας Ἐλληνικῆς. Πρβλ. νεοελλ.: ὁ Πέτρος εἶναι πλουσιώτερος ἀπὸ τὸν Παῦλο).

Σημεῖωσις. 'Ο β' ὄρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται κατ' ἀφαιρετικὴν πάντοτε, ὅταν οὗτος εἶναι ἀναφορικὴ ἀντωνυμία: Cato, *quo tum nemo fuit doctilior* ὁ Κάτων, οὕτινος οὐδεὶς τότε ὑπῆρξεν ἐπιστημονέστερος. "Αλλως ὁ β' ὄρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται καὶ διὰ τοῦ συγκριτικοῦ *quam* (=ἢ) καὶ ὄμοιοπτώτως μὲ τὸν α' ὄρον τῆς συγκρίσεως: *patria mihi earior est quam vita* (=carior vitā) ἡ πατρὶς ἐμοὶ προσφιλεστέρα ἐστὶ τῆς ζωῆς (ἢ ἡ ζωή).

'Εκφέρεται δὲ κανονικῶς διὰ τοῦ *quam* ὁ β' ὄρος τῆς συγκρίσεως, ὅταν ὁ α' ὄρος εἶναι εἰς πτῶσιν γενικὴν ἢ δοτικὴν ἢ ὅταν μὲ τὴν ἀφαιρετικὴν ὡς β' ὄρον τῆς συγκρίσεως εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπέλθῃ σύγχυσις τοῦ νοήματος τῆς προτάσεως: *peius victoribus* (α' ὄρος τῆς συγκρίσεως, δοτικὴ) *quam victis* (β' ὄρος τῆς συγκρίσεως, πάλιν δοτικὴ) accidit χειρὸν συνέβη τοῖς νικηταῖς ἢ τοῖς ἡττημένοις. *Bruitum non minus amo quam tu* τὸν Βροῦτον ὅχι ἐλιγάτερον ἀγαπῶ ἢ σύ. ("Αν ἐτίθετο ἀφαιρετικὴ te, ἢ το δυνατὸν νὰ ἐκληφθῇ αὕτη ὡς =ἢ σέ").

Μετὰ δὲ τὰ συγκριτικὰ *plus*, *amplius*, *longius* ἀκολουθεῖ ἐνίστε ὁ β' ὄρος τῆς συγκρίσεως ἀνεύ τοῦ *quam* ὄμοιοπτώτως μὲ τὸν α' ὄρον: *plus* (ἢ *amplius*) *mille homines* convenierunt πλείονες τῶν χιλίων ἀνθρώπων συνηλθον.

2) **ἀφαιρετικὴ τῆς κοινωνίας ἢ τῆς συνοδείας** (§ 128, 2) συνάπτεται

α) μὲ τὰ ἐπίθετα onustus, praeditus, refertus, καθὼς καὶ μὲ τὰ δηλοῦντα ψυχικὸν πάθος ἐπίθετα contentus, fretus, laetus, superbus, tristis, κ.ἄ.τ.: navis **frumento** onusta ναῦς πλήρης σίτου· paucis contentus δέργοις ἀρκούμενος (διλιγαρχής)· (πρβλ. νεοελλ.: γεμᾶτος μὲ χόρτο, κ.τ.τ.).

β) μὲ τὰ ἐπίθετα dignus, indignus καὶ διάφορα ἄλλα, μετὰ τῶν ὅποιων ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῖ τὸ κατά τι ἡ ἀναφορὰν (ablativus limitationis): dignus **laude** ἐπαίνου ἄξιος· claudus altero pede χωλὸς (κατὰ) τὸν ἔτερον πόδα· par ingenio ἵσος κατὰ τὴν εὐφυΐαν· ἐνταῦθα ἀνήκουν καὶ τὰ maior ἢ minor natu (πρεσβύτερος ἢ νεώτερος)· maximus ἢ minimus natu (πρεσβύτατος ἢ νεώτατος).

γ) μὲ συγχριτικὰ ἐπίθετα (ἢ ἐπιρρήματα) καὶ ἐν γένει μὲ ἐπίθετα (ἢ ἐπιρρήματα) ἔχοντα παραθετικὴν ἔννοιαν, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ μέτρον ἢ διαφορὰ (ablativus mensūrae ἢ discrimīnis): di-midio minor κατὰ τὸ ἥμισυ ἐλάσσων multis annis ante πολλοῖς ἔτεσι πρότερον· paulo post ὀλίγῳ ὕστερον.

β') Μετὰ φημάτων

143. α') Μετὰ καθαρᾶς ἀφαιρετικῆς (§ 128, 1) συντάσσονται τὰ ῥήματα τὰ σημαίνονται ἐν γένει ἀπομάκρυνσιν ἢ χωρισμόν, προέλευσιν, ἀπαλλαγήν, στέρησιν, κ.τ.τ., ὡς expellere, prohibere, abesse, liberare, privare, spoliare, κλπ. (ablativus separativus), carere, egere, vacare (ablativus inopiae). Ἐκ τούτων τὰ ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ δέχονται πρὸς τὴν ἀφαιρετικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου: Tarquinius regno expulsus est ὁ Ταρκύνιος ἐξεβλήθη τῆς βασιλείας· consules eives metu liberaverunt οἱ ὑπατοὶ ἀπήλλαξαν τοὺς πολίτας τοῦ φόβου· alter alterius auxilio eget ὁ ἔτερος τῆς τοῦ ἔτερου ἐπικουρίας χρείαν ἔχει. (Πρβλ. καὶ § 142, 1, α').

Τῆς ἀφαιρετικῆς ταύτης προτάσσεται πολλάκις καὶ ἡ πρόθεσις ab (ἢ ex ἢ de). Κανονικῶς δὲ τίθεται ἡ ab πρὸ τῆς τοιαύτης ἀφαιρετικῆς, ὅταν αὕτη δηλοῖ πρόσωπον: patriam a tyrannis liberavit τὴν πατρίδα ἀπὸ τῶν τυράννων ἡλευθέρωσε.

Σημεῖωσις. Ἐπὶ καταγωγῆς ἀντὶ ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς (ablativus originis) τίθεται καὶ ἡ ex μετ' ἀφαιρετικῆς (ἐπὶ ἀμέσου καταγωγῆς, μετὰ τοῦ ῥήματος nasci) ἢ ἡ ab μετ' ἀφαιρετικῆς (ἐπὶ ἐμμέσου καταγωγῆς, μετὰ τοῦ ῥήματος

oriri) : Achilles ex Thetide natus est ὁ Ἀχιλλεὺς ἐγεννήθη ἐκ τῆς Θέτιδος· ple-
riique Belgae a Germanis orti sunt οἱ πλεῖστοι Βέλγοι ἀπὸ τῶν Γερμανῶν κατά-
γονται. (Πρβλ. οἱ ἐκ Διὸς — οἱ ἀφ' Ἡρακλέους).

144. β') Μετ' ἀφαιρετικῆς τῆς κοινωνίας ἢ τῆς συνοδείας (§ 128, 2) συντάσσονται διάφορα ύγματα, ἦτοι

1) τὰ δηλοῦντα πλησμονὴν ἢ πλήρωσιν, ὡς abundare, (com-, ex-) im-plere, cumulare κλπ., καθὼς καὶ τὰ ύγματα afficere, orna-re, imbuere, instuere, κ.ἄ.δ. (ablativus copiae). 'Εκ τούτων τὰ ἐνεργητικὰ δέχονται πρὸς τῇ ἀφαιρετικῇ καὶ αἰτιατικῇ τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου: otio abundat περισσὸν σχολὴν (ἀνεσιν) ἔχει· aras do-nis cumulant τοὺς βωμοὺς δώρων πληροῦσι· cives victores laudibus ornant οἱ πολῖται τοὺς νικητὰς ἐπαίνοις κοσμοῦσι· (πρβλ. § 142, 2, α).

2) τὰ σημαίνοντα πωλεῖν, ἀγοράζειν, μισθοῦν, (ἐκ) τιμᾶν, ἔκτιμᾶσθαι, κ.τ.τ., ὡς vendere, venire, (τοῦ vaneo), emere, conduce-re, locare, stare, constare, esse (μὲ τὴν σημασίαν τοῦ τιμᾶσθαι, ἀξίζειν), docere, κ.ἄ.τ., ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἢ τιμὴ ἢ ἀμοι-βὴ ὡρισμένη (ablativus pretii). Τὰ ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ ἐκ τού-
των δέχονται πρὸς τῇ ἀφαιρετικῇ καὶ αἰτιατικῇ τοῦ ἀμέσου ἀντικει-
μένου: hortum viginti minis emit τὸν κῆπον (ἀντὶ) εἴκοσι μνῶν
ἡγόρασε· decem talentis constat τιμᾶται (κοστίζει) δέκα ταλάντων.
Socrates non docebat mercēde ὁ Σωκράτης δὲν ἐδίδασκεν ἀντὶ μι-
σθοῦ (ἐπ' ἀμοιβῇ).

"Οταν ὅμως ἡ τιμὴ ἡ ἡ ἀξία δὲν εἶναι ὡρισμένη, ἀλλ' ἐκφράζεται ἀορίστως δι' ἐπιθέτου ἢ ἐπιθετικῆς ἀντωνυμίας (ποσοῦ σημαντικοῦ), τότε χρησιμοποιεῖται οὐχὶ ἀφαιρετική, ἀλλὰ γενική (genetivus pretii). Οὕτω συνάπτονται μετὰ τῶν ύγμάτων vendere, emere, locare αἱ γε-
νικαὶ quanti, tanti, tantidem, pluris, minoris, μετὰ δὲ τῶν ύγμά-
των aestimare, ducere, facere, habere, pendere, putare καὶ τοῦ
esse (= aestimari) αἱ γενικαὶ magni, permagni (οὐχὶ ὅμως καὶ
multi), parvi, pluris (οὐχὶ ὅμως καὶ maioris), minoris, maximi,
plurimi, minimi, quanti, tanti, tantidem, nihil, π.χ. vendit agrum
tanti, quanti eum emit πωλεῖ τὸν ἀγρὸν τόσον, ὅσον ἡγόρασεν αὐ-
τόν· pluris decet facere virtutem, quam pecuniam προσήκει περὶ
πλείονος ποιεῖσθαι τὴν ἀρετὴν ἢ τὰ ύγματα·

2) τὰ ἀποθετικὰ ύγματα utor, fungor, fruor, pascor, vescor καὶ

potior (δεχόμενα κατ' ἀφαιρετικὴν τὸ ἀντικείμενόν των) : quousque tandem, Catilina, abutere patientia nostra? ἔως πότε, Κατιλίνα, θὰ καταχρᾶσαι τὴν ὑπομονήν μας; fungitur officiis ἐπιτελεῖ τὰ καθήκοντα· lacte et carne vescuntur μὲ γάλα καὶ κρέας τρέφονται· urbe potitus est ἐκυρίευσε τὴν πόλιν. (’Αλλὰ πάντοτε rerum potiri καὶ οὐχὶ rebus potiri = γίγνεσθαι κύριον τῶν πραγμάτων, καταλαμβάνειν τὴν ἔξουσίαν).

4) ἡ φράσις opus est, συνώνυμος τῆς φράσεως usus est (= χρεία ἔστι) : libris nobis opus est βιβλίων (ήμιν χρεία ἔστι) χρείαν ἔχομεν. Οὕτω καὶ (μετ' ἀφαιρετικῆς τοῦ ἔνικοῦ τοῦ οὐδετέρου τῆς μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, ισοδυναμούσης πρὸς ἀπαρέμφατον ἐνεστῶτος) : consulto (= consulere) opus est δεῖ βουλεύεσθαι.

Σημείωσις. Μὲ τὴν λέξιν opus καὶ τὸ ῥῆμα esse γίνεται χρῆσις καὶ προσωπικῆς συντάξεως, ως libri nobis opus sunt βιβλίων χρείαν ἔχομεν. Ἡ τοιαύτη δὲ σύνταξις εἶναι ἡ κανονική, ὅταν ἐκεῖνο, τοῦ ὄποιου ὑπάρχει χρεία, ἐκφράζεται δι' οὐδετέρου ἐπιθέτου ἡ ἀντωνυμίας : Themistocles celeriter, quae opus erant, reperiebat ὁ Θεμιστοκλῆς ταχέως τὰ δέοντα ἐπενόει.

5) τὰ παθητικὰ ῥήματα. Κατ' ἀφαιρετικὴν ἐκφέρεται μετὰ τούτων τὸ ποιητικὸν αἴτιον, ὅταν τοῦτο εἶναι ὄνομα δηλοῦν πρᾶγμα (ablativus rei efficientis): discordia maxima res dilabuntur ὑπὸ τῆς διχονοίας (μὲ τὴν διχόνιαν) μέγιστα πράγματα διαλύονται. "Οταν δμως τὸ ποιητικὸν αἴτιον εἶναι ὄνομα προσώπου (ἢ καὶ πράγματος ἢ ζώου προσωποποιουμένου), τότε τοῦτο κανονικῶς ἐκφέρεται δι' ἐμπροθέτου ἀποτελουμένου ἐκ τῆς ab μετ' ἀφαιρετικῆς (καθαρᾶς, § 128, 1, ablativus auctoris) : Roma a Romulo condita est ἡ 'Ρώμη ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ 'Ρωμύλου' eo a natura ipsa deducimur εἰς τοῦτο ὑπ' αὐτῆς τῆς φύσεως ἀγόμεθα" (βλ. καὶ § 135, 3).

6) ῥήματα ψυχικοῦ πάθους σημαντικά, ως gaudere, laetari, dolere, maerere, x.t.t. (ablativus causae, ἀφαιρετικὴ τῆς αἰτίας· πρβλ. § 131) : delicto dolere, correctione gaudere oportet ἐπὶ μὲν τῷ ἀμαρτήματι πρέπει νὰ λυπῆται τις, ἐπὶ δὲ τῇ ἐπανορθώσει νὰ χαίρῃ.

Σημείωσις. Ἀφαιρετικὴ τῆς αἰτίας δύναται νὰ συνάπτεται καὶ μὲ πᾶν ἄλλο ῥῆμα. Συνήθεις δὲ ἀφαιρετικαὶ δηλοῦσαι τὸ αἴτιον τὸ κινοῦν τινας εἰς τινα πρᾶξιν εἶναι amore, odio, metu, misericordia, spe, κλπ. : hostes metu abscesserunt οἱ πολέμιοι ἐκ φόβου (ἐνεκα φόβου) ἀπεχώρησαν. Δύνανται δμως αἱ ἀφαιρετικαὶ

αῦται νὰ συνεκφέρωνται καὶ μετά τινος καταλλήλου μετοχῆς τοῦ παθητικοῦ παρακείμενου, ὡς ἀφαιρετικαὶ τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου (ὡς coactus, ductus, compulsus, incitatus, κλπ., odio, amore, κλπ.). Κανονικῶς δὲ ἐκφέρεται οὕτως εἰς ἀφνητικάς προτάσεις τὸ κωλῦν αἴτιον, τὸ ὅποιον ἐκφέρεται καὶ δι' ἐμπροθέτου ἀποτελουμένου ἐκ τῆς προθέσεως prae καὶ αἰτιατικῆς: *morbo impeditus non adfui ad iudicium ὑπὸ νόσου κωλυθεὶς (= ἔνεκα νόσου)* δὲν παρέστην εἰς τὸ δικαστήριον. *prae lacrimis loqui non* potest ἔνεκα τῶν δακρύων δὲν δύναται νὰ ὄμιλῃ.

7) ρήματα ἔχοντα ἔννοιαν παραθετικήν, ὡς antecellere, antevenire, praestare, superare, malle, κ.ἄ.τ., παρὰ τὰ ὅποια ἡ ἀφαιρετικὴ δηλοῖ τὸ κατά τι ἡ μέτρον ἡ διαφοράν· (πρβλ. § 142, 2, β' καὶ γ'): hostes numero militum supērant οἱ πολέμιοι ὑπερέχουντι κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν στρατιωτῶν multo malo hoc κατὰ πολὺ προτιμῶ τοῦτο.

145. Μὲ οἰονδήποτε ρῆμα δύναται νὰ συνάπτεται ἀφαιρετικὴ (τῆς κοινωνίας) πρὸς δήλωσιν τοῦ τρόπου ἐνεργείας τινὸς (ablativus modi, ἀφαιρετικὴ τροπικὴ): summa aequitate res constituit μετὰ μεγίστης δικαιοσύνης τὰ πράγματα διέταξε.

Συνήθεις ἀφαιρετικαὶ τοῦ τρόπου εἶναι silentio, (hoc, eo) modo, (ea, simili) ratione, (hac, ea, illa) conditione, lege, (nostro, maiorum) more, (aequo, forti) animo, κ.ἄ.τ.

Ωσαύτως ἀφαιρετικαὶ δηλοῦσσαι τρόπον σωματικῆς ἐμφανίσεως, ὡς capite nudo ἡ operto, capillo promisso, barba missa, pedibus nudus, κ.ἄ.τ.: multi pecudum ritu vivunt πολλοὶ βιοσκημάτων δίκην (ὥσπερ ζῷα) ζῶσι.

Σημεῖωσις. Ἡ τροπικὴ ἀφαιρετικὴ προῆλθεν ἐκ τῆς δργανικῆς ἀφαιρετικῆς, περὶ τῆς ὅποιας βλ. § 128, 2.

5. Άι πλάγιαι πτώσεις εἰς προσδιορισμὸν τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου

146. Ο προσδιορισμὸς τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου γίνεται καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ὅχι μόνον δι' ἐπιρρημάτων (§ 101, 1 - 2) ἡ ἐμπροθέτων (§ 102), ἀλλὰ καὶ δι' ἀπλῆς πλαγίας πτώσεως, (ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ πρβλ.: ἐνίκησεν Ἰσθμοῖ καὶ Νεμέᾳ· οἱ λαγώ τῆς νυκτὸς νέμονται).

147. α') Ο προσδιορισμὸς τοῦ **τόπου** ἐκφέρεται γενικῶς εἰς δήλωσιν μὲν τῆς ἐν **τόπῳ στάσεως** (ubi ? ποῦ;) διὰ τῆς in μετ' ἀφαιρετικῆς, εἰς δήλωσιν δὲ τῆς εἰς **τόπον κινήσεως** (quo ? ποῦ;) διὰ τῆς in μετ' αἰτιατικῆς, καὶ εἰς δήλωσιν τῆς ἀπὸ **τόπου κινήσεως** (unde ? πόθεν;) διὰ τῆς ex ἡ (ab) μετ' ἀφαιρετικῆς: in horto sum — eo in hortum — venio ex horto — venio ex Italia — ab urbe ἔρχομαι ἐξ Ἰταλίας, ἀπὸ τῆς πόλεως. (Πρβλ. ὅμοιαν διαφορὰν τῆς ἐκ καὶ τῆς ἀπὸ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ).

"Οταν ὅμως τὰ πρὸς προσδιορισμὸν τοῦ τόπου λαμβανόμενα ὄνοματα εἶναι ὄνόματα πόλεων ἢ μικρῶν νήσων (ἢ χερσονήσων), τότε

1) εἰς δήλωσιν τῆς ἐν **τόπῳ στάσεως** χρησιμοποιεῖται ἀπλῆ μὲν γενικὴ (**τοπικὴ**), ἀν τὸ ὄνομα τῆς πόλεως ἢ τῆς μικρᾶς νήσου εἶναι τῆς α' ἢ τῆς β' κλίσεως καὶ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, ἀπλῆ δὲ ἀφαιρετικὴ (**τοπικὴ**, § 128, 3), ἀν τὸ ὄνομα τοῦτο εἶναι τῆς γ' κλίσεως ἢ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, οίαςδήποτε κλίσεως: **Romae**, (Corinthi, Deli) habitat — ἀλλὰ **Babylone** (Athēnis, Delphis, Sardibus) habitat κατοικεῖ ἐν Ἀράμη, κλπ. — ἐν Βαβυλῶνι, κλπ.·

2) εἰς δήλωσιν τῆς εἰς **τόπον κινήσεως** χρησιμοποιεῖται ἀπλῆ αἰτιατικὴ: eo **Romam** (Athenas, Sardes, κλπ.) πορεύομαι εἰς Ἀράμην, εἰς Ἀθήνας, εἰς Σάρδεις, κλπ..

3) εἰς δήλωσιν τῆς ἀπὸ **τόπου κινήσεως** χρησιμοποιεῖται ἀπλῆ ἀφαιρετικὴ (§ 128, 1): **venio Romā** (Athenis, Corintho, κλπ.) ἔρχομαι ἐκ Ἀράμης, ἐξ Ἀθηνῶν κλπ.

Σημείωσις 1. Καὶ μετὰ τῶν ὄνομάτων τῶν πόλεων χρησιμοποιεῖται τὸ κατάλληλον ἐμπρόθετον, ἀν ταῦτα ἀκολουθοῦν εὐθὺς μετὰ τὰς λέξεις **urbs**, **oppidum**, (municipium) ὡς ἐπεξήγησις αὐτῶν: in oppido **Citio** ἐν τῇ πόλει Κιτίῳ (ἐνῷ ἀπλῶς **Citii** = ἐν Κιτίῳ) · in oppidum **Cirtam** εἰς τὴν πόλιν Κίρταν (ἐνῷ ἀπλῶς **Cirtam** = εἰς Κίρταν) · ex urbe **Corintho** ἐκ τῆς πόλεως Κορίνθου (ἐνῷ ἀπλῶς **Corintho** = ἐκ Κορίνθου). Ἀλλά: **Corinthi** (in) pulcherrima Graeciae urbe — Tarquinios se contulit, in urbem Etruriae florentissimam — Athenis, ex urbe doctissima ortus est.

Σημείωσις 2. Εἰς δήλωσιν τῆς ἐν **τόπῳ στάσεως** χρησιμοποιεῖται ἐν γένει ἀπλῆ ἀφαιρετικὴ, ὅταν τὸ δηλοῦν τὸ τόπον ὄνομα ἔχῃ ἐπιθετικῶντινα προσδιορισμόν, ιδίᾳ δὲ τὸ ἐπιθετον totus ἢ τὴν ἀντωνυμίαν ipse: π.χ. tota urbe, tota Italia, totis castris (ἐν πάσῃ τῇ πόλει, ἐν ὅλῃ τῇ Ἰταλίᾳ, ἐν παντὶ τῷ ~~σχρατοπέδῳ~~) — ipsa **Romā**, ἐν αὐτῇ τῇ Ἀράμη. Οὕτω καὶ hōc locō (ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ), multis locis, κλπ.

Σημείωσις 3. Ὄμοιώς μὲ τὰ δύναματα τῶν πόλεων καὶ τῶν μικρῶν νήσων χρησιμοποιοῦνται καὶ τὰ δύναματα domus, (§ 30, 3), rus καὶ humus (§ 17), π.χ. *domi* est οἴκοι — *humī* sedet χαμαὶ κάθηται — *donum* (*rus*) rediit ἐπέστρεψεν οἴκαδε, (εἰς τὴν ἔξοχὴν) — *domo* profugit ἔφυγεν (ἐκ τοῦ οἴκου), ἐκ τῆς πατρίδος — *rure* rediit ἐπέστρεψεν ἐκ τῆς ἔξοχῆς — *humo* surgit ἀνίσταται χαμόθεν. Κατὰ δὲ τὸ *domi*, ὅπερ σημαίνει ὅχι μόνον οἴκοι ἀλλὰ καὶ ἐν εἰρήνῃ (ἐν καιρῷ εἰρήνης), λέγεται καὶ *belli* ἢ *militiae* (= ἐν πολέμῳ, ἐν στρατείᾳ) εἰς τὰς φράσεις *domi bellique* — *domi militiaeque* (= ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ). "Αλλως λέγεται *in bello, in militia*.

148. Ἡ διὰ τόπου κίνησις (qua ? πῆ ;) ἐκφέρεται δι' ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς (τοπικῆς, § 128, 3) κανονικῶς, ὅταν πρόκειται περὶ ὄδοῦ, γεφύρας, πύλης, κ.τ.τ. "Αλλως χρησιμοποιεῖται καὶ ἐμπρόθετον ἀποτελούμενον ἐκ τῆς per καὶ αἰτιατικῆς : via Appia — per forum proficiscitur διὰ τῆς Ἀπίας ὄδοις — διὰ τῆς ἀγορᾶς πορεύεται.

'Ενταῦθα ἀνήκουν καὶ αἱ (τοπικαὶ) ἀφαιρετικαὶ terra, mari (= per terram, per mare) — terra marique διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης.

149. β') Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ χρόνου ἐκφέρεται :

1) δι' ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς (τοπικῆς, § 128, 3), ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἀπλῶς τὸ πότε (quando ?): *quā nocte natus Alexander est, eādem Dianaē Ephesiae templum deflagravit* ἢ νυκτὶ ἐγεννήθη ὁ Ἀλέξανδρος, τῇ αὐτῇ (νυκτὶ) ἐπινρπολήθη ὁ ναὸς τῆς Ἐφεσίκς Ἀρτέμιδος.

Συνήθεις τοιαῦται ἀφαιρετικαὶ εἰναι : (εὖ, quō) tempore, anno, diē — (eā, quā) hōrā, aestāte — (primā, secundā, tertīā) vigiliā κ.ἄ.τ.

2) δι' ἀπλῆς ἀφαιρετικῆς (ὀργανικῆς, § 128, 2), ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ τὸ ἐντὸς πόσου χρόνου ἢ μετὰ πόσον χρόνον : *biduo sciemus* ἐντὸς δύο ἡμερῶν θὰ γνωρίζωμεν. Agamemnon vix decem annis unam cepit urbem ὁ Ἀγαμέμνων μόλις μετὰ δέκα ἔτη μίαν πόλιν ἐκυρίευσε.

3) δι' ἀπλῆς αἰτιατικῆς, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ πόσον χρόνον διαρκεῖ πρᾶξίς τις: *quaedam bestiolae unum diem vivunt* ζῷα τινα μίαν ἡμέραν ζῶσι.

Σημείωσις. Ηρβλ. καὶ § 142, 2 γ'.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΙΝΕΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΑΝΤΩΝΥΜΙΩΝ

α') Προσωπικαί, κτητικαί (§ 56 καὶ § 57)

150. 1) Αἱ πλάγιαι πτώσεις τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τοῦ α' καὶ τοῦ β' προσώπου χρησιμοποιοῦνται καὶ ἐπὶ αὐτοπαθείας: laudo me ἐπαινῶ ἔμαυτὸν — laudatis vos ἐπαινεῖτε ὑμᾶς αὐτούς.

2) Ἡ προσωπικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου (sui, sibi, se), καθὼς καὶ ἡ κτητικὴ τοῦ γ' προσώπου (suus, sua, suum) χρησιμοποιοῦνται μόνον ἐπὶ αὐτοπαθείας (ἀμέσου ἢ ἔμμεσου): Ajax gladio se interfecit ὁ Alæas ξίφει ἐσυτὸν ἀπέκτεινε sua pauci vitia cernunt δλίγοι τὰς Ιδίας ἐσυτῶν κακίας βλέπουσι. Athenienses Socratem capitum damnaverunt, quod filios suos corrumperet οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Σωκράτην εἰς θάνατον κατεδίκασαν, διότι (κατὰ τὴν γνώμην των) διέφθειρε τοὺς υἱούς αὐτῶν.

3) Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (nos, vos, se) μετὰ τῆς προθέσεως inter πρὸ αὐτῶν χρησιμοποιεῖται καὶ ἐπὶ ἀλληλοπαθείας: furtim inter se aspiciebant λάθρᾳ προσέβλεπον ἀλλήλους.

Σημείωσις. Ἡ ἀλληλοπάθεια ἐν τῇ Λατινικῇ ἐκφράζεται προσέτι ὡς ἔξης: λαμβάνεται δις τὸ οἰκεῖον ὄνομα ἢ ἡ ἀντωνυμία alter (ἐπὶ δύο) ἢ ἡ alias (ἐπὶ πολλῶν), πρῶτον μὲν κατ' ὄνομαστικὴν (ὡς ὑποκείμενον), δεύτερον δὲ κατὰ μίαν τῶν πλαχίων πτώσεων, ὅποιαν ἀπαιτεῖ ἡ σύντοξις τῆς προτάσεως: manus manum lavat· (πρβλ.: χειρ χεῖρα νίζει) alter alterum adiuvat βοηθοῦσιν ἀλλήλους· alias alium increpabant ἐπέπληπτον ἀλλήλους (πρβλ. νεοελλ.: κατηγοροῦσεν δ ἔνας τὸν ἄλλον).

β') Δεικτικαί, δριστικαί (§ 58 καὶ § 59)

151. 1) Ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία iste ἀναφέρεται κανονικῶς εἰς τὸ β' πρόσωπον, (διὸ πολλάκις συνοδεύεται καὶ ὑπὸ τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας tuus): ista vox αὕτη ἡ φωνή (σου)· iste furor tuus αὕτη ἡ μανία σου.

2) Ἡ ἀντωνυμία is (ea, id) χρησιμοποιεῖται κανονικῶς ἐπὶ νοη-

τῆς δειξεως, ἦτοι δι' αὐτῆς ὁ λέγων δεικνύει τι, τὸ ὅποῖον ἐλέχθη ἥδη (η̄ μέλλει νὰ λεχθῇ η̄ νὰ διασαφηθῇ διὰ προσδιοριστικῆς ἀναφορικῆς προτάσεως): apud Helvetios longe nobilissimus fuit **Orgetrix**; is coniurationem fecit παρὰ τοῖς Ἐλβετοῖς ὑπερευγενέστατος ἦτο ὁ **Οργέτοριξ**. οὗτος συνωμοσίαν ἔκαμεν divitissimus est is, qui paucis contentus est. (Bl. § 124).

Οὕτως εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις λαμβάνεται ἡ is ως **ἐπαναληπτική** ἀντωνυμία: Deum agnoscis ex operibus eius τὸν Θεὸν ἀναγνωρίζεις ἐκ τῶν ἔργων αὐτοῦ.

Σημείωσις. Μετὰ τὴν is δύναται ν' ἀκολουθῇ πρότασις ἐκφερομένη καθ' ὑποτακτικήν, ἀναφορικήν ἀποτελεσματικήν (εἰσαγομένη διὰ τοῦ qui) ἢ καθαρὰ ἀποτελεσματική (εἰσαγομένη διὰ τοῦ ut), δηπότε ἡ is ισοδυναμεῖ πρὸς τὴν talis (τοιοῦτος): non is sum, qui (= ut) errear δὲ εἰμαι τοιοῦτος, διότε νὰ καταπλήγηται.

γ') Αόριστοι (§ 62)

152. Ἐκ τῶν διαφόρων ἀορίστων ἀντωνυμιῶν τῆς Λατινικῆς, αἱ ὅποιαι σημαίνουν δὲ τι σημαίνει ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἡ **τίς**,

1) ἡ **quidam** (§ 62, 5) χρησιμοποιεῖται, διταν πρόκειται περὶ προσώπου ἢ πράγματος, τὸ ὅποῖον ὁ λέγων δὲν θέλει ἢ δὲν δύναται νὰ κατονομάσῃ : quaedam bestiolae unum diem vivunt. (Bl. § 149, 3). Perses **quidam** Πέρσης **τίς**.

2) ἡ **aliquis** (ἐπιθετικῶς aliqui, § 62, 2) καὶ ἡ **quispiam** (§ 62, 3) χρησιμοποιοῦνται κανονικῶς εἰς καταφατικάς προτάσεις, ἐνῷ ἡ quisquam καὶ ἡ ullus (§ 62, 4) μόνον εἰς προτάσεις ἀρνητικάς ἢ καταφατικάς ἐρωτηματικάς ισοδυναμούσας πρὸς ἀρνητικάς : dicat quispiam (εἴποι τις ἂν) δυνατὸν νὰ εἴπῃ τις sine ulla spe pacis donum redierunt ἂνευ τινὸς ἐλπίδος εἰρήνης οὐκαδεὶς ἐπέστρεψαν· an quisquam Croeso divitior fuit? ἄρα γε ὑπῆρξε τις πλουσιώτερος τοῦ Κροίσου ; (= οὐδεὶς ὑπῆρξε, κλπ.).

3) ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία **quis** (ἐπιθετικῶς qui, § 62, 1) χρησιμοποιεῖται ἀντὶ τῆς aliquis μετὰ τὰ μόρια si, nisi, ne, num καὶ μετὰ ἀναφορικάς λέξεις ἐν γένει : ne quid respublica detrimenti capiat μή τινα ἢ πολιτεία βλάβην λάβῃ (§ 129, 2, α')· num quod (= aliquid) vestigium appareτ? μή τι ἔχοντος φαίνεται quo quis

sapientior est, ea solet esse modestior ὅσῳ τις σοφώτερος εἶναι,
τόσῳ συνήθως μετριοφρονέστερος εἶναι.

4) Ἡ ἀντωνυμία quisque (§ 62, 9) χρησιμοποιεῖται

α') μετὰ τὰς (αὐτοπαθεῖς) ἀντωνυμίας (sui, sibi, se) καὶ τὴν
κτητικὴν τοῦ γ' προσώπου (suus, -a, -um): se quisque diligit
έκατὸν (= ἔκαστος) φιλεῖ· suum cuique tribuendum est. (Βλ.
§ 134, 1.)

β') μετὰ ὑπερθετικὰ ἐπίθετα καὶ ἀριθμητικὰ τακτικά: optimum
quidque rarissimum est (πᾶν) τὸ ἄριστον εἶναι σπανιώτατον· vix
decimus quisque miles sine vulnere erat μόλις δέκατός τις (= με-
ταξὺ τῶν δέκα εἰς) στρατιώτης ἦτο ἀτρωτος·

γ') μετὰ τὰ ἀναφορικὰ ἐν γένει: quam quisque norit (= no-
verit) artem, in hac se exercet· πρβλ. ἔρδοι τις, ἣν ἔκαστος εἰδείη
τέχνην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΟΙ ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

1. Τὸ ἀπαρέμφατον

153. α') *Ἀπαρέμφατον ὑποκείμενον.* Μὲ ἀπαρέμφατον (πτώσεως ὀνομαστικῆς) ὡς ὑποκείμενον συντάσσονται ἀπρόσωπα ρήματα (§ 99, 2 καὶ § 100, 2) καὶ ἀπρόσωποι φράσεις: *legem brevem esse oportet* ὁ νόμος πρέπει νὰ εἶναι σύντομος· *patriae irasci nefas est* οὐχ ὅσιόν (ἐστι) ὄργιζεσθαι τῇ πατρίδι.

154. β') *Ἀπαρέμφατον ἀντικείμενον.* Μὲ ἀπαρέμφατον (πτώσεως αἰτιατικῆς) ὡς ἀντικείμενον συντάσσονται πλεῖστα ρήματα.

1) Μὲ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον συντάσσονται τὰ λεκτικὰ καὶ τὰ δοξαστικὰ ρήματα, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ, (ώς dicere, narrare — putare, iudicare, κλπ.) ἐκτὸς τούτων ὅμως καὶ τὰ αἰσθητικά, τὰ γνωστικά, τὰ μνήμης, δείξεως ἢ δηλώσεως σημαντικά καὶ τὰ ψυχικοῦ πάθους σημαντικά, (ώς sentire, videre, audiire — scire, ignorare — meminisse, § 98, 1, oblivisci — demonstrare, docere, certiorem facere — gaudere, dolere, admirari, κλπ.), τὰ δόποια ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ κανονικῶς συντάσσονται μετὰ μετοχῆς (κατηγορηματικῆς): *Democritus dicebat innumerabilis esse mundos ὁ Δημόκριτος ἔλεγεν ὅτι ὑπάρχουν ἀναρίθμητοι κόσμοι· sensit animus se suā vi, non alienā moveri ἢ ψυχὴ αἰσθάνεται ὅτι ὑπὸ τῆς ἰδίας ἔκυπτῆς δυνάμεως καὶ οὐχὶ ὑπὸ ἀλλοτρίας κινεῖται· mememento te hominem esse ἐνθυμοῦ ὅτι εἶσαι ἄνθρωπος· fortuna gaudet illudere rebus humanis ἢ τύχη χαίρει ἐμπαίζουσα τοῖς ἀνθρωπίνοις πράγμασι.*

Σημεῖωσις. Τὰ ψυχικοῦ πάθους σημαντικὰ ρήματα συντάσσονται καὶ μὲ πρότασιν (αἰτιολογικήν), εἰσαγομένην διὰ τοῦ quod: *doleo quod amicis careo* λυποῦμαι, ὅτι στεροῦμαι φίλων.

2) Μὲ τελικὸν ἀπαρέμφατον συντάσσονται τὰ ἔφετικὰ καὶ τὰ δυνητικὰ ἐν γένει ρήματα, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ, (ώς velle, nolle, cupere — posse, scire μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἴκα-

νὸν εἶναι, κλπ.): ἐκτὸς τούτων ὅμως καὶ τὰ ἔναρξεως καὶ λήξεως σημαντικά, (ώς incipere, coepisse, § 98, 1, desinere, κλπ.), τὰ ὄποια ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ κανονικῶς συντάσσονται μετὰ μετοχῆς (κατηγορηματικῆς): volunt omnes boni videri πάντες θέλουν ἀγαθοὶ νὰ φαίνωνται: mons moveri coepit τὸ δρός ζήρχεται νὰ κινηται (βλ. § 98, 1, Σημ.). desino loqui παύομαι λέγων.

155. Ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις (accusativus eum infinitivo). Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας τίθεται καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ εἰς πτῶσιν αἰτιατικήν: Platonem Cicero scribit Tarentum ad Archytam venisse (Cicero scribit - Plato venit) ὁ Κικέρων γράφει ὅτι ὁ Πλάτων εἰς Τάραντα πρὸς τὸν Ἀρχύταν ζήλθεν.

‘Αλλ’ ἐν τῇ Λατινικῇ καὶ ἐπὶ ταυτοπροσωπίας τίθεται τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἰς πτῶσιν αἰτιατικήν.

1) κανονικῶς μετὰ τοῦ εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου (§ 154, 1), ὅταν τοῦτο ἔξαρταται ἐκ ρήματος ἐνεργητικοῦ η ἀποθετικοῦ: nego me esse mendacem (ego nego — me esse) ἀρνοῦμαι, ὅτι εἴμαι ψεύστης Socrates nihil se scire profitebatur (Socrates profitebatur - Socrates scire) ὁ Σωκράτης ίσχυρίζετο, ὅτι οὐδὲν ἔγιγνωσκε.

2) συνήθως καὶ μετὰ τοῦ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου (§ 154, 2), ὅταν τοῦτο εἶναι παθητικὸν η τὸ esse (ως συνδετικόν) Alexander Jovis filium se appellari voluit ὁ Ἀλέξανδρος υἱὸς τοῦ Διὸς νὰ καλῆται ἡθέλησε: cupio me esse clementem (ego cupio - me esse) ἐπιθυμῶ νὰ εἴμαι ἐπιεικής.

Σημεῖωσις. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ η σύνταξις τοῦ ἀπαρεμφάτου μὲν ὑποκείμενον κατ’ αἰτιατικήν δὲν ὑπῆρχεν ἀρχῆθεν, ἀλλὰ διεμορφώθη σὺν τῷ χρόνῳ προελθούσα ἐκ προτάσεων, εἰς τὰς ὄποιας τὸ κατ’ αἰτιατικὴν ἀντικείμενον τοῦ ρήματος (οἷα τὸ iubeo, sin — video, audio, κ.τ.τ.) ητο συγχρόνως καὶ ὑποκείμενον τοῦ ἔξαρτωμένου ἀπαρεμφάτου. Οὕτω π.χ. εἰς τὴν πρότασιν dominus iussit servos abire (δύναμις διέταξε τοὺς δούλους νὰ ἀπέλθουν) ητο δυνατὸν νὰ νοηθῇ η αἰτιατικὴ τοῦ (ἀντικειμένου) servos ως στενώτερον συνδεομένη μετὰ τοῦ ἀκόλουθού τοῦ ἀπαρεμφάτου (abire) καὶ ως οὖσα μᾶλλον ὑποκείμενον αὐτοῦ (dominus) iussit servos abire (δύναμις διέταξε νὰ ἀπέλθουν οἱ δούλοι]. Κατὰ ταῦτα κατόπιν ἐλέγθη π.χ. καὶ legem brevem esse oportet, (καίτοι ἐνταῦθα τὸ ρῆμα oportet δὲν εἶναι ἐν τῶν δεχομένων ἀντικείμενον κατ’ αἰτιατικήν).

156. γ') Τὸ ἀπαρέμφατον ἀπολύτως. Τὸ ἀπαρέμφατον χρησιμοποιεῖται καὶ ἀπολύτως, (ἡτοι χωρὶς νὰ ἔχαρτάται ἐκ τινος ὥματος) :

1) ἐπιφωνηματικῶς (ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ), εἰς ἀναφωνήσεις δηλουσας ἀγανάκτησιν, ἔκπληξιν, κ.τ.τ. : o spectaculum miserum ! In portu Syracusano de classe populi Romani triumphum agere piratum ! ἂ ξθλιον θέαμα ! Ἐντὸς τοῦ κόλπου τῶν Συρακουσῶν ἀπὸ τοῦ στόλου τοῦ Ῥωμαϊκοῦ λαοῦ νὰ κατάγῃ θρίαμβον (εἰς) πειρατής ! (Πρβλ. ἐμὲ τάδε παθεῖν φεῦ !).

2) ὅλως ἴδιορρύθμως, ἀντὶ δριστικῆς παρατατικοῦ, εἰς διηγήσεις καὶ περιγραφὰς συναισθημάτων, γινομένας μετὰ γοργότητος καὶ ζωηρότητος : Hoc ubi Verres audivit... minitari absenti Diodoro, vociferari palam, lacrimas interdum vix tenere ὡς τοῦτο ἤκουσεν οὐέρρης... ἡ πείλει τὸν Διόδωρον ἀπόντα, ἐκραυγαζεῖ φανερά, τὰ δάκρυα ἐν τῷ μεταξὺ μόλις συνεκράτει. Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ δὲν ὑπάρχει τοιαύτη χρῆσις τοῦ ἀπαρεμφάτου. Ἐν τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ πρβλ. π.χ. "Αμα τάκουσε αὐτὰ ὁ Πέτρος, νὰ κλαιή, νὰ φωνάζῃ... = ἔκλαιε, ἐφώναζε).

157. Χρῆσις ἀπαρεμφάτου τοῦ μέλλοντος. Τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ μέλλοντος χρῆσις γίνεται, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ πρᾶξις μέλλουσα νὰ γίνη ἐν γένει μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ κυρίου ὥματος δηλουμένην πρᾶξιν : spero (sperabam, κλπ.) amicum meum venturum esse ἐλπίζω ὅτι θὰ ἔλθῃ ὁ φίλος μου, (ἡλπιζον ὅτι θὰ ἔλθῃ ἡ ὅτι θὰ ἥρχετο ὁ φίλος μου, κλπ.).

'Αλλὰ ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ μέλλοντος γίνεται ἐκ παραλήγου χρῆσις τῆς περιφράσεως fore ut ἡ futurum esse ut μεθ' ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεστῶτος ἡ τοῦ παρατατικοῦ τοῦ οἰκείου ὥματος : spero fore (ἡ futurum esse) ut amicus meus veniat ἐλπίζω ὅτι θὰ ἔλθῃ ὁ φίλος μου sperabam fore (ἡ futurum esse) ut amicus meus veniret, κλπ. (§ 77, 4).

'Η τοιαύτη σύνταξις εἶναι ἡ κανονικὴ καὶ συνήθης, ὅταν τὸ ὥμικα εἶναι παθητικόν, ἀναπόφευκτος δέ, ὅταν τὸ ὥμικα στερῆται σουπίνου (καὶ ἐπομένως καὶ μετοχῆς μέλλοντος, § 85, 3 καὶ 89, 2) : Romani sperabant fore ut Galli vineerentur οἱ Ῥωμαῖοι ἡλπιζον Romani sperabant fore ut Galli vineerentur οἱ Γαλάται credo fore ut huius ὅτι θὰ νικηθῶσι (ἡ ὅτι θὰ ἐνικῶντο) οἱ Γαλάται.

facti te paeniteat πιστεύω ὅτι θὰ μεταμεληθῆς διὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην· (§ 131, 2).

2. Ή Μετοχή

158. Προεισαγωγική παρατήρησις. Ἐπειδὴ ἐν τῇ Λατινικῇ ἐλλείπει μετοχὴ παρακειμένου μὲν (ἢ ἀρίστου) ἐν τῇ ἐνεργητικῇ φωνῇ, ἐνεστῶτος δὲ ἐν τῇ μέσῃ (§ 75, 2), καὶ ἐπειδὴ ἐλλείπει καὶ ἄρθρον, ἡ μετοχικὴ σύνταξις ἐν αὐτῇ δὲν εἶναι τόσον ἀνεπτυγμένη, ὅσον ἐν τῇ ἀρχαϊκῇ Ἑλληνικῇ. Διὰ τοῦτο εἰς πολλά, ἐκεῖ ὅπου ἐν τῇ Ἑλληνικῇ χρησιμοποιεῖται μετοχικὴ σύνταξις, ἐν τῇ Λατινικῇ χρησιμοποιεῖται σύνταξις προτάσεων καθ' ὑπόταξιν ἢ ἄλλη διάφορος σύνταξις, (ὅπως ἐν τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ πρβλ. § 124).

159. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ μετοχὴ συντακτικῶς εἶναι

1) ἐπιθετικὴ (οὐχὶ λίαν συνήθης διὰ τὴν ἐλλειψὺν τοῦ ἄρθρου): iucundi sunt acti labores (= labores qui acti sunt) εὐάρεστοι εἶναι οἱ εἰς πέρας ἀχθέντες κόποι.

Συνήθης δὲ εἶναι ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ χρῆσις ἐπιθετικῆς μετοχῆς παθητικοῦ παρακειμένου ἐν ἐμπροθέτοις ἀντὶ ἀφηρήμένου ὥματικοῦ οὐσιαστικοῦ, ώς ab urbe condita (ἀπὸ τῆς κτισθείσης πόλεως =) ἀπὸ τῆς κτίσεως τῆς πόλεως ('Ρώμης') post Troiam delētam (μετὰ τὴν καταστροφῆς τροίαν =) μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Τροίας. (Βλ. καὶ § 81, 2, Σημ.).

2) κατηγορηματική. Καὶ ταύτης ἡ χρῆσις εἶναι λίαν περιωρισμένη. Οὕτω συντάσσονται μετὰ κατηγορηματικῆς μετοχῆς (ἐνεστῶτος χρόνου) μόνον τὰ αἰσθητικὰ ὥματα (video, audio, κλπ.) καὶ τὰ ὥματα facio, fingo, induco, κ.ἄ.τ. (μὲ τὴν σημασίαν τοῦ παραστάνειν, παρούσιαζειν): Catonem vidi in bibliotheca sedentem εἶδον τὸν Κάτωνα ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ καθήμενον. Homerus facit Polyphemum eum ariete colloquenter ὁ "Ομηρος (ποιεῖ =) παριστάνει τὸν Πολύφημον ὅμιλοντα μὲ τὸν κριόν. (Πρβλ. § 140, γ' καὶ § 154).

Σημεῖωσις. 'Ως πρὸς τὰς συντάξεις, οἷαι π.χ. audio aliquem legentem καὶ audio aliquem legere, πρβλ. τὰ τῆς ἀρχαϊκῆς Ἑλληνικῆς: ἀκούω τινὸς λέγοντος καὶ ἀκούω τινὰ λέγειν, κ.τ.τ.

3) ἐπιρρηματική, (ήτοι δηλοῦσα χρόνον, αἰτίαν, ὑπόθεσιν, παραχώρησιν, κ.τ.τ.). Αὕτη, ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ, εἶναι α') συνημμένη (*participium coniunctum*), ήτοι ἔχει ὑποκείμενον αὐτῆς ὄνομα ἀνῆκον εἰς τὴν πρότασιν, τὴν ὅποιαν προσδιορίζει: *omne malum nascens facile opprimitur πᾶν κακὸν γεννώμενον* (ἐν τῇ γενέσει του) εὐκόλως καταβάλλεται. *mendaci homini ne verum quidem dicenti credere solemus* εἰς τὸν ψεύστην συνήθως οὐδὲ τὴν ἀλήθειαν λέγοντα πιστεύομεν.

β) ἀπόλυτος (*participium absolutum*), ήτοι ἔχει ὑποκείμενον ὄνομα μὴ ἀνῆκον εἰς τὴν πρότασιν, τὴν ὅποιαν προσδιορίζει. Αὕτη ἐκφέρεται κανονικῶς κατ' ἀφαιρετικήν, διὸ λέγεται *ablativus absolutus* (ἀφαιρετικὴ ἡ πόλυτος, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν γενικὴν ἀπόλυτον τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς): *Solon et Pisistratus Servio Tullio regnante viguerunt δέ Σόλων καὶ δέ Πεισίστρατος ἤκμασαν βασιλεύοντος τοῦ Σερουτοῦ Τυλλίου.*

160. Διαφόρως πρὸς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν σχηματίζεται ἐν τῇ Λατινικῇ ἀφαιρετικὴ ἀπόλυτος προσέτι

1) μὲ τὴν μετοχὴν τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, καὶ ὅταν ἀκόμη ὑποκείμενον τῆς ὑπὸ τῆς μετοχῆς ταύτης δηλουμένης πράξεως λογικῶς εἶναι αὐτὸ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος τῆς προτάσεως, (ὅπότε ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ χρησιμοποιεῖται οὐχὶ ἀπόλυτος, ἀλλὰ συνημμένη μετοχὴ ἐνεργητικοῦ ἡ μέσου ἀρίστου ἡ παρακειμένου, ἵτις δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ Λατινικῇ): *Amulius expulsō fratre regnavit* (*Amulius expulit fratrem - Amulius regnavit*) δέ Ἀμούλιος ἐκβαλὼν τὸν ἀδελφὸν (αὐτοῦ) ἐβασίλευσε·

Σημεῖωσις. Τὸν ἀποθετικὸν ὄμοια ἡμέρατων, τὸν μεταβατικὸν, γίνεται ἐν τῇ περιπτώσει ταύτης χρῆσις συνημμένης μετοχῆς, (ἡ ὅποια ὄντως ἀντιστοιχεῖ πρὸς μετοχὴν ἐνεργητικοῦ ἀρίστου ἡ παρακειμένου τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς), π.χ. *haec locutus abiit ταῦτα εἰπὼν ἀπῆλθε, (ἐνῷ his dictis abiit).*

2) ἀγενούσιας μετοχῆς, μὲ ὄνομά τι ἡ ἀντωνυμίαν (πρωστατικὴν ἡ δεικτικὴν) ὡς ὑποκείμενον καὶ μὲ κατηγορηματικὸν προσδιορισμὸν τούτου·

α') οὐσιαστικὸν δηλοῦν ἀξιωμά τι ἡ ιδιαιτέραν τινὰ σχέσιν ἡ ἐνέργειαν ἡ ἡλικίαν, ὡς *consul, praetor — arbiter, auctor, dux, praeceptor, socius, testis — puer, adulescentulus, senex, κ.ἄ.τ.*

β') ἐπίθετον δηλοῦν ίδιαιτέραν τινὰ διάθεσιν ἢ κατάστασιν, ὡς *adversus, conscient, nescius, incertus, invitus, salvus, superstes, vivus, κ.ἄ.τ.* Δηλοῖ δὲ ἡ τοιαύτη ἀφαιρετικὴ ἀπόλυτος τὸ πότε ἢ ὑπὸ ποίας συνθήκας γίνεται τι, ὡς *Augustus natus est Cicerone et Antonio consulibus ὁ Αὔγουστος ἐγεννήθη ὑπατεύοντων (ἐπὶ τῆς ὑπατείας) τοῦ Κικέρωνος καὶ τοῦ Ἀντωνίου· patre vivo haec domus aedificata est φωκοδομήθη οὗτος ὁ οἰκος ζῶντος τοῦ πατρός.*

Σημείωσις 1. Δὲν δύναται νὰ λέγεται ὅτι εἰς φράσεις, οἷαι αἱ ἀνωτέρω, νοεῖται ἡ ἀφαιρετικὴ τῆς ἐλλειπούσης μετοχῆς τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ ρήματος esse (§ 77, Σημ.), διότι ὅτι ἐλλείπει ἐν τινι γλώσσῃ δὲν δύναται βέβαια νὰ νοῆται ὑπὸ τῶν δημιούντων αὐτῆν.

Σημείωσις 2. Καὶ ἡ ablativus absolitus δὲν ὑπῆρχεν ἀρχῆθεν ἐν τῇ Λατινικῇ (πρβλ. § 155, 2. Σημ.). Διεμορφώθη καὶ αὕτη σύν τῷ χρόνῳ προελθοῦσα ἐκ φράσεων, εἰς τὰς δόποις ἡ ἀφαιρετικὴ ὑνόματός τινος μετὰ μετοχῆς ἐδήλου τρόπον ἡ χρόνον, κ.τ.τ. (§ 145 κ.έ.). Ἐν τῇ φράσει π.χ. *milites gladiis districtis in hostem impetum fecerunt, ἀρχῆθεν ἡ ἀφαιρετικὴ gladiis μὲ τὸν μετοχικὸν αὐτῆς προσδιορισμὸν districtis εἶναι ἀφαιρετικὴ ὄργανικὴ (§ 128, 2) καὶ ἡ ἀρχικὴ ἔννοια τῆς ὅλης φράσεως ταύτης ήτο ἡ ἔξης: «οἱ στρατιῶται μὲ τὰ ξίφη ἀνεσπασμένα (ἦτοι γυμνὰ) ὠρμησαν ἐπὶ τὸν ἔχθρόν». Ἀλλ' εὐκόλως ἡ φράσις αὕτη ἡδύνατο νὰ ἐκληροθῇ καὶ ὡς σημαίνουσα τοῦτο: «οἱ στρατιῶται ἀνεσπασθέντων τῶν ξιφῶν (ἦτοι ἀνεσπάσαντες τὰ ξίφη) ὠρμησαν, κλπ. », δόποτε πλέον ἔχομεν μετοχικὴν σύνταξιν καὶ ἀφαιρετικὴν ἀπόλυτρον. Κατὰ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἐλέχθη κατάποιν π.χ. καὶ: *venit in Italiam Tarquinio regnante, κ.τ.τ. (Πρβλ. καὶ τὴν προέλευσιν τῆς γενικῆς ἀπολύτου ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ).**

3. Τὸ γερούνδιον καὶ τὸ γερουνδιακὸν

161. α') **Τὸ γερούνδιον** (βλ. § 75, 4). Μετὰ δοτικῆς τοῦ γερουνδίου δηλούσης **σκοπὸν** (§ 136) εἰδικῶς συντάσσονται τὰ ἐπίθετα *utilis, inutilis, aptus, idoneus, par, impar, τὸ ρῆμα esse* (μὲ τὴν σημασίαν τοῦ οἴον τε εἶναι, ικανὸν εἶναι), τὰ ρήματα *creare, diligere, praeficere, κ.τ.δ., αἱ φράσεις operam dare, tempus dare, diem dicere καὶ τέλος ὀνόματα δηλοῦντα ἀξίωμα, ίδιως σύνθετα, μὲ δεύτερον συνθετικὸν τὸ ὄνομα vir, ὡς decemviri, tresviri, κ.τ.τ. : aqua semper utilis est bibendo (δοτ.) τὸ ὄδωρο εἶναι πάντοτε ὡφέλιμον (εἰς τὸ πίνειν =), ἵνα τὸ πίνη τις.*

’Αλλ’ ἐν τῇ συντάξει τοῦ γερουνδίου μετὰ τῶν ἀνωτέρω κανονικῶς γίνεται γερουνδιακὴ ἔλξις. (Βλ. κατωτέρω § 163.).

162. β') Τὸ γερουνδιακόν. “Οπως πᾶν ἐπίθετον, λαμβάνεται

1) ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμός: homo non ferendus ἀνθρώπος οὐκ ἀνεκτός”

2) ὡς κατηγορούμενον (μετὰ τοῦ esse). ’Ἐν τῇ περιπτώσει δὲ ταύτῃ γίνεται χρῆσις δύο συντάξεων, ἦτοι

α') προσωπικῆς συντάξεως, ὅταν τὸ ρῆμα, εἰς τὸ ὄποιον ἀνήκει τὸ γερουνδιακόν, εἶναι μεταβατικὸν συντασσόμενον μετ' αἰτιατικῆς: (delere Carthaginem) delenda est Carthago = καταστρεπτέα ἐστὶν ἡ Καρχηδών· (legere libros) libri nobis legendi sunt ἀναγνωστέα ἡμῖν τὰ βιβλία ἐστί. (Βλ. § 135, 3 καὶ πρβλ. ὡ φελητέα σοι ἡ πόλις εὖ ποιητέοι οἱ συμμαχεῖν βουλόμενοι).

β') ἀπροσώπου συντάξεως, ὅταν τὸ ρῆμα, εἰς τὸ ὄποιον ἀνήκει τὸ γερουνδιακόν, εἶναι ἀμετάβατον, ἡ συντάξσεται δύχι μετ' αἰτιατικῆς: (eo πορεύομαι) domum nobis eundum est πορευτέον ἡμῖν οἰκαδες· (obtempero legibus, δοτ.) obtemperandum nobis est legibus· (πρβλ. πειστέον τῷ νόμῳ).

3) ὡς κατηγορηματικὸς προσδιορισμός, κανονικῶς μετὰ ρημάτων, τὰ ὄποια ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ δίδειν ἡ ἀναδέχεσθαι τι πρὸς ὧρισμένον τινὰ σκοπόν, ὡς do, trado, mitto, relinqu — accipio, suscipio, permitto, loco — euro: urbs militibus diripienda tradita est ἡ πόλις τοῖς στρατιώταις (διαρπαστέα =) πρὸς διαρπαγὴν παρεδόθη. ’Ἐν τῇ ἐνεργητικῇ συντάξει τῶν ρημάτων τούτων κανονικῶς ὑπάρχει γερουνδιακὴ ἔλξις. (Βλ. ἐπόμενα).

163. Γερουνδιακὴ ἔλξις (attractio gerundiva), ἦτοι χρῆσις τοῦ γερουνδιακοῦ ἀντὶ γερουνδίου.

Συνηθέστατα κατὰ τὰς πλαγίας αὐτοῦ πτώσεις τὸ γερουνδιακὸν δὲν εἶναι ἐπίθετον παθητικῆς διαθέσεως, ἀλλὰ ἀντικαθιστᾷ τὸ ἀντίστοιχον γερούνδιον καὶ λαμβάνεται οὕτως, ὅπως ἐκεῖνο, μὲ σημασίαν ἐνεργητικήν. “Οταν δηλαδὴ τὸ γερούνδιον ἀνήκῃ εἰς ρῆμα μεταβατικήν γερουνδίου τούτου τίθεται κατὰ τὴν πτῶσιν αὐτοῦ, τὸ δὲ γερούνδιον τίθεται κατὰ τὸ γένος καὶ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ἀντικειμένου αὐτοῦ.

Οὕτω π.χ. λέγεται (συνηθέστερον) consuetudo immōlandorum hominum ἀντὶ τοῦ consuetudo immolandi homines τὸ ἔθος τοῦ θύειν ἀνθρώπους.

Σημείωσις. Γερουνδιακὸν καθ' ἔξιν ἀντὶ γερουνδίου χρησιμοποιεῖται καὶ τῶν μετ' ἀφαιρετικῆς συντασσομένων ἡμέρων, utor, fruor, fungor καὶ potior (§ 144, 3), διότι καὶ ταῦτα συνετάσσοντο ἀρχῆθεν μετ' αἰτιατικῆς : spes urbis potienda (= urbe potiendi ἢ urbem potiendi) ἢ ἐλπὶς τοῦ κυριεῦσαι τὴν πόλιν.

164. Χρησιμοποιεῖται πάντοτε γερουνδιακὸν (κατὰ γερουνδιακὴν ἔξιν) ἀντὶ γερουνδίου (μὲν ἀντικείμενον αὐτοῦ κατ' αἰτιακὴν), ὁσάκις ἢ σύνταξις τῆς προτάσσεως ἀπαιτεῖ

1) νὰ γίνῃ χρῆσις δοτικῆς γερουνδίου. Οὕτω π.χ. (οὐχὶ impar ferendo onus, § 161, ἀλλὰ) impar ferendo oneri ἀνίκανος φέρειν (= νὰ βαστάξῃ) τὸ βάρος.

2) νὰ γίνῃ χρῆσις αἰτιατικῆς ἢ ἀφαιρετικῆς τοῦ γερουνδίου μετὰ προθέσεως πρὸ αὐτοῦ, (τῆς ad ἢ in μετ' αἰτιατικῆς ἢ τῆς ad, de, ex, in μετ' ἀφαιρετικῆς) : multi philosophi scripserunt de contemnenda morte (ὅχι de contemnendo mortem) πολλοὶ φιλόσοφοι ἔγραψαν περὶ τοῦ καταφρονεῖν τοῦ θυνάτου.

Σημείωσις 1. Εἰς τὰς ἄλλας περιπτώσεις ἢ χρῆσις τοῦ γερουνδιακοῦ (κατὰ γερουνδιακὴν ἔξιν) ἀντὶ τοῦ γερουνδίου μετ' αἰτιατικῆς ἀντικείμενου εἰναι προαιρετική. Οὕτω π.χ. δύναται νὰ λεχθῇ studium evertendi rempublicam καὶ studium evertendae rempublicae ἢ σπουδὴ τοῦ ἀνατρέψαι τὴν πολιτείαν. Δὲν γίνεται ὅμως χρῆσις γερουνδιακοῦ ἀντὶ γερουνδίου, ὅταν τοῦτο ἔχῃ ἀντικείμενόν του ἐπιθετον ἢ ἀντωνυμίαν οὐδέτερου γένους : ars vera et falsa diiudicandi (οὐχὶ verorum et falsorum diiudicandorum) ἢ ἐπιστήμη τοῦ διακρίνειν τὰ ἀληθῆ καὶ τὰ ψευδῆ.

Σημείωσις 2. Περὶ τοῦ σουπίνου βλ. § 75, 3.

ΜΕΡΟΣ Β'

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ
ΧΡΟΝΟΙ ΚΑΙ ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ

165. Προεισαγωγική παρατήρησις. Τὸ χρονικὸν σύστημα τοῦ ὥρματος τῆς Λατινικῆς γλώσσης διαφέρει ἔξωτερικῶς ἀπὸ τὸ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, διότι στερεῖται ἰδιαιτέρου χρόνου, ὁ ὅποιος νὰ ἀντιστοιχῇ πρὸς τὸν ἀόριστον τῆς Ἑλληνικῆς (§ 74, 5). Ἐξ ἀντιθέτου ὅμως τὸ ῥῆμα τῆς Λατινικῆς ἔχει ἰδιαιτέρους τύπους τοῦ παρατατικοῦ, τοῦ ὑπερσυντελίκου καὶ τοῦ μέλλοντος ἐν τῇ ὑποτακτικῇ, ὁποίους δὲν ἔχει ἡ Ἑλληνική. Διὰ τῶν ἐπιπλέον δὲ τούτων τύπων τῆς ὑποτακτικῆς καὶ διὰ τοῦ τρόπου ἐν γένει, κατὰ τὸν ὅποιον χρησιμοποιοῦνται οἱ χρόνοι τοῦ ὥρματος ἐν τῇ Λατινικῇ γλώσσῃ, δρίζεται ἀκριβέστερον ἐν αὐτῇ παρὰ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ ἡ χρονικὴ σχέσις δύο ἡ περισσοτέρων πράξεων πρὸς ἀλλήλας καὶ πρὸς τὸ χρονικὸν σημεῖον, κατὰ τὸ ὅποιον ὅμιλεῖ ὁ λέγων. (Βλ. τὰ παραδείγματα ἐν τοῖς ἐπομένοις).

1. Οἱ χρόνοι ἐν τῇ ὥριστικῇ

166. 1) Ἡ σημασία καὶ ἡ χρῆσις τοῦ ἐνεστῶτος, τοῦ παρατατικοῦ καὶ τοῦ ἀπλοῦ μέλλοντος εἶναι καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ γενικῶς ὁποίᾳ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ.

2) **Ο παρακείμενος** (§ 74, 5, δ') χρησιμοποιεῖται

α') ὡς ἴσοδύναμος πρὸς τὸν ἀόριστον τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς (perfectum historicum): Catilina coniurationem fecit ὁ Κατιλίνας συνωμοσίαν ἔκαμε.

β') ὡς ὁ (ἀποτελεσματικὸς) παρακείμενος ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ (perfectum praesens ἡ logicum): serripsi epistulam (γέγραψα =) ἔχω γράψει ἡ ἔχω γεγραμμένην τὴν ἐπιστολήν.

3) **Ο ὑπερσυντέλικος** χρησιμοποιεῖται πρῶτον ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ: seripseram epistulam (ἐγεγράφειν =) εἶχον γρά-

γράψει ἡ εἶχον γεγραμμένην τὴν ἐπιστολήν. Ἐλλὰ ἐν τῇ Λατινικῇ ὁ ὑπερσυντέλικος χρησιμοποιεῖται προσέτι εἰς ὑποτελεῖς προτάσεις, ἀπλῶς ἵνα δὶ' αὐτοῦ δηλωθῇ, ὅτι ἡ ἐν τῇ ὑποτελεῖ προτάσει μηνυο-νευομένη παρελθούσα πρᾶξις εἶναι χρονικῶς προτέρα τῆς ἐν τῇ κυ-ρίᾳ προτάσει μνημονευομένης παρελθούσης ἐπίσης πράξεως: legati, quos miserat, redierunt οἱ πρέσβεις, οὓς ἔπει μψεν, ἐπανῆλθον. (Πρβλ. Οἱ Κερκυραῖοι Κυλλήνην ἐνέπρησαν, ὅτι ναῦς παρέ-σχον Κορινθίους. "Οχι: παρεσχήκεσαν").

4) **Ο τετελεσμένος μέλλων** χρησιμοποιεῖται πρῶτον ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ: scripsero epistulam (γεγραφώς ἔσο-μαι =) θὰ ἔχω γράψει ἡ θὰ ἔχω γεγραμμένην τὴν ἐπιστολήν. Ἐλλ' ἐκτὸς τούτου χρησιμοποιεῖται δὲ τετελεσμένος μέλλων προσέτι εἰς ὑποτελεῖς προτάσεις, ἀπλῶς ἵνα δὶ' αὐτοῦ δηλωθῇ, ὅτι ἡ ἐν τῇ ὑπο-τελεῖ προτάσει μνημονευομένη μέλλουσα πρᾶξις εἶναι χρονικῶς προ-τέρα τῆς ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει μνημονευομένης μελλούσης ἐπίσης πρά-ξεως: quidquid petiēris (τετελ. μέλλ.), tibi dabitur (ἀπλοῦς μέλλ..) δητὶ δὲν αἰτήσης, δοθήσεται σοι.

Σημείωσις 1. "Οπως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ, ὑπάρχουν καὶ ἐν τῇ Λα-τινικῇ 1) παρακείμενοι μὲν σημασίαν ἔνεστῶτος, ὡς pōnī = scio γιγνώσκω (πρβλ. οἴδα), constīti = sto ἰσταμαι (πρβλ. ἔστηκα) κλπ., 2) ὑπερσυντέλικοι μὲν ση-μασίαν παρατατικοῦ, ὡς noveram = sciebam ἐγίνωσκον (πρβλ. ηδειν), consti-teram = stabam ἰστάμην (πρβλ. εἰστήκειν) κλπ., 3) τετελεσμένοι μέλλοντες μὲ σημασίαν ἀπλοῦ μέλλοντος, ὡς novero = sciām θὰ γνωρίσω, constitero = stabo θὰ σταθῶ (πρβλ. ἔστήξω) κλπ. Bλ. καὶ § 98, 1.

Σημείωσις 2. Ἐν τῇ Λατινικῇ λαμβάνονται ἐν τῇ συντάξει ὡς ἀρκτικοὶ μὲν χρόνοι ὁ ἔνεστώς, οἱ δύο μέλλοντες καὶ ὁ κυρίως παρακείμενος, ὡς ἰστορικοὶ δὲ χρόνοι ὁ παρατατικός, ὁ ἰστορικὸς παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος.

167. Χρῆσις τῶν χρόνων ἐν τῇ ἐπιστολογραφίᾳ. Ἰδιόρρυ-θμος εἶναι ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ χρῆσις τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς. Διὰ τὸν καθορισμὸν τοῦ χρόνου τῶν διαφόρων πρᾶξεων, περὶ ὃν ὁ λόγος ἐν τῇ ἐπιστολῇ, ὁ γράφων ἔχει συνήθως ὑπόθψει τοῦ τὸ χρονικὸν σημεῖον, κατὰ τὸ δόπον δὲ παραλήπτης θὰ ἔχῃ πλέον εἰς χειράς του καὶ θὰ ἀναγιγνώσκῃ τὴν ἐπιστολήν. Οὕτω δὲ χρῆσιμοποι-εῖται ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς παρατατικὸς ἀντὶ ἔνεστῶτος, ὑπερσυντέλικος ἀντὶ παρακειμένου, παρακείμενος (ἀόριστος) ἀντὶ μέλλοντος: Nihil

habebam (= habeo) quod **scrib̄eram** (= scribam), neque enim novi quicquam **audieram** (= audivi) et ad tuas omnes **rescripseram pridie** (= rescrispi heri) οὐδὲν ἔχω, τὸ δόποιον νὰ σοὶ γράψω, διότι οὔτε νέον τι ἔχω ἀκούσει καὶ εἰς πάσας τὰς ἐπιστολάς σου ἀπήντησα χθές. Commentarium dedi ei, qui has litteras tibi dedit (= dabit) ὑπόμνημα ἔδωκα εἰς αὐτόν, δόποιος τὴν ἐπιστολὴν ταύτην θὰ σοὶ δώσῃ.

Σημεῖος. Περὶ τῆς σημασίας καὶ τῆς χρήσεως τῶν χρόνων τοῦ ἑγκλατοῦ ἐν τῇ ὑποτακτικῇ εἰς ἀνεξαρτήτους εἴτε εἰς ἐξηρτημένας προτάσεις, βλ. κατωτέρω εἰς τὰ οἰκεῖα κεφάλαια.

2. Αἱ ἐγκλίσεις εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις

168. Προεισαγωγικὴ παρατήρησις. Συντακτικῶς καὶ σημασιολογικῶς αἱ ἐγκλίσεις καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ εἶναι περισσότεραι ἢ ὅσαι φαίνονται τυπικῶς (§ 74, 4). Ποικίλαι δὲ εἶναι: Ιδίᾳ ἀλι σημασίαι καὶ αἱ χρήσεις τῆς ὑποτακτικῆς (coniunctivus), μετὰ τῆς δόπιας παλαιόθεν συνεχωνεύθη πρὸς τοῖς ἄλλοις ἡ εὐκτικὴ (optativus). Οὕτω δὲ λαμβάνεται ἡ coniunctivus ὡς ἀντίστοιχος ὅχι μόνον τῆς ὑποτακτικῆς τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς εὐκτικῆς καὶ τῆς προστακτικῆς, εἰς ὡρισμένας δὲ περιπτώσεις ὡς ἀντίστοιχος καὶ τῆς ὁριστικῆς αὐτῆς. (Βλ. παραδείγματα ἐν τοῖς ἐπομένοις).

169. α') Indicativus. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ ὁριστικὴ εἶναι ἐγκλίσις τοῦ πραγματικοῦ, ἥτοι αὐτῇ δηλοῦτι τὸ πραγματικόν, ὃντως ἡ κατὰ τὸν ἴσχυρισμὸν τοῦ λέγοντος. ("Αρνησις non oī, δέν, nonneque, κλπ."): Catilina coniurationem fecit, (βλ. § 166, 2, α): hoc siēri non potest τοῦτο δὲν δύναται νὰ γίνη.

Σημεῖος. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ὡρισμέναι λέξεις ἡ τρόποι ἐκφράσεως τροποποιοῦν τὸ νόημα τῆς ὁριστικῆς, οὕτως ὡστε δι' αὐτῆς νὰ δηλοῦται τὸ ἀντίθετον τοῦ πραγματικοῦ ἥ τι, τὸ δόποιον δὲν πραγματοποιεῖται ἥ δὲν ἐπραγματοποιήθη, παρὰ τὴν ἀντίθετον γνώμην ἥ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ λέγοντος: paene mei oblitus sum διλίγου ἐπελαθόμην (=λίγο ἔλειψε νὰ λησμονήσω, ἀλλὰ δὲν ἐλησμόνησα). aequum est (=aequum erat) hoc facere χρὴ ἥ ἔχρη τοῦτο ποιεῖν (=αὐτὸς πρέπει ἥ ἔπρεπε νὰ πράξῃς, ἀλλὰ δὲν τὸ πράττεις ἥ δὲν τὸ ἔπραξες). Προβλ. ἔδει τὰ ἐνέχυρα τότε λαβεῖν.

170. β') Imperativus (§ 47, 4, γ'). 'Η προστακτικὴ καὶ ἐν τῇ

Λατινικῇ δηλοῖ προσταγὴν ἢ ἀπαγόρευσιν, προτροπὴν ἢ παραίνεσιν ἢ ἀποτροπὴν, δέσιν, παραχώρησιν, κ.τ.τ. : *lege ἀνάγνωθι properate σπεύδετε, σπεύσατε.*

Χρησιμοποιεῖται δὲ

1) ἡ προστακτικὴ τοῦ ἐνεστῶτος, (ἥτις ἔχει μόνον β' πρόσωπον), δταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ, δτι τὸ προσταττόμενον πρέπει νὰ γίνῃ ἀμέσως ἢ νὰ γίνεται πάντοτε: *ergedere ex urbe, Catilina, educ tecum omnes tuos; purga urbem ἔξελθε ἐκ τῆς πόλεως, Κατιλίνα, ἔξαγαγε μετὰ σεαυτοῦ πάντας τοὺς ἑταίρους σου· καθάρισον τὴν πόλιν· iustitiam eole et pietatem δικαιοισύνην ἀσκει καὶ εὐσέβειαν.*

2) ἡ προστακτικὴ τοῦ μέλλοντος, δταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ, δτι τὸ προσταττόμενον πρέπει νὰ γίνῃ οὐχὶ ἀμέσως, ἀλλ' ἐν τῷ μέλλοντι ἐν γένει ἢ ἀφοῦ προηγουμένως γίνῃ ἄλλη τις πρᾶξις: *cras petitio (β' ἐνικ.) tibi dabitur αὔριον ζήτησον· θὰ σοὶ δοθῇ respondēto (β' ἐνικ.) ad ea, quae rogavero ἀπάντησον εἰς ἐκεῖνα, τὰ δόπια θὰ σὲ ἐρωτήσω (ἐνν. ἀ φοῦ προηγουμένως σὲ ἐρωτήσω περβλ. § 166, 4).*

Εἶναι δὲ κανονικὴ ἡ χρῆσις τῆς προστακτικῆς τοῦ μέλλοντος εἰς τὰ ἐπιτάγματα τῶν νόμων, (ἐπειδὴ ταῦτα γενικῶς ἀναφέρονται εἰς τὸ μέλλον): *regio imperio duo sunt iisque consules appellantor; nemini parento βασιλικὴν ἀρχὴν δύο (ἄνδρες) ἔχοντων (= νὰ ἔχωσι) καὶ οὗτοι ὑπατοι καλείσθων (= νὰ καλῶνται) μηδενὶ δὲ ὑπακούοντων (= εἰς κανένα δὲ νὰ μὴ ὑπακούωσι).*

Σημείωσις. Βλ. καὶ § 98, 2, γ'. Γίνεται δὲ ἡπιωτέρα ἡ προστακτικὴ καὶ διὰ τῆς χρήσεως ὑποτακτικῆς (*coniunctivus*) μετὰ τοῦ *velim* (§ 95): *dilecas mihi velim εἰπέ μοι, ἣν εὐαρεστῆσαι (κυρίως = θὰ ξθελον νὰ μοι εἴπης).*

171. Ἐπὶ ἀπαγορεύσεως ἢ ἀποτροπῆς κανονικῶς χρησιμοποιεῖται

1) τὸ *ne* (= μή), ἀλλὰ μεθ' ὑποτακτικῆς (*coniunctivus*) ἐνεστῶτος ἢ παρακειμένου: *hoc ne facias ἢ ne feceris* (ὑποτ. παρακειμένου) μή ποιεῖ ἢ μή ποιήσῃς τοῦτο: *puer ne telum habeat παιδὸν μή ἔχέτω* (= νὰ μή ἔχῃ).

Μετὰ προστακτικῆς δὲ χρησιμοποιεῖται τὸ (*ἀπαγορεύτικὸν*) *ne* μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς καὶ εἰς κείμενα νόμων: *hominem mortuum in urbe ne sepelito neve urito* (ἄνθρωπον) νεκρὸν ἐντὸς

τῆς πόλεως νὰ μὴ θάπτῃ τις, μηδὲ νὰ καίῃ. (Πρβλ. § 168, 2).

2) ἐπὶ τοῦ β' προσώπου μόνον

α) περίφρασις ἐκ τοῦ noli ἢ nolite (§ 95) μετὰ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ οἰκείου ρήματος : noli putare μὴ νόμιζε ἢ μὴ νομίσῃς.

β) περίφρασις ἐκ τοῦ fac ne (§ 84, Σημ.) ἢ τοῦ cave μεθ' ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ οἰκείου ρήματος : fac ne quid aliud cures μὴ φρόντιζε ἢ μὴ φροντίσῃς δι' ἄλλο τι· cave credas μὴ πίστευε ἢ μὴ πιστεύσῃς.

172. γ') Coniunctīvus (βλ. § 168). Ἡ ὑποτακτικὴ χρησιμοποιεῖται

1) εἰς προτάσεις ἐπιθυμίας (coniunctīvus voluntatīvus ἀρνησίς ne)

α) εἰς δήλωσιν προτροπῆς ἢ ἀποτροπῆς (coniunctīvus horatīvus) κανονικῶς κατὰ τὸ α' πληθυντικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεστῶτος : eāmus ἵωμεν (πᾶμε)· ne cuntemur μὴ μέλλωμεν (ἀς μὴ βραδύνωμεν).

β) εἰς δήλωσιν προσταγῆς (coniunctīvus iussīvus), κανονικῶς κατὰ τὸ γ' πρόσωπον τοῦ ἐνεστῶτος, ἢ εἰς δήλωσιν ἀπαγορεύσεως (coniunctīvus prohibitīvus), μὲ τὸ ἀπαγορευτικὸν ne πρὸ αὐτῆς, κατὰ τὸ β' πρόσωπον τοῦ ἀορίστου (perfecti, ἔχοντος ἐνταῦθα, ἢν καὶ ὁ ἐνεστῶς σημασίαν) ἢ κατὰ τὸ γ' πρόσωπον τοῦ ἐνεστῶτος ἢ τοῦ ἀορίστου : videant consules, ne quid respublica detrimenti capiat (ὅρώντων =) νὰ προσέξουν οἱ ὄπατοι, μὴ ἡ πολιτεία πάθῃ βλάβην τινὰ (§ 129, 2, α')· ne feceris μὴ πράξῃς· ne faciat μὴ πραττέω, μὴ πράξῃ· moratus sit nemo μηδεὶς μελλησάτω ἢ μηδεὶς μελλήσῃ (κανεὶς νὰ μὴ βραδύνῃ).

γ) εἰς δήλωσιν εὐχῆς (coniunctīvus optatīvus), κατὰ πάντα χρόνον. Συνήθως τῆς εὐχετικῆς ταύτης ὑποτακτικῆς προτάσσεται τὸ μόριον utinam (εἴθε): valeant mei cives ὑγιαίνοιεν οἱ ἐμοὶ πολῖται· ne vivam, si scio μὴ ζῷην, εἰ οἶδα· (πρβλ. νὰ μὴ ζήσω, ἀν...)· ne viverem εἴθε (νὰ) μὴ ἔζων, (ἀλλὰ ζῶ)· utinam viveret εἴθε (νὰ) ἔζη, (ἀλλὰ δὲν ζῇ)· utinam diutius vixisset εἴθε νὰ ἔζη, (ἢ νὰ εἴχε ζήσει) πλειότερον.

δ) εἰς δήλωσιν παραχωρήσεως (coniunctīvus concessīvus).

κατ' ἐνεστῶτα ἢ παρακείμενον μόνον. (Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ συνήθως προστατική) : *od̄rint, dum timeant misericordiam* (ἀς μισοῦν), ἀρκεῖ μόνον νὰ φοβῶνται:

ε) εἰς δήλωσιν **ἀπορίας**, εἰς εὐθείας ἐρωτηματικὰς προτάσεις (*coniunctivus dubitativus* ἢ *deliberativus* ἀρνησις *non*), κατ' ἐνεστῶτα: *el̄quar an sileam?* νὰ εἴπω ἢ νὰ σιγήσω; *quid faciam?* τὶ ποιήσω; τὶ νὰ κάμω;

'Ενταῦθα ἀνήκει καὶ ἡ λεγομένη **πολεμικὴ coniunctivus** (καὶ κατὰ παρατατικὸν), διὰ τῆς ὅποιας ὁ ἐρωτῶν ἐντόνως ἀποκρούει ἢ ἀποδοκιμάζει τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαινόμενον ἢ δῆλοῦ ὅτι ἡτο ἀδύνατον νὰ γίνῃ ἄλλως: *huic cedāmus?* εἰς τοῦτον νὰ ὑποχωρήσωμεν; *quid facerem?* (τὶ μ' ἔχορην ποιεῖν;) τὶ νὰ ἔκαμνα; (δῆλ. ἡτο ἀδύνατον νὰ πράξω ἄλλως).

2) εἰς προτάσεις **κρίσεως** (ἀρνησις κανονικῶς *non*)

α) εἰς δήλωσιν **τοῦ δυνατοῦ** (*coniunctivus potentialis*) ἐν τῷ **παρόντι** (κατ' ἐνεστῶτα ἢ παρακείμενον) ἢ ἐν τῷ **παρελθόντι** (κατὰ παρατατικὸν): *dicat quispiam* ἢ *dixerit quispiam* λέγοι τις ἀν — εἴποι τις ἄν, (μπορεῖ νὰ πῇ κανεῖς): *velim* βουλούμην ἀν (θὰ ζήθελα)· *qui vidēret urbem, captam (esse)* *dicēret* ὅστις ζήθελεν ἵδει τὴν πόλιν, (εἴποι ἀν =) ζήθελεν εἴπει ὅτι ἐκυριεύθη (ὑπὸ τῶν ἔχθρῶν).

β) εἰς δήλωσιν **τοῦ ἀπραγματοποιήτου** (*coniunctivus irrealis*) ἐν τῷ **παρόντι** (κατὰ παρατατικὸν) ἢ ἐν τῷ **παρελθόντι** (κατὰ ὑπερσυντέλεικον): *sine amicis vita tristis esset* ἄνευ φίλων ὁ βίος ἀνιαρδός (ἢν ἀν =) θὰ ἡτο, (ἄλλα **δὲν εἶναι**). *O si tacuisse, philosophus mansisses* ὁ ἀν ζήθελες σιγήσει! φιλόσοφος (διέμεινας ἀν =) θὰ διέμενες (ζήθελες διαμείνει — ἄλλα **δὲν διέμεινες**).

3. Αἱ ἐγκλίσεις εἰς τὰς εὐθείας ἐρωτήσεις

173. Αἱ εὐθεῖαι ἐρωτήσεις, ἡτοι αἱ ἀνεξάρτητοι ἐρωτηματικαὶ πράσεις

1) ὅταν ἀντιστοιχοῦν πρὸς προτάσεις **κρίσεως**, ἐκφέρονται

α) **καθ'** ὀριστικὴν παντὸς χρόνου: *quo vadis?* ποὺ ὑπάγεις; *ubi fuisti?* ποῦ ἦσο; *ποῦ ἐπῆγες?* quando redībis? πότε θὰ ἐπανέλθης;

β) καθ' ὑποτακτικὴν δυνητικὴν (§ 172, 2, α') : quis eredat hoc ? (τὶς ἀν τοῦτο πιστεύσεις ;) ποιὸς μπορεῖ νὰ τὸ πιστεύσῃ ; quid facerem ? (τὶ μ' ἐχρῆν ποιεῖν ;) τὶ νὰ ἔκαμνα ; (Πητορικὴ ἐρωτήσεις. Bλ. § 106, 10, Σημ.)

2) "Οταν ἀντιστοιχοῦν πρὸς προτάσεις ἐπιθυμίας, ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν ἀπορηματικὴν. (Bλ. παραδείγματα ἐν § 172, 1, ε').

174. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ αἱ ἐρωτήσεις ἐν γένει εἶναι :

1) ἐρωτήσεις δλικῆς ἀγνοίας. Αὕται η ἐξαγγέλλονται ἀπλῶς διὰ τοῦ (ἴδιαιτέρου) τόνου τῆς φωνῆς ή εἰσάγονται διά τινος τῶν ἐρωτηματικῶν μορίων ne, num, nonne (§ 106, 10) : Clodius insidias fecit Miloni ? κατεσκεύασεν ὁ Κλωδίος ἐνέδραν τῷ Μίλωνι ; fuistine in foro? ἦσο ἐν τῇ ἀγορᾷ ; (Bλ. καὶ παραδείγματα § 106, 10, Σημ.).

Σημεῖωσις. Η ἀπάντησις εἰς τὰς τοιωτὰς ἐρωτήσεις δύναται νὰ εἶναι (παρομοίως ὅπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ) ἐν καταφατικὸν η ἀποφατικὸν μόριον (etiam = ναί, non = οὐ) η ἄλλη τις βεβαιωτικὴ η ἀρνητικὴ λέξις η φράσις, ὡς ita (est), vero, sane, certe, minime (ήκιστα), minime vero (οὐδαμῆς), immo, immovero (τούναντεον, κάθε ἄλλο), κ.τ.τ.

2) ἐρωτήσεις μερικῆς ἀγνοίας. Αὕται εἰσάγονται διά τινος ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας (§ 61) η ἐρωτηματικοῦ ἐπιρρήματος (§ 64) : quid scribis ? (τὶ γράφεις ;) Epistulam. — quando redibis ? (πότε θὰ ἐπανέλθῃς ;) Cras (αὔριον).

175. "Οταν η ἐρώτησις εἶναι διμερής, τότε

1) τίθεται εἰς μὲν τὸ α' μέρος αὐτῆς τὸ utrum (= πότερον) η τὸ ἐγκλιτικὸν ne, εἰς δὲ τὸ β' τὸ an (= η) : utrum verum an falsum est ? verumne an falsum est ? πότερον ἀληθεῖς η ψευδεῖς ἔστι ;

2) τίθεται μόνον τὸ an εἰς τὸ β' μέρος τῆς ἐρωτήσεως : verum an falsum est ? elōquar an sileam ? (§ 172, 1, ε').

Σημεῖωσις. Τὸ η ὅχι ; ἐν εὐθείᾳ διπλῆ ἐρωτήσει ἀποδίδεται διὰ τοῦ an non? π.χ. fuisti(ne) ibi an non? ἦσο ἐκεῖ η ὅχι ;

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΣΥΝΘΕΤΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

ΣΥΝΔΕΣΙΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΚΑΘ' ΥΠΟΤΑΞΕΙΝ

α') Προεισαγωγικαὶ παρατηρήσεις

176. "Οπως ἐν τῇ ἀρχαικῇ Ἑλληνικῇ, οὕτω καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ἡ καθ' ὑπόταξιν σύνδεσις τῶν προτάσεων προῆλθεν ἐκ τῆς κατὰ παράταξιν συνδέσεως. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ἀρχῆθεν ἡτο δύνατὸν λέξις τις τῆς ἔτερας ἐκ δύο παρατασσομένων προτάσεων, τῆς περιεχουσῆς δευτερεῦόν τι νόημα, (συνήθως ἀντωνυμία τις ἡ ἐπίρρημα), ίδιαιτέρως πως τονιζομένη, νὰ νομίζεται ὅτι αὐτὴ εἶναι τρόπον τινὰ δ συνδετικὸς κρίκος τῶν δύο προτάσεων, ὅτι αὐτὴ εἰσάγει τὴν ἔτεραν ἐξ αὐτῶν καὶ δηλοῖ τὴν μεταξύ των ὑπάρχουσαν λογικὴν σχέσιν.

Οὕτω π.χ. δ αἰτιολογικὸς σύνδεσμος quod (ὅτι, διότι) προῆλθεν ἐκ τῆς ἐνικῆς αἰτιατικῆς τοῦ οὐδετέρου τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας qui (§ 60), ἡτοι ἐκ τοῦ quod = δ (ὅτι). Λαμβανόμενον δηλαδὴ τὸ quod τοῦτο ἐν συντάξει ως αἰτιατικὴ τοῦ κατά τι ἡ τῆς ἀναφορᾶς, ἡδύνατο νὰ ἀναφέρεται εἰς οὐδέτερον δεικτικῆς ἀντωνυμίας, ως hoc, illud, id, κλπ. (π.χ. in hoc sumus sapientes, quod naturam sequimur εἰς τοῦτο σοφοί ἐσμεν, δ, τι [= ως πρὸς δ.τι] τῇ φύσει ἀκολουθοῦμεν).

'Αλλ' ἐν παρατάξει προτάσεων, οἷα π.χ. quod me valere putas, (id) erras (ως πρὸς τὸ διότι νομίζεις διότι οὐγιαίνω, ως πρὸς τοῦτο πλανᾶσαι), τὸ quod πραγματικόν τι γεγονός (τὴν περὶ τῆς ὑγείας γνώμην τοῦ ἄλλου). Τὸ γεγονός ὅμως τοῦτο δύναται νὰ ἐκλαμβάνεται καὶ ως αἴτιον τοῦ σημανομένου ὑπὸ τοῦ βήματος τῆς ἔτερας προτάσεως

(erras), ὡστε τὸ ὄλον νόημα τῆς φράσεως νὰ ἐκλαμβάνεται καὶ οὕτω : «πλανᾶσαι (νομίζων), διότι νομίζεις, (ποὺ νομίζεις) ὅτι ἔγδῳ ὑγιαίνω».

Οὕτως ἐκ τοῦ πραγματικοῦ quod προέκυψε κατόπιν τὸ καθαρῶς αἰτιολογικὸν quod, ὡς π.χ. gaudeo, quod vales χαίρω, (ὅτι =) διότι ὑγιαίνεις. (Πρβλ. καὶ § 154, 1, Σημ.).

Ομοίως ὁ ὑποθετικὸς σύνδεσμος si προῆλθεν ἐκ τοῦ ἐπιρρήματος sic (= οὕτω) χρησιμοποιουμένου εἰς (εὐχετικάς) προτάσεις (§ 172, 1, γ') , ὡς π.χ. sic te amet Venus ! οὕτω σὲ φιλοίη ἡ Ἀφροδίτη ! si haberemus illos leones ! εἴθε (νὰ) εἴχομεν τοὺς λέοντας ἐκείνους ! (Πρβλ. οὕτω νῦν Ζεὺς θείη — ἔτσι νὰ δώσῃ ὁ Θεός).

Αλλ' ἐν παρατάξει προτάσεων, οἷα π.χ. o si tacuisses ! philosophus mansisses (= ὡς εἴθε νὰ εἴχες σιωπήσει ! Ήδη εἴχες μείνει φιλόσοφος), τὸ si ἡδύνατο νὰ ἐκληφθῇ καὶ ὡς ὑποθετικὸν (= ὡς ἂν εἴχες σιωπήσει, κλπ. κλπ.).

β') Περὶ τῆς χρήσεως τῶν χρόνων εἰς τὰς ἔξηρτημένας προτάσεις

177. Προεισαγωγὴ. 1) Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ (ὅπως βλέπομεν ἐν τῷ Συντακτικῷ αὐτῆς) εἶναι συνήθης ἡ ἔγκλισις, ἡ ὅποια παραλλάσσει εἰς τὰς ἔξηρτημένας προτάσεις, καθόσον ἡ χρόνος τοῦ ῥήματος τῆς χυρίας προτάσεως εἶναι ἀρκτικὸς ἢ ιστορικός. (Πρβλ. π.χ. χαίρω ὅτι εύδοκιμεῖς. Οἱ στρατηγοὶ ἔθαυμαζον ὅτι Κῦρος οὐ φαίνοιτο, κ.τ.τ.). Ο δὲ χρόνος τοῦ ῥήματος τῆς δευτερευούσης προτάσεως δύναται νὰ παραμένῃ ὁ αὐτὸς καὶ μεταβαλλομένου τοῦ χρόνου τοῦ ῥήματος τῆς χυρίας προτάσεως. (Πρβλ. λέγω ταῦτα, ἵνα πεισθῆτε=ἔρω ταῦτα, ἵνα πεισθῆτε — ἔλεγον ἡ εἶπον ταῦτα, ἵνα πεισθῆτε ἡ ἵνα πεισθείητε).

2) Ἐν τῇ Λατινικῇ εἶναι μὲν ἔκάστοτε ὥρισμένη καὶ ἡ ἔγκλισις, κατὰ τὴν ὅποιαν ἐκφέρεται δευτερεύοντά τις πρότασις, ἀναλόγως τοῦ νοήματος τῆς ὄλης φράσεως (πρβλ. π.χ. exspectavimus, dum pater venit περιεμείναμεν, ἔως ὅτου ἥλθεν ὁ πατήρ — exspectavimus, dum pater venire περιεμείναμεν, ἔως ὅτου νὰ ἔλθῃ ὁ πατήρ), χρόνος δμως τοῦ ῥήματος τῆς δευτερευούσης προτάσεως ἐκφερομένης καθ' ὑποτακτικὴν δὲν δύναται νὰ παραμένῃ ὁ αὐτός, ὅταν μεταβληθῇ ὁ χρόνος τοῦ ῥήματος τῆς χυρίας προτάσεως. (Πρβλ. π.χ. Non sum ita hebes, ut istud dicam δὲν εἴμαι τόσον ἀμβλύνους, ὥστε νὰ εἴπω αὐτό· ἀλλὰ non eram ita hebes, ut istud dicere δὲν ἦμην τόσον ἀμβλύνους.

ώστε νὰ εἰπω αὐτὸ κλπ.). Ἀκολουθεῖ δηλαδὴ ἐν τῇ δευτερευούσῃ προτάσει, ὅταν αὕτη ἐκφέρεται καθ' ὑποτακτικήν, ὡρισμένος ἔκαστοτε χρόνος τῆς ὑποτακτικῆς, καθόσον ὁ ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει χρόνος τοῦ βήματος εἶναι ἀρκτικὸς ἢ παρωχημένος (§ 166, 4, Σημ. β').

178. Κανὼν τῆς ἀκολουθίας τῶν χρόνων (consecutio temporum). Ἐν ἔξηρτημένῃ προτάσει ἐκφερομένῃ καθ' ὑποτακτικήν,

1) ὅταν τὸ βῆμα τῆς προτάσεως, ἐκ τῆς ὁποίας αὕτη ἐξαρτᾶται, εἶναι χρόνου ἀρκτικοῦ (ἥτοι ἐνεστῶτος ἢ κυρίως παρακειμένου ἢ μέλλοντος ἀπλοῦ ἢ τετελεσμένου), τίθεται ἐπίσης χρόνος ἀρκτικός, (ἐνεστῶς μέν, ἐὰν πρόκειται περὶ πράξεως συγχρόνου ἐν τῷ παρόντι ἢ διαρκοῦς, παρακειμένος δέ, ἐὰν πρόκειται περὶ πράξεως τετελεσμένης ἐν τῷ παρόντι ἢ παρελθούσης, καὶ μέλλων, ἐὰν πρόκειται περὶ πράξεως μελλούσης)· π.χ.

quaero	ἐρωτῶ	quid scribas τὶ γράψεις
quaesīvi	ἔχω ἐρωτήσει	quid scrips̄eris, τὶ ἔχεις γράψει ἢ τὶ ἔγραψες
quaeram	θὰ ἐρωτήσω	quid scripturus sis τὶ μέλλεις
quaesivero	θὰ ἔχω ἐρωτήσει	νὰ γράψῃς ἢ τὶ θὰ γράψῃς.

2) ὅταν δὲ τὸ βῆμα τῆς προτάσεως, ἐκ τῆς ὁποίας αὕτη ἐξαρτᾶται εἶναι χρόνου παρωχημένου, (ἥτοι παρατατικοῦ, ιστορικοῦ παρακειμένου, § 162, 2, α', ἢ ὑπερσυντελίκου), τίθεται ἐπίσης παρωχημένος χρόνος, (παρατατικός μέν, ἐὰν πρόκειται περὶ πράξεως συγχρόνου ἐν τῷ παρελθόντι ἢ διαρκοῦς, ὑπερσυντελίκος δέ, ἐὰν πρόκειται περὶ πράξεως τετελεσμένης ἐν τῷ παρελθόντι ἢ χρονικῶς προτέρας τῆς δηλουμένης ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει πράξεως, καὶ παρατατικός τῆς περιφραστικῆς συζυγίας, ἥτοι τύπου εἰς — urus essem, § 82, 1, ἐὰν πρόκειται περὶ πράξεως μελλούσης ἐν τῷ παρελθόντι, ἥτοι χρονικῶς ὑστέρας τῆς δηλουμένης ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει πράξεως).

quaerēbam	ἡρώτων	quid scrib̄eres τὶ ἔγραφες
quaesīvi	ἡρώτησα	quid scrips̄isses τὶ εἶχες γράψει ἢ τὶ ἔγραψες
quaesiveram	εἶχον ἐρωτήσει	quid scripturus esses τὶ ἔμελλεις νὰ γράψῃς ἢ τὶ θὰ ἔγραφες.

Σημείωσις 1. Έξηρτημένη πρότασις έκφερομένη καθ' ύποτακτικήν δυνατὸν νὰ ἔξαρτηται καὶ ἔξ ἀπαρεμφάτου ἢ ἐκ μετοχῆς (ἐνεστῶτος ἢ μέλλοντος) ἢ ἐκ σουπίνου ἢ γερουνδίου ἢ γερουνδιακοῦ. Ταῦτα ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τῶν χρόνων λαμβάνονται ως χρόνοι ἀρκτικοὶ ἢ παρφωγημένοι, καθόσον καὶ τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως, εἰς τὴν ὄποιαν ἀνήκουν, εἶναι χρόνου ἀρκτικοῦ ἢ παρφωγημένου : Athenienses Delphos miserunt consultum, quo modo se defenderent οἱ Ἀθηναῖοι (ἀπεσταλμένους) εἰς Δελφοὺς ἔπειψαν, ἵνα συμβουλευθῶσι (τὸ μαντεῖον) κατὰ τίνα τρόπον νὰ ὑπερασπίσωσιν ἑαυτούς. (Τὸ σουπίνον consultum, § 75, 3, ἐκ τοῦ ὄποιου ἔξαρτηται ἡ πρότασις όμοια... defenderent, λαμβάνεται ως χρόνου ἰστορικοῦ, διότι τὸ ῥῆμα miserunt εἶναι ἰστορικοῦ παρακειμένου ἢ ἀορίστου, § 162, 2, α').

Σημείωσις 2. Οἱ ιστορικὸι ἐνεστῶσι ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τῶν χρόνων λαμβάνεται ἄλλοτε μὲν ως ἀρκτικὸς χρόνος (εἰος εἶναι γραμματικῶς), ἄλλοτε δὲ ως παρφωγημένος (ἥποι ως perfectum historicum, § 166, 2, α', οἷος εἶναι λογικῶς).

γ'. Αἱ ἔξηρτημέναι προτάσεις

1. Αἰτιολογικαὶ προτάσεις (ΒΔ. § 178)

179. Αἱ αἰτιολογικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τῶν αἰτιολογικῶν συνδέσμων (§ 106, 2), ἐκφέρονται δὲ κανονικῶς καθ' δριστικήν, ἐκτὸς ἐὰν ἡ αἰτιολογία παρουσιάζεται προβαλλομένη ως οὐχὶ ἐκ μέρους τοῦ λέγοντος, ἀλλ' ως ἐκ μέρους τοῦ ὑποκειμένου τοῦ ρήματος τῆς κυρίας προτάσεως, ὅπότε ἐκφέρονται καθ' ύποτακτικήν· (ἀρνησις non): Themistocles, quod non satis tutum se Argis videbat, Corcuram demigravit ὁ Θεμιστοκλῆς εἰς Κέρκυραν μετώκησε, διότι ἐν "Αργεῖ οὐχὶ λίαν ἀσφαλῆ ἑαυτὸν ἔβλεπε· ἀλλὰ noctu ambulabat in publico Themistocles, quod somnum capere non posset τὴν νύκτα ἔξω εἰς τὰς ὁδοὺς ὁ Θεμιστοκλῆς περιεπάτει, διότι (καθὼς αὐτὸς ἔλεγε) δὲν ἥδυνατο νὰ κοιμᾶται.

Οὕτω μεθ' ύποτακτικῆς συντάσσεται συνήθως τὸ αἰτιολογικὸν eum, ως : eum vita sine amicis insidiarum plena sit, ratio ipsa monet amicitias comparare ἀφοῦ (ἐπειδὴ) ὁ βίος ἄνευ φίλων πλήρης ἐνεδρῶν εἴναι, αὐτὸς ὁ λόγος (αὐτὴ ἡ λογικὴ) παραινεῖ φιλίας εἰς ἡμᾶς αὐτούς νὰ παρασκευάζωμεν.

Μεθ' ύποτακτικῆς δὲ συντάσσεται κανονικῶς καὶ τὸ non quo ἢ non quod (§ 106, 2), διότι καὶ αὐτὸς εἰσάγει οὐχὶ ἀληθῆ τινα α-

τίχν: litteras ad te dedi, non quod habērem magnopere, quid scribērem, sed ut loquērer tecum absens ἐπιστολὴν δίδω πρὸς σέ, οὐχὶ διότι ἔχω πολλὰ τινα, τὰ ὅποια νὰ σοὶ γράψω, ἀλλ’ ἵνα ἀπὸν ὁμιλήσω μετὰ σοῦ (§ 167).

2. Ὑποθετικαὶ προτάσεις (Βλ. § 178)

180. Αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τινος τῶν ὑποθετικῶν συνδέσμων (§ 106, 6).

181. Ὑποθετικῶν λόγων ἐν τῇ Λατινικῇ ὑπάρχουν τρία εἴδη (καὶ οὐχὶ τέσσαρα, ὅπως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ).

1) Τὸ ὑποτιθέμενον παρίσταται ως πραγματικόν, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀν ὄντως εἶναι τι τὸ πραγματικόν. Ἡ ὑπόθεσις ἐκφέρεται καθ’ ὅριστικὴν οἱ οὐ δή ποτε γρόνου, ἡ δὲ ἀπόδοσις κατὰ πᾶσαν ἔγκλισιν, ἀναλόγως τοῦ συμπεράσματος, τὸ ὅποιον ὁ λέγων συνάγει ἐκ τῆς ὑποθέσεως. (Καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ ὁμοίως) : si vales, bene est εἰ ὑγιαίνεις, καλῶς ἔχει: si hoc fecisti, bene fecisti εἰ τοῦτο ἐποίησας, καλῶς ἐποίησας: si quid forte novi habes, scribe εἰ τι νέον τυχὸν ἔχεις, γράψου αὐτὸν (§ 129, 2, α'): hoc primum videāmus, si placet τοῦτο πρῶτον σκοπῶμεν, εἰ δοκεῖ.

2) Τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι ἀντίθετον τοῦ πραγματικοῦ. Ὑπόθεσις καὶ ἀπόδοσις ἐκφέρονται καθ’ ὑποτακτικὴν (coniunctivus) ἐστορικοῦ χρόνου. (Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ ἡ μὲν ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ ὅριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου, ἡ δὲ ἀπόδοσις δι’ ὅριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου, μετὰ τοῦ ἀν). Si hoc negārem, mentioner εἰ τοῦτο ἡρούμην, ἐψευδόμην ἀν plures imperfecti essent, nisi nox pugnandi finem fecisset πλείονες ἀπέθανον ἀν, εἰ μὴ ἡ νὺξ πέρας τῇ μάχῃ ἐπέθηκε.

3) Τὸ ὑποτιθέμενον παρίσταται ως δυνατὸν (ἐν τῷ παρόντι ἢ ἐν τῷ μέλλοντι). Ὑπόθεσις καὶ ἀπόδοσις ἐκφέρονται καθ’ ὑποτακτικὴν (coniunctivus) ἀρκτικοῦ χρόνου. (Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ ἡ μὲν ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ εὔκτικῆς, ἡ δὲ ἀπόδοσις δι’ εὔκτικῆς μετὰ τοῦ ἀν): si velis, possis εἰ βούλοιο, δύναιο ἀν, (ἀν θὰ ἥθελες, θὰ ἡδύνασο) : si quis id fecerit (coniunctivus perfecti), imprudentem cum dixeris (ὅμοίως coniunctivus perfecti) εἰ τις τοῦτο ποιήσειε, ἀσύνετον εἴποις ἀν αὐτόν.

Σημείωσις. Τοῦ τετάρτου εἰδούς τῶν ὑποθετικῶν λόγων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, ὅταν εἰς αὐτοὺς ἡ ὑπόθεσις δηλοῖ τι τὸ προσδοκώμενον, ἀντίστοιχοι ὑποθετικοὶ λόγοι ἐν τῇ Λατινικῇ δύνανται νὰ θεωρηθοῦν οἱ τοῦ πρώτου εἰδούς, οἱ ἐκφερόμενοι καθ' ὁριστικὴν μέλλοντος ἐν τε τῇ ὑποθέσει καὶ ἐν τῇ ἀποδόσει: si hoc feceris (ὅριστ. τετελ. μέλλ.), paenitebit te ἐὰν τοῦτο ποιήσῃς, μεταμελήσει σοι (§ 166, 4). Υποθετικοὶ δομαὶ λόγοι, εἰς τοὺς ὄποιους ἡ ὑπόθεσις νὰ δηλοῖ τι τὸ ἀντίστως ἐπαναλαμβανόμενον (π.χ. ἦν ἐγγὺς ἔλθη Θάνατος, οὐδεὶς βούλεται θανεῖν), δὲν ὑπάρχουν ἐν τῇ Λατινικῇ, ἀντὶ δὲ ὑποθέσεως ἐν τῇ περιπτώσει ταῦτη γίνεται χρῆσις ἐν αὐτῇ χρονικῆς προτάσεως: poetarum libros, cum est otium, legere soleo ποιητῶν βιβλία, (ἐὰν σχολὴν ἔχω =) ὁσάκις ἔχω καιρόν, συνηθίζω νὰ ἀναγινώσκω.

3. Παραχωρητικαὶ ἡ ἐνδοτικαὶ προτάσεις (Βλ. § 178)

182. Αἱ παραχωρητικαὶ ἡ ἐνδοτικαὶ προτάσεις (συγγενεῖς πρὸς τὰς ὑποθετικάς),

1) ὅταν εἰσάγωνται διὰ τῶν συνδέσμων etsi, tametsi, quamquam (§ 106, 8), ἐκφέρονται κανονικῶς καθ' ὁριστικὴν (διότι δὶς αὐτῶν ἡ παραχωρησις γίνεται πρός τι, τὸ ὄποιον ὁ λέγων δέχεται ὡς πραγματικόν): Datis etsi non aequum locum videbat suis, tamen configlere constituit ὁ Δάτις, εἰ καὶ ἔβλεπε ἀκατάληλον τὸν τόπον διὰ τοὺς ἴδιους του, δομαὶ ἀπεφάσισε νὰ συνάψῃ μάχην.

2) ὅταν εἰσάγωνται διὰ τῶν συνδέσμων licet, quamvis, ut, cum (§ 106, 8), ἐκφέρονται κανονικῶς καθ' ὑποτακτικὴν (coniunctivus), διότι δὶς αὐτῶν ἡ παραχωρησις γίνεται πρός τι, τὸ ὄποιον ὁ λέγων δέχεται ὡς ἐνδεχόμενον ἡ δυνατόν: Phocion fuit perpetuo pauper, cum ditissimus esse posset ὁ Φωκίων διετέλεσε πένης (ἄν), καίτοι ἡδύνατο νὰ εἶναι πλουσιώτατος.

3) ὅταν εἰσάγωνται διὰ τοῦ etiamsi (§ 106, 8), ἐκφέρονται εἰ τε καθ' ὁριστικὴν εἰ τε καθ' ὑποτακτικὴν (coniunctivus), ἀναλόγως τοῦ νοήματος τοῦ λόγου: quod quis crebro videt, non miratur, etiamsi cur fiat nescit ὅτι τις συχνάκις βλέπει, δὲν θαυμάζει, εἰ καὶ ἀγνοεῖ, διατὰ τοῦτο γίνεται — utilitas efflorescit ex amicitia, etiamsi tu eam minus secūtus sis ἡ ὠφέλεια ἐξανθεῖ ἐκ τῆς φιλίας, καὶ ἀν τις μηδόλως ἐπιδιώξῃ αὐτήν.

Σημείωσις. Πρβλ. καὶ § 172, 1, δ'.

4. Παραβολικαὶ ἡ συγκριτικὴ προτάσεις (Βλ. § 178)

183. Αἱ προτάσεις, τῶν ὅποιων τὸ περιεχόμενον ἐκφράζει παραβολὴν καὶ σύγκρισιν πρὸς τὸ περιεχόμενον ἔτέρας προτάσεως,

1) ὅταν εἰσάγωνται δὶ' ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν, ὡς *qualis*, *quantus*, *quot* (§ 60) ἢ δὶ' ἀναφορικῶν ἐριρρημάτων (δηλούντων ποιὸν ἢ ποσὸν), ὡς *sicut*, *quam*, *quanto*, *κλπ.* (§ 106, 8), ἐκφέρονται καθ' ὄριστικήν, (καθόσον ἢ παραβολὴ καὶ σύγκρισις γίνεται πρὸς τι τὸ πραγματικόν): *qualis habēri vult*, *talis est oīos νομίζεσθαι ἐθέλει*, *τοιοῦτος ἐστιν haec sicut exposui*, *ita gesta sunt ταῦτα, ὥσπερ ἔξθηκα, οὕτω ἐπράχθησαν*.

2) ὅταν εἰσάγωνται διὰ παραβολικῶν συνδέσμων ἔχόντων ἔννοιαν ὑποθετικήν, ὡς *quasi*, *tamquam*, *κλπ.* (§ 106, 8), ἐκφέρονται πάντοτε καθ' ὑποτακτικήν (καθόσον ἢ παραβολὴ καὶ σύγκρισις γίνεται πρὸς τι τὸ ὑποτιθέμενον ὡς ἐδεχόμενον καὶ δυνατόν πρβλ. § 172, 2, α') : *Sequāni absens Ariovisti crudelitatem velut si coram a-desset, horrebant oīi Σηγκουανοὶ τοῦ Ἀριοβίστου τὴν σκληρότητα (καὶ) ἀπόντος, ὧσεὶ οὕτος ἦτο παρὸν ἐνώπιον των, ἔφρισσον*.

5. Τελικαὶ προτάσεις (Βλ. § 178)

184. Αἱ τελικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τινος τῶν τελικῶν συνδέσμων (§ 106, 3), ἐκφέρονται δὲ καθ' ὑποτακτικήν (*coniunctīvus*), ἐνεστῶτος ἢ παρατατικοῦ: *edēre oportet, ut vivas, non vi-vēre, ut edas πρέπει τις νὰ τρώγῃ, ἵνα ζῆ, οὐχὶ δὲ νὰ ζῇ, ἵνα τρώγῃ· angustias Themistocles quaerebat ne multitudine circumiretur* (§ 93) τὰ στενὰ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπεζήτει, *ἵνα μὴ ὑπὸ τοῦ πλήθους (τῶν ἐχθρικῶν νεῶν) κυκλωθῇ*.

5. Ἀποτελεσματικαὶ ἡ ἀκολουθίας προτάσεις (Βλ. § 178)

185. Αἱ ἀποτελεσματικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τινος τῶν συμπερασματικῶν συνδέσμων (§ 106, 4), ἐκφέρονται δὲ πάντοτε καθ' ὑποτακτικήν (*coniunctīvus*) εἴτε ὡς πραγματικὸν γεγονός εἴτε ὡς ἐνδεχόμενόν τι παρίσταται τὸ ἐπακολούθημα τῆς ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει πράξεως: *omnes tam perterrīti erant, ut nemo resistere audēret τοσοῦτον εἶχον καταπλαγῆ πάντες, ὥστε οὐδεὶς ν' ἀντισταθῆ ἐτόλ-*

μα· (πραγματικὸν ἀποτέλεσμα): tanta vis probitatis est, ut eam in hoste etiam diligamus τουσάντη τῆς χρηστότητος ή δύναμις εἶναι, ὡστε ταύτην καὶ ἐν τῷ ἐγθρῷ (ἀγαπᾶν =) ν' ἀγαπῶμεν (ἐνδεχόμενον ἀποτέλεσμα).

186. Ἀποτελεσματικαὶ προτάσεις ἀκολουθοῦν ἐν τῇ Λατινικῇ συνηθέστατα μὲν κατόπιν ἐπιθέτων ἢ ἀντωνυμιῶν ἢ ἐπιφρημάτων ἔχόντων ἐπιτατικὴν σημασίαν (ὡς tantus, tot, talis, κλπ. — sic, ita, tam, κλπ. βλ. παραδείγματα § 185), πρὸς δὲ τούτοις,

1) κατόπιν συγκριτικῶν ἐπιθέτων : maiora deliquerunt, quam ut iis ignosci possit διέπραξαν μεγαλύτερα πλημμελήματα ἢ ὥστε νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ παρασχεθῇ εἰς αὐτοὺς συγγράμη, (τόσον μεγάλα, ὡστε νὰ μὴ εἶναι δυνατὸν νά, κλπ.).

2) κατόπιν τῶν ἀπροσώπων ἐκφράσεων accidit, evēnit, mos ἢ consuetudo est, usu venit, fieri potest, factum est, καθὼς καὶ κατόπιν τῶν ρήματων facere, efficere, perficere, adsequi, κ.ἄ.δ. : accedit, ut abessent = συνέβη (αὐτοῖς ἀπεῖναι =) νὰ εἶναι ἀπόντες — spes victoriae efficit, ut milites fortius pugnent ἢ ἐλπὶς τῆς νίκης (κατεργάζεται) συντελεῖ, ὡστε οἱ στρατιῶται ἀνδρείτερον νὰ μάχωνται. (Βλ. καὶ § 106, 4, Σημ. quin).

7. Βουλητικαὶ προτάσεις (Βλ. § 178)

187. Βουλητικαὶ λέγονται αἱ προτάσεις, αἱ ὅποιαι εἰσάγονται διὰ τῶν βουλητικῶν συνδέσμων (§ 106, 5) καὶ αἱ ὅποιαι ἐκφράζουν τὸ περιεχόμενον βουλήσεως τινος ἐν γένει. (Αἱ ἀντίστοιχοι αὐτῶν ἐν μὲν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ ἐκφράζονται κανονικῶς διὰ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου, ἐν δὲ τῇ νέᾳ Ἑλληνικῇ διὰ τοῦ νὰ καὶ ὑποτακτικῆς. Βλ. τὰ κατωτέρω παραδείγματα).

Αἱ βουλητικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται πάντοτε καθ' ὑποτακτικὴν (coniunctivus), ἀκολουθοῦν δέ :

1) ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας (ἥτοι ὡς ἀντικείμενον) ρήμάτων, τὰ ὅποια δηλοῦν ἐντολήν, παράκλησιν, εὔχήν, ἐπιθυμίαν ἐν γένει, ὡς dicere, (ad) monere, respondere, scribere, imperare, postulare, rogare, orare, petere, optare, cupere, κ.τ.τ. (opto, ut salvus redeas εὔχομαι (σῶν ἐπανελθεῖν σε =) νὰ ἐπανελθῆς σῶος ευρα, ut valeas (ἐπιμελοῦ τοῦ ὑγιαίνειν =) φρόντιζε νὰ εἴσαι ὑγιής·

Pythia respondi, ut Athenienses navibus se defendērent ἡ Πυθία
(ἀνεῖλε τοῖς Ἀθηναῖς ταῖς ναυσὶν ἀμύνασθαι =) ἐχρησμοδότησε
νὰ ἀμυνθῶσιν αἱ Ἀθηναῖοι διὰ τοῦ στόλου.

2) ὡς συμπλήρωμα τῆς ἔννοίας (ἦτοι ὡς ὑποκείμενον)
τριτοπροσώπων ὄγημάτων ἢ ἀπροσώπων ἐκφράσεων, ὡς sequitur, re-
stat, reliquum est, proximum est, iustum est, prudentiae est, pie-
tatis est, κ.ἄ.τ. : restat, ut doceam (λοιπὸν ἔστι διδάξαι με =)
ὑπολείπεται νὰ διδάξω· prudentiae est, ut sociorum saluti **consu-**
lātis (φρόνιμόν ἔστι ἐπιμεληθῆναι ὑμᾶς =) ἢ φρόνησις ἐπιβάλλει νὰ
φροντίσετε περὶ τῆς σωτηρίας τῶν συμμάχων.

Σημεῖωσις. Μετὰ τὰς φράσεις velim, malim, velle, mallem (§ 172,
2, α') ἀκολουθεῖ κανονικῶς βουλητικὴ πρότασις καθ' ὑποτακτικὴν ἀσυνδέτως,
ἥτοι ἄνευ τοῦ ut, ὡς velim pater mox redeat (βουλούμην ἂν ἐπανελθεῖν τὸν πα-
τέρα =) οὐδὲ ξελα τὰ ἐπανέλθῃ μετ' ὀλίγον ὁ πατέρας mallem tacuisseς θὰ προετ-
μον νὰ εἰχεις σιωπήσει ἢ νὰ ἐσιώπης (§ 176). Ἐνταῦθα ἔχομεν κυρίως ἀπλῆν
παράθεσιν μιᾶς προτάσεως δυνητικῆς καὶ ἑτέρας εὐχετικῆς (§ 172, 1, γ').

188. Μετὰ βουλητικῆς προτάσεως συντάσσονται καὶ τὰ ὄγηματα
τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ καὶ ωλέειν ἢ τοῦ ἐν αντιοῦ σθαῖ, ὡς
deterreo, impedio, prohibeo, obsto, resisto, recuso, interdico,
caveo, κ.τ.τ. Εἰσάγεται δὲ ἡ βουλητικὴ πρότασις κατόπιν τῶν ὄγημά-
των τούτων, ὅταν μὲν ταῦτα ἐκφέρωνται ἀνευ ἀρνήσεως, διὰ
τοῦ ne (καὶ σπανίως διὰ τοῦ quominus), ὅταν δὲ ταῦτα ἐκφέρωνται
μετ' ἀρνήσεως διὰ τοῦ quin ἢ τοῦ quominus: lex impedit ne
hoc fiat ὁ νόμος καλύει (τοῦτο γίγνεσθαι =) νὰ γίνη τοῦτο· Socrates
non recusavit quin (ἢ quominus) poenam subiret ὁ Σωκράτης
(οὐκ ἀνένευσεν ὑποστῆναι =) δὲν ἡροήθη νὰ ὑποστῇ τὴν ποινήν.
(§ 106, 4, Σημ.).

189. Ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις. Βουλητικαὶ προτάσεις εἶναι καὶ
αἱ ἔξαρτώμεναι ἐκ ὄγημάτων ἢ φράσεων φόβου δηλωτικῶν, ὡς timeo,
metuo, vereor, metus est, periculum est, κ.τ.τ. Καὶ αὗται ἐκφέρονται
καθ' ὑποτακτικὴν (coniunctivus), εἰσάγονται δὲ

1) διὰ τοῦ ne, ὅταν ὁ φόβος εἶναι μήπως γίνεται ἢ ἔγινεν ἢ γίνη
τι τὸ φοβερὸν καὶ ἀνεπιθύμητον διὰ τὸν λέγοντα: timeo ne sero pater
veniat φοβοῦμαι μὴ ἀργὰ ἔλθῃ ὁ πατέρας timebant ne evenirent

ea, quae ceciderunt ἐφοβοῦντο, μὴ γίνουν ἐκεῖνα, ἢπερ συνέβησαν.

2) διὰ τοῦ ut ἡ ne non, ὅταν ὁ φόβος εἶναι μήπως δὲν γίνεται ἡ δὲν ἔγινεν ἡ δὲν γίνη τι, τοῦθ' ὅπερ εἶναι τὸ ἀνεπιθύμητον διὰ τὸν λέγοντα : timeo ut (ἡ ne non) sustineant milites impetum hostium φοβοῦμαι, μὴ δὲν ἀντίσχωσιν οἱ στρατιῶται εἰς τὴν ἔφοδον τῶν πολεμίων.

Σημείωσις. Πολλά φήματα ἔχοντα σημασίαν οὖταν τὰ ἀνωτέρω (§ 187 κ.έ.) συντάσσονται, (ως εἰδόμεν ἐν § 154, 2), καὶ μετὰ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου, (ὅπως ἐν τῇ ἀρχαίῃ Ἑλληνικῇ). Μερικὰ δὲ τούτων συντάσσονται ἄλλοτε μὲν μετὰ βουλητικῆς προτάσεως (§ 187 κ.έ.), ἄλλοτε δὲ μετ' ἀπαρεμφάτου, ἀνευ διαφορᾶς σημασίας, ὡς concedo, permitto ut exēas ἡ tibi exire συγχωρῶ, ἐπιτρέπω (σοι ἔξιέναι =) νὰ ἔξελθῃς prohibeo, impedio ne veniat ἡ eum venire (καλών αὐτὸν ἔλθειν =) ἐμποδίζω αὐτὸν νὰ ἔλθῃ. Συνήθως ὅμως ἡ διάφορος σύνταξις ἔνέχει καὶ διαφορὰν σημασίας, ως timeo exire φοβοῦμαι (ἔξελθεῖν =) νὰ ἔξελθω (ἐκ φόβου δὲν ἔρχομαι)· timeo ne moriar? φοβοῦμαι μὴ ἀποθάνω: concedo tibi hoc verum esse (ὁμολογῶ σοι τοῦτο ἀλλοθές εἶναι =) συμφωνῶ ὅτι τοῦτο εἶναι ἀληθές — concedo tibi ut hic maneas ἐπιτρέπω (σοι ἐνθάδε μένειν =) εἰς σὲ νὰ μένης ἐδῶ.

8. Χρονικαὶ προτάσεις (ΒΔ. § 178)

190. Αἱ χρονικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τῶν χρονικῶν συνδέσμων (§ 106, 9), ἐκφέρονται δὲ

1) καθ' ὀριστικὴν παντὸς χρόνου, ὁσάκις δηλοῦν πραγματικόν τι γεγονός, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὅποιου ἡ πρὸ τοῦ ὅποιου ἡ μετὰ τὸ ὅποιον γίνεται ἡ ἔγινεν ἡ θὰ γίνη τι : dum vivo, spero ἐφόσον ζῶ, ἐλπίζω postquam hostes flumen transierunt, proelium commissum est ἀφοῦ οἱ πολέμιοι διέβησαν τὸν ποταμόν, συνήθη μάχη domi mansimus, dum pater redit ἐν τῷ οἴκῳ ἐμείναμεν, ἔως (ὅτου) ἐπανῆλθεν ὁ πατέρας.

Σημείωσις. Τὸ χρονικὸν dum εἰς διηγήσεις λαμβανόμενον μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἐν φράσει χρόνων, καθ' ὃν χρόνον συντάσσεται κανονικῶς μετὰ (ἰστορικοῦ) ἐνεστῶτος ἀντὶ παρατατικοῦ (Λατινισμός) : Mardonius dum apud Plataeas in primis pugnat (= pugnabat) interfectus est ὁ Μαρδόνιος, ἐν φράσει δὲ τῶν πρώτων ἐμάχετο ἐν Πλαταιαῖς, ἐφονεύθη.

Τὸ δὲ postquam, ὁσάκις ἐν τῇ χρονικῇ προτάσει ὑπάρχει προσδιορισμὸς δηλῶν χρονικὴν διαφοράν, ἥτοι ποσὸν χρόνου μεσολαβοῦντος μεταξὺ δύο πράξεων, συντάσσεται μετὰ ὑπερσυντελίκου ἀντὶ παρακειμένου (ἀφίστου § 166, 2, α') : De-

cem annis postquam ille natus erat (= natus est), consul factus sum δέκα ἔτη ἀρότου ἐκείνος ἐγεννήθη (μετὰ τὴν γέννησιν ἐκείνου), ὑπάτος ἐγενόμην. (Περβλ. § 142, 2, γ' καὶ § 166, 3).

2) καθ' ὑποτακτικὴν (coniunctivus), ὁσάκις δηλοῦν καὶ ἐπι-
θυμίαν ἡ ἐπιδιωκόμενον σκοπόν: domi manebimus, dum pater
redeat ἐν τῷ οἴκῳ θὰ μείνωμεν, ὡς ὅτου (νὰ) ἐπανέλθῃ ὁ πατέρ-
exspectabamus, dum hostes flumen transirent περιεμένομεν, ὡς
ὅτου οἱ πολέμιοι διαβῶσι τὸν ποταμὸν (= διὰ νὰ ἡ νὰ διαβοῦν).

Οὕτω δὲ καθ' ὑποτακτικὴν ἐκφέρονται αἱ χρονικαὶ προτά-
σεις καὶ κατόπιν γενικῶν καὶ ἀορίστων ἐκφράσεων, οἷαι π.χ. est (e-
rat, fuit) dies ἡ tempus, κ.τ.τ.: fuit tempus, eum Germanos
Galli virtute superārent ὑπῆρχε χρόνος, ὅτε τοὺς Γερμανούς οἱ Γα-
λάται εἰς τὴν ἀνδρείαν ὑπερέβαλλον.

Σημείωσις. "Οταν χρονική τις πρότασις δηλοῖ πρᾶξιν ἀπλῶς μέλλου-
σαν νὰ γίνη (καὶ δὲν συνυποδηλοῦται ἐν αὐτῇ ἐπιθυμίᾳ ἡ ἐπιδιωκόμενος σκοπός),
ἐκφέρεται αὕτη καθ' ὅριστικὴν μέλλοντος, συνήθως τετελεσμένου: eum Ro-
mam **venero**, tibi scribam ὅταν (θὰ) ἔλθω εἰς Ρώμην, θὰ σοὶ γράψω (§ 166, 4).

191. Αἱ χρονικαὶ προτάσεις, κι ὅποιαι δηλοῦν ἐπανάληψιν
πράξεως, ἐκφέρονται καθ' ὅριστικὴν, καὶ δὴ καὶ

1) ἐπὶ ἀορίστου μὲν ἐπαναλήψεως ἐν γένει εἰ καθ' ὅριστικὴν ἀρ-
κτικοῦ τινος χρόνου: eum sumus negotiis vacui, tum cupimus
aliquid videre, audire, addiscere ὅταν σχολάζωμεν τότε ἐπιθυμοῦ-
μένη τι νὰ βλέπωμεν, νὰ ἀκούωμεν, νὰ μανθάνωμεν: eum rus veni;
ad te adeo ὁσάκις (ἔχω ἔλθει =) ἔλθω εἰς τὴν ἐξοχήν, ἕρχομαι πρὸς
σὲ (§ 147, 3, Σημ. γ').

2) ἐπὶ ἀορίστου δὲ ἐπαναλήψεως ἐν τῷ παρελθόντι καθ'
ὅριστικὴν παρατατικοῦ ἡ ὑπερσυντελίκου: eum ruri eram, ad te-
adibam ὁσάκις ἥμην ἐν τῇ ἐξοχῇ, ἥρχόμην πρὸς σέ: ubi rus vene-
ram, venando delectabar ὁσάκις μετέβαινον εἰς τὴν ἐξοχήν, (τῷ
θηρᾶν =) μὲ τὸ κυνήγιον ἐτερόβιην (§ 75, 4).

192. Περὶ τοῦ eum καὶ τοῦ antēquam καὶ priusquam παρατη-
ρητέον ὅτι:

1) Τὸ μόριον eum (ἀρχαϊκῶς quum) προσῆλθεν ἐκ τοῦ quom,
ἀρχαῖς κιτιατικῇς τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας qui, ἀρχική

δὲ σημασία αὐτοῦ εἶναι (quo tempore, § 149, 1 =) ἐν φῷ χρόνῳ, καὶ οὐ^{τὸν} χρόνον. Δύο δὲ χρήσεις τοῦ εἰμι ως χρονικοῦ συνδέσμου εἶναι δξιαι
ἰδιαιτέρας σημειώσεως, ἡτοι

α) πολλάκις, ὅταν πρόκειται περὶ ἀμέσου ἀκολουθίας δύο πράξεων, τὸ εἰμι χρησιμοποιεῖται οὕτως, ὥστε ἡ πρότασις, τὴν ὁποίαν ἐισάγει ως χρονικήν, νὰ εἶναι κατ' οὔσιαν ἡ κυρία πρότασις, ἡ δὲ συντακτικὴ σχέσις κυρίας καὶ δευτερευούσης προτάσεως παρέχεται οὕτω ἀντεστραμμένη (διὸ καὶ τὸ εἰμι τότε λέγεται εἰμι inversivum): vix hostes flumen transierant, εἰμι proelium commissum est μόλις οἱ πολέμιοι τὸν ποταμὸν διέβησαν, (ὅτε =) καὶ ἀμέσως συνήρθη μάχη (ἀντί : εἰμι vix... transierant, proelium commissum est· πρβλ. § 166, 3).

β) πολλάκις τὸ εἰμι χρησιμοποιεῖται, ἵνα δηλωθῇ ὅτι τὸ περιεχόμενον τῆς προτάσεως, τὴν ὁποίαν εἰσάγει, συμπίπτει, ἡτοι εἶναι τὸ αὐτὸν μὲ τὸ τῆς κυρίας προτάσεως, εἰ καὶ παρουσιάζεται ἀντίθετον· (εἰμι coincidens ἢ explicativum): εἰμι tacent, clamant ἐν φῷ (χρόνῳ) σιωπῶσι, κραυγάζουσι — μὲ τὸ νὰ σιωποῦν φωνάζουν, (ἡ σιωπή των εἶναι κραυγή).

Σημεῖωσις. Περὶ τῶν διαφόρων σημασιῶν καὶ χρήσεων τοῦ εἰμι βλ. καὶ § 179, § 182, 2, § 190 καὶ § 191.

2) Οἱ σύνδεσμοι antequam καὶ priusquam προέρχονται ἐξ ἑνώσεως τῶν ἐπιρρημάτων ante καὶ prius μετὰ τοῦ (συγκριτικοῦ συνδέσμου) quam (= πρότερον ἢ, πρὸν ἢ πρβλ. § 142, 1, β' Σημ.), πολλάκις δὲ τὰ συστατικά των μέρη ταῦτα χωρίζονται διὰ τῆς παρεμβολῆς μιᾶς ἢ περισσοτέρων λέξεων, ὡς non ante dimisit eum, quam fidem dedit (= non dimisit eum, antequam, κλπ.) δὲν ἀπέπεμψεν αὐτόν, πρὸν (= εἰ μὴ ἀφοῦ) πίστιν ἔδωκε.

Αἱ δὲ διὰ τῶν συνδέσμων τούτων εἰσαγόμεναι προτάσεις ἐξεφέροντο ἀρχῆθεν καθ' ὑποτακτικήν (coniunctivus), διότι δ' αὐτῶν κανονικῶς ἐδηλοῦτο ἀρχῆθεν σκοπὸς (πρβλ. § 190, 2): Caesar hostes, priusquam se recipērent, persecutus est ὁ Καῖσαρ τοὺς πολεμίους, πρὸν ἢ ἀναλάβωσι (= ἵνα μὴ προλάβωσι καὶ ἀναλάβωσι), κατεδίωξε.

'Αλλ' ως χρονικοὶ σύνδεσμοι τὸ antequam καὶ τὸ priusquam συντάσσονται κατόπιν καὶ μεθ' δριστικῆς, προκειμένου περὶ πραγματικοῦ γεγονότος (§ 190, 1): hostes non prius fugere destite-

runt, quam ad Rhenum pervenerunt οἱ πολέμιοι δὲν ἔπειραν φεύγοντες, πρὶν ἢ τὸν Ρῆγον κατέφθασαν.

Ἐνίστε ὅμως ἐναλλάσσονται οἱ δύο ἐγκλίσεις.

9. Ἐξηρημέναι ἢ πλάγιαι ἐρωτήσεις (Βλ. § 178)

193. Αἱ ἔξηρημέναι ἢ πλάγιαι ἐρωτήσεις

1) εἰσάγονται κανονικῶς

α) αἱ μὲν ἀπλαῖ διὰ τινος τῶν μορίων νε, num, nonne ἢ διὰ τινος ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας ἢ ἐρωτηματικοῦ ἐπιρρήματος, ὅπως καὶ αἱ ἀντίστοιχοι εὐθεῖαι ἐρωτήσεις (βλ. § 174, 1 καὶ 2).

β) αἱ δὲ διμερεῖς διὰ τοῦ utrum ἢ τοῦ re εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς διμεροῦς ἐρωτήσεως καὶ διὰ τοῦ an (ἢ anne) εἰς τὸ δεύτερον ἢ διὰ τοῦ an ἢ τοῦ ne εἰς τὸ δεύτερον μόνον μέρος τῆς διμεροῦς ἐρωτήσεως. (Πρβλ. § 175. Βλ. παραδείγματα κατωτέρω).

Σημεῖωσις. Τὸ «ἢ ὅχι» ἐν διπλῇ ἔξηρημένῃ ἐρωτήσει ἀποδίδεται διὰ τοῦ necne (σπανίως δὲ διὰ τοῦ annon) : quaeritur a philosophis, utrum sint dīi necne ζητεῖται ὑπὸ τῶν φιλοσόφων, πότερον ὑπάρχουσι θεοὶ ἢ ὅχι. (Πρβλ. § 175, Σημ.).

2) ἐκφέρονται κανονικῶς καθ' ὑποτακτικήν : quae sicut, num quid novi eo absent accidērit ἥρωτησεν, ἀν τι (ἢ μή τι) νέον ἐκείνου ἀπόντος συνέβη. (Εβδ. ἐρώτ. Num quid novi me absente accidit ?). saepe non utile est scire, quid futurum sit πολλάκις δὲν εἶναι ὀφέλιμον νὰ γιγνώσκῃ τις, τὶ θὰ συμβῇ nesciebam, quo fugērem ἥγνόουν, ποῦ νὰ φύγω inter praetores magna est contentio, utrum moenibus se defendant an obviam eant μεταξὺ τῶν στρατηγῶν μεγάλη διαφωνία ὑπάρχει, πότερον ἀπὸ τῶν τειχῶν νὰ ἀμυνθῶσιν ἢ νὰ ἀντεπέξέλθωσι κατὰ τῶν πολεμίων neutri sciebant, vicissent victine essent οὐδέτεροι ἐγίγνωσκον, ἀν εἶχον νικήσει ἢ εἶχον νικηθῆ.

194. Πλάγιαι ἐρωτήσεις ἀκολουθοῦν προσέτι

1) εἰσαγόμεναι διὰ τοῦ si (= εἰ, ἀν,) μετὰ ῥήματα ἢ προτάσεις, αἱ ὅποιαι ἐνέχουν τὴν ἔννοιαν τῆς ἀποπείρας (ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ) : circumfunduntur hostes, si quem aditum reperire possent συνωθοῦνται πέριξ οἱ πολέμιοι, (ἀν ἢ) μήπως θὰ ἡδύναντο νὰ

ἀνακαλύψουν εἰσοδόν τινα. (Πρβλ. ὁ Κῦρος ἔεται, εἴ τι δύναιτο βοηθῆσαι).

2) εἰσαγόμεναι διὰ τοῦ an (= εἰ, ἀν) μετὰ τὰ ρήματα dubito, nescio, haud scio, κ.τ.τ., μετὰ τὴν φράσιν incertum est, κ.ἄ.δ. : dubito an hoc verum sit ἀμφιβάλλω, ἀν τοῦτο εἶναι ἀληθές.

Σημείωσις. Αἱ φράσεις dubito an, nescio an, haud scio an, incertum est an, κ.τ.τ. λαμβάνονται συνήθως βραχυλογικῶς ὡς ἴσοδύναμοι πρὸς τὸ ἐπίρρημα **ἴσως**: tanti tibi honores habiti sunt, quanti haud scio an nemini τηλικαῦται τιμαὶ σοὶ ἀπεδόθησαν, ἥλκαι **ἴσως** οὐδενὶ (ἄλλῳ).

3) εἰσαγόμεναι διὰ τοῦ quin (= ὅτι δέν, νὰ μή, νὰ — ὅστις δὲν) μόνον μετὰ ρήματα ἢ φράσεις ἀρνητικάς ἢ μετὰ φράσεις ἐρωτηματικάς ἴσοδυναμούσας πρὸς ἀρνητικάς. ('Εν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ ἀντὶ πλαγίας ἐρωτήσεως ἀντιστοιχεῖ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον): nemo dubitat, quin ante Homērum fuerint poetae οὐδεὶς ἀμφιβάλλει, ὅτι πρὸ τοῦ 'Ομήρου ὑπῆρξαν ποιηταί· non recuso, quin tibi oboediam δὲν ἀρνοῦμαι νὰ ὑπακούω εἰς σέ· quis est (= nemo est) quin hoc intellegat? τις ἔστιν ὁ μὴ κατανοῶν τοῦτο; (ὅστις δὲν κατανοεῖ τοῦτο;) (Πρβλ. ἀρχ. 'Ελλ.: ὁ δ' ἀναίνετο μηδὲν **ἔλεσθαι**).

Σημείωσις. Τὸ μόριον quin ἐκ τοῦ qui (ἀρχαίς ἀφαιρετικῆς τῆς ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας qui, § 60, Σημ. 1) καὶ τοῦ ἀρνητικοῦ ne (= οὐ, δέν· πρβλ. ne - acio οὐκ οἰδα· ne - uter οὐδέτερος), ἀρχικῇ δὲ σημασίᾳ αὗτοῦ εἶναι πῶς **ὅχι**; πῶς δέν; ὡς quin respondes? πῶς (διατί) δὲν ἀποκρίνεσαι;

Συναπόμενον ἔπειτα τὸ quin μὲν ὑποτακτικὴν (coniunctivus), προτρεπτικὴν ἢ δυνητικὴν, (§ 172, 1, α' καὶ 2, α') προσέλαβεν ἔννοιαν παρακελευσματικὴν (= ἄγε, θύ — ἐμπρὸς ἄξε, ἄξ). Οὕτω π.χ. ἐκ σειρᾶς φράσεων, οἵτινες fieri protest? Quin? experiamus (= δύναται τοῦτο γενέσθαι; πῶς; πειραθῶμεν ἢ πειραθέσθαι ἄν), προῆλθε κατόπιν τὸ quin experiamus (= ἄγε πειραθῶμεν), ἄξ δοκιμάσωμεν.

Εἰσαγωγίκὸν δὲ πλαγίας ἐρωτήσεως (ώς ἀνωτέρω 3) κατέστη σὺν τῷ γρόνῳ τὸ quin ἐξ ἀπλῆς ἀρχῆθεν παραθέσεως δύο ἀνεξαρτήτων προτάσεων (§ 176), μιᾶς ἀρνητικῆς ἢ ἐνεχούσης ἔννοιαν ἀρνητικὴν καὶ ἑτέρας ἐρωτηματικῆς, εἰσαγομένης διὰ τοῦ quin, ἀφοῦ αἱ δύο αὗται προτάσεις συνεδέθησαν στενάτερον. Οὕτω π.χ. ἐκ τοῦ quin tibi oboediam? non recuso (πῶς νὰ μὴ ὑπακούσω εἰς σέ· δὲν ἀντιλέγω ἢ non recuso· quin tibi oboediam? προῆλθε κατόπιν τὸ non recuso, quin tibi oboediam. (Βλ. καὶ § 188).

10. Ἀναφορικαὶ προτάσεις (Βλ. § 178)

195. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις (ὅπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ) διαχρίνονται.

1) εἰς κυρίως ἀναφορικάς, ἢτοι ἀναφορικάς προσδιοριστικάς ἢ διασαφητικάς. Αὗται ἐκφέρονται (ὅπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ) κατὰ πᾶσαν ἔγκλισιν, ἀναλόγως τοῦ περιεχομένου αὐτῶν: odi homines, qui mali sunt μισῶ τοὺς ἀνθρώπους, οἱ κακοὶ εἰσιν· nemo est, qui hoc neget (negaverit) οὐδεὶς ἐστιν, δστις τοῦτ' ἀν ἀρνοῖτο (ἢ ἀν ἀρνηθείη § 170, 2, α')· bonum tibi librum dono, quem legito ἀγαθόν σοι βιβλίον δωροῦμαι, δ ἀνάγνωθι.

Σημείωσις 1. Εἰς ἀναφορικὴν προσδιοριστικὴν πρότασιν δύναται νὰ τεθῇ ὑποτακτική (coniunctivus) ἀντὶ ὄριστικῆς καθ' ἔλξιν πρὸς ὑποτακτικὴν ὑπάρχουσαν ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει (attractio modi ἔξις ἔγκλισεως): quis eum diligat, quem metuat? (ἀντὶ metuit) τις ἀν φιλοῖη (τοῦτο), δν μισεῖ; Περβλ. ἔρδοι τις, ἣν ἔκαστος εἰδείη τέχνην. (Βλ. § 152, 4, γ').

Σημείωσις 2. Ἡ σύνδεσις ἀναφορικῆς προσδιοριστικῆς προτάσεως μετὰ τῆς κυρίας προτάσεως εἶναι πολλάκις λίγαν χαλαρὰ οὕτως, δύστε ἡ ἀναφορικὴ ἀντανυμία ἡ εἰσάγουσα αὐτὴν ίσοδυναμεῖ πρὸς δεικτικὴν μετά τινας παρατακτικοῦ συνδέσμου (et, autem, igitur κλπ.) : multas ad res perutiles Xenophontis libri sunt; quos legite, quaeso, studiose (= eos igitur legite κλπ.) εἰς ποιλὰ πράγματα λίγαν ὠφέλιμα εἶναι τοῦ Ξενοφῶντος τὰ συγγράμματα· ταῦτα λοιπὸν ἀναγνώσκετε, παρακαλῶ, ἐπιμελῶς. (Παρομοίας συντάξεις τῆς δς βλ. ἐν τῷ Συντακτικῷ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς).

2) εἰς ἐπιρρηματικὰς προτάσεις, ἢτοι ἀναφορικὰς αἴτιολογικάς, ὑποθετικάς, τελικάς, ἀποτελεσματικάς, ἐνδοτικάς, παραβολικάς. Ἐκ τούτων

α) αἱ ἀναφορικαὶ αἴτιολογικαί, (αἱ ὅποιαι κατὰ κανόνα ἀκολουθοῦν μετά τινα ἐπιφωνηματικὴν ἔκφρασιν),

β) αἱ ἀναφορικαὶ τελικαί,

γ) αἱ ἀναφορικαὶ ἀποτελεσματικαί, καὶ

δ) αἱ ἀναφορικαὶ ἐνδοτικαί

ἐκφέρονται κανονικῶς καθ' ὑποτακτικήν· π.χ. o fortunate Achilles, qui (= cum) Homerum praecōnem factorem invenēris ὁ ὅλος Ἀχιλλεῦ, δς (= διότι) τὸν "Ομηρον κήρυκα τῶν κατορθωμάτων σου εὔρες (πρβλ. § 179)· legati Delphos missi sunt, qui (= ut) deum consulērent πρέσβεις εἰς Δελφοὺς ἐπέμψθησαν (συμβουλευ-

σόμενοι =) ἵνα συμβουλευθῶσι τὸν θεὸν (πρβλ. § 184): non is sum, qui (=ut) terrear δὲν εἶμαι τοιοῦτος, ὥστε νὰ καταπλήττωμαι (πρβλ. § 185 καὶ ἵδε § 151, 2, Σημ.): Athenienses, qui (= cum) barbaris numero inferiores essent, tamen victoriam consecuti sunt οἱ Ἀθηναῖοι, ἀν καὶ ἡσαν ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν κατώτεροι τῶν βαρβάρων, δῆμος κατώρθωσαν νὰ νικήσωσι. (Πρβλ. § 182).

Σημείωσις. Μέν ἀναφορικὴν ἀποτελεσματικὴν πρότασιν συντάσσονται συνηθέστατα τὰ ἐπιθετὰ aptus, idoneus, dignus, indignus: π.χ. vir est dingus, qui (=ut) laudetur ὁ ἀνὴρ ἐστιν ἔξιος (ὅστε) ἐπαινεῖσθαι. (Βλ. καὶ § 142, 2, β').

ε) αἱ ἀναφορικαὶ παραβολικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται καθ' ὅριστικήν: tantum scimus, quantum memoria tenemus τοσαῦτα γινώσκομεν, ὅσα ἐν τῇ μνήμῃ διαφυλάσσομεν.

ζ) αἱ ἀναφορικαὶ ὑποθετικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται καθ' ὅριστικήν ἢ καθ' ὑποτακτικήν, ὅπως αἱ ἀντίστοιχοι αὐτῶν ὑποθετικαὶ: qui (= si quis) tacet, consentire videtur ὅστις (= εἰ τις) σιωπᾷ, νομίζεται ὅτι συμφωνεῖ (πρβλ. § 181, 1): qui (= si quis) hoc credēret, erraret ὅστις (= εἰ τις) τοῦτο ἐπίστευε, θὰ ἐπλανᾶτο. (Πρβλ. § 181, 2): qui (= si quis) hoc eredat, erret ὅστις (= εἰ τις) τοῦτο θὰ ἐπίστευε, θὰ ἐπλανᾶτο. (Πρβλ. § 181, 3).

Πλάγιος λόγος (Βλ. § 178)

196. Καὶ ἐν τῇ Λατινικῇ ὁ λόγος παρουσιάζεται (ἐν τοῖς συγγραφεῦσιν) δχι μόνον εὐθὺς (oratio recta), ἀλλὰ καὶ πλάγιος (oratio obliqua). Κανονικῶς δὲ πλάγιός τις λόγος ἐξαρτᾶται (ὅπως καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ) ἐκ τινος ρήματος λεκτικοῦ ἢ γνωστικοῦ ἢ ἐρωτηματικοῦ. (Πρβλ. § 154, 1 καὶ βλ. παραδείγματα κατωτέρω).

197. α') Αἱ ἀνεξάρτητοι προτάσεις τοῦ εὐθέος λόγου, ἦτοι
 1) αἱ προτάσεις κρίσεως (αἱ ἐκφερόμεναι καθ' ὅριστικήν, § 169), εἰς τὸν πλάγιον λόγον μετατρέποντας εἰς ἀπαρεμφατικὰς προτάσεις (μὲν εἰδικὸν ἀπαρέμφατον καὶ αἰτιατικήν). π.χ. (εὐθὺς λόγος : innumerabiles sunt mundi) — Democritus dicebat innumerabiles esse mundos. (Βλ. § 154, 1).

Σημείωσις. 'Ομοίως μετατρέπεται καὶ ὁ εὐθὺς λόγος ὁ ἐκφερόμενος καθ' ὑποτακτικὴν δυνητικὴν (§ 172, 2, α'), διότι καὶ διὰ ταύτης ἐκφράζεται κρίσις· π.χ. (εὐθὺς λόγος : amicum si habeam, felix sim) — dicit se, amicum si habeat, felicem futurum esse λέγει ὅτι, εἰ φίλον ἔχει, εὐτυχῆς ἄν εἴη.

2) αἱ προτάσεις ἐπιθυμίας (αἱ ἐκφερόμεναι καθ' ὑποτακτικὴν ἢ προστακτικὴν, § 170 κ.έ.), εἰς τὸν πλάγιον λόγον ἐκφέρονται κανονικῶς καθ' ὑποτακτικὴν ἐνεστῶτος ἢ παρατακτικοῦ, σπανίως δὲ καὶ διὰ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου (§ 154, 2) ἢ διὰ βουλητικῆς προτάσεως (§ 187). π.χ. (εὐθὺς λόγος : cave Acherusiam aquam) — Pyrrho a Dodonaeo love dictio data erat, eavēret Acherusiam aquam τῷ Πύρρῳ ὑπὸ τοῦ Δωδωναίου Διὸς ἐδόθη χρησμός, νὰ φυλάσσεται (ἀπὸ) τὴν Ἀχερούσιαν λίμνην. (Εὐθὺς λόγος : milites, rescindite pontem ἢ pontem milites rescindant, § 172, 1, β') — Caesar iussit milites pontem rescindere ἢ dixit ut milites pontem rescindērent ὁ Καῖσαρ διέταξε τοὺς στρατιώτας νὰ διαλύσουν τὴν γέφυραν — ἢ — εἶπε νὰ διαλύσουν οἱ στρατιῶται τὴν γέφυραν.

3) αἱ ἐρωτηματικαὶ προτάσεις (ἥτοι αἱ εὐθεῖαι ἐρωτήσεις, § 173 κ.έ.)·

α) ἐὰν μὲν περιέχουν προτακτικὴν ἐρωτήσιν (§ 106, 10, Σημ.), εἰς τὸν πλάγιον λόγον ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν (Βλ. παραδείγματα § 193, 2).

Σημείωσις. 'Εν τῷ πλαγίῳ λόγῳ μένει φυσικὰ καὶ ἡ ὑποτακτικὴ (coniunctivus) τῶν ἀπορηματικῶν ἐρωτήσεων· π.χ. εὐθὺς λόγος : quid faciam ? 172, 1, ε') — nescit, quid faciat, δὲν γνωρίζει, τὶ νὰ πράξῃ.

β) ἐὰν δὲ περιέχουν ὅτι ἡ προτακτικὴ ἐρωτήσιν (§ 106, 10, Σημ.), εἰς τὸν πλάγιον λόγον ὅλοτε μὲν μετατρέπονται εἰς πρότασιν ἢ προτακτικὴν, (ἐπειδὴ κατ' οὐσίαν εἰναι προτάσεις κρίσεως), ὅλοτε δὲ ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν, συνήθως ὅταν τὸ ῥῆμα τῆς τοιαύτης εὐθείας ἐρωτήσεως ἥτο β' προσώπου. π.χ. (εὐθὺς λόγος : quis tam est potens, cui nihil sit timendum ? = nemo tam est potens, κλπ.) · quem esse tam potentem dixēris, cui nihil esset timendum ? τις δύνασαι νὰ εἴπῃς, ὅτι εἰναι τόσον ἰσχυρός, ὥστε τίποτε νὰ μὴ πρέπῃ νὰ φοβῇται ; (πρβλ. § 195, 2, γ'). (Εὐθὺς λόγος : quid tandem veremini, milites ? = nihil est quod vereamini) — Cae-

sar graviter incusavit milites, quid tandem vererentur ὁ Καῖσαρ σφιδρῶς ἐπετίμησε τοὺς στρατιώτας, (λέγων) τὶ ἐπὶ τέλους ἐφοβοῦντο.

198. β') Αἱ ἔξηρτημέναι προτάσεις τοῦ εὐθέος λόγου (§ 179, κ.έ.) εἰς τὸν πλάγιον λόγον ἐκφέρονται κανονικῶς πᾶσαι καθ' ὑποτακτικὴν (Εὔθυς λόγος: omnes in eo, quod sciunt, satis eloquentes sunt) — Socrates dicere solebat omnes in eo, quod scirent, satis eloquentes esse (§ 178) ὁ Σωκράτης συνήθιζε νὰ λέγῃ, ὅτι πάντες εἰς ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον γνωρίζουν, ἀρκούντως εὔγλωττοι εἶναι. (Εὔθυς λόγος : non iam ne deos quidem in nostris urbibus, ad quos confugiāmus, habemus, quod eorum simulacula sanctissima C. Verres ex delubris religiosissimis sustulit, (§ 179) — Siculi aiebant, sese iam ne deos quidem in suis urbibus, ad quos configūrent habere, quod eorum simulacula sanctissima C. Verres ex delubris religiosissimis sustulisset (§ 178) οἱ Σικελοὶ ἔλεγον ὅτι ἥδη οὐδὲ θεοὺς ἐν ταῖς ἔκυτῶν πόλεσι, πρὸς τοὺς ὅποιους νὰ καταφύγωσιν, εἶχον, διότι τὰ ἀγιώτατα ἀγάλματα αὐτῶν ὁ Γ. Οὐέρρης ἐκ τῶν σεμνοτάτων ιερῶν ἀφήρπασεν.

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΜΕΡΟΣ Α'

ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΚΟΝ

Σελ.

9

Κεφάλαιον Α'
--------------	-------

ΜΕΡΟΣ Β'

ΤΥΠΟΛΟΓΙΚΟΝ

15

Κεφάλαιον Β' Γενικοὶ γραμματικοὶ ὅροι	15
---	----

17

Κεφάλαιον Γ' Κλίσεις τῶν οὐσιαστικῶν.....	17
---	----

17

1. Πρώτη κλίσις (Declinatio prima)	17
2. Δευτέρα κλίσις (" secunda)	18
3. Τρίτη κλίσις (" tertia)	20
4. Τετάρτη κλίσις (" quarta)	28
5. Ημπτη κλίσις (" quinta)	29
6. Ἀνώμαλα ὄνόματα	30

33

Κεφάλαιον Δ' Τὰ ἐπίθετα	33
-------------------------------	----

33

1. Δευτερόκλιτα ἐπίθετα	35
2. Τριτόκλιτα.....	38
3. Ἀνώμαλα.....	38
4. Λί μετοχαὶ	39
5. Τὰ παραθετικά.....	39

45

Κεφάλαιον Ε' Αἱ ἀντωνυμίαι (Pronomina)	45
--	----

55

Κεφάλαιον ΣΤ' Τὰ ἀριθμητικά (Numeralia)	64
---	----

64

Κεφάλαιον Ζ' Τὸ δῆμα (Verbum)	45
---------------------------------------	----

Κεφάλαιον Η' Ἀκλιτα μέρη τοῦ λόγου (Particulae)	101
---	-----

101

1. Ἐπιφρήματα (Adverbia).....	101
2. Προθέσεις (Praepositiones).....	103
3. Σύνδεσμοι (Coniunctiones)	106
4. Ἐπιφωνήματα (Interiectiones)	106

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ

A' Παραγωγή (Derivatio)	Σελ.
B' Σύνθεσις (Compositio)	107
	114

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I

Κατάλογος άνωμάλων ρημάτων	119
----------------------------------	-----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

'Ολίγα περὶ 'Ρωμαϊκοῦ Ήμερολογίου.....	140
--	-----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III

Συντομογραφίαι: 1. 'Ονομάτων προσώπων	143
2. 'Ονομάτων ἀρχόντων, ἀρχῶν, ἐπισήμων εὐχῶν κ.τ.τ.....	143
3. Χρονολογιῶν.....	144
4. 'Ἐν ἐπιγραφαῖς μνημείων.....	144
5. 'Ἐν ἐπιστολαῖς.....	145
6. 'Ἐν βιβλίοις	145

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΜΕΡΟΣ Α'

Γενικὴ προεισαγωγικὴ πηρατήρησις.....	149
Κεφάλαιον Α' "Οροι τῆς προτάσεως καὶ συμφωνία αὐτῶν	149
Κεφάλαιον Β' Αἱ πτώσεις.....	150

ΧΡΗΣΙΣ ΕΚΑΣΤΗΣ ΤΩΝ ΠΤΩΣΕΩΝ

1. 'Η γενικὴ α') Μετὰ οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων καὶ ἐπιρρημάτων.....	151
β') Μετὰ ρήμάτων.....	152
2. 'Η δοτικὴ α') Μετ' οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων καὶ ἐπιρρημάτων	154
β') Μετὰ ρήμάτων	155
3. 'Η αἰτιατικὴ α') Μετ' ὀνομάτων ἢ ἐπιρρημάτων ἢ ἀπολύτως	158
β') Μετὰ ρήμάτων.....	158
4. 'Η ἀφαιρετικὴ α') Μετ' ὀνομάτων καὶ ἐπιρρημάτων.....	160
β') Μετὰ ρήμάτων.....	162
5. Λἱ πλάγιαι πτώσεις εἰς προσδιορισμὸν τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου.....	165

Κεφάλαιον Γ' Παρατηρήσεις τινὲς εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ἀντωνυμιῶν

α') Προσωπικαὶ, κτητικαὶ.....	168
β') Δεικτικαὶ, δριστικαὶ	168
γ') 'Αδριστοι	169

Κεφάλαιον Δ'	Οι δύοματικοί τύποι του ρήματος	171
1.	Τὸ ἀπαρέμφατον	174
2.	Ἡ μετοχὴ	176
3.	Τὸ γερούνδιον καὶ τὸ γερουνδιώκον	176
ΜΕΡΟΣ Β'		179
Κεφάλαιον Ε'	Χρόνοι καὶ ἐγκλίσεις.....	179
1.	Οἱ χρόνοι ἐν τῇ ὥριστικῇ.....	181
2.	Αἱ ἐγκλίσεις εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις.....	181
3.	Αἱ ἐγκλίσεις εἰς τὰς εὐθείας ἔρωτήσεις.....	184
ΜΕΡΟΣ Γ'		
ΣΥΝΘΕΤΟΣ ΛΟΓΟΣ		
Κεφάλαιον ΣΤ'	Σύνδεσις προτάσεων καθ' ὑπόταξιν	187
α')	Προεισαγωγικαὶ παρατηρήσεις	187
β')	Περὶ τῆς χρήσεως τῶν χρόνων εἰς τὰς ἔξηρτημένας προτάσεις.....	188
γ')	Αἱ ἔξηρτημέναι προτάσεις	190
1.	Αἰτιολογικαὶ προτάσεις	191
2.	Τυποθετικαὶ προτάσεις	192
3.	Παραχωρητικαὶ ἡ ἐνδοτικαὶ προτάσεις	193
4.	Παραβολικαὶ ἡ συγκριτικαὶ προτάσεις	193
5.	Τελικαὶ προτάσεις	193
6.	Ἀποτελεσματικαὶ ἡ ἀκολουθίας προτάσεις	194
7.	Βουλητικαὶ προτάσεις	196
8.	Χρονικαὶ προτάσεις	199
9.	Ἐξηρτημέναι ἡ πλάγιαι ἔρωτήσεις	201
10.	Ἀναφορικαὶ προτάσεις	202
Πλάγιος λόγος	

¹ Επιμελητὴς ἐκδόσεως Α.Α. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ (ἀπ. Α.Σ. ΟΕΣΒ 1112/24-4-61)

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τὸ κάτωθι βιβλιόσημον εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

΄Αντίτυπον στερούμενον τὸν βιβλιόσημον τούτον θεωρεῖται κλεψίτυπον.

΄Ο διαθέτων, πωλῶν ἢ χρησιμοποιῶν αὐτὸν διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἅρθρ. 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (΄Ερ. Κυβ. 1946, Α΄ 108).

ΕΚΔΟΣΙΣ Θ', 1961 (VIII) - ΑΝΤΙΤΥΠΑ 27.000 - ΣΥΜΒΑΣΙΣ 1046/27-4-61

΄Εκτύπωσις — Βιβλιοδεσσία : ΑΣΠΙΩΤΗ — ΕΛΚΑ Α.Ε.

0020556850

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

